

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Istoria începe de oriunde *o privești*

Vol. 1

Teologie pentru azi
București
2012

Începusem să citesc *ultima carte* a lui Adrian Cioroianu, *Epoca de aur a incertitudinii*¹...și mi-am dat seama că *acum am nevoie*, printre alte *nevoi de conștiință* ale mele, să mă umplu de *atenție istorică*, de date, de relatări diverse...care să-mi astâmpere *dorința de cunoaștere*, de *știință despre trecut și prezent*.

Și am început să scriu la cartea de față...

...Pe 15 februarie 2012...

...Să scriu cu dorința de a cunoaște, de a strânge în fața mea...*date și idei* care să mă facă să *reflectez*, să contempul realități diverse.

Pentru că nu mă interesează *datele în sine*...ci datele care *trimit* la adâncul persoanelor și la *realitatea* pe care ele au trăit-o.

Liam Warriner a protestat politic *în mod inedit*. Cum? „Și-a dat jos pantalonii și a alergat 50 de metri, până la escorta de motociclete, cu un steag australian între fese”². Era escortată regina Elisabeta a II-a a Marii Britanii în timpul vizitei sale în Australia. În 2011.

„La ieșirea de la tribunal, tânărul a afirmat că *va relua gestul* și în cadrul altor vizite ale unor înalți demnitari. „Tuturor celor care *se cred importanți* sau care cred că *aparțin* elitei, le voi arăta fundul cu plăcere!”³, a declarat acesta”³.

Însă gestul lui exprimă, în mod foarte fidel, *aversiunea ideologică* a postmodernității față de tot ceea ce e *stabil*, vechi, demn, prețios...

Pentru că se dorește ca totul să fie *rediscutat* și, în primul rând, *negat*. Negăm...pentru ca să vedem *ce mai rămâne*. Și rediscutăm *ce mai rămâne* după ce negăm *serios*, în forță.

¹ Adrian Cioroianu, *Epoca de aur a incertitudinii. America și China, ideile și Primăvara arabă, Clio, Clausewitz și Lady Gaga la începutul secolului XXI*, Ed. Curtea Veche, București, 2011, 375 p.

² Elena Badea, *A fost amendat pentru că a alergat în fundul gol după Regina Elisabeta a II-a*, cf. <http://www.dcnews.ro/2012/02/a-fost-amendat-pentru-ca-a-alergat-in-fundul-gol-dupa-regina-elisabeta-a-ii-a/>.

³ Ibidem.

Liam Warriner este un barman din Sydney, de 22 de ani⁴.

Are cont pe *Facebook*⁵, unde are 874 de prieteni acum...iar *Herald Sun*⁶, pe 24 octombrie 2011 și *Daily Mail*⁷, pe 25 octombrie 2011, au scris despre *gestul* lui și l-au făcut „celebru”.

„Celebru”...din cauza unui gest *ieșit din comun*, neașteptat...dar *bine gândit*...

„Celebru”...prin *neprevăzutul* situației, prin *șoc umoristic*...prin *ieșirea în decor*...

A plătit amendă pentru ca să fie „cunoscut” de *marele public*. S-a *introdus* strategic în *decorul* reginei...pentru ca să *iasă din anonimat*.

S-a luptat ca numele său să *fie legat* de numele reginei...și *de vizita* acesteia în Australia.

Și..., „a reușit”!...

Media l-a făcut „celebru”...pentru că *a vorbit* despre *gestul* lui...

Însă *gestul* lui *nu contează*, în fapt...dar rămâne *în atenția publică* atâta timp cât rămâne *online*...și în mintea celor care *l-au cunoscut*, au auzit despre el...

Regina *Elizabeth Alexandra Mary* sau *Elisabeta a II-a* va împlini 86 de ani pe 21 aprilie 2012, pentru că e născută în 1926⁸.

Este suverană peste 16 state: „Regatul Unit, Australia, Canada, Noua Zeelandă, Jamaica, Barbados, Bahamas, Grenada, Papua Noua Guinee, Insulele Solomon, Tuvalu, Sfânta Lucia, Sfântul

---

⁴ Ibidem.

⁵ A se vedea: <http://www.facebook.com/LiamLloyd101>.

⁶ Jasmin Lill, *'I mooned the Queen', says protestor charged with public nuisance*, cf. <http://www.heraldsun.com.au/news/more-news/i-mooned-the-queen-says-anit-elite-protestor-charged-with-public-nuisance-in-brisbane/story-fn7x8me2-1226175517912>.

⁷ Richard Shears and Graham Smith, *'I mooned the Queen': Australian protester charged after flashing monarch when she waved at him*, cf. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2052831/Liam-Warriner-moons-Queen-Australian-protester-charged-flashing-monarch.html>.

⁸ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Elisabeta_a_II-a.

Vincent și Grenadine, Antigua și Barbuda, Belize și Sfântul Kitts și Nevis”⁹.

„Și cu toate astea”, adăugă doamna preoteasă¹⁰, când i-am spus *numărul* statelor, „se comportă *normal*, firesc...fără să își dea în *petec* precum guvernării noastre”.

Ce îi fac însă pe oamenii *aleși* de către noi să dea *cu stângul în dreptul* la modul lamentabil, atunci când se află la guvernare, dacă știu că guvernarea nu ține *mai mult* de 4-5 ani...sau *maxim* 8-10 ani?

Cum de nu se *gândesc* la ce-o să se întâmple cu ei după *terminarea* mandatului?

Simplu! Trăiesc *clipa*...și *nu le pasă* de viitor. De ce-o să *spună* lumea după aceea. Pentru binele *statului la putere* își expulzează din minte orice *responsabilitate* pentru viitor.

Cu alte cuvinte, a face un gest care *contravine* moralității publice, fără a te gândi *la consecințe* se naște din aceeași *perspectivă* asupra vieții precum gesturile politicianilor care *nu se gândesc* la *binele public* ci doar la *cel personal*.

Contează doar faptul de *a da lovitura*, de *a se îmbogăți imediat*, de a fi cunoscuți în mod *mediatic*, fără *prea mult efort*.

Vedetizarea anonimilor.

Ajungerea cuiva în *prim-planul atenției publice* nu pentru că e *o valoare*, nu pentru că are o *performanță onestă*, ci pentru că a făcut *un gest periculos, inuman sau scabros*.

Saitul monarhiei britanice¹¹. Fotografii sobre, atent alese. Chestiune de imagine.

În principiu poți *să-i scrii* reginei...Numai că nu toți vor să accepte *filtrele* de până la regină.

---

⁹ Ibidem.

¹⁰ Soția mea: Dr. Gianina Maria-Cristina Picioruș. A se vedea: <http://www.teologiepentruazi.ro/cv-dr-gianina-maria-cristina-piciorus/>.

¹¹ A se vedea: <http://www.royal.gov.uk/>.

Pentru că și în epoca *exploziei* informației...și a comunicării...între *cetățeni* și *reprezentanții* lor se comunică *greoi*.

Adrian Cioroianu (ca să mă întorc la cartea...care m-a făcut să îmi conștientizez *nevoia* de a scrie această carte) încadrează *labilitatea asumată* a exponenților sociali ai prezentului în categoria de *manifestare publică* de tip *Lady Gaga*.

Pentru el, „*logica* de tip *Lady Gaga*”¹² reprezintă „*dimensiunea spectaculară* și *imprevizibilă*”¹³ pe care o creează la nivel public anumite *capete de afiș* ale vremii noastre.

Aceste persoane foarte mediatizate, în mod nedrept, care *s-au înmulțit* și la noi...caută *evenimentul, prezentul continuu*, ca aparițiile lor publice să fie *o surpriză cu rating*.

Ele mizează pe ceea ce este *imprevizibil*, transformând totul în *ceva fulminant*...fără să caute să *demonstreze* o racordare a trecutului lor la prezent¹⁴.

Contează numai *prezentul*, numai lucrurile prin care captează *atenția* publicului...și nu *cine sunt ele* de fapt.

Lady Gaga?!...E *numele de scenă* al cântăreței americane *Stefani Joanne Angelina Germanotta*, născută pe 28 martie 1986¹⁵.

Și în ciuda tinereții ei a primit 5 premii Grammy¹⁶, „a vândut peste 15 milioane de albume și 51 de milioane de discuri single în toată lumea”¹⁷, are peste 17 milioane de fani pe *Facebook* și 6 milioane de abonați pe *Twitter*...iar pe 24 octombrie 2010 a depășit numărul de *1 miliard de vizualizări* pe *You Tube*¹⁸.

---

¹² Adrian Cioroianu, *Epoca de aur a incertitudinii. America și China, ideile și Primăvara arabă, Clio, Clausewitz și Lady Gaga la începutul secolului XXI*, ed. cit., p. 8.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Idem, p. 9.

¹⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Lady_Gaga.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

Lady Gaga se îmbracă, dă declarații de presă și cântă *provocator*.

După ce a fost *stridentă* câtva timp prin hainele sale kitsch...Lady Gaga a *acceptat* să fe îmbrăcată de Giorgio Armani¹⁹...născut în 11 iulie 1934²⁰.

Adică de unul care îi poate fi...*bunic*...

Motivul pentru care Armani a vrut să o îmbrace pe Lady Gaga? „Niciun alt artist nu mi-ar da *posibilitatea de a imagina* astfel de *creații originale* și *în afara normelor*. Costumele lui Lady Gaga sunt *un pur exercițiu de creativitate*, care-mi permite să schițez piese *spectaculoase*, aproape *suprerealiste*”²¹.

Într-o conferință de presă, la Tokyo, „artista a *ținut ochii închiși* pentru a-și arăta *pleoapele pictate* [în negru] în așa fel încât să semene *cu ochii* personajelor din desenele animate japoneze. Jurnaliști veniți să o asculte nu și-au putut *abține* râsul, însă acest lucru nu a părut să o *intimideze* pe Lady Gaga, care și-a continuat *impasibilă* discursul”²².

În 2012 artista și-a exprimat dorința că vrea să aibă un copil prin *fertilizare in vitro*²³...și tatăl copilului să fie *italian*²⁴. Pentru că *tatăl* artistei este *italian*...

La Berlin, într-o altă conferință de presă, întrebată de un reporter dacă e *hermafrodită*, Lady Gaga a răspuns: „*Superbul meu vagin* se simte *insultat* de această întrebare”²⁵.

¹⁹ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Giorgio_Armani.

²⁰ Ibidem.

²¹ Adrian Cioroianu, *Epoca de aur a incertitudinii. America și China, ideile și Primăvara arabă, Clio, Clausewitz și Lady Gaga la începutul secolului XXI*, ed. cit., p. 14, n. 1.

²² Laura Holban (Gândul, 27 iunie 2011), *De ce a ținut Lady Gaga o conferință de presă cu ochii închiși la Tokyo*, cf. <http://www.gandul.info/magazin/de-ce-a-ținut-lady-gaga-o-conferinta-de-presa-cu-ochii-închisi-la-tokyo-8389949>.

²³ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Fertilizare_%C3%AEn_vitro.

²⁴ Ana Macovei (Agenția de presă mondenă, 1 februarie 2012), *Lady Gaga vrea copil! Așteaptă donator din Italia!*, cf. <http://www.agentiadepresamondena.com/lady-gaga-vrea-copil-asteapta-donator-din-italia/>.

²⁵ Sorin Filimon (7 Est, 16 septembrie 2009), *Lady Gaga, la o conferință de presă: „Superbul meu vagin se simte insultat” [VIDEO]*, cf. http://www.7est.ro/stiri/monden/8439_lady-gaga-la-o-conferinta-de-presa-superbul-meu-vagin-se-simte-insultat-video.html.

Madonna²⁶ – și ea, la timpul ei, *o necunoscută excentrică* cu o dorință avidă de *notorietate* – o *antipatizează* pe Lady Gaga. Motiv pentru care, pe fondul unei *acuzatii de plagiat*, Lady Gaga a făcut-o *retardată* pe Madonna²⁷.

Însă Lady Gaga e *neîmplinită* în dragoste: „Eu am²⁸ acest *efect [de intimidare]* asupra oamenilor. Totul începe bine, iar apoi, când am *o relație propriu-zisă* cu cineva care este *creativ* în felul său, atracția începe să se *diminueze*. Cred că *se simt intimidați*. Ajung chiar să mă *urască*. Cred că aceasta este *problema*. Cred că ceea ce îi *intimidează* pe oameni nu sunt *gențile mele*, ci *mintea mea*”²⁹.

E *neîmplinită* în dragoste...pentru că îi *complexează* pe bărbați.

După cum observăm, se crede o persoană *inteligentă*...și vrea să fie considerată ca atare...în ciuda aspectului *nserios* al întregii sale *exprimări publice*.

În videoclipul melodiei sale *Judas/ Iuda*, Lady Gaga *a jucat rolul* Sfintei Maria Magdalena...care e pomenită în Biserica Ortodoxă pe 22 iulie ca *Sfântă Mironosiță* și *întocmai cu Apostolii Domnului*³⁰.

Single-ul a apărut pe 19 aprilie 2011, adică tocmai înainte de Paști³¹. Bineînțeles: a vrut să *deranjeze* sensibilitatea religioasă a creștinilor...și *a și determinat-o...*

²⁶ A se vedea: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Madonna>.

²⁷ *Libertatea* (22 aprilie 2011):

<http://www.libertatea.ro/detalii/articol/potrivit-presei-de-scandal-lady-gaga-ar-fi-zis-despre-madonna-e-retardata-rau-331999.html>.

²⁸ Produc.

²⁹ Christian Stan (*Agenția de presă mondenă*, 2 decembrie 2011), *Lady Gaga, pictorial de senzație pentru Vanity Fair!*, cf. <http://www.agentiadepresamondena.com/lady-gaga-pictorial-de-senzatie-pentru-vanity-fair/>.

³⁰ A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/Maria_Magdalena.

³¹ Idem: <http://www.industria-muzicala.ro/muzica/single-nou-lady-gaga-judas/>. Mă refer la *Paștiul ortodox*, pentru că Învierea Domnului a fost prăznuită în 2011 în data de 24 aprilie. Însă și romano-catolicii au celebrat Paștile în aceeași zi.

În 2010, „Lady Gaga a uimit [...] audiențele mondiale după ce a apărut la *Premiile MTV Video*, îmbrăcată în carne.

Rochia, confectionată în întregime din *bucăți de carne crudă*, a fost realizată de designerii Franc Fernandez și Nicola Formichetti și a fost *conservată* cu ajutorul unor *metode speciale* pentru a nu intra în putrefacție.

Lady Gaga a explicat, într-un mesaj ulterior, că a purtat această *creație vestimentară inedită* pentru că a vrut să facă o *declarație publică*: „Nu sunt o *bucată de carne*”³².

Aceasta e vestimentația din *carne crudă*...și, de data aceasta, protestul său *postmodern*...are o nuanță morală *corectă*: femeia nu trebuie văzută ca un *obiect sexual*...ci ca o *persoană*.

Pentru că atunci când vedem femeia *doar* ca *parteneră de sex*...nu mai dorim să îi cunoaștem trecutul, sufletul, capacitățile ei reale, profesia ei...ceea ce *vrea* și *poate să facă*.

³² Andrei R. Dobrogea (*Click!*, 5 noiembrie 2011), *Noua modă la Berlin: colier din caracatiță. Ai purtașă așa ceva?*, cf. http://www.click.ro/news/extern/moda-Berlin-colier-caracatita-purta_0_1280272006.html.

Numai că Lady Gaga a protestat *în mod șocant*...pentru ca vestimentația ei să fie mediatizată *ca un eveniment în sine*.

Saitul³³ lui Lady Gaga e...*dark*...dar *pronunțat comercial* în același timp. Își prezintă *lista concertelor viitoare*...cât și locurile de unde *se pot cumpăra* biletele la spectacole.

Când intri în sait nu găsești *în prim plan* articole *extinse* scrise de ea sau despre ea...ci micile ei *însemnări* făcute pe Twitter³⁴, care au *feedbackuri*.

Ce cântă Lady Gaga?

În *Black Jesus/ Amen Fashion* [*Iisus Negru/ Moda Amin*]³⁵ repetă, la început cântecului, de 12 ori cuvântul „negru”, după care afirmă de 4 ori faptul: „Iisus este *noul negru*”.

De ce însă Mântuitorul lumii e...*negru*?! Pentru că începe să fie considerat de către tot mai mulți *un minoritar*...sau pentru că învățătura Lui e resimțită ca fiind *very old* în comparație cu *lipsa de perspectivă* a prezentului?

Lady Gaga ne răspunde:

„Dansez în [propria] mea *revelație*,
[în] civilizația pop underground.

Poezia concretă/ realistă [concrete poetry] îmi hrănește mintea,

[căci] *vechiul symbolism* a rămas în urmă”³⁶.

Adică creștinismul, desemnat ca „old symbolism”, e de domeniul *trecutului*...și ea se bucură de o perspectivă *subiectivistă* asupra existenței.

În *Christmas Tree* [*Pomul de Crăciun*] ne atenționează că am vrea cu toții să *ne ascundem* sub pomul ei de Crăciun...pentru că el este „delicious”/ *delicios*³⁷.

Repetițiile enervante, versurile banale și lipsa unui mesaj coerent sunt *caracteristicile* cântecelor lui Lady Gaga.

³³ A se vedea: <http://www.ladygaga.com/bornthiswayball/>.

³⁴ Idem: <http://www.ladygaga.com/default.aspx#!tweets-official>.

³⁵ Idem: <http://www.ladygaga.com/lyrics/default.aspx?tid=23589846>.

³⁶ Ibidem.

³⁷ A se vedea: <http://www.ladygaga.com/lyrics/default.aspx?tid=15562284>.

În *Monster* (*Monstru*)...vorbește despre o dragoste *canibalică*.

Un băiat rău îi mănâncă inima³⁸.

Are ochi răi și e deghizat în lup³⁹.

De aceea: „acest băiat este un monstru”⁴⁰...vers repetat de mai multe ori...

Numai că băiatul „a fost un monstru în patul meu/ [și] noi ne-am sărutat *franțuzește* sub un tren de metrou./ El mi-a rupt imediat hainele/ [și] mi-a mâncat inima mea, apoi mi-a mâncat creierul”⁴¹.

Și pentru că am amintit de *Judas*⁴²...în acest cântec Lady Gaga (care joacă rolul Sfintei Maria Magdalena, după cum spuneam) declară că îl iubește pe Iuda⁴³.

Când e chemată de Iuda ea vine imediat...pentru că e pregătită să îi spele picioarele cu părul capului ei⁴⁴. Aluzie evidentă la Lc. 7, 38.

Ea îl iartă pe Iuda...deși a trădat-o de trei ori⁴⁵. Aluzie la Lc. 22, 55-62.

Însă Lady Gaga se declară „o nebună sfântă”⁴⁶...și situația ei este „foarte crudă”⁴⁷.

Își vopsește părul în diverse nuanțe. Poartă încălțăminte extravagantă, cu tocuri *impracticabile*. Sau pălării *imense*. Iese în public în haine foarte subțiri la temperaturi foarte scăzute. Poartă diverse măști și însemne.

În 2009 în Malta, la o conferință, s-a dus *mascată în negru*⁴⁸. În Mexic, în 2001, la o altă conferință de presă a venit într-o rochie albastră transparentă, fără sutien...și în niște cizme gigant⁴⁹.

³⁸ Idem: <http://www.ladygaga.com/lyrics/default.aspx?tid=18497742>.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem.

⁴¹ Ibidem.

⁴² A se vedea: <http://www.ladygaga.com/lyrics/default.aspx?tid=23592564>.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Ibidem.

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ A se vedea: <http://www.barfitoare.ro/2009/07/08/lady-gaga-mascata-in-malta/>.

⁴⁹ Idem: <http://www.audculori.com/showbiz/iata-cea-mai-noua-tinuta-a-artistei-lady-gaga/>.

Însă extravaganta ei publică determină un mod de comportament *neglijent, sfidător și iresponsabil*.

Cei care o copiază...de fapt *universalizează* comportamentul ei social.

Zi de miercuri, 13 octombrie 1976. Părintele profesor Alexander Schmemmann⁵⁰ își notează în *Jurnal despre extremismul ortodox rusesc*...care s-a *universalizat* între timp...apoi despre *prostia diavolului*.

Despre prima temă spune: „M-am gândit ce vremuri ciudate, cât de multe *se nascocesc* – *reducerea* Ortodoxiei la *Sfinții Părinți* și *spiritualitate*.

Sunt transformați într-o *caricatură*, în idoli, într-un panaceu, *remediu* al tuturor răutăților.

Triumful *sectar* din zilele noastre [este cel] al lui *doar*!

Doar *Sfinții Părinți*, doar *Dobrotolubie*⁵¹, doar *Typikon*⁵².

⁵⁰ Sait dedicat memoriei sale: <http://www.schmemann.org/>.

⁵¹ Denumirea *Filocaliei* în limba rusă.

⁵² *Tipicul* bisericesc.

*Plictiseală, mediocritate și lipsă de seriozitate*⁵³...observ la aceștia.

Din păcate și astăzi observăm *aceleași carențe* la ortodocșii noștri. *Maximalizează* un lucru și *minimalizează* o sută în jurul aceluia...creând senzația că Ortodoxia e o *lume fanatică*.

Iar *maximalismul* lor *lipsit de seriozitate* vine dintr-o *puțină cunoaștere plină de râvnă*.

Din *imaturitate*, din *lipsă de experiență*...

Ei doresc să *facă multe*...într-un timp *record*...dar nu știu *cum*...pentru că nu se lasă *mai întâi modelați*.

A doua temă însă e prezentată mult mai *incitant*: „Azi dimineată, în timp ce mergeam spre Biserica, m-am gândit la *prostie*.

Cred că este rodul *cel mai înfiorător* al păcatului originar.

Se spune despre diavol că este *inteligent*. Nu, adevărul este că diavolul e *foarte prost*, iar *nerozia* lui este tocmai *sursa* puterii sale.

Dacă ar fi fost *inteligent*, n-ar mai fi fost *diavol*; s-ar fi *căit* de mult timp și s-ar fi *acoperit cu cenușă*. Să te ridici *împotriva* lui Dumnezeu este, înainte de toate, o *mare prostie*.

Esența răului: mândrie, invidie, ură, goana după *libertate* („a fi precum zeii”) stă în *prostie*.

Stalin⁵⁴ era *prost*, la fel ca și Lenin⁵⁵ și Mao⁵⁶. Doar un *prost metafizic* poate fi *stăpânit total* de o idee, de o pasiune.

Însă prostia, fiind o *simplificare*, este *foarte puternică*. Întreaga lume *căzută* este *nerozie*, expertă în *inventivitate*.

Prostia este o *fraudă*, o amăgire de sine.

---

⁵³ *Biografia unui destin misionar. Jurnalul Părintelui Alexander Schmemmann (1973-1983)*, trad., studiu introd. și com. de Felicia Furdui, Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2004, p. 225.

⁵⁴ Iosif Vissarionovici Stalin:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_Vissarionovici_Stalin.

⁵⁵ Vladimir Ilici Lenin:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Vladimir_Ilici_Lenin.

⁵⁶ Mao Zedong:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong.

Diavolul este *un mincinos din timpuri imemoriale*. Se minte *pe sine și pe ceilalți* întotdeauna.

Iar minciunile sale *amețitoare par inteligente*, mai ales pentru că oferă *o satisfacție rapidă*. Prostia e *satisfăcută* întotdeauna, iar satisfacția este *impresionantă*.

Ce poate fi *mai ridicol* decât *mulțumirea de sine*, stupidă, artificială a comunismului?”⁵⁷.

Părintele Alexander Schmemann vorbește despre *prostia* Satanei, despre *excese hilare* ale lui Lady Gaga (chiar dacă *nu a cunoscut-o*), despre *extremismul nostru ortodox*...pentru că se referă în mod tranșant la *manifestarea prostiei* în oameni.

Și dacă diavolul nu ar fi *atât de prost*...nu am găsi peste tot *exemple de prostie și de fanatism* dintre cele mai dramatice...

Reflecții care *îl readuc* pe om la *lucrurile esențiale*.

Lupta împotriva lui Dumnezeu, indiferența religioasă cu alte cuvinte e *o prostie lucie*. Și oricine *o pune în practică* se dovedește un om care *iși astupă* profunzimile.

Însă am observat în *Jurnalul* său și *traseul* relației sale cu Soljenițin⁵⁸, care începe prin *simpatie* și *entuziasm*...și se termină prin *detașare*...și *nuanțe critice radicale*.

Pe 10 ianuarie 1974 părintele Alexander Schmemann era „*surprins* în mod plăcut de *fenomenul* Soljenițin”⁵⁹. I se părea a fi „un om cu vederi *atât de largi*, cu o inimă și cu o astfel de *abordare* a vieții [pe care *n-am mai întâlnit-o*] de la Pușkin”⁶⁰ încoace. N-au

⁵⁷ *Biografia unui destin misionar. Jurnalul Părintelui Alexander Schmemann (1973-1983)*, ed. cit., p. 225-226.

⁵⁸ Aleksandr Isaievici Soljenițin:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Soljeni%C8%9B%C3%AEn.

⁵⁹ *Biografia unui destin misionar. Jurnalul Părintelui Alexander Schmemann (1973-1983)*, ed. cit., p. 77.

⁶⁰ Aleksandr Sergheevici Pușkin:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Pu%C8%99kin.

avut-o nici Dostoievski⁶¹, nici Tolstoi⁶²; ei sugerau mai mult *o ideologie*”⁶³.

Pe 24 martie 1974 scrie în *Jurnal* (zi de duminică) că a primit o scrisoare de la N. Struve prin care a fost *anunțat* că Soljenițin *vrea să îl vadă și să îl împărtășească* pe el și familia sa⁶⁴.

Dar asta după ce, cu o săptămână în urmă, pe 17 martie 1974⁶⁵ scria că a slujit „*Liturghia darurilor* în East Meadow și am vorbit despre Soljenițin. Biserica era plină”⁶⁶.

30 martie 1974, zi de sâmbătă, părintele Alexander își notează: „Am urmărit la televizor sosirea la Zürich a familiei lui Soljenițin. El îi ținea în brațe pe băieți. Viziunea a ceva *simplu*, limpede, etern – a vieții care nu este *viciată* și *ruinată demonic* de agitația și răul acestei lumi”⁶⁷.

Era vorba despre *expatrierea* lui Soljenițin...

Însă chiar în ziua de 30 martie 1974, când părintele Alexander Schmemann *l-a văzut la televizor* pe Soljenițin (în momentul în care acesta *a ajuns* la Zürich, în Elveția), Soljenițin i-a trimis o scrisoare părintelui Schmemann⁶⁸.

Părintele Alexander *a redat* textul scrisorii lui Soljenițin în însemnarea făcută în ziua de 5 aprilie 1974, o zi de vineri⁶⁹.

Ce i-a scris Soljenițin lui Schmemann, pe data de 30 martie 1974, în ziua *expatrierii* sale?

Textul scrisorii:

„Dragă Părinte Alexander,

---

⁶¹ Feodor Mihailovici Dostoievski:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Feodor_Dostoievski.

⁶² Lev Nicolaevici Tolstoi:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Lev_Tolstoi.

⁶³ *Biografia unui destin misionar. Jurnalul Părintelui Alexander Schmemann (1973-1983)*, ed. cit., p. 77.

⁶⁴ Idem, p. 91.

⁶⁵ Idem, p. 90.

⁶⁶ Idem, p. 91.

⁶⁷ Idem, p. 93.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ Ibidem.

Vă rog să mă iertați pentru că nu v-am scris *mai devreme*. Însă e greu *să trăiești* dacă *nu te simți acasă*.

Nu mă refer doar la *munca serioasă*, răspuns la scrisori, ci chiar la despachetatul lucrurilor – toate mă depășesc.

Nikita mi-a spus că *intenționați* să vizitați Europa. Aș vrea *să veniți pe la mine*, avem atâtea *de discutat*.

Mă confrunt cu problemă greu de rezolvat – numărul Bisericilor Ortodoxe de peste hotare. Dar și mai important, vreau *să mă spovedesc* și *să mă împărtășesc* împreună cu familia mea. Este *posibil*?

Cu sinceritate,
al Dumneavoastră A.S.”⁷⁰.

Să discute...și să se spovedească și să se împărtășească: nevoile reale, *presante* ale unui ortodox.

Fapt pentru care părintele Alexander a fost *foarte bucuros* de scrisoare și și-a notat: „Sunt *plăcut impresionat* de *simplitatea, modestia și franchețea* acestei scrisori”⁷¹.

Pe 13 mai 1974 primește *o carte poștală* de la Soljenițin. Îl așteaptă la Zürich...și îi promite câteva zile la munte⁷².

Pe 25 mai 1974, cu două zile înainte de a-l întâlni, părintele Alexander declară că e „destul de emoționat”⁷³ de *viitoarea întâlnire* cu Soljenițin.

La întoarcerea acasă, pe 17 iunie 1974, părintele Alexander spune că s-a întors din Europa pe 16 iunie 1974 și că între 28 și 31 mai 1974 „am fost în munți împreună cu Soljenițin – doar noi doi”⁷⁴.

Va scrie, în mod retrospectiv, din *Caietul de la Zürich*, despre întâlnirea sa cu Soljenițin⁷⁵.

---

⁷⁰ Idem, p. 93-94.

⁷¹ Idem, p. 94.

⁷² Idem, p. 97.

⁷³ Idem, p. 99.

⁷⁴ Ibidem.

⁷⁵ Idem, p. 100-104.

28 mai 1974: ploaie mărunță...și n-a dormit toată noaptea *de dinaintea* întâlnirii sale cu Soljenițin⁷⁶. Și când ajunge în casa lui...găsește *simplitate*⁷⁷.

29 mai 1974: îi cunoaște familia...și remarcă „*simplitatea, vigoarea, neliniștea și preocuparea*” lui Soljenițin⁷⁸. Are „un zâmbet încântător”⁷⁹, găsește dezordine în casa sa, „destul de primitivă”, de la munte⁸⁰, pentru că nu există acolo „nici urmă de confort”⁸¹.

30 mai 1974: declară ziua precedentă ca „zi de neuitat”⁸². A discutat despre cartea pe care Soljenițin o scria atunci⁸³.

„S. este *foarte politicos*, preocupat de lucruri mărunte, pregătește cu stângăcie cina, taie ceva și prăjește. Este *extraordinar de uman* și *de impresionant. Forță și spirit de convingere*”⁸⁴.

Însă începe să observe *extremismul* lui Soljenițin...

Pentru el „Occidentul nu există. Nu-l interesează”⁸⁵, vrea să trăiască în Canada și acolo să facă „o mică Rusie”⁸⁶, *neagă cu totul* democrația și

⁷⁶ Idem, p. 100.

⁷⁷ Ibidem.

⁷⁸ Ibidem.

⁷⁹ Ibidem.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ Ibidem.

⁸² Idem, p. 101.

⁸³ Ibidem.

⁸⁴ Ibidem.

⁸⁵ Ibidem.

⁸⁶ Ibidem.

este *monarhist*⁸⁷ iar „*criteriul religiei este salvarea Rusiei*”⁸⁸.

S. „este *ferm convins* de misiunea lui”⁸⁹...încât consideră că „*adevărata Rusie se află acolo unde este el*”⁹⁰.

Îl spovedește îndelung la apusul soarelui⁹¹. Nu e *un om prefăcut*...și părintele Alexander e *cucerit* de *simplitatea* întâlnirii cu Soljenițin⁹².

Când pleacă de la Zürich este „iarăși ploaie și ceață”⁹³...

Pe 5 iunie 1974 își exprimă *mila* față de Soljenițin⁹⁴.

Pe 6 iunie 1974 primește o scrisoare de la S. în care acesta îi spunea că el și familia lui *îl iubesc*⁹⁵.

Dar, în aceeași zi, părintele Alexander notează faptul că „în Paris, S. stârnește *tot mai multă iritare*. Ivirea lui în viețile noastre nu promite [nimic] altceva decât *tulburări și neînțelegeri*”⁹⁶.

Într-o zi de joi, pe 14 noiembrie 1974, părintele Alexander își exprima *dezamăgirea* față de ideologii, care sunt „dăunătoare” tocmai pentru că sunt *reductive*⁹⁷...dar mai ales față de Soljenițin.

În urma *ultimelor* articole și scrisori ale lui S.⁹⁸, părintele Alexander scria: „Credeam că Soljenițin va propovădui *o eliberare* de ideologii care *au otrăvit* conștiința rușilor și a lumii în general. Dar, precum este cazul atâtor filosofi și scriitori, fiecare este determinat *să-și cristalizeze* propria ideologie – pro sau contra”⁹⁹.

Pe 20 ianuarie 1975 încep *nuanțele critice* la adresa lui S. „Discuțiile avute cu Soljenițin mi-au evidențiat *diferența esențială* dintre noi. Pentru el

---

⁸⁷ Ibidem.

⁸⁸ Ibidem.

⁸⁹ Idem, p. 102.

⁹⁰ Ibidem.

⁹¹ Idem, p. 103.

⁹² Ibidem.

⁹³ Ibidem.

⁹⁴ Idem, p. 104.

⁹⁵ Ibidem.

⁹⁶ Ibidem.

⁹⁷ Idem, p. 117.

⁹⁸ Ibidem.

⁹⁹ Idem, p. 117-118.

există *doar Rusia*. Pentru mine, Rusia ar putea *dispărea*, ar putea *muri*, și nimic *nu schimbă* viziunea mea asupra lumii. [Căci] „chipul lumii acesteia *trece*”. Această *tonalitate* a creștinismului îi este cu totul străină”¹⁰⁰.

Pentru că *naționalismul strict*, fanatic al lui Soljenițin îl făcea *inapt* de a înțelege *universalitatea* creștinismului și *vocația personală* a fiecărei nații în parte.

Pe 27 ianuarie 1975 scrie despre atacurile la adresa lui S.¹⁰¹ și despre faptul că „Soljenițin nu ezită să *jignească* în modul *cel mai nepolitic*”¹⁰².

Cu toate acestea, pe 1 mai 1975, când îl sună S.¹⁰³, părintele A. își notează: „Ca de obicei, în momentul în care *i-am auzit* vocea, m-am simțit *împăcat* cu el; toate îndoielile, neînțelegerile, dilemele au dispărut. Îl voi *întâlni* la Paști în Canada și atunci vom merge în Labelle”¹⁰⁴.

S-a întâlnit cu el (spune asta pe 6 mai 1975), într-o zi de luni¹⁰⁵ ..., S. este *foarte bine dispus* și *prietenos*”¹⁰⁶. Era un om *al utilității* și nu îi plăcea să *piardă timpul*¹⁰⁷.

Dar...pe 12 mai 1975, rememorându-și ultima *întâlnire* cu S., părintele A. scria: „*Comoara* lui este *Rusia* și numai ea, *a mea* este *Biserica*. El este *devotat* comorii sale într-un fel în care nimeni dintre noi *nu este devotat* comorii noastre. Credința lui, cred, *va muta* munții, în timp ce a noastră, a mea *cu singuranță*, nu”¹⁰⁸.

Dar pe 30 mai 1975, într-o zi de vineri, scrie că S. „refuză cu brutalitate *un interviu televizat* și *nu va vorbi* în Statele Unite deoarece *Time* nu i-a publicat scrisoarea trimisă editorilor. O gândire *îngustă*,

---

¹⁰⁰ Idem, p. 126.

¹⁰¹ Idem, p. 127.

¹⁰² Ibidem.

¹⁰³ Idem, p. 145.

¹⁰⁴ Idem, p. 145-146.

¹⁰⁵ Idem, p. 147.

¹⁰⁶ Ibidem.

¹⁰⁷ Idem, p. 147-148.

¹⁰⁸ Idem, p. 148.

*suspiciune, fanatism. Ce-l va face să înțeleagă? Va înțelege vreodată?*¹⁰⁹.

Părintele Alexander Schmemmann a adormit pe data de 13 decembrie 1983¹¹⁰ ...și *Jurnalul* din care am citat aici „a fost descoperit în biroul său”¹¹¹.

Boala care i-a produs moartea: *cancerul*...

Despre care a aflat cu *un an în urmă*, pe 21 septembrie 1982¹¹².

Aleksandr Isaievici Soljenițin a adormit pe data de 3 august 2008, la Moscova, și a trăit să vadă *dezmembrarea URSSului*. Avea 89 de ani...

„Laureat al *Premiului Nobel pentru Literatură*, Aleksandr Soljenițin a decedat "ca urmare a unei *insuficiențe cardiace acute*", duminică, la ora locală 23.45 (24.45 ora României), a declarat fiul său Stepan, citat de agenția *Itar-Tass*”¹¹³.

În anii '90 ai secolului trecut, Ruxandra Cesereanu (născută pe 17 august 1963 la Cluj-Napoca)¹¹⁴ *empatiza* cu Soljenițin și Paul Goma¹¹⁵.

Apoi *a respectat-o* pe Monica Lovinescu¹¹⁶.

I-a admirat pe „luptătorii anticomuniști din munți”¹¹⁷ și pe câțiva *foști și foste deținuți politici*¹¹⁸.

Despre Lucreția Jurj¹¹⁹, *femeie-partizan* între 1950-1954 și *deținută politică* între 1954-1964, va scrie în p. 29-30 ale cărții citate. Aceasta a adormit în toamna anului 2004¹²⁰...

---

¹⁰⁹ Idem, p. 154.

¹¹⁰ Idem, p. 11.

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Idem, p. 38.

¹¹³ A se vedea: <http://www.mediafax.ro/cultura-media/marele-scriitor-rus-aleksandr-soljenitin-a-incetat-din-viata-2847709>.

¹¹⁴ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ruxandra_Cesereanu.

¹¹⁵ Ruxandra Cesereanu, *Năravuri românești. Texte de atitudine*, Ed. Polirom, Iași, 2007, p. 27.

¹¹⁶ Ibidem.

¹¹⁷ Ibidem.

¹¹⁸ Ibidem.

¹¹⁹ Un interviu dat lui Octavian Coman: <http://www.revista22.ro/trebuie-sa-ai-curaj-trebuie-sa-spuie-nu-1279.html>.

¹²⁰ Ruxandra Cesereanu, *Năravuri românești. Texte de atitudine*, ed. cit., p. 30.

S-a simțit „înrușată moral”¹²¹ cu Ana Blandiana și Romulus Rusan¹²², a fost „tulburată de pamfletele dureroase”¹²³ ale lui Horia Roman Patapievici din *Politicele*¹²⁴ ...și îl consideră pe Marius Oprea „unul dintre cei mai curajoși oameni din România, în demersul său de *scotocire* a adevărului în cazul istoriei recente”¹²⁵.

Și afirmă toate aceste lucruri pentru ca să dovedească cititorului că e *animată* de modelele *etice* și nu de cele *culturale*¹²⁶.

Însă, după ce în adolescență și tinerețe fusese *complexată* de faptul că trăiește într-o țară cu o „cultură mică”¹²⁷, acum, la maturitate, este enervată de altceva: de faptul că e considerată o *provincială*.

Spune ea: „majoritatea scriitorilor bucureșteni de astăzi (mai bine de 50% dintre ei, vreau să spun) sunt *disprețuitori* față de scriitorii din provincie. În cel mai bun caz, manifestă *indiferență*. Nu îi *interesează* provincia decât în măsura în care aceasta ar putea fi *un aliat* sau, mai bine zis, *un vasal* al Capitalei”¹²⁸.

Dar *complexul provincialismului* în cultură e iarăși o *problemă falsă*...Problema nu e *de unde vii*...ci cât *de autentice* sunt cele pe care le scrii.

Nasul pe sus al scriitorului bucureștean, parizian sau newyorkez, în lipsa operei, nu îl face *geniu*...ci doar *un penibil*...

Paul Goma¹²⁹ (născut pe 2 octombrie 1935, la ora două dimineața, „în cătunul Mana, comuna Vatici, județul Orhei”¹³⁰) a devenit o *prezență online*¹³¹...cu

---

¹²¹ Idem, p. 28.

¹²² Ibidem.

¹²³ Ibidem.

¹²⁴ Ibidem.

¹²⁵ Ibidem.

¹²⁶ Ibidem.

¹²⁷ Idem, p. 26.

¹²⁸ Idem, p. 30-31.

¹²⁹ A se vedea: <http://www.paulgoma.com/bio-bibliografie/>.

¹³⁰ Idem: <http://www.paulgoma.com/paul-goma-biografie-si-bibliografie-1909-2007/>.

¹³¹ Saitul său: <http://www.paulgoma.com/>.

operă downloadabilă în mod gratuit...deși unele dintre cărțile sale sunt și *în rafturile* librăriilor românești.

Din ce în ce mai bolnav și mai obosit...ajutat însă de fiul său, care *manageriază* site-ul, Paul Goma ne dăruie la sfârșitul fiecărei luni încă o parte din *Jurnalul* său, deopotrivă cu *însemnări personale* și cu *largi preluări* din media online sau din *corespondența personală*.

De ce Paul Goma *a decis* să fie *la îndemâna* cititorului de azi? Pentru că *îi pasă* de opera lui...și îl *interesează* ca ea să *infuzeze* adânc în mentalitatea românească.

Iar viitorul e *de partea* lui Paul Goma...pentru că *informația* și *creația artistică* sunt și vor deveni din ce în ce mai mult *valori universale* la care se poate *accede instant* la nivel online.

În curând, în mod sigur, se va rezolva și *problema traducerii* la nivel larg. Utilitare online tot mai specializate *vor traduce instantaneu* un text cu o acuratețe foarte mare.

Nu vor înlocui ele *dexteritatea* și *delicatețea* unei traduceri personale...dar ne va duce aproape de o *citire bună* a unui text.

Atunci va fi nevoie doar de *operă de arătat*...pentru că și chinezul și americanul și francezul vor veni și vor citi, *pe limba lor*...ceea ce tu ai scris *pe limba ta*...

FOTO: FILIP GOMA

Ce sentiment îmi dă *Lista completă*¹³² a unui scriitor ca Paul Goma? Că *marea operă* înseamnă *trudă*...și că fiecare carte e *un fragment* din viața lui...*oferit spre înțelegere*.

Dar, în același timp, că opera trebuie *protejată* și *bine administrată* pentru ca ea să ajungă, în condiții optime, la cititor.

Paul Goma ne oferă *documente* despre el, în relație cu fosta *Securitate*, *mărturii* de viață, *publicistică*, 20 de volume de *Jurnal*, un *dicționar*, 19 *romane*, 3 *dări de seamă autobiografice* și *file video personale*.

De la *scrisul mult*...la *prezența video*...de la *recuperarea* istoriei la *vehemența* față de diverse derapaje umane...Paul Goma este *el însuși*, cu *autoritatea senină* a celui care e *trecut prin viață* și cunoaște *nuanțele profunde* ale limbii române.

Și pe cât pare de *incisiv* și de *brutal* cu nedreptățile...pe atât e de *delicat*...și de *omenos* când vine vorba de *relațiile interumane*.

Citindu-i paginile de *Jurnal* am descoperit *o istorie vie*, o istorie care *își poartă demnitatea* cu *durere* dar și cu *încredere* în viitor.

Pentru că opera lui, dăruită online, e cea mai bună *dovadă de încredere în viitor*, în cei care *se pot* și *se vor schimba* prin *forța mărturiei* scrise sau vizuale.

În 2011, Profesorii Ion Diaconescu și Ovidiu Pop au editat *o integrală* a scrisorilor Sfântului Ciprian al Cartaginei¹³³.

E vorba de 81 de scrisori (65 ale sale și 16 primite)¹³⁴...și mi-au atras atenția numele, *numele de creștini* care apar în aceste scrisori.

Dacă prima scrisoare e *datată* 249 d. Hr., ultima e din luna august a anului 258 d. Hr.¹³⁵.

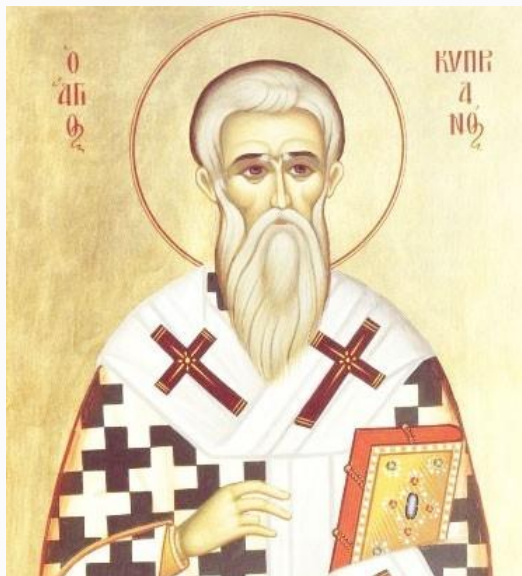
¹³² A se vedea: <http://www.paulgoma.com/lista-completa/>.

¹³³ Sfântul Ciprian, Episcopul Cartaginei, *Scrisori*, trad. din lb. latină de Prof. Ion Diaconescu și Prof. Dr. Ovidiu Pop, cu pref. de Prof. Ion Diaconescu, Ed. Sofia, București, 2011, 431 p.

¹³⁴ Idem, p. 13.

¹³⁵ Idem, p. 21.

Deci despre *nume creștine de secol III*. Nume latine...cu precădere.

În S1 [*Scrisoarea I*] găsim numele lui Geminus Victor dar și pe cel al lui Geminus Faustinus¹³⁶.

S2 este dedicată „fratelui Eucratius”¹³⁷ iar S3 „fratelui Rogatianus”¹³⁸. Cf. n. 1, p. 28, ultimul nume indică persoana PS Rogatianus de Nova.

În S4 sunt indicați Ceciliu, Victor, Sedatus, Tertullus, Pomponius, Paconius¹³⁹.

În S6: Sergius¹⁴⁰ și Felicissimus¹⁴¹.

Naricus era *acoluthus* sau *paracliser*¹⁴². Papa Ciprian (episcop al Romei) și ipodiconul său Crementius¹⁴³. La sfârșitul lui S8: Bassianus¹⁴⁴.

Din S10, Sfântul Ciprian începe să folosească sintagma „Mama Biserica”¹⁴⁵.

Mappalicus e numit „preafericit” tocmai pentru că a murit ca *Sfânt Mucenic*¹⁴⁶.

¹³⁶ Idem, p. 23.

¹³⁷ Idem, p. 26.

¹³⁸ Idem, p. 28.

¹³⁹ Idem, p. 32.

¹⁴⁰ Idem, p. 40.

¹⁴¹ Idem, p. 44.

¹⁴² Idem, p. 45...dar și n. 2, p. 45.

¹⁴³ Idem, p. 46.

¹⁴⁴ Idem, p. 49.

¹⁴⁵ Idem, p. 53.

¹⁴⁶ Idem, p. 54.

Și aici, în finalul scrisorii a 10-a, *faptele de curăție* ale creștinilor sunt asemănate cu crinii, cu *crinii albi*...pe când *trandafirii roșii* indică „sângele jertfit al Martirilor”¹⁴⁷.

Victor a fost făcut din citeț *diacon*¹⁴⁸. Preoții: Donatus, Fortunatus, Novatus și Gordius¹⁴⁹.

În S16. IV. 1 avem un pasaj foarte interesant, și anume unul care relatează despre *vederi extatice avute de copii*: „Și astfel, *asprimea* lui Dumnezeu nu încetează *să ne mustre* nici noaptea, nici ziua¹⁵⁰. Pe lângă viziunile/ vedeniile de noapte, chiar și în timpul zilei, *se umplu* la noi de Duhul Sfânt *copii aflați la vârsta nevinovăției*, care *în extaz* văd cu ochii și aud și grăiesc cele prin care Domnul binevoiește *să ne sfătuiască și să ne învețe*”¹⁵¹.

Numele lui Lucian apare în S21¹⁵². Tot aici: Montanus¹⁵³, surorile Numeria și Candida¹⁵⁴, Statius, Severianus, Macarie, Cornelia, Emerita, Saturninus, Calpurnius și Maria¹⁵⁵.

În S22: Celerinus, Sfântul Mucenic Pavel¹⁵⁶, martirizat *recent* și *confident* al autorului, Bassus, Fortunio (întemnițat pentru credință), alt Pavel (interogat pentru credință), Fortunata, Victorinus, Victor, Herennius, Credula, Hereda, Donatus, Firmus, Venustus, Fructus, Iulia, Martialis, Ariston¹⁵⁷, Sabina, Spesina, Ianuaria, Dativa, Donata, Uranius, Alexius, Quintianus, Colonica, Getulicus¹⁵⁸.

În S24 îi întâlnim pe Felix, Victoria, soția lui Felix și Lucius...care au ajuns „credincioși pribegi”¹⁵⁹

---

¹⁴⁷ Idem, p. 56.

¹⁴⁸ Idem, p. 72.

¹⁴⁹ Idem, p. 76.

¹⁵⁰ Era o vreme de prigoană...

¹⁵¹ Sfântul Ciprian, Episcopul Cartaginei. *Scrisori*, ed. cit., p. 83.

¹⁵² Idem, p. 95.

¹⁵³ Ibidem.

¹⁵⁴ Idem, p. 97.

¹⁵⁵ Idem, p. 98.

¹⁵⁶ Idem, p. 99.

¹⁵⁷ Idem, p. 100.

¹⁵⁸ Idem, p. 101.

¹⁵⁹ Idem, p. 103.

în timpul persecuției anticeștine a lui Decius¹⁶⁰. Tot aici o găsim și pe Bona¹⁶¹: nume de femeie.

S25 îi este trimisă lui Caldonius¹⁶². În finalul lui S27 sunt amintiți „Fericii Mărturisitori Moise, Maxim, Nicostratus”¹⁶³, alături de Saturninus și Aureliu¹⁶⁴.

S28 e trimisă preoților Moise și Maxim „preaiubiți frați mărturisitori”¹⁶⁵...pe când în S29, Sfântul Episcop Ciprian al Cartaginei îi anunță pe „frații preoți și diaconi” că l-a făcut *citeț* pe Satorus¹⁶⁶ și „*ipodiaton* pe Mărturisorul Optatus”¹⁶⁷.

Alături de preoții Moise și Maxim, deja pomeniți, în S31 îi întâlnim pe preoții Nicostratus și Rufin și ei *Mărturisorii* pentru credință¹⁶⁸.

Satorus era *citeț*¹⁶⁹. Preotul Gaius din Dida¹⁷⁰. Ipodiatonii Philumenus și Fortunatus și prietenul lor Favorinus¹⁷¹.

În finalul lui S36 găsim numele episcopului Privatus de Lambesa¹⁷², despre care, în n. 1, p. 143, traducătorii români ai Sfântului Ciprian spun că a fost condamnat ca *eretic*.

Futurus era *un adept* al lui Privatus¹⁷³.

Aureliu era tânăr dar „încercat de acum de Domnul și *drag* lui Dumnezeu”¹⁷⁴.

„Preaiubitul nostru Celerinus”¹⁷⁵ a avut bunică pe Celerina, cea care „a fost *încununată* de mult timp

---

¹⁶⁰ Ibidem.

¹⁶¹ Ibidem.

¹⁶² Idem, p. 105.

¹⁶³ Idem, p. 112.

¹⁶⁴ Ibidem.

¹⁶⁵ Idem, p. 113.

¹⁶⁶ Idem, p. 116.

¹⁶⁷ Ibidem.

¹⁶⁸ Idem, p. 124.

¹⁶⁹ Idem, p. 132.

¹⁷⁰ Idem, p. 136.

¹⁷¹ Idem, p. 138.

¹⁷² Idem, p. 143.

¹⁷³ Ibidem.

¹⁷⁴ Idem, p. 148.

¹⁷⁵ Idem, p. 151.

întru *mucenie*”¹⁷⁶. Dar și unchiul său după tată, Laurențiu, cât și unchiul său după mamă, Egnatius¹⁷⁷, au fost „adevărați și înduhovniciți oșteni ai lui Dumnezeu”¹⁷⁸.

În S41 sunt pomeniți, ca nume *noi*, Herculanus și Numidicus¹⁷⁹. Augendus intră într-o facțiune extremistă¹⁸⁰.

În S42, Sfântul Ciprian anunță că i-a exclus de la comuniune/ i-a afurisit pe Felicissimus și pe Augendus, pomenit supra, de asemenea pe Repostus, Irene din Rutila și Paula, croitoreasa, alături de Sophronius și Soliassus, ultimul fiind „împletitor...de rogojini de purpura”¹⁸¹.

S44 e dedicată lui Corneliu¹⁸² și aici apar numele lui Novațian, numele preotului Maxim, al diaconului Augendus...dar și ale lui Machaeus și Longinus, Pompeius și Ștefan¹⁸³.

Ipodiaconul Mettius și paracliserul Nichifor¹⁸⁴. Ereticii Novațian și Novatus¹⁸⁵. Policarp¹⁸⁶. Mărturisitorii Urbanus și Sidonius¹⁸⁷. Schismaticul episcop Euaristus e înlocuit cu episcopul Zetus¹⁸⁸. Fratele Antonianus primește S50¹⁸⁹.

Episcopul Corneliu¹⁹⁰. Trofimus cade din credință dar se pocăiește¹⁹¹. Ahymnus, Privatianus, Ninus, Clementinus, Florus¹⁹², Liberalis, Iunius,

---

¹⁷⁶ Ibidem.

¹⁷⁷ Ibidem.

¹⁷⁸ Idem, p. 152.

¹⁷⁹ Idem, p. 156.

¹⁸⁰ Idem, p. 157.

¹⁸¹ Idem, p. 159.

¹⁸² Idem, p. 167.

¹⁸³ Ibidem.

¹⁸⁴ Idem, p. 173.

¹⁸⁵ Idem, p. 176.

¹⁸⁶ Idem, p. 177.

¹⁸⁷ Idem, p. 180.

¹⁸⁸ Idem, p. 184.

¹⁸⁹ Idem, p. 196.

¹⁹⁰ Ibidem.

¹⁹¹ Idem, p. 203.

¹⁹² Idem, p. 220.

Marrutius, Successus, Secundinus, Eutyches, Amplus, Priscus, Victoricus, Manthaneus, Hortensianus, Verianus, Iambus, Dimitrie, Monnulus¹⁹³.

Titlul scrisorii a 57-a e *cel mai lung titlu* de până acum și nu cuprinde decât 42 de nume.

Felicianus¹⁹⁴. Iovinus îl însoțea pe ereticul Privatus¹⁹⁵. S61 e pentru fratele Lucius¹⁹⁶ iar în S62, pe lângă alții, îi salută și pe frații Ianuarius, Proclus, Modianus, Nemesianus, Nampulus și Honoratus¹⁹⁷.

Fratele Fidus e salutat în S64¹⁹⁸ iar fratele Epictet în S65¹⁹⁹.

Destinatarii lui S66 sunt frații Florentius și Puppianus²⁰⁰.

Și în titlul lui S67 sunt nume foarte multe: 38. Dintre care amintim pe Tenax, Faustus, Libosus, Vincențiu, Geminius, Adelphius, Victoricus, diaconul Aelius²⁰¹.

Episcopii Vasilide și Martialis căzuseră în idolatrie²⁰². Faustinus era episcop de Lugdunum, de Lyon²⁰³. Episcopul Marcianus de Arelate intră în secta lui Novațian²⁰⁴.

S69 e dedicată lui Magnus²⁰⁵. Și S70 are în titlu multe nume, printre care și Cassius, Modianus, Cittinus, Gargilius²⁰⁶.

Episcopul Agrippinus²⁰⁷: „bărbat de bună amintire”²⁰⁸.

---

¹⁹³ Idem, p. 223.

¹⁹⁴ Idem, p. 251.

¹⁹⁵ Idem, p. 252.

¹⁹⁶ Idem, p. 271.

¹⁹⁷ Idem, p. 274.

¹⁹⁸ Idem, p. 294.

¹⁹⁹ Idem, p. 299.

²⁰⁰ Idem, p. 304.

²⁰¹ Idem, p. 313.

²⁰² Ibidem.

²⁰³ Idem, p. 323.

²⁰⁴ Ibidem.

²⁰⁵ Idem, p. 328.

²⁰⁶ Idem, p. 344.

²⁰⁷ Idem, p. 352.

²⁰⁸ Ibidem.

Quintus era episcop de Mauretania²⁰⁹.

S73 e dedicată fratelui Iubaianus²¹⁰ iar S74 fratelui Pompeius, despre care autorii spun că *probabil* e vorba de episcopul Pompeius de Sabrata, în Tripolitania, Libia actuală²¹¹.

S75 e o scrisoare a lui Firmilianus, episcop de Cezareea Capadociei²¹², către Sfântul Ciprian²¹³.

S76 e o scrisoare a autorului către confrății săi întru episcopat Nemesianus, Felix, Lucius, alt Felix, Litteus, Polianus, Victor, Iaderus, Dativus și alți slujitori bisericești *chinuiți* pentru credința lor...și care se aflau în închisoare²¹⁴.

În S78 e amintit ipodiaconul Herrenius, Lucanus, Maxim, Amantius și Quirinus²¹⁵.

În S80 e amintită martirizarea Sfântului Episcop Xistus²¹⁶ iar în S81 nu apare niciun nume, pentru că e trimisă clerului și poporului credincios înainte de martirizarea sa.

Istoria este memorie. Memoria istoriei însă se zbate între penurie de date, mistificări și relatări corecte.

Cum intuim *adevărul* din oceanul de necunoscute? Pentru câți oameni istoria are mai multe *cunoscute* decât *necunoscute*?

Părintele profesor Dumitru Stăniloae adormea la București, la început de toamnă, pe data de 4 octombrie 1993, pe la 11 seară²¹⁷.

Și ultimele sale cuvinte *consemnate* sunt: „Hai să vorbim...”²¹⁸. Adică: Să fie *dialog*! Să nu se *întrerupă* dialogul dintre noi...

---

²⁰⁹ Idem, p. 354.

²¹⁰ Idem, p. 357.

²¹¹ Idem, p. 378...și n. 1, p. 378.

²¹² Idem, p. 388...și n. 1, p. 388.

²¹³ Idem, p. 388.

²¹⁴ Idem, p. 411.

²¹⁵ Idem, p. 422-423.

²¹⁶ Idem, p. 426.

²¹⁷ Lidia Ionescu Stăniloae, „*Lumina faptei din lumina cuvântului*”. *Împreună cu tatăl meu, Dumitru Stăniloae*, col. memorii/ jurnale/ convorbiri, Ed. Humanitas, București, 2000, p. 379.

²¹⁸ Idem, p. 8.

La finalul prohodirii din fața Palatului patriarhal: sicriul său, care exprima „*smerenia* și *modestia* care *l-au caracterizat* toată viața”²¹⁹.

Lidia și Dumitraș, fiica și nepotul părintelui Dumitru, sunt duși la cimitir în acea zi cu microbuzul lui Sorin Dumitrescu²²⁰.

„Era *nepus de liniștitor* să simți ațintite asupra ta priviri *pline de simpatie*, și nu căutări *piezișe*”²²¹, răutăcioase.

Ultima locație în care *a trăit* părintele profesor: str. Cernica, nr. 6, etajul 1²²². Și e îngropat în cimitirul Mănăstirii Cernica, aproape de Biserica din cimitir.

Fiica părintelui *îndreaptă* ziua de naștere a acestuia: 16 noiembrie 1903 (nu 17!), în comuna Vlădeni, județul Brașov²²³, ca „fiu *mezin* al lui Irimie și al Revecăi Stăniloae”²²⁴.

În *Wikipedia* găsim data de 16 noiembrie 1903²²⁵, adică forma *corectată* de către fiică.

Părintele profesor Ioan I. Ică jr., în *a treia ediție* a cărții *Mică dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica* (titlul francez fiind, de fapt: *Ose comprendre que Je t’aime*²²⁶), citând *Persoană și comuniune. Prinos de*

²¹⁹ Idem, p. 9.

²²⁰ Idem, p. 13.

²²¹ Ibidem.

²²² Idem, p. 15.

²²³ Idem, p. 17.

²²⁴ Ibidem.

²²⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_St%C4%83niloae.

²²⁶ În traducere: „Îndrăznește să înțelegi că Eu te iubesc”.

cinstire Părintelui Profesor Academician Dumitru Stăniloae la împlinirea vârstei de 90 de ani, ed. Sibiu, 1993, indică drept zi de naștere: 17 noiembrie 1903²²⁷ ...adică *data incorectă*.

Grafia numelui de familie: *Stăniloae*. Însă în ultimii ani ai vieții, părintele Dumitru a adăugat un *i* la numele său de familie...rezultând forma *Stăniloae*²²⁸. Formă care apare, după cum am văzut, și pe crucea mormântului.

În 1982 părintele Dumitru a fost în USA²²⁹. Prietenia sa cu ÎPS Nicolae Bălan²³⁰, care a adormit în 1955²³¹. De la Paris a luat „*fotocopiile* manuscriselor originale ale Sfântului Grigorie Palama”²³².

În 1928 a devenit *Doctor în Teologie* iar în 1929 *profesor* la *Academia Teologică* din Sibiu. Nu avea nici 27 de ani²³³...

În 1937 a devenit *rectorul* Academiei Teologice din Sibiu în locul PS Nicolae Colan, care e hirotonit *episcop de Cluj*²³⁴.

În 1947, în toamnă, s-a mutat cu familia la București²³⁵. A fost *forțat* să o facă...

Nu a fost *legionar*. „Niciodată și în niciun fel tata n-a fost *implicat* în politică și *n-a simpatizat* cu culorile vreunui partid”²³⁶.

Părintele Dumitru avea și cunoștințe de *limbă rusă*²³⁷. Petru Groza îl *antipatiza*²³⁸.

²²⁷ Pr. Marc-Antoine Costa de Beauregard și Pr. Dumitru Stăniloae, *Mică dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica*, ed. a III-a, trad. [din lb. fr.] de Maria-Cornelia Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2007, p. 5.

²²⁸ Lidia Ionescu Stăniloae, „*Lumina faptei din lumina cuvântului*”. *Împreună cu tatăl meu, Dumitru Stăniloae*, ed. cit., p. 17-18.

²²⁹ Idem, p. 29.

²³⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolae_B%C4%83lan.

²³¹ Lidia Ionescu Stăniloae, „*Lumina faptei din lumina cuvântului*”. *Împreună cu tatăl meu, Dumitru Stăniloae*, ed. cit., p. 39.

²³² Idem, p. 42.

²³³ Idem, p. 45.

²³⁴ Idem, p. 57.

²³⁵ Idem, p. 59.

²³⁶ Idem, p. 96.

Relațiile „foarte reci”²³⁹ cu patriarhul Justinian Marina. „De la început el [i]-a arătat tatei *o răceală*, aş spune chiar *antipatie*”²⁴⁰. Iar „tatei i-a lipsit dintotdeauna ştiinţa de-a *se pune bine* cu *cei mari*. Nu se pricepea nici *să linguşească*, nici *să de-a cu periuşa*, după cum *atât de plastic* se spune”²⁴¹. Adică *nu ştia* „să profite”...pe măsura *operei* şi a *personalităţii* sale.

Când a venit la Bucureşti, părintele Dumitru publicase deja 4 volume din *Filocalie*.

Avea o situaţie materială dezastruoasă²⁴².

„A încercat să ceară *de câteva ori* audienţă la patriarh. Existau case parohiale cu locuinţe libere. Dar *n-a fost primit niciodată*. După cum spuneam, *patriarhul n-avea timp*. Astfel că pentru Stăniloae nu s-a găsit *niciodată o altă locuinţă* şi a stat acolo *aproape treizeci de ani*, până când a reuşit *să-şi cumpere* cele două *cămăruţe* din strada Cernica”²⁴³.

A fost *ridiculizat* la *Institutul Teologic* din Bucureşti (astăzi Facultatea de Teologie Ortodoxă *Patriarhul Justinian Marina*) pentru faptul că e „mistic”²⁴⁴.

„N-a bruscă niciodată *intimitatea* nimănui”²⁴⁵.

A fost *arestat* în noaptea de 4 septembrie 1958²⁴⁶. „Condamnat la *cinci ani muncă silnică*, *cinci ani degradare civică* şi *confiscarea averii* pentru *infracţiunea de uneltire contra ordinii sociale*”²⁴⁷.

---

²³⁷ Idem, p. 139.

²³⁸ Idem, p. 163.

²³⁹ Idem, p. 166.

²⁴⁰ Ibidem.

²⁴¹ Ibidem.

²⁴² Idem, p. 168.

²⁴³ Idem, p. 174.

²⁴⁴ Idem, p. 184.

²⁴⁵ Idem, p. 210.

²⁴⁶ Idem, p. 255.

²⁴⁷ Idem, p. 263.

Recursul: 21 ianuarie 1959²⁴⁸.

Când a fost eliberat din închisoare era iarnă²⁴⁹...În închisoare a fost operat de hernie fără anestezie²⁵⁰.

În 1976 a putut să reînceapă tipărirea *Filocaliei*²⁵¹. În 1978 a tipărit *Dogmatica* iar *Ascetica și Mistica* în 1981²⁵².

Prima ieșire în străinătate: primăvara lui 1967, în Germania, la Universitatea din Freiburg, unde a ținut conferințe²⁵³.

După ce primise titlul DHC [*Doctor Honoris Causa*] la Salonic, Belgrad, Atena, Paris și distincția *Crucea Sfântul Augustin* la Londra...,de-abia în 1992 a primit titlul de mai sus și la Universitatea din București după ce, cu un an înainte, fusese numit membru de onoare al Academiei Române²⁵⁴.

---

²⁴⁸ Idem, p. 264.

²⁴⁹ Idem, p. 275.

²⁵⁰ Idem, p. 277.

²⁵¹ Idem, p. 290.

²⁵² Ibidem.

²⁵³ Ibidem.

²⁵⁴ Idem, p. 336.

Eu am citit și recitit *Dogmatica* sa în ediția a 2-a a cărții. Primul volum a fost editat în 1996 și are 344 pagini. Volumele 2 și 3 au fost editate în anul 1997, al 2-lea volum având 251 pagini iar al 3-lea: 308 pagini.

De la *Revelație* la *Eshatologie*. Coperti de un verde închis. Editate la IBMBOR, București, în seria: *Teologi ortodocși români*.

Cartea sa: *Studii de Teologie Dogmatică Ortodoxă* am împrumutat-o de la Fericitul Ilie văzătorul de Dumnezeu și am xeroxat-o. E vorba de prima ediție, Ed. Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1990.

Dumnezeiescul Ilie o primise *cadou* de la Radu Rotaru, pe data de 2 aprilie 1996, potrivit dedicației de mână.

Am xeroxat 705 pagini din carte (probabil *toate* paginile cărții), adică până la ultima filă a *Imnelor* simeoniene...dar în două rânduri.

Ziua primei copii xerox: 13 martie 2001 (numai *Imnele*). Partea primă: pe 17 aprilie 2002.

Studiile hristologice, dedicate cu precădere Sfântului Maxim Mărturisitorul, se termină la p. 303. De la p. 307 începe introducerea la *Imne*...și textul propriu-zis al *Imnelor* Sfântului Simeon Noul Teolog e între p. 329-705.

Cu comentarii *personale* la subsol. Comentarii pe care trebuie să le recuperăm și să le transmitem mai departe noilor generații de teologi.

Pentru că *notele de subsol* reprezintă *temperatura* traducerii sau a scrierii. Reprezintă *sânguința* personală, *transpirația* ta pentru cititorii tăi.

Modul *onest* de a le împărtăși cunoștințe și de a le dăruia experiență.

Când am verificat cele două traduceri românești ale *Imnelor* simeoniene (a părintelui Dumitru și a părintelui Ică jr.) cu textul grecesc din SC...mi-am dat seama că părintele Dumitru a tradus creator...pe când

părintele Ică jr. a mers *aproape de literalismul* textelor.

Și am preferat *literalismul* părintelui Ică jr. ...pentru că mă interesează, de fiecare dată, *textul ca atare...*

Ediția: Dumitru Stăniloae, *Iisus Hristos: Lumina lumii și îndumnezeitorul omului*, Ed. Anastasia, 1993...am împrumutat-o de la BCU-Litere și am xeroxat-o pe data de 28 iunie 2005. Are 285 pagini până la *Cuprins*.

Iar dacă citești numai cărțile *finale* ale Dumnezeiescului Dumitru Stăniloae, unde *repetițiile* abundă cât și *generalizările*, în care el a făcut *sinteze de amploare fără trimiteri textuale*, fără citări de subsol, tragi *concluzia proastă* că teologia înseamnă numai *poveste*, amintiri *din tinerețe...*și deloc studiu *amănunțit*, acrivic, serios, *documentat*.

Însă tinerii teologi trebuie să înceapă *cu munca pe texte...*cu *traduceri personale*, cu *comparări* a mai multe ediții textuale și nu cu *sinteze libere*, fără *cenzura evidenței*.

Pentru că astfel se proliferază *șarlatania...*și nu *teologia*.

Nu aveam scanat SC 174, pentru *Imnele* 16-40, și am împrumutat volumul de la FTO București. Nr. de inventar: 64. 406/ Buc. 19. 399.

Ed. du Cerf, Paris, 1971, 499 p. Am xeroxat-o pe 10 octombrie 2006.

PSB 80, *Ambigua* Sfântului Maxim Mărturisitorul. Adică extraordinarul său comentariu la *pasaje grele* din Sfântul Dionisie Areopagitul și Sfântul Grigorie de Nazianz.

Unde Sfântul Maxim *nu se îndoiește deloc* de *veridicitatea istorică* de secol I a Sfântului Dionisie Areopagitul și, *implicit*, a operei sale.

Am împrumutat cartea de la Ion Nedelcu și am xeroxat-o pe 3 ianuarie 2002. E vorba de ed. primă, IBMBOR, București, 1983, 372 pagini.

Am xeroxat și PSB 81, pe 21 ianuarie 2002. Tot ediția primă: IBMBOR, București, 1990, 367 p. *Scrieri și epistole hristologice și duhovnicești* ale Sfântului Maxim Mărturisitorul.

PSB 80 și 81 sunt traduse de Dumnezeiescul Dumitru. Ce a fost *mai greu* în teologie a tradus el. Lui îi datorăm, în mare parte, *limbajul teologic apriat* de astăzi.

Discrepanța dintre el și ceilalți teologi români ai secolului al XX-lea e *uluitoare*...pentru că e *dumnezeiască*. E pe măsura *ostenelilor* și *a curăției interioare*.

De aceea toată lumea *l-a cam furat* la idei...sau *l-a preluat după putere*.

Am cumpărat *Spiritualitatea Ortodoxă. Asctica și Mistica*, Ed. IBMBOR, București, 1992, 319 p. și o pagină de *Cuprins* pe 19 aprilie 1995. Bineînțeles e vorba de *a doua ediție*.

Înainte de *Introducere* aflăm că ținem în mâini: „Carte tipărită *cu osteneala* Bisericii Ortodoxe a Greciei pentru *credincioșii* Bisericii Ortodoxe Române”.

Îmi aduc aminte de *o recitare* a ei în *Gara Basarab*...și apoi pe tren...în anul I de facultate.

Un albastru *decolorat* pe copertă...Adică nu a avut parte de *coperti prea frumoase* în timpul vieții...Poate *pe viitor*...că viitorul e *mare*...și *surprinzător*...

Operele complete ale Sfântului Dionisie Areopagitul, în traducerea părintelui Dumitru, ed. Paideia, București, 1996, 286 p. ...au fost *avantajate* de o idee ingenioasă de spațializare tipografică...și anume: punerea textului *pe două coloane*.

Am cumpărat cartea pe 20 iunie 2000...și mi-am notat o terminare *a recitirii ei* în 20 iunie 2006.

O teologie *prea mare* pentru minți *scurte*.

Tocmai de aceea nu mă mai *miră* cei care *nu-i înțeleg* pe Sfinți, care *îi contestă*, care le găsesc *imaginare* noduri în papură.

Eu îi trec la..., „și altele” sau la „diverse”.

Editura Paideia, prin negrul copertei și icoana, bine aleasă, a Sfântului Dionisie...și prin textul atent redactat...a produs o *primă bucurie post-mortem* Fericitului Dumitru.

Despre *Iisus Hristos sau restaurarea omului*...Lidia Stăniloae amintește în *Lumina faptei din lumina cuvântului*, ed. Humanitas, 2000, în p. 111.

Părintele Dumitru Stăniloae
împreună cu fiica sa, Lidia

Eu am cumpărat ed. a II-a a cărții, Ed. Omniscop, Craiova, 1993...pe 16 octombrie 2001. Are 430 pagini.

Prima ediție: Sibiu, 1943. Adică a doua ediție la...fix 50 de ani.

Însă a fost editată la puțin timp după adormirea sa...lucru pe care editorii *îl subliniază* pe o pagină de sine stătătoare, înaintea *Prefetei* ediției prime, semnată: Sibiu, Botezul Domnului, 1943.

Și am început citirea cărții pe 1 noiembrie 2001...

Am cumpărat de la un anticar: Dumitru Stăniloae, *Viața și învățătura Sfântului Grigorie Palama. Cu patru tratate traduse*, Ed. Scripta, București, 1993, 301 p. + *Cuprins*, o pagină.

De aceea, pe prima foaie: „De bucuria revederii! Pentru Nicu [de la] Gabi”. Tu, care cumperi, nu știi nici cine e *Nicu*, nici cine e *Gabi*...dar te bucuri că ai cartea...și la un preț mai mic.

Foaie foarte proastă dar tipăritura e bunișoară. Poți să o citești...și asta contează.

S-au dezlipit câteva foi pe la urmă...am lipit-o...a citit-o de la noi și Fericitul Ilie.

Dacă eu am subliniat-o *cu stiloul*...Fericitul Ilie a subliniat-o *cu pix roșu*.

Este ediția a doua, cu prefață revăzută/revizuită de autor. Prima ediție: Sibiu, 1938...

Adică într-un deceniu în care românii nu aveau detalii concrete despre teologia și experiența Sfântului Grigorie Palama.

Și dacă un teolog *nu ne traduce* un Sfânt în limba română...e ca și cum *nu ar exista deloc*...pentru că viața și teologia lui *nu pătrund* în conștiința bisericească la nivel larg.

Ce pasaje a subliniat Dumnezeiescul Ilie din cartea Dumnezeiescului Dumitru...pe care îl iubea și îl aprecia?

Primele două sublinieri sunt la p. 58. E vorba despre vederea luminii, care „se realizează când încetează toate lucrările mintale”. A făcut o acoladă peste nouă rânduri.

A doua e peste 6 rânduri. E vorba despre pasajul în care se spune că lumina dumnezeiască nu e cunoaștere naturală și niciun produs al fanteziei umane ci e vederea slavei lui Dumnezeu.

Sublinieri și la p. 59...dintre care: „există vedere mai *presus de înțelegere*”.

*Cartea de identitate a
Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu*

În p. 60 a subliniat 9 rânduri: „există deci o vedere mai *presus* de lucrările minții”; „mintea are o *putere* prin care *se depășește pe sine* și prin care *se unește* cu cele mei *presus de sine*”. Este o afirmație *dionisiană*...adică a Sfântului Dionisie Areopagitul.

Despre unirea care *întrece* natura minții...și: „vederile sunt însă mai *presus* de rațiune. *Văzătorii* (οι θεωρητικοί)²⁵⁵ [îi] întrec pe *teologi*”.

În p. 61 subliniază un alt citat dionisian...despre „întunericul adânc” al vederii dumnezeiești, încă un altul despre *vederea mistică* a Apostolilor de pe Tabor...și alte 9 rânduri, în care se vorbește despre *întunericul dumnezeiesc* în tratarea Sfântului Dionisie Areopagitul.

Trei rânduri subliniate în p. 62 și o acoladă pentru alte 3 rânduri. E vorba despre vederile mistice ale Sfântului Proroc Moise.

8 rânduri subliniate în p. 63. Cea mai *viguroasă subliniere* de aici fiind propoziția: „Vederile le imprimă Duhul Sfânt în partea cea mai înaltă a sufletului nostru”, adică în *duhul* sau în *spiritul* sufletului nostru.

²⁵⁵ Așa e textul tipărit aici: fără diacritice!

În p. 64: „Înțelegerea e superioară față de știință, nu față de vedere”. Adică *înțelegerea duhovnicească* a vederilor mistice e *superioară* științei teologice învățate din cărți dar nu și *experienței directe*, extatice. Pentru că cea mai înaltă în teologie este *experiența extatică*, mistică.

În p. 66 a subliniat 6 rânduri și, în special, despre *turnarea* sau *vărsarea* harului în ființa noastră (Ioil 2, 28) și faptul că „*darul* [lui Dumnezeu] e întotdeauna numai *o părticică*” pe care o primim.

În p. 67 a subliniat 6 rânduri, unul în p. 68, 3 în p. 73 și principala subliniere aici, la p. 73: „Toate lucrările lui Dumnezeu sunt *necreate*, dar nu toate *fără de-nceput*”, adică *veșnice*.

8 rânduri subliniate în p. 74: slava lui Dumnezeu se vede *prin puterea* Duhului Sfânt.

În p. 75: „Tatăl...e *întemeietorul* Fiului”...în sensul că Fiul *Își primește ființa* de la Tatăl prin *naștere*.

În p. 76, un singur rând: „Dumnezeu e și *neîmpărtășibil* și se și *împărtășește*”.

În p. 77: „n-a spus că se poate vedea *însăși ființa* lui Dumnezeu, ci *harul* și *slava Lui*”.

Se observă că Fericitul Ilie sublinia *în cunoștință de cauză*...și lucruri care aveau *de-a face cu el* și *cu experiența lui mistică*.

Și când ne întâlneam...lua cartea și le aducea în discuție. Le *problematiza* în fața mea...sau îmi spunea *pe scurt* concluzia lui.

În p. 78: „ci cu puterea Duhului Sfânt”.

Trec pagini...și apar 6 rânduri subliniate și o acoladă peste 9 rânduri.

În p. 95: 6 rânduri, două la p. 140 („Cel ce vede propriu-zis nu mai e *ochiul*, ci *Duhul Sfânt venit în om*. În Duh *le vede* [pe] acestea *dumnezeiește* și mai *presus de fire*”), 3 la p. 157, 5 la p. 160, 5 la p. 162.

Încep traducerile din Sfântul Grigorie Palama și avem o acoladă peste două rânduri și încă două rânduri subliniate în p. 168. E vorba despre *simțirea harului în inimă* și despre *Împărăția este înăuntrul vostru*.

O acoladă peste 4 rânduri în p. 169, e subliniat pasajul: „*isihast* e acela care *se silește* să-și închidă *partea netrupească* [adică *puterea minții sufletului* n.n.] în trup [în inimă]” în p. 170, în p. 176: „încearcă să *convingă* pe cei *neexperimentați*, să socotească drept *diavolească* luminarea dumnezeiască”, adică *vederea extatică*, în p. 176...și 11 rânduri în p. 177.

Aici, în p. 177, *se disting* enunțurile: „Precum ochii vederii senzoriale *văd* soarele sensibil, tot așa văd aceia [isihastă n.n.] *cu ochii sufletului* lumina spirituală” și „*depășirea de sine* [adică *extazul* n.n.], o poate realiza nu numai mintea Îngerilor, ci și cea omenească, devenită *îngerească* prin *eliberarea de pasiuni*”.

12 rânduri subliniate în p. 178 (principal: „văd însuși *veșmântul îndumnezeirii* lor, mintea lor fiind *umplută de slavă* și de *strălucirea nespus de frumoasă* ce *izvorăște* din harul Cuvântului”), 5 în p. 179, 12 în p. 180, 9 în p. 181, 9 rânduri și o acoladă de 7 și una de 8 în p. 182, 6 rânduri în p. 184, două în p. 185, 9 în p. 187, 16 rânduri în p. 188, 8 în p. 189, 12 în p. 190, 16 în p. 191, 9 în p. 192, 10 în p. 193, 7 în p. 194, două în p. 195.

Două rânduri subliniate în p. 198, o acoladă de 3, una de două și 4 rânduri subliniate în p. 201, 5 rânduri în p. 202, 13 rânduri și o acoladă de 3 în p. 203, unul în p. 204, tot unul în p. 205, 5 în p. 206, două în p. 207, 6 rânduri și o acoladă de 4 în p. 210...

Mai sunt 100 de pagini din carte...și a mai făcut și alte sublinieri.

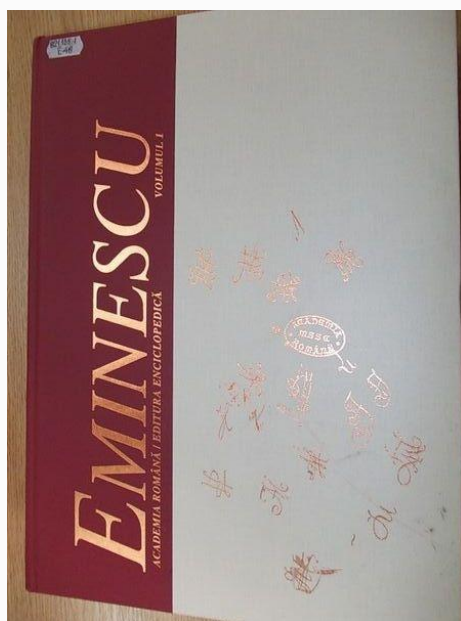
Când le treci în revistă...îți par „enervante”...pentru că sunt *prea multe*. Însă am vrut

să dovedesc *ceva* prin *numărarea* lor: că atâtea *rânduri subliniate* înseamnă tot atâtea *adevăruri teologice* sau *experiențe mistice* pe care Sfântul Grigorie Palama sau alți Sfinți *i le confirmă*.

Fericitul Ilie nu sublinia *orice*...ci numai ceea ce *coincidea* cu crezurile și experiența sa.

Astfel *sublinierile* sale pe cărți...*anumite sublinieri*...pentru că are mai multe *feluri* de sublinieri...înseamnă tot atâtea *mărturii de credincioșie* sau *confirmări de experiență*.

Iar toate sublinierile sale *cu roșu*, cel mai adesea, se referă la *realități teologice* sau la *experiențe mistice de mare sfințenie*.

Lada cu manuscrise eminesciene ajunge în posesia lui Titu Maiorescu în toamna lui 1884, spune Petru Creția, și va rămâne la acesta până în data de 25 ianuarie 1902²⁵⁶, când o donează *Academiei Române*²⁵⁷.

Și potrivit *scrisorii de donație* a lui Maiorescu, manuscrisele eminesciene intrate în fondul Academiei

²⁵⁶ Petru Creția, *Testamentul unui eminescolog*, Ed. Humanitas, București, 1998, p. 141.

²⁵⁷ Idem, p. 143.

au fost *sub forma* unor „cărți cartonate, în caiete cusute și în foi volante”²⁵⁸.

Pe 28 mai 1904, Maiorescu donează Academiei și 72 de cărți vechi și 25 de volume vechi care *i-au aparținut* lui Eminescu dar le-a donat ca aparținând *tatălui său*, Ioan Maiorescu²⁵⁹.

Restaurarea adevărului a fost făcută de Al.[exandru] Elian²⁶⁰, în *Eminescu și vechiul scris românesc, Studii și cercetări de bibliografie*, vol. I, 1995, p. 129-160, apud. n. *, p. 144.

O a doua *donație de carte* din cărțile care *i-au aparținut* lui Mihail Eminescu a făcut-o Matei Eminescu, fratele lui, și el a oferit *Bibliotecii Centrale Universitare* (BCU) din București 37 de titluri în 142 de volume, dintre care BCU a reținut 16 titluri în 52 de volume²⁶¹.

Însă „D.[umitru] Vatamaniuc²⁶²”, spune Creția²⁶³, „m-a informat că a găsit la BCU cărți *aparținând* lui Eminescu ale căror *însemnări marginale*, autografe ale lui Eminescu, au fost, cel puțin în câteva cazuri, *șterse de bibliotecari*”²⁶⁴.

Nu le-au *plăcut* însemnele eminesciene bibliotecarilor...sau era *ordin de sus*?

Foile volante ale lui Eminescu s-au transformat în *10 volume manuscriptice*²⁶⁵...numai că ele au fost *comasate la întâmplare*²⁶⁶.

Și așa au apărut miscelanele 2254-2255, 2257-2262 și 2264-2265²⁶⁷.

În ladă s-au găsit 15. 270 de pagini²⁶⁸ de la Eminescu, „dintre care scrise sunt, chiar dacă e vorba de notarea *unui singur cuvânt*, 8. 661, dintre care, la rândul lor, cam 4.000 sunt de versuri”²⁶⁹. Restul sunt file goale²⁷⁰...

²⁵⁸ Ibidem.

²⁵⁹ Idem, p. 143-144, n. *.

²⁶⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Elian.

²⁶¹ Petru Creția, *Testamentul unui eminescolog*, ed. cit., p. 144, n. *.

²⁶² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Dumitru_Vatamaniuc.

²⁶³ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Petru_Cre%C8%9Bia.

²⁶⁴ Petru Creția, *Testamentul unui eminescolog*, ed. cit., p. 144, n. *.

²⁶⁵ Idem, p. 145.

²⁶⁶ Ibidem.

²⁶⁷ Ibidem.

²⁶⁸ Idem, p. 147.

²⁶⁹ Ibidem.

²⁷⁰ Ibidem.

Astfel „*zestrea eminesciană* a *Bibliotecii Academiei* se ridică la 50 de volume, cărora trebuie să le adăugăm cele 3 *caiete originale* 357 II 30 (I-III) de la *Biblioteca Centrală Universitară* din Iași, în care se află traducerea *primei jumătăți* din gramatica sanscrită a lui Fr.[anz] Bopp²⁷¹ și *câteva litere* din glosarul sanscrit-latin al aceluiași, pe 572 (283) p.”²⁷².

Și în aceeași carte testamentară, Petru Creția își exprima următoarea *dorință* față de opera eminesciană: „pentru a *ni-l apropia* pe Eminescu, este nevoie de *un om anume înzestrat* pentru aceasta, [care] să scoată un șir de volume...în care *să comenteze totul*, poezie de poezie”²⁷³.

În *perioada Jurnalelor* (când am citit, în mod programatic, *paginile de jurnal* ale anumitor genii...sau mărturii *din apropierea* lor) m-a impresionat *tenacitatea picturală* a lui Eugène Delacroix.

Jurnalul său a fost tradus de Irina Mavrodin și publicat de Ed. Meridiane, București, 1977.

Suzana Mihăilescu a tradus *Noa-noa și alte scrieri*, a lui Paul Gauguin și a editat-o, în a doua ediție [cea pe care eu am citit-o], la Ed. Meridiane, București, 1994. M-a impresionat *contactul lui creator cu culorile vii* din insula Tahiti.

Pe coperta primă mi-am notat: „*noa-noa* = *înmiresmat* în limba tahitiană, [cf.] p. 125”.

Brassaï, în *Convorbiri cu Picasso* și *51 de fotografii ale autorului*, m-a ajutat mai mult *prin fotografii*, la acea dată, decât *prin text*.

Intuiam modul cum se comporta *în public* Picasso...

Însă fotografiile m-au introdus în *devălmășia cu sens* din camera de lucru a lui Picasso.

²⁷¹ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Franz_Bopp.

²⁷² Petru Creția, *Testamentul unui eminescolog*, ed. cit., p. 151.

²⁷³ Idem, p. 214.

Am citit ediția Radu Ionescu și Yvonne Oardă, Ed. Meridiane, București, 1975, 322 p., în care au tradus ed. Gallimard, 1964.

Pe 29 mai 1999 am cumpărat, cu 5.000 de lei, *Însemnări. Scrisori de pe front* a lui Franz Marc, în trad. și note de Corneliu Galopenița, cu prefață de Raoul Șorban, Ed. Meridiane, București, 1981, 190 de pagini...și pe care am terminat-o de citit pe 1 august 1999.

Tușele desenelor lui m-au marcat...și *mi-am subliniat* următoarele texte: „*Mirosul de stârv răspândit pe o rază de mulți kilometri este lucrul cel mai groaznic*” (p. 23, însemnare din septembrie 1914); „*am dormit pe fân*” (p. 24); „*totul e de un mutism îngrozitor*” și „*Când o să ajung să pictez iar?*” (p. 25).

Pe 30 septembrie 1914: „A devenit firesc *să simt dușmanul în față*” [...] „Kandinsky²⁷⁴ *se apropie de arta lor [a vitraliilor], e chiar ciudat de aproape de ea; am fost foarte surprins*” (p. 27).

Vasili Kandinsky, *Linie transversală*

În p. 33 despre gânduri *dureroase*, zile *plăcute* în p. 35, amintiri *amuzante* (p. 36)...și din scrisoarea către mama lui am subliniat cuvintele: „*am depus în gând un mic buchețel de flori*” (p. 41).

Pe 16 noiembrie 1914, Franz Marc considera *Primul războiul mondial*...nu doar „*o treabă a*

²⁷⁴ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Wassily_Kandinsky.

Germaniei, ci ca pe *un eveniment al întregii omeniri*” (p. 42)...și era de părere că el *va schimba* Europa (p. 43).

Pe 15 decembrie 1914: „singurătatea...*mă predispune* la visare” (p. 51). *Dor de casă* în p. 58 și, tot aici: „*văd* tot mai mult *în spatele* lucrurilor”.

În p. 73 mărturisește că nu poate să explice decât *mijloacele* artei...și nu *arta*, așa cum a făcut-o și Delacroix și van Gogh...și tot aici, că „Tolstoi e acela, care vede întotdeauna *un scop* în artă”.

În p. 74 își dorește *puritatea* în artă...căci „harul căpătat nu trebuie *ținut în buzunar*, ascuns ca un giuvaier” (p. 75).

În p. 78: „trebuie să *reînvăț* [curăția], adică să trec de la *învățătura curată* la *simțirea curată*”.

În p. 86 *productivitatea artistică* „stăruie” în el „ca o boală”...iar „moartea lui August mi-a lăsat *un gol* în viață”.

Despre muzică și sentimente în p. 89, iar în p. 96 despre *puterea creatoare*: „șed și *clocesc* viața asta, cum își clocește pasărea oul și ceea ce mai fac și mai gândesc [atunci], nu ține *în esență* de mine. Spiritul autentic n-are nevoie *de trup* pentru *trăirea* lui”.

În p. 97 despre cuiburile rândunicilor care aduc *noroc*, despre *sângerarea* interioară în p. 98 iar în p. 101: „Îmi revin în memorie multe din *aporismele mele* și cred că *înțeleg limpede*, abia astăzi, ceea ce atunci *am întrezărit* doar foarte neclar”.

Adică *te maturizezi*...și odată cu tine și *propriile tale idei*.

În p. 108 își exprimă *conștiința de sine* cu mult orgoliu...dar unul *rănit* din punctul de vedere al viitorului nației: „Iar eu sunt unul dintre germanii *perfecti* de acest fel, vechi, din lumea de *visători*, de poeți și de gânditori, unul din țara lui Kant și Bach, Schwind, Goethe și Hölderlin – și acum bănuiesc în adâncul sufletului meu că slavii, și înainte de toate

rușii, au să ia *conducerea spirituală* a lumii, în timp ce spiritul german *se irosește* în acțiuni negustorești și belicoase, fără nicio *posibilitate de salvare*”.

Simte că nu se mai poate *înțelege* cu camarazii săi (p. 108-109), vorbește despre *minunea* limbii în care te exprimi (p. 116), despre „democratism fals” (p. 117), despre „duplicitatea” ființei sale (p. 129).

„Viața e totuși *prea goală*” (p. 130) iar „forța amintirilor *se pierde* cu fiecare mijloc *de reproducere*” (p. 15).

În p. 152 spune despre pictura lui Paul Klee²⁷⁵ că e o *iradiere* a vieții lui, cât și despre Kandinsky, că este un „punct central” care *iradiază* „până la depărtări surprinzătoare ([lucru] *caracteristic* geniilor slave)” (Ibidem).

Deși recunoaște că Luther a făcut *totul* pentru Scriptură iar Schlegel *totul* pentru Shakespeare, Franz Marc subliniază însă că ambii „*au violentat* textul” (p. 154).

Franz Marc, *Căprioare în pădure*

Credea într-o *perfecționare continuă* în materie de pictură (p. 155), îi plăceau „*peregrinările gândirii*”

²⁷⁵ Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Klee.

ca lui Novalis (p. 158)...și moare pe front la data de 4 martie 1916, „după amiază, la orele 4” (p. 176).

Înainte de a muri...și-a notat: „Ce frumos, ce consolare unică *să știi* că spiritul *nu poate să moară*, sub niciun fel de torturi, de tăgăduiri sau haos. A ști aceasta, face *plecarea ușoară*” (Ibidem).

Jurnalul lui Odilon Redon a fost tradus de Tatiana Loreta Barbosa și editat la Ed. Meridiane, București, 1978, 186 p.

La p. 111 acesta spune: „*A picta înseamnă a te sluji* de un simț special, de un simț *înnăscut* pentru a constitui *o frumoasă substanță*” iar în p. 119: „*Părăsirea* unui loc obișnuit a fost pentru mine totdeauna *un fel de moarte*”...lucru în care *ne asemănăm*.

Am multe sublinieri în carte...și m-au impresionat *umbrele* la el.

Căci dacă *știi să schițezi umbre...știi să pui în evidență și lumina*.

Walter Mehring, în *Pictură excomunicată*, Ed. Meridiane, 1975...m-a făcut să îl întâlnesc pe Oskar Kokoschka...și să iau mult mai în serios *desenul caracterologic*...cel din câteva *tușe esențiale*.

Mutul, excesivul, dizgrațiosul...au creat în mine *nevoia de esențial*...De aici *esențialismul meu* în pictură și în poezie, apoi în teatru...

Scrisorile lui Ernst Barlach le-am cumpărat pe 29 mai 1999, cu 5.000 de lei, tipărite la Ed. Meridiane, 1984...cât și pe ale lui Edgar Degas, tot de la Ed. Meridiane, București, 1987, traducere și note de Andreea Dobrescu-Warodin, care m-au îndemnat *spre desen*.

Scrisorile lui Nicolas Poussin le-am cumpărat tot pe 29 mai 1999 și tot cu 5.000 de lei...bineînțeleas de la un anticariat...

Adică de la cineva care nu valorează cărțile *în sine* (din *prostie*, pentru că *nu le știe valoarea*...și spre *bucuria noastră*, a celor care le cumpărăm, pentru că luăm *cărți mari...la prețuri mici*)...ci le vinde *cu*

același preț pe toate...dacă se încadrează unei *așteptări* anume.

Însă prin asta *minimalizând* pe autorii cărților...

În română, în traducerea lui Radu Berceanu, cu prefață și note de Petre Oprea...și editate la Ed. Meridiane, București, 1976, 136 de pagini.

Autoportretul lui Poussin, de pe copertă, mi-a rămas în minte...pentru că am înțeles că portretul are nevoie *doar de câteva tușe* pentru corp...dar trebuie să mă concentrez asupra feței, asupra a ceea ce transmit *ochii* în primul rând, *fruntea* și *obrajii*.

Am terminat de citit cartea pe 1 august 1999...și la final, sub dată și semnătura mea scurtă: D. S. (adică *Dorin Streinu*)...am scris: „Pictorii n-au *timp*...”.

În sensul că orice pictură *oprește* timpul în loc...prin ceea ce *a surprins*.

Mai multe sublinieri pe carte...

Pe 13 septembrie 1639, de la Roma, îi spunea lui Paul Féart Chantelou (colecționar de artă și

admirator al său înfocat, cf. p. 130): „sunt împiedicat de mari slăbiciuni trupești” (p. 23).

În p. 25 vorbește despre *numeroasele schițe* la care lucrează iar în p. 27 despre *pateul de cerb* pe care i l-a trimis domnul de Costance.

În p. 32 spune că Sfînxul pe care l-a pictat reprezintă „taina celor ascunse” iar în pagina următoare vorbește despre pictura sa „în camaieu”, adică despre pictura *în tonuri gri*.

Pe 20 martie 1642 vorbea despre *contemplarea* artei: „Obiectele ce poartă în sine *desăvârșirea* nu trebuie privite *în pripă*, ci *în tihnă*, cu *chibzuință* și *înțelegere*” (p. 38), pentru ca pe 4 aprilie 1642 să spună: „sunt bun să *inovez*, nu să și *copiez* lucrurile odată făcute” (p. 40-41).

În p. 42, Poussin mărturisește că îndrăgește *ordinea* în mod firesc, iar în p. 55 vorbește despre bucuria *ca un torent* pe care o trăia.

Își ungea copiile picturale cu *verniu* (o *unsoare* din plante rășinoase care *lumina* suprafețele pictate) (p. 59) și *desprindea* hârtiile lipite cu *zeamă de portocală* (Ibidem).

Jacquelin ar trebui „spânzurat de boașe” (p. 61)...și, cu toate că bătrînețea îl *asalta*, mărturisea faptul: sunt „*pătruns* de dorința înfocată de *a lucra fără cusur*” (p. 70), în mod desăvârșit, în arta picturală...

La Poussin, *goliciunea* este *expozitivă*...și, mai ales, de *un dinamism static*. Toate personajele sale pictate par *împietrite*...Sunt un fel de *sculptură pictată*.

Pe 4 februarie 1646 spunea că *a vernisat* un tablou [cu sensul de: *a acoperit* culorile pentru ca să le protejeze și să le dea strălucire] cu *albuș de ou* (p. 83). Iar despre domnul Scarron, datorită cărții lui „*de batjocură* [și] *plină de sminteli*” spune că „are fundul *rotund* și se scapă *pătrat*” (p. 86).

Pe 2 august 1648 își mărturisea *dezamăgirea* față de *atmosfera* veacului său: „Mă tem însă de *duhul nefast* al acestui veac. Virtutea, conștiința, credința în Dumnezeu sunt *izgonite*; dezământul, prefăcătorie și dorința de înăvuiere sunt cele ce-i *stăpânesc* pe oameni.

Totul este *în van* și *mi-am pierdut nădejdea* în bine, mai ales că necazurile *curg* la tot pasul. Niciun leac nu are *destulă putere* să dezmădăneze răutatea. Dacă nu înlăturăm *pricina* tuturor relelor [adică: *răutatea* n.n.], ne pierdem vremea” (p. 101-102).

Pe 24 decembrie 1657, tot către Chantelou: „Se zice că *strigătul* lebedei este *mai dulce* atunci când *i se apropie sfârșitul*” (p. 120)...iar după moartea soției lui, care a suferit de „o tuse cu friguri” (p. 124), mărturisea că se simte „*împovărat* de ani, paralytic, cu tot soiul de beteșuguri, *străin* și *fără prieteni* (căci în acest oraș [se referea la *Roma* n.n.] nu poți găsi *așa ceva*)” (Ibidem).

Ultima scrisoare îi este adresată abatelui Nicaise, pe 26 iulie 1665, de la Roma. Îi *tremurau* mâinile și *se lăsase* de pictură (p. 129). „Nu-mi rămâne decât *să mor*, singurul *leac* pentru caznele²⁷⁶ ce mă încearcă. Dumnezeu *mi-o dorește* degrabă, căci viața *mă apasă tare mult*” (Ibidem).

Eugen Lungu a antologat poezii de la *Junimea* care au fost *contemporani* cu Mihail Eminescu²⁷⁷. În total: 18 persoane. A redat *poeme* de-ale lor, din diverse *ediții*, enumerate în p. 10-11...și la final a creionat câte o *scurtă prezentare* a fiecăruia. Începând cu p. 370...

Anton Naum [1829-1917]²⁷⁸. E primul evocat. Paginile 14-19: *poeme* ale sale.

²⁷⁶ Chinurile/ suferințele.

²⁷⁷ Mă refer la *Poezii de pe vremea lui Eminescu*, antologie, prefată și consemnări critice și adnotări de Eugen Lungu, Ed. Literatura Artistică, Chișinău, 1990, 460 p., în format cartonat. O vom cita de aici încolo sub titlul: *Contemporanii lui Eminescu*, p.

A se vedea *date despre autor* la adresa: <http://www.sud-est.md/echipa/elungu.html>.

²⁷⁸ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 370.

În pagina a 13-a e o fotografie a sa (ca la fiecare în parte): bătrân și cu mustață lungă. La Iași, în 1876, Anton Naum publica *Aegri somnia*²⁷⁹.

În poemul *Ideal*: „geniul dumnezeiesc”, p. 14/ „Un poet *se naște-n lume*, martor vitejiei crude, /Căruia și până astăzi toți poeții *se închin*”, Ibidem/ ideea *geniului filosof*, p. 15/ „timidele aspirații”, p. 16.

Vasile Pogor [1833-1906]²⁸⁰ (cu barbișon în p. 20) s-a specializat în *Drept* la Paris și a tradus din Baudelaire²⁸¹. Pemele sale: p. 21-28.

„Eroarele” pentru *erori*²⁸². Un poem fără titlu... „Statua”²⁸³ cea veche²⁸⁴: în același poem. Izvorașul de apă „abia...argintește”²⁸⁵ iarba. Iubita are *cosițe negre*²⁸⁶. Citește cu ochii în lacrimi *numele* iubitei pe care ea însăși și l-a scris pe o stâncă²⁸⁷.

Clopotul care sună în „liniștea adâncă”²⁸⁸ a orașului. Însă el „gеме” în van...pentru că nu a venit *nimeni* la slujbă²⁸⁹. El intră însă în Biserică...și e umplut „de tremur”²⁹⁰.

„Biata rândunică” e o „păsăruică” cu „rugă divină”²⁹¹. Și el preferă să *piară* credința de „sub bolta bizantină”...atâta timp cât în „cuibul vesel” al rândunicii „se șterge-orice eroare”...și el reprezintă „altarul” vieții²⁹². Chiar așa?!...

---

²⁷⁹ Idem, p. 373.

²⁸⁰ Idem, p. 374.

²⁸¹ Ibidem.

²⁸² Idem, p. 21.

²⁸³ Statuia.

²⁸⁴ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 21.

²⁸⁵ Ibidem.

²⁸⁶ Ibidem.

²⁸⁷ Ibidem.

²⁸⁸ Idem, p. 22.

²⁸⁹ Ibidem.

²⁹⁰ Idem, p. 23.

²⁹¹ Ibidem.

²⁹² Ibidem.

Ioan Ianov [1834-1903]²⁹³ e tot cu barbișon²⁹⁴.
Cu studii juridice la Viena și Paris²⁹⁵. Poeme comice
(p. 30-39).

Trăiește cu „o sută de lei pe lună” la Iași²⁹⁶.
„Slujbuliță” și „amploeat”²⁹⁷.
Și ultima strofă:
„Dar nu-mi pasă, am *protectori*
Două *dame de onor*,
Care *drese* și-n *corseturi*
Fac cu șefii mei *ce vor*.
Din armonia cea bună
Ce protectori, șefi unesc:
Am o sută lei pe lună
Și cu ei în *Iași trăiesc*”²⁹⁸.

Un alt „cântecel comic” se numește *Nae Săcătureanu*²⁹⁹ ...Adică *secătură*...

Nae era „ministru” român.

Și aici apar: „beata Adunare” care „se teme de dizolvare” (e vorba despre *Adunarea parlamentară*)³⁰⁰; „guvernul *se închină*/ La politica *streină*”³⁰¹; „lefușoară”³⁰²; „Iar *păraiele de lacrimi*/ Ce le varsă un popor/ Pentru-a sale *grele patimi*, / Nu le văd *sub nasul lor*”³⁰³; „ghibăcie”³⁰⁴ în loc de *dibăcie*; „budjet”³⁰⁵ echilibrat³⁰⁶; „românul din natură/ E născut cam *bun de gură*”³⁰⁷; „slujbușoară”³⁰⁸; „Parcă sunt *un cățeluș*/ Care face *vecinic sluj*”^{309,310};

²⁹³ Idem, p. 375.

²⁹⁴ Idem, p. 29.

²⁹⁵ Idem, p. 375.

²⁹⁶ Idem, p. 30.

²⁹⁷ Idem, p. 32.

²⁹⁸ Ibidem.

²⁹⁹ Idem, p. 33.

³⁰⁰ Ibidem.

³⁰¹ Idem, p. 34.

³⁰² Ibidem.

³⁰³ Ibidem.

³⁰⁴ Ibidem.

³⁰⁵ Buget.

³⁰⁶ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 35.

³⁰⁷ Idem, p. 36.

³⁰⁸ Idem, p. 37.

³⁰⁹ Care slujește întotdeauna.

³¹⁰ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 38.

jidanii sunt „ghibaci”/ dibaci pe când noi, românii, „sutem *săraci*”³¹¹.

Nicolae Scheletti [1837-1872]³¹² e îmbrăcat în haină de ofițer...și are barbișon³¹³. Se trage din Chios³¹⁴ și a fost colonel³¹⁵. Moare pe 20 iunie 1872 la Viena³¹⁶.

A tradus pe *Faust* al lui Goethe împreună cu Vasile Pogor³¹⁷. Dar a tradus și din Heine, Schiller, Uhland, Lamartine³¹⁸.

„Ani de juneță”, p. 41. *Suvenir* rimând cu *zefir*³¹⁹. Iubita e „zeitatea lui” și „credința” pe care o are³²⁰.

Are un poem *dedicat* Sfântului Ștefan cel Mare care are numele: „Dedicațiune lui Ștefan cel Mare”³²¹.

Sfântul Ștefan e văzut ca „erou” și „imagină frumoasă” a românilor³²². Și românii, sub conducerea sa, trăiau „ziua luptei” ca „zi de serbare”^{323,324}.

Un alt poem dedicat *muzei* lui Alecsandri³²⁵...și altul lui Werther³²⁶.

Nicolae Gane [1883-1916]³²⁷ are barbă și mustață în fotografia prezentată în p. 52 ca și în cea de la p. 378. S-a născut la Fălticeni și studiază

---

³¹¹ Ibidem.

³¹² Idem, p. 375.

³¹³ Idem, p. 40.

³¹⁴ Idem, p. 375.

³¹⁵ Idem, p. 376.

³¹⁶ Ibidem.

³¹⁷ Idem, p. 377.

³¹⁸ Ibidem.

³¹⁹ Idem, p. 41.

³²⁰ Idem, p. 42.

³²¹ Idem, p. 44.

³²² Ibidem.

³²³ Zi de sărbătoare.

³²⁴ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 44.

³²⁵ Idem, p. 47.

³²⁶ Idem, p. 48.

³²⁷ Idem, p. 377.

Dreptul la Paris. A publicat în 1886, în 3 volume, 27 de nuvele³²⁸.

A tradus *Infernul* lui Dante...și moare la 78 de ani, la 16 aprilie 1916³²⁹.

E prezent în carte numai cu poemul *Primăvara*. Și primăvara are „zâmbit iubitor/ Ca și raza de la ziori”³³⁰.

Dimitrie Petrino [1838-1878]³³¹ avea mustață...și purta ochelari³³².

S-a născut la Rujnița, Soroca³³³ ...,și la 1 iulie 1875 Maiorescu îl numește *director* la biblioteca centrală din Iași, în locul lui Eminescu, care este făcut între timp *revizor școlar*³³⁴.

Însă el a făcut *tot posibilul* ca Mihail Eminescu să fie *demis*³³⁵ ...,și după ce-l scoate din această funcție pe Eminescu *îi amărăște* zilele, deferindu-l tribunalului printr-o *învinuire falsă* cum că acesta și-ar fi *însușit* o parte din cărți și din mobilier. Se pare că Petrino a pus la cale afacerea *cu multă minuție* și tot ce a urmat n-a fost *un simplu joc al întâmplării*, ci un atac *bine gândit și bine regizat*³³⁶.

La Cernăuți, în anul 1870, Dimitrie Petrino publica o „culegere de poezii”³³⁷ numită *Lumine și umbre*³³⁸.

Lui Petrino i s-au dedicat p. 55-100. Cel mai *extins* spațiu editorial de până acum.

„Versurile”, p. 55; „*țermul* înflorit”, Ibidem; „*orfelin* de-o maică”, Ibidem; „*pânea* de *nutrire*”, Ibidem.

---

³²⁸ Idem, p. 379.

³²⁹ Idem, p. 380.

³³⁰ Idem, p. 53.

³³¹ Idem, p. 380.

³³² Idem, p. 54.

³³³ Idem, p. 380.

³³⁴ Ibidem.

³³⁵ Idem, p. 384.

³³⁶ Ibidem.

³³⁷ Idem, p. 389.

³³⁸ Ibidem.

Are un poem dedicat satului său natal, *Rujnița* (p. 58-59), care e pentru el „*leagăn scump* al vieții mele”³³⁹. El e „loc de pace” și „cuibușor iubit”³⁴⁰.

„Mănuța ta”, p. 60; „plângând cu dor”, p. 61; poeme *udate* cu lacrimi și *hrănite* cu sângele, cu viața și cu dorul său³⁴¹; „divina poezie/ Este un cinel”³⁴² prea sfânt”, p. 65; stelele „*vărsau* lumine”, p. 66; „*vălul* lacrimii”, Ibidem; *iubita* e „Dumnezeu-mi sfânt,/ Ce cu față *de femeie*/ Se arată *pe pământ*”, p. 67.

Există „scară de mister”, p. 67.

Dar banii, adică „galbenii”³⁴³, sunt „picături de noroc”³⁴⁴ pentru omenire.

Și ei sunt *atât de importanți*, spune poetul, încât sunt „înțelepciunea” celor care domnesc³⁴⁵ și „*rugăciunea*/ Sfinților ce vă cinstesc”³⁴⁶.

Fără bani „toate-s *profane*, / Înțelepții sunt *nebuni*,/ Popa nu face *mătane*”³⁴⁷,/ Cerul nu face *minuni!*”, p. 68.

O ironie *acidă*, pentru ieri și azi, la adresa preoților care pun banii *înaintea* slujbei.

„Gălbenăș”³⁴⁸...un sinonim al lui *bănișor*.

Iar „*râsul* ca și *plânsul meu*/ Nasc numai *din cuvântul tău*”, p. 69, al iubitei.

„În fundul nopții *scade* alba lună”, p. 70; „Bucovină *adorată*”, p. 71; „*țermure streine*”, Ibidem; când se întoarce în țară, Bucovina îi pare „un țințirim”^{349,350}.

---

³³⁹ Idem, p. 58.

³⁴⁰ Idem, p. 59.

³⁴¹ Idem, p. 65.

³⁴² *Chimval*...adică un instrument de percuție, alcătuit din două discuri metalice care se lovesc unul de altul.

³⁴³ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 68.

³⁴⁴ Ibidem.

³⁴⁵ Ibidem.

³⁴⁶ Ibidem.

³⁴⁷ Metanii.

³⁴⁸ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 69.

³⁴⁹ Un cimitir.

³⁵⁰ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 71.

Și pentru că „suvenirea³⁵¹” lui zace în mormânt,
și el se face „rece”, sângele îi îngheață³⁵², căci
„Pentru mine cerul tace/ Omenirea s-a schimbat”³⁵³.

Durerea mare, imensă, nu are *patrie* și nici
*hotar*³⁵⁴. A ajuns „singur pe lume, / Suflat de
vânturi”³⁵⁵.

În *Mormântul ei* apare „copila bălăioară”³⁵⁶, p.
77. Un alt poem are titlul „Casa galbenă” (p. 78-79).
Are și un poem dedicat satului *Mihalcea* (p. 80-81).

La *Mihalcea*, unde era „dulce-adăpost”³⁵⁷,
poetul a aflat „amor de înger, înger de-amor”³⁵⁸.

Îi este „scumpă” durerea pentru că ea reprezintă
„umbra norocului trecut”³⁵⁹. A fericirii din trecut.

Prima strofă și ultima a poemului:

„Între mine și-ntre tine
Este *un abis profund*
Noaptea *fără de lumine*
Ocean *fără de fund*”³⁶⁰.

În *Răsunete*, Dimitrie Petrino vorbește despre
inima sa „întristată”³⁶¹, care cuprinde în sânul ei
„lume, cer și Dumnezeu”³⁶²...dar în *Suspinuri*
vorbește despre credință *la timpul trecut*³⁶³.

Theodor Șerbănescu [1839-1901]³⁶⁴...în
uniformă militară și cu barbă mare³⁶⁵. S-a născut la

---

³⁵¹ Suvenirul...iubita lui...

³⁵² *Contemporanii lui Eminescu*, p. 73.

³⁵³ Ibidem.

³⁵⁴ Ibidem.

³⁵⁵ Idem, p. 75.

³⁵⁶ Cu păr blond.

³⁵⁷ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 80.

³⁵⁸ Ibidem.

³⁵⁹ Idem, p. 82.

³⁶⁰ Idem, p. 89.

³⁶¹ Idem, p. 91.

³⁶² Ibidem.

³⁶³ Idem, p. 100.

³⁶⁴ Idem, p. 395.

³⁶⁵ Idem, p. 397.

Tecuci, luptă la Plevna și ajunge *colonel*³⁶⁶. E prezent în carte de la p. 102 la p. 151.

Numea Dunărea cu denumirea sa latină: *Danubiu*³⁶⁷. Are un poem numit *Basarabia* (p. 105-107)...unde, în a doua strofă, apar versurile: „Biserica din capul orașului, îmi pare/ *O glugă ciobănească* în vârful *unui par*”, p. 105.

Un poem dedicat lui Titu Maiorescu (p. 117-119)...unde îl face „olimpian”³⁶⁸.

Maiorescu are față de om „cugetător”, „o tâmplă superbă”...și „ochi scrutător”³⁶⁹.

În *Cruciulița* evocă „cruciulița adorată” pe care iubita i-a atârnat-o la gâtul lui³⁷⁰. În poemul *În capelă* se regăsește sintagma: „la poalele Dumnezeirii”, p. 122. Iar ochii ei sunt „d-un azur ceresc”, p. 123.

Când el *a sărutat-o*...luna *s-a oprit pe loc*³⁷¹. În ultima strofă însă a aceluiași poem, numit „Un sărutat”, tot *din cauza* sărutului: „Luna s-a schimbat *în soare*,/ Aprinzându-se pe loc”³⁷².

„Tămâia dorului” în poemul *Adio*³⁷³. „O durere *infernală*”, p. 136; *esală* pentru *exală*, p. 137; „*zâmbiri* de viață”, p. 138; luna *lumina* „melancolic”, p. 140; „cu nesațiu”, Ibidem; „dulci frumusețe”, p. 141.

În *Magdalena*...strofa a 4-a: „Dumnezeu are *atei*.../ Dar o fi *ateu* sub soare/ Să nu *creadă-n* ochii *tei*?”. Ai Magdalinei...

---

³⁶⁶ Idem, p. 396.

³⁶⁷ Idem, p. 103.

³⁶⁸ Idem, p. 117.

³⁶⁹ Ibidem.

³⁷⁰ Idem, p. 120.

³⁷¹ Idem, p. 124.

³⁷² Ibidem.

³⁷³ Idem, p. 132.

Paltinul e „palten” în „Paltenul blestemat”, p. 149. Iar în *Copil fiind...* ultimul său poem antologat aici, pădurea îl cheamă „în farmecul și taina sa”³⁷⁴.

Samson Bodnărescu [1840-1902]³⁷⁵: cu pieptănătură *eminesciană* și cu barbă³⁷⁶.

Și-a luat doctoratul în Filosofie în Germania³⁷⁷ ...și adevăratul său nume de familie e *Bodnar*³⁷⁸. De la p. 153 la 184.

Viața ca *o carte*, care trebuie citită din scoarță în scoarță, p. 153. Luna e „palidă”...și: „dorul cel cumplit”³⁷⁹. Apar ciocârlile cântând în *Cătră spic*³⁸⁰ iar vântul cântă „vers duios” „printre crengile uscate”³⁸¹.

Brândușa iese din *zăpadă*, văzută ca un „culcuș”, și *privește* cum primăvara *s-a întors* în țarină³⁸². Dar Bodnărescu vorbește și despre „salce”/salcie...care stă lângă baltă „legănându-se ușor”³⁸³.

Unde *doarme* Făt-Frumos? „În luncă/ Pe verdeață sub un tei”³⁸⁴. Iar iarna, casele stau „tupilate” „sub *căciuli* de stuh”³⁸⁵ și paie [...]/ Fumegând *fumuri bălaie*”³⁸⁶.

Luna are „lumină blândă” în *Haide, dragă*³⁸⁷. Iar el, „cu dor sălbatic”, stă „pe malul singuratic”³⁸⁸. Și poetul vede cum „se boltește” infinitul „peste apele mărețe”³⁸⁹.

---

³⁷⁴ Idem, p. 151.

³⁷⁵ Idem, p. 401.

³⁷⁶ Idem, p. 152.

³⁷⁷ Idem, p. 401.

³⁷⁸ Idem, p. 402.

³⁷⁹ Idem, p. 154.

³⁸⁰ Idem, p. 156.

³⁸¹ Idem, p. 157.

³⁸² Idem, p. 158.

³⁸³ Idem, p. 159.

³⁸⁴ Idem, p. 160.

³⁸⁵ Stuf.

³⁸⁶ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 162.

³⁸⁷ Idem, p. 163.

³⁸⁸ Ibidem.

³⁸⁹ Idem, p. 164.

Mihai de Bonacchi [1842-1898]³⁹⁰ era plinuț și cu mustață lungă³⁹¹. A făcut studii la Dresda și Berlin și și-a publicat singurul volum de poezii la Galați³⁹².

Iacob Negruzzi [1842-1932]³⁹³: păr scurt...mustață lungă³⁹⁴. Fiul lui Costache Negruzzi. Face *Dreptul* la Berlin, în 1870 ajunge *deputat*, apoi *senator*³⁹⁵. În 1927 *moare* soția lui, Maria Radu Rosetti...iar el *moare* la câteva zile după ce *a împlinit* 90 de ani, adică pe 6 ianuarie 1932³⁹⁶.

Mihail Eminescu *i-a scris* lui Iacob Negruzzi pe când acesta era *redactor* la *Convorbiri literare*³⁹⁷.

Poemele lui Negruzzi: p. 188-220.

În *Proză și poezie* afirmă că „nefericirea/ E un dar ceresc”, pe care numai poeții aleși *o simt*³⁹⁸.

„O păserică”, p. 197; „visuri de juneță”, Ibidem; „De ai *o idee*, în scris *s-o pui îndată*”, p. 200; „slabele furnice”, p. 201; *Epistola II* îi e adresată lui Alecsandri (p. 213-216) iar *Epistola IV* lui Maiorescu (p. 217-220).

Ioan Pop-Florentin [1843-1936] *l-a suplini*t un timp pe Maiorescu la catedra de Filosofie a Universității din Iași³⁹⁹. Păr creț, mustață lungă⁴⁰⁰. A scris și nuvele⁴⁰¹.

Ștefan Vârgolici [1843-1897] a făcut studii la Madrid, Berlin și Paris și a tradus, printre alții, și din Ovidius, Cervantes și Lamartine⁴⁰² iar Mihail D. Cornea [1844-1901] a scris și versuri în franceză⁴⁰³.

---

³⁹⁰ Idem, p. 407.

³⁹¹ Idem, p. 185.

³⁹² Idem, p. 407.

³⁹³ Idem, p. 408.

³⁹⁴ Idem, p. 187.

³⁹⁵ Idem, p. 408.

³⁹⁶ Idem, p. 411.

³⁹⁷ Idem, p. 412.

³⁹⁸ Idem, p. 192.

³⁹⁹ Idem, p. 417.

⁴⁰⁰ Idem, p. 419.

⁴⁰¹ Idem, p. 418.

⁴⁰² Idem, p. 420.

⁴⁰³ Ibidem.

Miron Pompiliu [1848-1897] a cules și folclor⁴⁰⁴ și are un poem intitulat: *Dorul României* (p. 241-242). Plopii sunt *cu soț...sunt doi în Plopii*⁴⁰⁵ ...și îi dau lacrimile *când ascultă „cum gânguresc”* rândunelele⁴⁰⁶.

Dumitru C. Ollănescu-Ascanio [1849-1908]: cu barbă...dar fără mustață⁴⁰⁷ ...S-a născut la Focșani⁴⁰⁸, doctor în Drept (studii la Paris și Bruxelles), primar de Tecuci, s-a căsătorit cu Eugenia Strat. Moare înainte de a împlini 59 de ani din cauza unui *atac de cord*.

Ascanio a scris poezie, nuvele, teatru, cronici teatrale și a făcut traduceri. A lăsat un roman neterminat...intitulat: *Fecior de bani gata*⁴⁰⁹.

În *Elegie* vorbește despre „*cumplitul gol ce[-l] lasă femeia-n urma ei*”⁴¹⁰. „Amintirile plăcute” sunt „*icoane vii în minte*”⁴¹¹ și poemul *Ginta Latină* îi este dedicat lui Vasile Alecsandri⁴¹². Iar *Satira I* are moto eminescian: „Iară noi, noi, epigonii...”⁴¹³.

Prima *femeie* a cărții e iubita lui Mihail: *Veronica Micle* [1850-1889], născută la 22 aprilie 1850 în Năsăud, în Transilvania. Tatăl: *Ilie Câmpănu*, cizmar iar *Ana*, mama, țărancă.

Veronica, la Botez, a primit numele *Ana*, era alintată *Corina*...și și-a ales numele *Veronica* atunci când *a intrat în școala primară*⁴¹⁴.

Fratele Veronicăi se numea *Radu*, moare tatăl ei, familia sa ajunge la Târgu Neamț și ea se căsătorește cu *Ștefan Micle* în 1864, pe când ea avea 14 ani iar soțul ei: 44 de ani⁴¹⁵.

---

⁴⁰⁴ Idem, p. 422-423.

⁴⁰⁵ Idem, p. 254.

⁴⁰⁶ Idem, p. 265.

⁴⁰⁷ Idem, p. 425-428.

⁴⁰⁸ Idem, p. 425.

⁴⁰⁹ Idem, p. 426.

⁴¹⁰ Idem, p. 280.

⁴¹¹ Idem, p. 283.

⁴¹² Idem, p. 284-289.

⁴¹³ Idem, p. 294.

⁴¹⁴ Idem, p. 432.

⁴¹⁵ Ibidem.

Veronica a avut două fiice cu Micle: pe Valeria [1866-1929] și pe Virginia Livia [1868-1937].

Se întâlnește cu Mihail Eminescu la Viena, în 1872, pe atunci el fiind *student*. După moartea lui Micle, în 1879, ea se stabilește la București în 1887. După ce moare Mihail, Veronica *se retrage* la Mănăstirea Văratec⁴¹⁶ și moare la 4 august 1889⁴¹⁷.

Veronica a debutat cu schițe, în 1872, în *Noul curier român* și volumul său de poeme a apărut la București, în 1887⁴¹⁸. În antologia de față i s-au dedicat paginile 302-339.

⁴¹⁶ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_V%C4%83ratec
de unde am preluat...monumentul ei funerar.

⁴¹⁷ *Contemporanii lui Eminescu*, p. 432.

⁴¹⁸ *Idem*, p. 433.

Poezia i-a fost *unicul* Dumnezeu⁴¹⁹...și privea luna „cu ochi *uimit*”⁴²⁰. „Lac-Oglindă” îi este dedicată Valeriei, fiicei ei⁴²¹.

Matilda Cugler-Poni [1851-1931] s-a născut la Iași, s-a căsătorit cu Vasile Burlă în 1872 și a debutat în 1867, chiar *în primul an* al *Convorbirilor literare*⁴²². A scris și proză⁴²³.

Și-a dorit să fie îngropată „în pădurea înverzită”⁴²⁴ și să îi fie *semănate* pe mormânt „blânde lăcrămioare”⁴²⁵.

„Durerea *ne petrece* prin viață la mormânt”⁴²⁶; „un sărman de *fluturel*”, p. 348; „blândețea toate le-nblânzește”, p. 350; iar iarna, „alb, tăcut și rece/ Pământul zace-n *giulgiul* său”, p. 357.

Ultimul poet antologat aici, Nicolae Volenti [1857-1910]⁴²⁷, cu barbă și mustață⁴²⁸, s-a născut la Galați, a făcut *Dreptul* la Paris și a debutat la 18 ani în *Convorbiri literare*⁴²⁹. A tradus din Musset și Hugo...și a murit la 21 septembrie 1910⁴³⁰.

În ultima strofă a poemului *Plăcerile vieții câmpenești*, poetul îi spune amicului G. S., căruia *i-a dedicat* poemul:

„Omul cată *fericirea* în palate aurite
Eu, amice, am aflat-o în *a câmpului comori*,
Căci acolo dimineața în zori dalbe, poleite,
Ea s-ascunde-n *veselie*, ea zâmbește-n *mândre flori*”⁴³¹.

---

⁴¹⁹ Idem, p. 303.

⁴²⁰ Idem, p. 311.

⁴²¹ Idem, p. 326.

⁴²² Idem, p. 444.

⁴²³ Idem, p. 447.

⁴²⁴ Idem, p. 341.

⁴²⁵ Ibidem.

⁴²⁶ Idem, p. 344.

⁴²⁷ Idem, p. 448.

⁴²⁸ Idem, p. 358.

⁴²⁹ Idem, p. 448.

⁴³⁰ Idem, p. 449.

⁴³¹ Idem, p. 368.

Însă o fi *intuit* vreunul dintre contemporanii lui Eminescu, ce se *ascunde* în el?...

Nicolae Iorga a ținut o conferință la societatea *Bucureștii Vechi*, în 1930 și a publicat-o sub titlul: *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*⁴³².

Și a început prin a vorbi despre „*cât de rău a făcut, în societatea românească, catedra*”⁴³³. Catedra *universitară*. Pentru că, spunea el: „*cunosc oameni tineri, oameni foarte cum se cade, foarte modești, pe care i-am avut uneori elevi și cari, atunci când au ajuns să se suie pe catedră, s'a petrecut în ei o schimbare catastrofală: imediat s'au transformat în genii revoluționare, în descoperitori de noi metode în istoria Românilor și în Istoria universală*”⁴³⁴.

Cu alte cuvinte, catedra universitară naște „*grandomani*”⁴³⁵ din persoane *slăbuțe* la învățătură și la munca de cercetare.

Însă, pentru că această cuvântare o ținea „la *Archivele Statului*”⁴³⁶ mai zice ceva, adversativ, și despre Biserică: că *e de acord* cu plantațiile de aici, de la Arhivele Statului, „*orice ar zice Biserica ortodoxă română, care de o bună bucată de vreme vrea să ne gonească, cu Archive, cu așezăminte, cu Musee de pretutindeni unde își arogă un drept de stăpânire*”⁴³⁷.

Și după ce încurajează *sădirea* de pomi la această instituție și remarcă nevoia unor *reparații* la clădire, Iorga subliniază cu amărăciune *decadența* vremii lui: „*se pare însă că ruina Statului român este încă mai evidentă decât ruina Arhivelor Statului*”⁴³⁸.

Însă cine „*pradă* mai mult”⁴³⁹ statul român? Și autorul e categoric: *intelectualii*⁴⁴⁰. Pentru că au

---

⁴³² N.[icolae] Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*. Conferință ținută în 1930 la societatea „Bucureștii Veci”, Ed. Datina românească, Vălenii de Munte, 1932. Are 18 pagini.

⁴³³ Idem, p. 1.

⁴³⁴ Ibidem.

⁴³⁵ Ibidem.

⁴³⁶ Ibidem.

⁴³⁷ Idem, p. 1-2.

⁴³⁸ Idem, p. 2.

⁴³⁹ Ibidem.

⁴⁴⁰ Ibidem.

câteodată două catedre⁴⁴¹...și „aceasta este o *formidabilă risipă*”⁴⁴². De bani...

Dar, după „palavre[le]...introdutive”⁴⁴³, se referă, și subliniază asta, la „Vechii” București și nu la „vechiul” București⁴⁴⁴. *În detrimentul gramaticii...*

Pentru că „am sacrificat atâta gramatică bunului simț, încât a venit vremea să sacrificăm și puținel *bun simț*, gramaticii”⁴⁴⁵.

Formula sa, cea pe care mizează, e: „Bucureștii vechi”⁴⁴⁶.

Și hodoronc-tronc, ca și cum ne-am fi vorbit *să îi dea o lecție* ex-premierului României Mihai Răzvan Ungureanu⁴⁴⁷, Iorga vorbește despre *non-pluralizarea Iașului*:

„Altceva este *Iașul*, care nu este *la plural*; l-au făcut *la plural* domnii de acolo, cari, se știe, cei mai mulți sânt *cu desăvârșire eterodocși* și prin urmare *eterodocși* și în acest domeniu.

Dar *Iașul* este *târgul lui Iaș*, și n’au fost mai mulți *Iași*; este o *persoană*, este *moșul întemeietor* al *Iașului*”⁴⁴⁸.

Și de la *Iași* trece la *București*.

Bucureștii vechi „existau încă” pe la anii 1850-1860⁴⁴⁹. Însă trecerea spre *Bucureștii noi* s-a făcut printr-o perioadă de „iconoclastism”⁴⁵⁰.

„Căci am avut și noi *iconoclastism*, această *sfărâmare* a tuturor lucrurilor în legătură *cu trecutul nostru*. O neînțelegere completă, o ignoranță crasă, o

---

⁴⁴¹ Ibidem.

⁴⁴² Ibidem.

⁴⁴³ Idem, p. 3.

⁴⁴⁴ Ibidem.

⁴⁴⁵ Ibidem.

⁴⁴⁶ Ibidem.

⁴⁴⁷ Care l-a întrebat în mod ironic, pe 13 martie 2012, pe Mihai Gâdea, la *Sinteza zilei*, despre pluralul lui *Iași*.

⁴⁴⁸ N.[icolae] Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*, op. cit., p. 3.

⁴⁴⁹ Ibidem.

⁴⁵⁰ Ibidem.

pretenție obraznică au schimbat *cu desăvârșire* tot *caracterul țerii*⁴⁵¹. Tot *modul de a fi* al românilor...

Și, după cum era *firesc*, Nicolae Iorga pledează pentru *Bucureștii vechi*, pentru *autenticitatea* românească, pentru că „Vechii București sânt *o creațiune* a nației noastre, sânt *originalitatea* noastră, sânt tot ce *am fost în stare* să facem”⁴⁵².

Cine sunt *iconoclaștii* Bucureștiului? Bibescu Vodă și Știrbei Vodă⁴⁵³. Și de la 1860 a început *dezastrul* peste tot⁴⁵⁴...

„Atunci au început *a se strica* vechile mănăstiri ale noastre, atunci *s’a creat din nou* Bistrița⁴⁵⁵, s’a dat un nou *caracter* Tismanei⁴⁵⁶, atunci s’a pus *catapeteasma gotică* înaintea mormântului lui Mihai Viteazul și s’a acoperit cu *o formidabilă tencuială*, foarte rezistentă, *frescele* de la Dealu^{457,458}”.

Dar, subliniază autorul, Alexandru Ghica, cât a domnit, nu a fost *un demolator*⁴⁵⁹. Și el nu a dat voie *să se intervină iconoclast* în construcția Bisericii episcopale de la Curtea de Argeș⁴⁶⁰.

Intervențiile arhitecturale însă ale lui Lecomte du Noüy⁴⁶¹ la această Biserică sunt caracterizate de Iorga drept „procedee barbare”⁴⁶².

Și amintește și de corespondența lui Teodor⁴⁶³ Aman⁴⁶⁴, pe care a citit-o, pictorul declarându-se „*contra* sistemului lui Lecomte du Noüy”⁴⁶⁵.

⁴⁵¹ Ibidem.

⁴⁵² Idem, p. 3-4.

⁴⁵³ Idem, p. 4.

⁴⁵⁴ Ibidem.

⁴⁵⁵ Se referă la *Mănăstirea Bistrița*:

http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Bistri%C8%9Ba_%28jude%C8%9Bul_V%C3%A2lcea%29.

⁴⁵⁶ La fel:

http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Tismana.

⁴⁵⁷ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Dealu.

⁴⁵⁸ N.[icolae] Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*, op. cit., p. 4.

⁴⁵⁹ Ibidem.

⁴⁶⁰ Ibidem.

⁴⁶¹ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Andr%C3%A9_Lecomte_du_No%C3%BCy.

⁴⁶² N.[icolae] Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*, op. cit., p. 5.

Însă pe Iorga îl interesează *mobilitatea interioră* al iconoclasmului. Cum de s-a ajuns aici...

Și răspunsul său e: din cauza *educației în străinătate* fără o cunoaștere *prealabilă* a realității românești.

În termenii săi: „Motivul pentru care s'a săvârșit această *așa de gravă greșală*, este o *educație în străinătate* fără nicio *pregătire prealabilă* în țară. Aceasta a *prăpădit* și Vechii București, cum a prăpădit *atât de interesantul caracter* al țării noastre de la un capăt la altul.

Multe familii boierești și chiar negustorești și-au trimis copiii mici la Paris. Oamenii aceștia au crescut într-o *atmosferă revoluționară*, anti-religioasă, *dușmană* trecutului.

Au venit ca niște *inovatori ridicoli*, fără *niciun simț* pentru *desvoltarea* trecutului istoric. Eu și astăzi sânt *împotriva învățaturii în străinătate* fără foarte multe *garanții*”⁴⁶⁶.

Însă despre sine Iorga spune că a fost în străinătate...s-a întors și a rămas tot „autohton”⁴⁶⁷, tot român. Și ar vrea să existe *la vamă*, la întoarcerea în România, cineva cu „*foarfece autohtone*, care să taie partea de nas care a crescut în străinătate și pe care ar trebui s'o trimitem înapoi, unde autohtonul și-a făcut studiile, dar unde n'a învățat să[-și] cunoască măsura”⁴⁶⁸.

I se păreau *aiurea* blocurile în București...atâta timp cât orașul a fost „format din *reuniunea* mai multor sate”⁴⁶⁹. Iar iconoclasmul arhitectural a distrus aceste cartiere *distincte* de până atunci⁴⁷⁰.

⁴⁶³ Asta e grafia lui Iorga...și nu Theodor.

⁴⁶⁴ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Theodor_Aman.

⁴⁶⁵ N.[icolae] Iorga, *Cum au fost și cum trebuie să fie Bucureștii*, op. cit., p. 5.

⁴⁶⁶ Ibidem.

⁴⁶⁷ Idem, p. 5-6.

⁴⁶⁸ Idem, p. 6.

⁴⁶⁹ Ibidem.

⁴⁷⁰ Ibidem.

Palatul Justiției i se părea „o imensă clădire, fără nicio perspectivă”⁴⁷¹. Râul Dâmbovița nu era pietruit la acea dată⁴⁷². Iar în locul copacilor, de pe lângă râu, care *surpau* malurile...propune să se *sădească flori*⁴⁷³.

Și aruncă *bomba* în mijlocul audienței: Bucureștiul de azi „nu mai samănă a sat românesc, ci a metropolă țigănească”⁴⁷⁴.

Oferă argumente. Cârciumi pe lângă *Palatul Justiției*⁴⁷⁵. Ministerele sunt „risipite” în multe clădiri⁴⁷⁶. Nu mai se știe care sunt *cartierele* pentru cumpărături⁴⁷⁷. Cei bogați au început să-și facă case ca la Paris⁴⁷⁸. De aceea diversitatea arhitecturală *fără noimă* arată că oamenii nu mai au bun gust⁴⁷⁹.

Ignoranța și lipsa de gust și-au spus cuvântul în „noi” București⁴⁸⁰ și au stricat *caracterul*, forma inițială a orașului. Și, ca și azi, Bucureștiul lui Iorga avea „multe case frumoase, dar care, în întregimea lui, este lipsit complet de caracter”⁴⁸¹. Fapt pentru care, „cel din urmă sat [românesc] are mai mult caracter decât capitala României-Mari”⁴⁸².

Iorga propune ridicarea unui oraș nou care să aibă o unitate arhitecturală⁴⁸³. Și acest oraș nou să fie unul comercial⁴⁸⁴.

Și pentru că și atunci *cădea tencuiala* de pe clădiri în București, autorul propune să se construiască „o școală de tencuială, unde să se învețe

---

⁴⁷¹ Ibidem.

⁴⁷² Idem, p. 6-7.

⁴⁷³ Idem, p. 7.

⁴⁷⁴ Ibidem.

⁴⁷⁵ Ibidem.

⁴⁷⁶ Ibidem.

⁴⁷⁷ Idem, p. 8.

⁴⁷⁸ Ibidem.

⁴⁷⁹ Ibidem.

⁴⁸⁰ Ibidem.

⁴⁸¹ Idem, p. 9.

⁴⁸² Ibidem.

⁴⁸³ Ibidem.

⁴⁸⁴ Idem, p. 10.

„tencuialogia”, care ar fi *foarte folositoare*: s’ar putea *tencui* multe lucruri, s’ar putea *tencui* și unele *obrazuri*, care au nevoie de *o asemenea reparație*”⁴⁸⁵.

Laudă Muzeul Bucureștilor⁴⁸⁶. Și pledează pentru *conservarea* caselor boierești⁴⁸⁷. Iar grădinile din centrul orașului sunt „un element de estetică”⁴⁸⁸.

Și românii, ca niște „bucherii târzielnici”⁴⁸⁹, imită după 20 de ani *ce distruge* Apusul...și ne trebuie tot atâta timp pentru ca *să refacem* ceea ce Apusul *a stricat*⁴⁹⁰.

Trebuie *păstrate* și *inventariate* casele *cu specific românesc*⁴⁹¹. Și odată cu ele Bisericele⁴⁹². Pentru că Bisericele, odinioară, erau *mai înalte* decât casele din jur...iar acum ele nu mai au *evidența* de odinioară⁴⁹³.

„Nicio biserică nu trebuie *dărâmată*”⁴⁹⁴. Și Bisericele trebuie să aibă *venituri proprii*...Și dă exemplu Biserica Zlătari, care avea împrejurul ei prăvălii, „din cari *se hrănea* biserica, prăvălii care și astăzi s’ar putea face, însă joase, ca *să nu ia vederea* bisericii”⁴⁹⁵.

Între timp, remarcă el cu amărăciune, Biserica și-a pierdut „misterul” în rândul oamenilor⁴⁹⁶. Și-a pierdut „acea *obscuritate*, [...] acel *vag miros de tămâie*, care părea *legat* de preoția însăși. De aici aceea necesitate de *a vorbi în șoapte*”⁴⁹⁷ la Biserică.

---

⁴⁸⁵ Idem, p. 12.

⁴⁸⁶ Ibidem.

⁴⁸⁷ Idem, p. 13.

⁴⁸⁸ Ibidem.

⁴⁸⁹ Ibidem.

⁴⁹⁰ Ibidem.

⁴⁹¹ Ibidem.

⁴⁹² Idem, p. 14.

⁴⁹³ Ibidem.

⁴⁹⁴ Idem, p. 15.

⁴⁹⁵ Idem, p. 16.

⁴⁹⁶ Ibidem.

⁴⁹⁷ Ibidem.

Iar *păcatele* împotriva *datinilor* românești, pentru Iorga, erau următoarele:

Bisericile *s-au prefăcut* „într'un fel de *reclamă* pentru preot. [...] *Se ard lumânări* de dimineața și până seara, în care se face apel la un fel de *misticism nesănătos*, de *cultură catolică degenerată*, cum se întâlnește numai în țerile în care catolicismul provoacă o *adevărată boală* a sufletului.

Bisericile în care, prin *mijloace neiertate*, se câștigă credincioșii, făcând cu dâșii un fel de *demagogie* și în același timp o *stricare* a echilibrului sufletesc, de care au nevoie și credincioșii cei mai pioși, bisericile acestea *nu aparțin* tradiției noastre.

Și eu *regret adânc* că nu se găsește în conducerea centrală a Bisericii *destulă autoritate* pentru ca un preot care face *teatru* în biserică să fie frumos *luat de guler* și dat afară și, în locul preotului acestuia *tânăr*, care *strică* datinile bisericești, să se aducă, dintr-un fund de sat, un preot *bătrân*, ca să învețe preoții aceștia *tineri* care este *adevărata noastră ortodoxie*, fără *reclamă*”⁴⁹⁸.

Gheorghe D. Bezviconi⁴⁹⁹ a scris un studiu foarte minuțios despre *Cimitirul Bellu* din București, pe care l-a publicat în 1958⁵⁰⁰. Și el numește cimitirul Bellu drept cimitirul care „*oglindește trecutul țării*”⁵⁰¹.

Nu e de acord cu Henri H. Stahl⁵⁰² că cimitirul a luat ființă în 1859⁵⁰³. Ci el *a luat ființă* sau *a fost lărgit* în 1851⁵⁰⁴. Iar aici, mai înainte, fusese o *grădină*...și mai înainte grădinii o *Mănăstire*⁵⁰⁵.

⁴⁹⁸ Idem, p. 17.

⁴⁹⁹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_G._Bezviconi.

⁵⁰⁰ [Gheorghe] D. Bezviconi, *Cimitirul Bellu din București. Muzeu de sculptură și arhitectură*, în ****Monumente și Muzeu. Buletinul comisiei științifice a muzeelor și monumentelor istorice și artistice*, Ed. Academiei RPR, București, 1958, p. 185-204. Vom cita studiul: *Cimitirul Bellu*, p.

⁵⁰¹ Idem, p. 185.

⁵⁰² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Henri_H._Stahl.

⁵⁰³ *Cimitirul Bellu*, p. 185.

⁵⁰⁴ Idem, p. 186.

⁵⁰⁵ Idem, p. 187.

Numele cimitirului vine de la numele proprietarului locului: Barbu Bellu [1825-1900]⁵⁰⁶, ministru al Cultelor și al Justiției...care a donat terenul⁵⁰⁷.

Și autorul consideră drept *cel mai vechi obiect* din cimitir *grilajul* mormântului clucerului Ioan Donea (figura 18, locul 21). E datat 1850. Iar *cea mai veche cruce* din cimitir e a Eufrosinei Vizula (figura 40, locul 10), din 1851⁵⁰⁸.

În noiembrie 1859, C. A. Rosetti⁵⁰⁹ cumpără *un loc de înmormântare* pentru fiica lui, Elena, iar în aprilie 1861 pentru fiul său, Anton⁵¹⁰.

Cesar⁵¹¹ Bolliac⁵¹², în aprilie 1860, își înmormântează aici soția, pe Aristița (figura 30, locul 13)⁵¹³.

C. Cantacuzino-Rifoveanu⁵¹⁴ își mută aici osemintele familiei în august 1863, după care face același lucru și Scarlat Rosetti⁵¹⁵.

Arhitectul Ion Mincu [1853-1912]⁵¹⁶ are mai multe construcții în cimitir...el însuși fiind înmormântat aici...și în 1920 i s-a ridicat o troiță de lemn⁵¹⁷. Mincu a creat mausoleele familiilor Ghica, Cantacuzino și Gheorghief, capelele lui Stătescu și Tache Protopopescu și, posibil, și capelele lui Vlasto și Cristian Tell⁵¹⁸.

---

⁵⁰⁶ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Barbu_Bellu.

⁵⁰⁷ *Cimitirul Bellu*, p. 187.

⁵⁰⁸ Ibidem.

⁵⁰⁹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_A._Rosetti.

⁵¹⁰ *Cimitirul Bellu*, p. 187.

⁵¹¹ Grafia autorului.

⁵¹² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Cezar_Bolliac.

⁵¹³ *Cimitirul Bellu*, p. 187.

⁵¹⁴ A se vedea: [http://ro.wikipedia.org/wiki/George_C._Cantacuzino-R](http://ro.wikipedia.org/wiki/George_C._Cantacuzino-R%C3%A2rșov).

⁵¹⁵ *Cimitirul Bellu*, p. 187.

⁵¹⁶ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Mincu.

⁵¹⁷ *Cimitirul Bellu*, p. 189.

⁵¹⁸ Ibidem.

Mausoleul beizadelei Grigore Sturdza, din 1901, este făcut de sculptorul Gheorghe Boboc, care era fiul său *nelegitim*⁵¹⁹.

Monumentul-boltă al familiei Linche e creația arhitectului Albert Galleron [1855-1904], cel care a zidit *Ateneul* bucureștean⁵²⁰.

Capela *Triandafil* (figura 5, locul 32) e adusă de la Viena iar capela *San-Marin* (figura 15, locul 50) de la Paris⁵²¹.

Capela Minciulescu (figura 35b, locul 8) e o *simplificare* a Bisericii Mănăstirii Curtea de Argeș⁵²² iar în 1954 *s-a distrus* sarcofagul „filantropului Iosif Niculescu”⁵²³.

Profesorul Karl Storck [1826-1887] este autorul monumentelor sculptate în marmură „reprezentând îngeri, femei și diverse motive simbolice-decorative”⁵²⁴. Și autorul indică 9 sculpturi *semnate* de el și alte 16 *posibile*⁵²⁵.

Ion Georgescu [1856-1898]⁵²⁶, „cel mai talentat elev al profesorului Karl Storck”⁵²⁷, a creat „monumentul-poem” al Iuliei Hașdeu (figura 25, locul 22)⁵²⁸. Bustul Iuliei l-a sculptat în 1889, pe când avea 33 de ani⁵²⁹.

Și printre cele peste 30 de sculpturi ale sale din cimitirul Bellu ortodox, Ion Georgescu e autorul *medalionului* de pe crucea lui Mihail Eminescu, a chipului său, sculptat în 1889⁵³⁰. Mormântul lui Mihail e situat în figura 9, *a scriitorilor*, locul 24⁵³¹.

---

⁵¹⁹ Idem, p. 190.

⁵²⁰ Ibidem.

⁵²¹ Idem, p. 191.

⁵²² Ibidem.

⁵²³ Idem, p. 192.

⁵²⁴ Idem, p. 193.

⁵²⁵ Ibidem.

⁵²⁶ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Georgescu.

⁵²⁷ *Cimitirul Bellu*, p. 194.

⁵²⁸ Ibidem.

⁵²⁹ Ibidem.

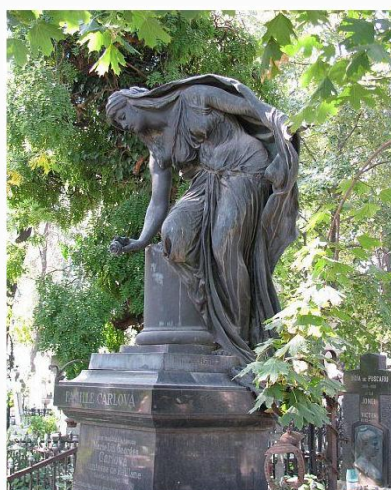
⁵³⁰ Ibidem.

⁵³¹ Ibidem.

Carol Storck [1854-1926], fiul lui Karl Storck, sculpează la 1900 (și e considerată *capodopera* lui) pe Elena Izvoranu *plângându-și* fiul [figura 24, locul 23]⁵³². Și autorul enumeră 70 de lucrări ale sale existente în cimitir⁵³³.

Oscar Späthe⁵³⁴ a redat în bronz chipul poetului Cincinat Pavelescu⁵³⁵. Johannes Hottart a făcut monumentul în bronz de pe mormântul Mariei Cârlova⁵³⁶.

⁵³² Idem, p. 195.

⁵³³ Idem, p. 196.

⁵³⁴ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Oscar_Sp%C3%A4the.

⁵³⁵ *Cimitirul Bellu*, p. 197.

⁵³⁶ Idem, p. 199.

Iar monumentul în marmură de pe mormântul lui G. Vernescu este lucrat de A.[albert] Bartholomé⁵³⁷.

Monahul Ioanichie era *grec*⁵³⁸. Și la 6 aprilie 1722 cumpără „de la Despa, văduva fiului lui Cîrstea Popescu vistiernicul, *un loc învecinat* cu casele boerilor Greceni”⁵³⁹. Și acolo ridică „un han cu etaj”⁵⁴⁰.

În han însă, spune autorul, a ridicat *paraclisul* cu hramul Sfântul Haralambie⁵⁴¹.

Dar la 1 iunie 1724, boierul Grigore Greceanu îi *dăruiește* starețului Ioanichie un teren pentru Biserică...pe care o *ridică* în același an⁵⁴².

Pe atunci domnea Ioan Nicolae Aliexandru al Ungrovlahiei...și pisană bilingvă, greacă-română, e semnată: 30 octombrie 1724⁵⁴³.

Astfel lua ființă *Biserica Stavropoleos* din București, căreia la 9 iulie 1725, Maria, fiica logofătului Radu Greceanu, îi dăruia loc pentru *pivniță* și *clopotniță*⁵⁴⁴.

La 24 februarie 1726, aceeași, îi *vinde* starețului un alt teren în apropiere⁵⁴⁵ iar în martie 1726 *dăruie* o moșie Mănăstirii⁵⁴⁶.

Din primăvara lui 1726, de când starețul Ioanichie devine *mitropolit de Stavropola* și *exarh a toată Caria*...de la *numele* mitropoliei și *din acest an* Mănăstirea bucureșteană începe să se numească *Stavropoleos*⁵⁴⁷.

---

⁵³⁷ Ibidem.

A se vedea: http://es.wikipedia.org/wiki/Albert_Bartholom%C3%A9.

⁵³⁸ Răzvan Theodorescu, *Biserica Stavropoleos*, Ed. Meridiane, București, 1967, p. 6.

⁵³⁹ Ibidem.

⁵⁴⁰ Ibidem.

⁵⁴¹ Ibidem.

⁵⁴² Idem, p. 7.

⁵⁴³ Idem, p. 8.

⁵⁴⁴ Idem, p. 9.

⁵⁴⁵ Ibidem.

⁵⁴⁶ Ibidem.

⁵⁴⁷ Ibidem.

În 1729 sau 1730 construiește *absidele laterale* și *pridvorul*⁵⁴⁸...iar din *testamentul* său din noiembrie 1733 aflăm că Mănăstirea Stavropoleos din București avea han, un schit în Vlașca, moșii, case, prăvălii, locuri în București⁵⁴⁹ și „numeroși *robi țigani* primiți în dar de la diferiți boieri”⁵⁵⁰.

Însă *închină* Stavropoleosul Mănăstirii Gura din Pogoniana, acolo unde fusese făcut *monah* actualul mitropolit⁵⁵¹.

Ilinca, „soția răposatului Mincu”, a vândut „o cășcioară”⁵⁵². Un zapis⁵⁵³ din 14 ianuarie 1821...

A vândut-o cu 650 de taleri⁵⁵⁴. Și pentru că nu știa să scrie...a iscălit „scriitorul” în locul ei, notarul, „și eu mi-am pus *deget[ul]* în loc de pecete”⁵⁵⁵.

„2 părechi de case [...] s-au *dezvălit* de vijălie”⁵⁵⁶. Vijelie mare...*cod roșu*...

Iar la plural: „casilor” în loc de *caselor*⁵⁵⁷. Și trebuie îndreptate și „tablile”⁵⁵⁸ de pe case...

Însă la tablele de pe case...cuiele sunt *numărate*: „la fieștecăre tablă câte 4 *cuie her* [de fier]”⁵⁵⁹.

Lucrarea de *reconstruire* a caselor trebuie să fie „temeinică”⁵⁶⁰...și nu *la repezeală*.

„La strășini” trebuie să se bată „scânduri de stejar”. Balconul trebuie *reconstruit*. Căptușeli *de tinichea* la ușă. Iar gheaburile caselor trebuie să fie *funcționale*⁵⁶¹.

---

⁵⁴⁸ Idem, p. 10.

⁵⁴⁹ Ibidem.

⁵⁵⁰ Ibidem.

⁵⁵¹ Ibidem.

⁵⁵² George Potra, *Documente privitoare la istoria orașului București (1821-1848)*, Ed. Academiei RSR, București, 1975, p. 55. O vom cita: *Documente de secol 19*, p.

⁵⁵³ Document scris de mână.

⁵⁵⁴ *Documente de secol 19*, p. 55.

⁵⁵⁵ Ibidem.

⁵⁵⁶ Ibidem.

⁵⁵⁷ Ibidem.

⁵⁵⁸ Ibidem.

⁵⁵⁹ Idem, p. 56.

⁵⁶⁰ Ibidem.

⁵⁶¹ Ibidem.

Documentul cu...*vijelia* e din 5 septembrie 1821⁵⁶².

Pe 28 octombrie 1821, Gheorghe, vătaful, *i se plânge în scris* lui Hagi Ahmet („măria sa Pașa”) și îi spune că *a plătit* 600 de taleri la niște meșteri...dar ploaia tot *îi intră* în casă...pentru că nu i s-a *reparat* cum trebuie acoperișul⁵⁶³.

Meșterii (care zugrăvesc, repară, *reorganizează* prin casele noastre), dragă cititor, trebuie să aibă „știință bună”⁵⁶⁴. Să cunoască *meserie*. Așa se spune într-un act din 8 noiembrie 1821⁵⁶⁵.

„Muma noastră” a răposat „în mahalaoa Batiștii”⁵⁶⁶. Și ca să facem *rost* de bani pentru *a o pomeni*..., am vândut-o (se referă la *casa* răposatei) părintelui Mihai Filimon de la sfânta biserică Ienei în taleri 900...cu care bani *să i să facă pomenirile* răposatii, la soroacele cele rânduite”⁵⁶⁷. Pomeniri *scumpe*...

Însă ei *nu au luat* banii pe casă...ci *i-au lăsat* preotului pentru ca *să o pomenească* pe mama lor. Pentru că preotul, de fapt, *niciodată* nu a dat *bani* pe casă...ci le-a spus *cât costă* pomenirile lui...

Act din 20 noiembrie 1821⁵⁶⁸.

Leibu era „ovreiu tenechegiu”⁵⁶⁹...*Tinichigiu* adică...*statură* care, după cum zicea *un președinte* al României, este „o provocare” contemporană.

Dar contemporan cu el era și Nicolae, *sofragiul*, adică *servitor la mese*⁵⁷⁰, adică...*ospătar*. Și asta *meserie...de prezent*.

Însă mai exista și un al treilea: „Gheorghe neamțul”, care era „tâmplaru”⁵⁷¹/ tâmplar...Tot *bănoasă* și asta...

---

⁵⁶² Ibidem.

⁵⁶³ Idem, p. 57.

⁵⁶⁴ Ibidem.

⁵⁶⁵ Ibidem.

⁵⁶⁶ Idem, p. 58.

⁵⁶⁷ Ibidem.

⁵⁶⁸ Ibidem.

⁵⁶⁹ Ibidem.

⁵⁷⁰ Ibidem.

Nicolae a cumpărat de la Gheorghe *105 table de fier* pentru a le pune pe casă. Și fiecare tablă a costat *15 parale*⁵⁷².

În secolul al 19-lea se folosea *Ipac*...în loc de *Idem*...⁵⁷³. *Ipac*, adverb = de asemenea, tot acesta.

Constandin era „condoragiu”⁵⁷⁴. Adică făcea pantofi femeiești cu toc și brodați.

Năstase era „rachier”⁵⁷⁵. Adică făcea *rachiu*...ca să dormi *în șanț*.

Petre era „vătaf”⁵⁷⁶...sinonim cu *agent de pază*...în curtea boierului.

Costache era „cavaf”⁵⁷⁷, adică *cizmar*. Ion era „șălar”⁵⁷⁸/șelar, adică făcea și vindea *șei de cai*. Radu era „mătăsar”⁵⁷⁹: producea și vindea mătase.

Dintr-un act din 3 martie 1822 aflăm că...s-au *furat* clopotele Bisericii⁵⁸⁰. Se pare că „nevoia de fier” e o *problemă mai veche*...la noi...

Răducanu Poenaru era „sărdar”⁵⁸¹, adică *comandant al oștilor călări*. Și acesta avea „o prăvălie pe locul mănăstirii Doamnei Bălașii, învecinată *în dos* cu prăvăliile sale ce le are *pe locul sfintii Mitropolii*”⁵⁸².

Sărdarul însă *împiedica* Mitropolia. Pentru că „Mitropolia având *pivniță mare*, cu *gârliciu* [intrare în pivniță] corespunzător în curtea sărdarului i-au luat tot gârliciu cu locul ce să cuvenea a avea

---

⁵⁷¹ Idem, p. 59.

⁵⁷² Ibidem.

⁵⁷³ Idem, p. 62.

⁵⁷⁴ Idem, p. 64.

⁵⁷⁵ Ibidem.

⁵⁷⁶ Ibidem.

⁵⁷⁷ Idem, p. 63.

⁵⁷⁸ Ibidem.

⁵⁷⁹ Ibidem.

⁵⁸⁰ Idem, p. 65.

⁵⁸¹ Ibidem.

⁵⁸² Ibidem.

gîrliciul”⁵⁸³...Pe scurt: i-a *retezat* sărdarului *intrarea* în pivniță.

Iar Mitropolia, după ce *a scăpat* de sărdar, „au dat locul *cu pivnița* la *chiriași*, adecă stînjieni patru la un popa Vlad și stînjieni opt la Stoian *telalu* [adică *negustor de haine vechi*]”⁵⁸⁴.

Dvornicul (*mare dregător* la curtea domnească) Scarlat Grădișteanu a venit *la fața* locului⁵⁸⁵. Și a constatat că „tăietura în zid” e *recentă*...și nu e *de la începutul* pivniței⁵⁸⁶.

Varlam era „ghinărar”⁵⁸⁷, adică *general*. Iar Nedelea avea „o casă *în țigăniia* Sfintei Mitropolii, cu a locului chirie, însă cu tocmeală taleri 62”⁵⁸⁸.

Casa din „mahalaua Lucaciului” era „învălită cu trestie”⁵⁸⁹. Însă a vîndut-o cu 705 taleri și 20 de parale⁵⁹⁰. Pentru că, *în ciuda* trestiei...casa avea și...„gart”/ gard⁵⁹¹.

Dar actul de vînzare, din 14 septembrie 1822, a fost semnat tot...*cu degetul*...din neștiință de carte⁵⁹².

Neștiința aia împotriva căreia *noi luptăm*...iar alții *se împotrivesc*.

Două *carete*⁵⁹³ și o *caleașcă*⁵⁹⁴ au fost cumpărate cu 10.500 de taleri. Document din 20 noiembrie 1822⁵⁹⁵.

„Ne-am *pliroforisit*”⁵⁹⁶ = ne-am *lămurit*, ne-am *documentat* cum stă treaba...

⁵⁸³ Ibidem.

⁵⁸⁴ Idem, p. 66.

⁵⁸⁵ Idem, p. 67.

⁵⁸⁶ Ibidem.

⁵⁸⁷ Ibidem.

⁵⁸⁸ Ibidem.

⁵⁸⁹ Idem, p. 68.

⁵⁹⁰ Ibidem.

⁵⁹¹ Idem, p. 69.

⁵⁹² Ibidem.

⁵⁹³ *Careta* era o trăsură închisă, de lux, pe patru roți.

⁵⁹⁴ *Caleașca* era o trăsură elegantă, cu arcuri flexibile, descoperită.

⁵⁹⁵ *Documente de secol 19*, p. 71.

⁵⁹⁶ Ibidem.

„Deapururea”⁵⁹⁷. „seclitar”⁵⁹⁸ = secretar;
 „cinstita Aghenție”⁵⁹⁹ / Agenție...și banii „au
 paradosit [au fost depuși] la vistierie”⁶⁰⁰.

„Jălbile”⁶⁰¹/jalbele...plângerile, reclamațiile...de
 unde: „cu jalba în proțap”; „în leat 1820”⁶⁰² = în anul
 1820; „Gligorie tabacul”⁶⁰³, care se ocupa cu
 tăbăcitul pieilor de animale, argășitor...iar lui Ioniță
 și lu’ ăla al Nicolii trebuie să i se taie pălimaru⁶⁰⁴,
 adică prispa casei.

Costache era „clucer”⁶⁰⁵, adică angajatul care îl
 aprovizionează pe domn. Au semnat „nesiliți de
 nimeni”⁶⁰⁶. „Pretenderesi”⁶⁰⁷ în loc de a pretinde. Iar
 „vel” însemna mare...și preceda un titlu sau un rang
 boieresc. Aici: „vel spăthar”⁶⁰⁸ = comandantul
 suprem al armatei...atunci când domnitorul țării nu
 era prezent.

Zapciul⁶⁰⁹ era căpitan de armată sau agent de
 poliție. „Să știe că-l vom pedepsi fără de
 milostivire”⁶¹⁰. Chiriță era zugrav⁶¹¹, Tudorache era
 „proin-protopop”⁶¹², adică fost-protopop, Chiriță,
 „jăluitorul”⁶¹³/reclamantul, nu avea „cărți de
 judecată”⁶¹⁴ iar Toma era argintar⁶¹⁵.

Și din acest document, din care deja am citat,
 datat 12 ianuarie 1823, aflăm că „preoții bisericii”

---

⁵⁹⁷ Ibidem.

⁵⁹⁸ Ibidem.

⁵⁹⁹ Idem, p. 72.

⁶⁰⁰ Ibidem.

⁶⁰¹ Ibidem.

⁶⁰² Ibidem.

⁶⁰³ Ibidem.

⁶⁰⁴ Ibidem.

⁶⁰⁵ Idem, p. 73.

⁶⁰⁶ Ibidem.

⁶⁰⁷ Ibidem.

⁶⁰⁸ Ibidem.

⁶⁰⁹ Idem, p. 74.

⁶¹⁰ Ibidem.

⁶¹¹ Ibidem.

⁶¹² Ibidem.

⁶¹³ Ibidem.

⁶¹⁴ Ibidem.

⁶¹⁵ Idem, p. 75.

aveau „case *depărtate* de enoriași”⁶¹⁶. Adică *nu se amestecau* cu ei.

Dacă *precupețului* [vânzător ambulant *hoț*, care lua marfa *ieftin* de la țărani și *o da scump* la oraș] Icnatie i se spune „jupân”⁶¹⁷/ jupân, adică *domn*, în mod *politicos*...precum ȝiganilor noștri din piețe sau comercianților de droguri...despre Iftimie bucătarul aflăm că fusese „*stolnic* [bucătar șef] la sfânta Mitropolie”⁶¹⁸.

Dinu era „ișlicar”⁶¹⁹. Făcea *căciuli boierești*. Și pe soția lui o chema *Păuna*⁶²⁰. Pământul „ohamnic”⁶²¹ era pământ *inalienabil*. Iar „biv”⁶²² însemna *fost*. Un cuvânt slavon.

Ioan era „polcovnic”⁶²³. Adică *colonel*. Iar Stanciu era „boiangiu”⁶²⁴, adică *vopsitor de materiale textile*. Pe când *pristav*⁶²⁵ = *crainic*, anunțător de vești.

Și la 24 februarie 1823, domnitorul Grigorie Dimitriu Ghica, a hotărât că „nimeni de acum înainte să nu umble *făr de felinar* de la doaă ceasuri din noapte înainte”⁶²⁶.

Ioan Slavici publica articolul memorialistic *Alecsandri și Eminescu* în *Adevărul literar și artistic*, seria a II-a, an II (1921), nr. 30 (19 iunie), p. 2.

Acesta a fost *inclus* în ediția: Ioan Slavici, *Amintiri (Amintiri. Lumea prin care am trecut. Fapta omenească. Articole)*, ed. îngrijită, pref., note și indici de George Sanda, Ed. pentru Literatură, București, 1967, p. 78-82.

---

⁶¹⁶ Ibidem.

⁶¹⁷ Idem, p. 76.

⁶¹⁸ Ibidem.

⁶¹⁹ Idem, p. 78.

⁶²⁰ Ibidem.

⁶²¹ Idem, p. 79.

⁶²² Ibidem.

⁶²³ Ibidem.

⁶²⁴ Idem, p. 80.

⁶²⁵ Idem, p. 81.

⁶²⁶ Ibidem.

Și aici Slavici mărturisește faptul că *l-a cunoscut* pe poetul Vasile Alecsandri înainte ca acesta să împlinească vârsta de 60 de ani⁶²⁷.

Și-l amintește ca pe un „om *plin de viață* și totdeauna *voios*, care se ține *drept*, își poartă capul *ridicat*, calcă *ușor* și păstrează în gesturi, în căutătură și în felul de *a rosti* vorbele toate semnele *tinerețelor* neistovite”⁶²⁸.

Avea „distanțarea”⁶²⁹ omului *crescut* [*bine*] și trăit în mijlocul unei lumi deprinse *a păstra* până în cele mai mici amănunte *formele bune-cuviințe*”⁶³⁰.

Și pentru Slavici, Alecsandri nu a fost numai *poet* ci și „îndrumător spre cele bune”⁶³¹.

Însă, remarcă el, Alecsandri a fost primul care *și-a dat seama* că trebuie să *ne inspirăm* în lucrarea noastră literară din „*viața sufletească* a poporului român”⁶³² deși avea o educație „franceză”⁶³³.

După ce a venit din străinătate, Alecsandri „a făcut călătorii prin munții Moldovei și *a adunat* balade, legende, doine și chiote, pe care le-a luat drept *modele* și în [cele din] urmă *le-a publicat*”⁶³⁴.

Și aici autorul își exprimă *admirația* față de următoarele poeme ale lui Alecsandri: *Sentinela română* (deși *îl încântă*...îi vede, cu ochi critic, și *neajunsurile*), *Dumbrava Roșie*, *Dan căpitan de plai*, *Balcanul și Carpatul*, *Sergentul*, *Pohod na Sibir* și *Pastelurile*⁶³⁵.

Însă, după ce *a indicat* numele acestor poeme, Slavici vorbește despre *sursa inspirativă* a lui Eminescu pentru *Epigonii*: „Eminescu, *admirator* al lui V. Alecsandri, scrisese *Epigonii* după ce citise *Sentinela română*”⁶³⁶.

⁶²⁷ Ioan Slavici, *Amintiri*, ed. cit. supra, p. 78.

⁶²⁸ Ibidem.

⁶²⁹ Distanțarea.

⁶³⁰ Ioan Slavici, *Amintiri*, ed. cit. supra, p. 78.

⁶³¹ Ibidem.

⁶³² Idem, p. 79.

⁶³³ Ibidem.

⁶³⁴ Ibidem.

⁶³⁵ Idem, p. 79-80.

⁶³⁶ Idem, p. 80.

Diferența de vârstă dintre Alecsandri și Eminescu era de 30 de ani⁶³⁷. Însă Alecsandri avea „slăbiciune” pentru Eminescu și îl „socotea mai presus de sine în ceea ce privește cultura generală și pregătirea tehnică”⁶³⁸.

Și, continuă Slavici, deși „poet plin de avânt, [Alecsandri] în viața practică era om foarte cumpănit, care niciodată nu se avânta”⁶³⁹.

Alecsandri accepta criticile lui Eminescu și Caragiale la scrierile sale⁶⁴⁰. Și, între junimiști, Alecsandri și Caragiale erau „mari maeștri în ale povestirii. Eminescu mai puțin, dar era o adevărată plăcere să îl vezi răsând”⁶⁴¹.

Și Slavici își elogiază prietenii la modul magistral: „erau tot [cu toții] oameni care se despărteau cu anevoia, căci țineau unii la alții, pentru că lucrau cu toată inima în vederea aceluiași scop, tuturora scump: luminarea neamului românesc și îndrumarea lui spre toate cele bune”⁶⁴².

Articol scris în ziua când s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Vasile Alecsandri⁶⁴³.

Doamna preoteasă a cumpărat ieri, de la un anticariat, printre altele, și Ion Pillat, *Poezii. 1906-1941*. Ediție definitivă îngrijită de autor, vol. II, 1918-1927, Ed. Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1944.

Și a fost atât de „umblat” acest exemplar în secolul trecut...încât nimeni nu i-a tăiat nici măcar paginile. Erau unele lipite, ca pe vremuri...și trebuia să le tai...dacă o citeai...

---

⁶³⁷ Ibidem.

⁶³⁸ Ibidem.

⁶³⁹ Idem, p. 81.

⁶⁴⁰ Ibidem.

⁶⁴¹ Idem, p. 82.

⁶⁴² Ibidem.

⁶⁴³ Ibidem.

O reflecție *dureroasă* despre cărți...și despre lipsa noastră de *asumare* a tradiției...

Hârtie *sănătoasă* și tipar *bun*. Clasic. Cuprinde paginile 271-547, pentru că e *al doilea volum*.

Și *pe timp de război* editată...

Volumul *Pe Argeș în sus* (1918-1923) are 45 de poeme. *Satul meu* (1923) are 54 de poeme. *Biserica de altădată* (1923-1926) are 40 de poeme. *Limpezimi* (1923-1927) cuprinde 63 de poeme. Atâtea poeme sunt *în ediția de față*.

Ultimul poem al ediției este: *XII. De voi muri* iar primul: *Ctitorii*. Și în ultimul...Ion Pillat vrea să moară având în mână *o ghindă de stejar*...pentru ca să răsară din el *un stejar* „cu ramuri *tinere*, spre soare”⁶⁴⁴.

În paginile 43-44 din *Pe umerii lui Marx*, Adrian Cioroianu descrie, în tușe rapide și reci, *pastelul* primei zile de război:

„Vineri, 1 septembrie 1939, la ora 5: 20 (*ora* Poloniei și a Europei Centrale), un avion de bombardament german a aruncat *prima bombă* a viitoare conflagrații mondiale asupra satului polonez Puck – așezare *de pescari* și, în egală măsură, *bază aeriană* pentru aviația poloneză.

La ora 5: 45, de pe vasul german Schleswig-Holstein – aflat în fața portului Gdańsk-Danzig – s-a tras *primul obuz* asupra teritoriului polonez.

În cursul celor două ore următoare, trupele germane aveau să treacă *granița* dintre cele două state.

Era *o zi noroasă*, cu *o ploaie ușoară*.

Începea *al Doilea Război Mondial*, consecința oarecum *firească* a provizoratului diplomatic instituit de învingători după *Marele Război* din 1914-1918”⁶⁴⁵.

⁶⁴⁴ Ion Pilat, *Poezii*, ed. cit. supra, p. 542.

⁶⁴⁵ Adrian Cioroianu, *Pe umerii lui Marx. O introducere în istoria comunismului românesc*, ed. a II-a, Ed. Curtea Veche, București, 2007, p. 43-44.

Important e că putem *simți*...ploaia...chiar dacă nu știm *nimic* despre război...

L-am cunoscut *personal* pe Prof. Constantin Barbu în data zilei de 15 iunie 2012, pe la ora 11 și ceva, la *Biblioteca Metropolitană* din București.

Tot atunci l-am cunoscut „pe viu” pe Prof. Adrian Năstase...cu care *m-am salutat* și „ne-am *recunoscut* reciproc”...și m-am reîntâlnit, cu bucurie, cu Prof. Sorin Dumitrescu, care m-a invitat la *un dialog*...

Am ajuns primii (eu și doamna preoteasă) la „ziua lui Eminescu”...și primul cadou pe care mi l-a făcut Prof. Barbu a fost *Lada cu manuscrisele și cărțile lui Eminescu*⁶⁴⁶, pe care în aceeași zi am publicat-o online.

Și în discuția cu sine de la sfârșitul comemorării am apreciat *caracterul* și *disponibilitatea pentru ajutor* a domnului Barbu...când vine vorba de *munca de cercetare*.

Cea serioasă...

Maiorescu a ținut lada cu manuscrisele eminesciene „aproape 20 de ani”⁶⁴⁷.

Iar „prima donație” a sa, cea din 25 ianuarie 1902⁶⁴⁸ către *Academia Română*, s-a concretizat „în celebrele 44 de caiete: Mss 2254 (896 p.), 2255 (970 p.), 2256 (116 p.), 2257 (902 p.), 2258 (526 p.), 2259 (734 p.), 2260 (658 p.), 2261 (674 p.), 2262 (434 p.), 2263 (158 p.), 2264 (876 p.), 2265 (610 p.), 2266 (328 p.), 2267 (330 p.), 2268 (114 p.), 2269 (156 p.), 2270 (328 p.), 2271 (240 p.), 2272 (240 p.), 2273 (142 p.), 2274 (202 p.), 2275 A (330 p.), 2275 B (200 p.), 2276 A (686 p.), 2276 B (48 p.), 2277 (288 p.), 2278 (166 p.), 2279 (234 p.), 2280 (70 p.), 2281 (288 p.), 2282 (292 p.), 2283 (310 p.), 2284 (134 p.), 2285 (370 p.), 2286 (186 p.), 2287 (192 p.), 2288 (100 p.), 2289 (178 p.), 2290 (178 p.), 2291 (144 p.), 2292

⁶⁴⁶ A se vedea: <http://www.teologiepentruazi.ro/2012/06/15/prof-constantin-barbu-lada-cu-manuscrisele-si-cartile-lui-eminescu/>.

⁶⁴⁷ Constantin Barbu, *Lada cu manuscrisele și cărțile lui Eminescu*, Ed. Contrafort, Craiova, 2012, p. 6.

⁶⁴⁸ Ibidem.

(118 p.), 2306 (340 p.), 2307 (379 p.), 2308 (322 p.)”⁶⁴⁹.

Lor li se adaugă încă 6 manuscrise, plus încă 11⁶⁵⁰ ...și „până la 76 sunt manuscrise *inedite*”⁶⁵¹.

Celor „50 de manuscrise ce se află în *Biblioteca Academiei*”⁶⁵², spune autorul, li se adaugă cele 3 caiete în care Mihail a tradus „192 de paragrafe din *Gramatica sanscrită* a lui Bopp și 4 litere din *Glosarul comparativ* al lui Bopp”⁶⁵³, care se află la BCU Iași; *caietul roșu* de la BCU Cluj; cele două file de la BCU Cluj; cele 93 de scrisori editate de Christina Zarifopol-Illas; manuscrise în diferite arhive [manuscrisul *Criticilor mei* se află la Freiburg]; versurile de la *Biblioteca municipală* din Turnu-Severin; manuscrisul 10.285 de la *Muzeul Literaturii Române*; „manuscrisul prințesei Elisabeta, dăruit de Titu Maiorescu în 3/16 aprilie 1912”⁶⁵⁴.

A doua donație maioresciană: 28 mai 1904. Ea a constat în „*cărți și manuscrise din lada poetului*”⁶⁵⁵.

Iar *procesul verbal* întocmit de *Academia Română* la primirea donației amintește de „25 volume manuscrite și 72 de volume și broșuri tipărite, rămase din biblioteca părintelui d-sale, Ioan Maiorescu”⁶⁵⁶.

Iuliu Tudulescu întocmește o listă de 25 de manuscrise care *i-au aparținut* lui Eminescu⁶⁵⁷.

Alexandru Elian a stabilit „*concordanța* (relevând *identitatea*) dintre manuscrisele din *lista Maiorescu și manuscrisele din Gaster*”⁶⁵⁸.

---

⁶⁴⁹ Ibidem.

⁶⁵⁰ Idem, p. 6-7.

⁶⁵¹ Idem, p. 7.

⁶⁵² Ibidem.

⁶⁵³ Ibidem.

⁶⁵⁴ Ibidem.

⁶⁵⁵ Idem, p. 8.

⁶⁵⁶ Ibidem.

⁶⁵⁷ Idem, p. 8-10.

⁶⁵⁸ Idem, p. 10.

Moses Gaster⁶⁵⁹, „bun prieten cu Eminescu”⁶⁶⁰, va folosi în cărțile sale din 1883 și 1891 *manuscrise* din biblioteca lui Eminescu⁶⁶¹.

„A treia donație este donația de cărți din *biblioteca* lui Eminescu și [aceasta] se datorează lui Matei Eminescu”⁶⁶². *Fundația Universitară* din București a acceptat 16 titluri în 52 de volume⁶⁶³.

Între cele 16 titluri găsim *Operele complete* ale lui Montesquieu, în 3 volume, ed. Paris 1865 și *Operele complete* ale lui Pascal, ed. Paris 1860⁶⁶⁴.

Printre alte cărți avute *în posesie* de Eminescu, autorul enumeră 3 volume de Mihail Kogălniceanu, 7 volume de *geografie universală* ale lui Malte Brun, 6 volume din *Operele complete* ale lui J. J. Rousseau, un tratat de zoologie, un tratat de aritmetică⁶⁶⁵...

Și pentru că „donația de la Fundație *a ars* la *Revoluția din 1989*”⁶⁶⁶, tocmai de aceea autorul și-a propus să editeze *Biblioteca lui Eminescu*⁶⁶⁷.

Acest proiect, „gândit de Noica-Barbu”⁶⁶⁸, are 6 domenii de editare: 1. Manuscrise de facsimilat (88 vol.); 2. Manuscrise de transliterat (63 vol.); 3. Opere complete (50 vol.), 4. Comentarii la Eminescu (50 vol.); 5. Corpus eminescianum (50 vol.); 6. Biblioteca salvată (418 vol.)⁶⁶⁹.

Și autorul promite că va tipări „încă 25 de *manuscrise inedite*, [care au fost și ele] în *vestita ladă* a lui Eminescu. Așadar, [vor fi] 63 msse + 25 msse = 88 msse”⁶⁷⁰.

---

⁶⁵⁹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Moses_Gaster.

⁶⁶⁰ Constantin Barbu, *Lada cu manuscrisele și cărțile lui Eminescu*, ed. cit., p. 10.

⁶⁶¹ Idem, p. 10-11.

⁶⁶² Idem, p. 11.

⁶⁶³ Ibidem.

⁶⁶⁴ Idem, p. 11-12.

⁶⁶⁵ Idem, p. 12-13.

⁶⁶⁶ Idem, p. 15.

⁶⁶⁷ Ibidem.

⁶⁶⁸ Ibidem. Se referă la Constantin Noica și la sine.

⁶⁶⁹ Ibidem.

⁶⁷⁰ Idem, p. 16.

Ediția Perpessicius are „peste 100.000 de greșeli, unele capitale”⁶⁷¹. Pe când comentariile la Eminescu, „în 50 de volume, au fost elaborate, timp de 7 ani, împreună cu Constantin Noica și se află în posesia noastră”⁶⁷².

Iar dacă acest *ucenic* al lui Constantin Noica vrea să probeze ucenicia sa prin 50 de volume la Eminescu, de ce ceilalți „ucenici” ai săi o probează doar printr-un...*jurnal*?

Și când vorbește despre *excerpte* lui Eminescu (*fragmente* notate din diverse scrieri), autorul enumeră Sfinți Părinți ca Nicodim Aghioritul, Vasile cel Mare, Maxim Mărturisitorul, Grigorie Palama, Dionisie Areopagitul, Isaac Sirul, Grigorie Sinaitul⁶⁷³...drept *invitații* pentru poeții *recenți* de a *citi* teologie...dacă vor să scrie *poezie de calitate*.

De la p. 17 a cărții începe *Biblioteca* lui Eminescu...și până la p. 38 sunt enumerate cărți peste cărți, pe care nu le mai citește *aproape* nimeni...și care *te impresionează*.

Foarte multe cărți în *germană* și *franceză*...

În p. 27: două în neogreacă.

Avea *O șezătoare la țară*, București, 1853, partea I, a lui Anton Pann⁶⁷⁴.

În p. 29: o carte în italiană și alta în neogreacă.

În p. 30 se amintesc 3 cărți în engleză. Cred că sunt *primele cărți în engleză* amintite aici.

P. 32 începe cu o altă carte în engleză. O carte a lui Fichte⁶⁷⁵, 4 ale lui Kant⁶⁷⁶, 10 ale lui Schelling⁶⁷⁷ și în p. 38 ediția Shakespeare și comentariile la opera lui ale lui Georg Gottfried Gervinus⁶⁷⁸.

---

⁶⁷¹ Ibidem.

⁶⁷² Idem, p. 17.

⁶⁷³ Ibidem.

⁶⁷⁴ Idem, p. 28.

⁶⁷⁵ Idem, p. 32.

⁶⁷⁶ Idem, p. 32-33.

⁶⁷⁷ Idem, p. 33.

⁶⁷⁸ Idem, p. 38.

Primele 50 de volume din *Biblioteca Eminescu* au fost *lansate* pe 15 iunie 2012. Urmează următoarele...

Răzvan Codrescu a transcris *ultima predică* a Părintelui Profesor Constantin Galeriu și a editat-o online pe data de 3 iunie 2009⁶⁷⁹. E vorba de o predică la Cincizecime, „rostită în Biserica Sf. Silvestru din București, la 3 iunie 2001”.

Și Părintele Constantin începea prin a vorbi despre *pogorârea harului* Sfântului Duh ca despre „făgăduință a Tatălui prin Fiul Său”. Și apoi se referă la *moartea* lui Hristos ca moarte *transfiguratoare* a umanității Sale. Astfel că în primele cuvinte ale predicii s-a întors la *teza sa doctorală* vorbind despre „starea de jertfă” a lui Hristos.

Prima *subliniere* a vorbitorului...dar și a translatorului de text: „omul e om când *simte* harul, *dumnezeiescul* în el”. Pentru că predicatorul nostru face aici introducerea spre *esența* praznicului: *experiența* profundă, intimă a harului dumnezeiesc.

„Mărginirea” e *orizontul* omului fără Dumnezeu. Pentru că omul credincios este chemat de El la *dez-mărginire*, adică la faptul „de a fi *după chipul* lui Dumnezeu și a crește la *nesfârșit în asemănare[a]* cu El”.

După care introduce în discuție realitatea „necreatului” de care omul *se împărtășește*...și concepția ortodoxă despre ontologie: aceea că chipul lui Dumnezeu din om *nu s-a distrus* prin păcat.

Întruparea Cuvântului și dogma de la Calcedon. Și reajunge la moartea ca *jertfă*, pentru ca să arate că umanitatea Lui *s-a umplut de lumină* și pe aceasta, plină de lumină necreată, *a înălțat-o* de-a dreapta Tatălui.

---

⁶⁷⁹ Cf. <http://razvan-codrescu.blogspot.ro/2009/06/ultima-predica-de-rusalii-parintelui.html>.

Nu se grăbește să *ajungă* la Cincizecime. Leagă Crucea de Înviere prin *moartea ca jertfă*, arată că umanitatea înviată e *plină de lumină*...și că înălțarea Sa la cer e *ridicare* a umanității Sale în Treime.

Vorbește despre Cincizecime potrivit *Crezului*. Și apoi despre Duhul Sfânt potrivit Evangheliei lui Ioan. Și leagă In. 14, 17 cu Fac. 1, 2 pentru că ambele sunt *texte pvematologice*. Dar Ps. 107, 1 nu mai e adus ca *argument pnevmatologic* ci ca exprimare ingenuă a *libertății harice*.

Când vorbește despre *darurile* Duhului folosește forma „greșelnicia”. Corelativ al „căderii”. Al păcătuirii. Și de 5 ori folosește cuvântul „instinct”...în relație cu *viața* și cu *adevărul*.

Îi citează pe Sfântul Augustin al Hipponei și pe Sfântul Isaac Sirul ca să sublinieze realitatea cum că *bucuria vine din adevăr*. Și fundamentează afirmația și cu Gal. 5, 22.

Tocmai acum *ajunge* la Evanghelia zilei, citând In. 7, 37. Cincizecimea evreilor a devenit Cincizecimea Bisericii. Pentru că harul a coborât „*de la Tatăl prin Fiul în Duhul Sfânt*”. Și astfel revine la tematizarea *libertății harice*...la ieșirea cu adevărat *din robie*.

Însă *adevărata libertate* e *darul* lui Hristos, Cel care *a biruit moartea în persoana Sa* divino-umană. Și citează In. 7, 37-38 ca să arate că *harul necreat* aduce *plinătatea interioară*. Că el e o *simțire* de mare profunzime.

Și Părintele Constantin *își motivează* audiența spre împărtășirea cu Hristos euharistic atâta timp cât subliniază faptul că noi primim *același trup* al Lui *înălțat în Treime*.

Dar citând In. 8, 12, el aduce realitatea luminii credinței în *viața noastră*. Pentru că „credința este *ochiul* luminii care vine de la Dumnezeu, al luminii necreate”.

Și vorbind despre cei care *împărtășesc* credința Bisericii, despre Sfinții Părinți, predicatorul nostru accentuează că nu suntem *lipsiți* nici azi de *Părinți*. Fiindcă „Sfinții Părinți *nu au încetat*. Și Părintele Stăniloae are să fie *în rândul* Sfinților Părinți; și toți credincioșii, și între [ei] dumneavoastră, oamenii simpli”.

În comparație cu alte predici ale sale în care *se oprește* pe cuvinte, pe amănunte...predica de față e una *prin învăluire*. A început *mai multe piste*, nu a atacat *razant* evenimentul Cincizecimii, pentru că a vrut să problematizeze *mai multe lucruri*, pe larg, oarecum *disparate*, fără legătură între ele.

Însă a plecat de la *libertate*...și s-a întors la *credință* pentru că a dorit să *prezinte* credința ca pe o *realitate increată*, dumnezeiască în om și nu ca pe o *ideologie*, așa cum o consideră mulți. Căci credința ne dă să trăim efluviile dumnezeiești ale harului coborât în lume la Cincizecime.

Citează de două ori din Sfântul Grigorie Palama. Prima oară pentru a afirma faptul că *credința e putere văzătoare de Dumnezeu*. Și credința *îmbrățișează* lumea cu iubire dumnezeiască.

A doua citare o sprijină pe prima. Pentru că ea arată că vederea lui Dumnezeu e *reală*, e experiabilă.

Și în loc să continue strategia *reliefării* prezenței lui Dumnezeu în cei credincioși, vorbitorul nostru *comută* centrul atenției la *relația* dintre Sfinții Apostoli Ioan și Petru, pentru că *Evangelhia* și, respectiv, *Apostolul* zilei le aparțin.

Ei sunt *prezenți* în Ghetsimani, la Răstignire, fug *spre mormânt* în ziua învierii Lui din morți.

Dar întoarcerea Părintelui Constantin spre cei doi e pentru a arăta că Apostolii mărturisesc *personalizat* despre Hristos. Pentru că „fiecare a mărturisit *în felul lui*, ca mărturia [lor] să fie *adevărată*”.

Și din Evanghelie trece *în textul* Apostolului citând F. Ap. 2, 1-2. Iar acum înțelegem de ce, în mod *învăluit*, ne-a vorbit despre *relația* dintre cei doi Apostoli: pentru a ne arăta că evenimentul Cincizecimii e prezentat *în mod veridic* de ambii *Martori* ai Domnului. Și, totodată, pentru a-și atenționa auditoriul că întotdeauna Evanghelia și Apostolul unei zile liturgice *se completează reciproc* și nu sunt texte *antagonice*, disonante.

Iar Părintele Profesor Constantin Galeriu subliniază aici *starea cotidiană* a ortodoxului: aceea de a fi „învăluit”/ cuprins/ îmbrățișat de Dumnezeu prin slava Sa.

Și când *Îi simțim* slava Lui atunci înțelegem, ca și Sfântul Patriarh Avraam, cu acuitate maximă, că suntem *pământ și cenușă*.

Rămâne la *Fapte* și accentuează pe „fără de veste”. Pentru că Dumnezeu *a decis* clipa primirii harului...deși Apostolii erau *în așteptarea* lui.

Și „furtuna” Cincizecimii nu a fost *meteorologică* ci *extatică*. Pentru că a fost *manifestarea luminii dumnezeiești*.

Nu se oprește asupra *simțirii curente* a harului...ci asupra *consecințelor* lui *extraordinaire*, precum *glosolalia*. Iar *propovăduirea către neamuri* a Apostolilor din ziua Cincizecimii o prezintă *în logica liturgică* a zilei, adică drept un *anti-Babel*.

Dar *nu dezvoltă* nici această temă ci sare la o alta, descoperită în F. Ap. 2, 25-27: relația Fiului cu Tatăl în perspectiva morții. Căci, deși Domnul *a pogorât* cu sufletul Său la Iad, trupul Său *nu a cunoscut stricăciunea* în mormânt.

Ajunge la vorbirea despre *pocăință* datorită F. Ap. 2, 37 și, implicit, la cea despre Botez. Și cu sublinierea faptului că Botezul a fost *nașterea din nou* a mulțimilor, Dumnezeiescul Constantin își încheia propovăduirea sa *plină de patos* în lumea aceasta.

Puținele ocazii în care l-am văzut predicând *pe viu* au fost pentru mine *școli predicatoriale profunde*. Pentru că *predica* nu e o *sumă de cuvinte* ci e *prezență vorbitoare*. Și Părintele Constantin era o *conștiință vorbitoare*, o inimă care *se epuiza* pentru mulți pentru că avea dorința vie de *a-i îmbrățișa* pe toți.

Mirel Bănică⁶⁸⁰ și-a publicat jurnalul de *supraviețuire*⁶⁸¹ în 2011. Sau despre *cum a înțeles*, în Elveția (apoi în Canada), că „*adevăratul capitalism nu face cadouri*”⁶⁸².

Nu îi place cuvântul „jurnal”⁶⁸³ și are oroare față de „banalități”⁶⁸⁴, când ele sunt *normale* într-o viață de om și *ne definesc*, într-un anume fel, existența.

A făcut tot felul de munci *mizere* în Occident. A locuit în spații care *îi displăceau*. Dar e unul dintre *sincerii* vizitatori ai Occidentului...care nu *i-a înflorit* murdăria.

„Geneva gri”⁶⁸⁵ este un „oraș plin de viață, baruri vesele, clandestine, sex-shop-uri cu lumină violetă și kitsch, restaurante arăbești și chinezești”⁶⁸⁶.

Aici a trăit între „octombrie 2000 și iulie 2004”⁶⁸⁷. Iar pe 9 septembrie 1999 autorul denumea Bucureștiul drept „*oraș-avorton* al Balcanilor cu pretenții de *salon parizian*”⁶⁸⁸.

Însă și pe sine se va denumi astfel, pe 25 martie 2002, spunând: „sunt un *avorton* făcut din *scuipatul literar* al lui Eliade și Cioran”⁶⁸⁹.

---

⁶⁸⁰ Mirel Bănică, *Fals jurnal de căpșunar*, col. *Texte de frontieră*, vol. 42, Ed. Institutul European, Iași, 2011, 280 p.

⁶⁸¹ Idem, p. 8. Aluzie la: „oameni de la care am învățat *foarte mult* și care m-au ajutat să *supraviețuiesc*, uneori în *sensul strict* al termenului”.

⁶⁸² Idem, p. 18.

⁶⁸³ Idem, p. 11.

⁶⁸⁴ Idem, p. 172.

⁶⁸⁵ Idem, p. 27.

⁶⁸⁶ Idem, p. 35.

⁶⁸⁷ Idem, p. 192.

⁶⁸⁸ Idem, p. 39.

⁶⁸⁹ Idem, p. 96.

Are nervi labili, care îl fac să *exagereze*. Însă, în același timp, trăiește și în medii care îl *scot din sărite*.

Geneva este un „oraș enervant de bogat, de așezat și de burghez”⁶⁹⁰. Unde copiii „trăiesc într-o lume suprasexualizată, hedonistă”⁶⁹¹.

A dat nas în nas cu *ura* față de străini⁶⁹². S-a simțit *un sclav modern*⁶⁹³. Iar „mutra sa balcanică” a *speriat* clienții supermarketului Migros⁶⁹⁴.

El, „țăranul de Bărăgan”⁶⁹⁵, reacționează la lucrurile *contrafăcute*, la tot ce e *non-natural*. Vrea mese *comunionale* ca la căminul din Galați⁶⁹⁶, îi e *dor* de țară, vrea *prieteni* și relații *firești* între oameni.

De aceea când ajunge în Canada și vede „lipsa de generozitate” a celor de acolo, scrie cuvintele *memorabile* care urmează: „a trebuit să vin *până aici*, în Canada, pentru a-mi da seama *ce țară minunată* este România!”⁶⁹⁷.

Și ne explică cum în „căminul studentesc Moraud...al Universității Laval” din Canada, viața e „*exact* ca în complexul Regie din București”⁶⁹⁸.

Occidentul nu e pentru *studenții săraci* din Europa!, *ne avertizează* autorul. Dacă vrei să faci „studii serioase”, trebuie să ai bani *serioși* la tine și „să [nu] muncești *precar*”⁶⁹⁹.

La p. 102: despre *avaritia elvețiană*. La fiecare sticlă de vin, patronul a pus „capușon de ebonită tare”⁷⁰⁰, pentru ca să *nu deguste* angajații.

Emmausul de la Geneva este „*anusul capitalismului*”⁷⁰¹ pentru că de aici îți poți cumpăra *toate vechiturile*.

---

⁶⁹⁰ Idem, p. 141.

⁶⁹¹ Idem, p. 71.

⁶⁹² Idem, p. 79.

⁶⁹³ Idem, p. 80.

⁶⁹⁴ Idem, p. 81.

⁶⁹⁵ Idem, p. 96.

⁶⁹⁶ Idem, p. 87.

⁶⁹⁷ Idem, p. 191.

⁶⁹⁸ Ibidem.

⁶⁹⁹ Idem, p. 100.

⁷⁰⁰ Idem, p. 102.

Face pe chelnerul „ocazional”...pus să zâmbească fals⁷⁰². Observă faptul că „chiar și când sunt antisemiți, catolicii par bântuiți de erotism”⁷⁰³. Pălăria cu melc e semnul „parazitului social”⁷⁰⁴...iar mixerul de 25 de kilograme a trecut pe lângă piciorul lui⁷⁰⁵.

Are tendința să fie *pedant*...însă, când ceva îi repugnă cu putere, îl *expediază* în cuvinte puține. Excitațiile apar în *Jurnal* la formele *dure* ale femeilor și tinde să-și *ironizeze* coreligionarii chiar și atunci când *nu e cazul*.

Însă Mirel Bănică resimte în mod *sufocant* ideologiile de tot felul și *evadează*, cel mai adesea, în amintirile *pitorești* ale vieții sale.

În *Preliminarii la Viața lui Titu Maiorescu*, vol. 1⁷⁰⁶, Zigu Ornea⁷⁰⁷ mărturisește că „T.[itu] Maiorescu este o pasiune din tinerețe”⁷⁰⁸ pentru el, datorită unui „bătrân profesor” din Botoșani, din timpul liceului său, care l-a îndemnat să citească *Convorbiri literare*⁷⁰⁹.

Cartea despre *junimism* a început-o „pe la sfârșitul anului 1959 și, neavând, atunci, o locuință adecvată, lucram mai ziua toată la Biblioteca Academiei”⁷¹⁰.

A lucrat „câțiva ani buni” la ea, în mod zilnic, pe locurile 89-90, în sala de lectură nr. 1⁷¹¹. Pe la începutul lui 1962 cartea avea „vreo 250 de pagini”⁷¹².

---

⁷⁰¹ Idem, p. 105.

⁷⁰² Idem, p. 108.

⁷⁰³ Idem, p. 113-114.

⁷⁰⁴ Idem, p. 115.

⁷⁰⁵ Idem, p. 118.

⁷⁰⁶ E vorba despre Z.[igu] Ornea, *Viața lui Titu Maiorescu*, Vol. I, Ed. Cartea Românească, București, 1986, p. 5-13.

⁷⁰⁷ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Zigu_Ornea.

⁷⁰⁸ Idem, p. 5.

⁷⁰⁹ Ibidem.

⁷¹⁰ Idem, p. 6.

⁷¹¹ Ibidem.

⁷¹² Ibidem.

Însă editura a considerat că cartea lui era „insuficient de critică”⁷¹³. Fapt pentru care a refăcut-o. Și cartea a apărut în 1966⁷¹⁴.

Dar *Junimismul* i-a schimbat *optica* în ceea ce îl privește pe Titu Maiorescu⁷¹⁵. În ciuda „criticilor atoateștiutori”⁷¹⁶, între 1973-1974 a scris *Junimea și junimismul*, editată în 1975⁷¹⁷.

În p. 10 aflăm că Maiorescu *și-a ars* din scrisori și că *o parte* din cele aflate la BAR, Ornea le-a publicat în 1979⁷¹⁸.

În p. 13, autorul consideră că *a contribuit* „la restaurarea statuii lui Maiorescu. [...] Am lucrat, nu de puține ori, cu *material inedit*, cules *cu trudă* [de] acolo [de] unde stătea *depozitat*, așteptând să fie *explorat și utilizat*”.

Și își semna *prefața* discutată până acum ca pe un text *compus* între mai 1983-ianuarie 1986⁷¹⁹. Semn că unii, în vechime, munciau timp îndelungat chiar și la *prefețe*...nu numai la *capitolele* cărților.

BAR/ CRV 399 conține 50 de file. Iar între paginile 7-48 sunt cele 41 de file ale „primului” *Arhieraticon* tradus în limba română din limba greacă.

Traducere greco-catolică, editată în 1777 la Blaj.

Titlul complet: „*Arhieraticon*, tâlcuit de pre limba Elinească pre limba Rumânească, Carele cuprinde însine toată Slujba Arhierească, acum întâiu tipărit. Cu Blagosloveniî Exțelenții sale Prea luminatului și Prea o sfințitului Domn Domnului Mitropolit, G. Grigorie Maer”^{720,721}.

Exemplarul pe care îl citim a fost *donat* Bibliotecii Academiei Române de *Iosif Naniescu*, Mitropolitul Moldovei și al Sucevei⁷²², conform

⁷¹³ Ibidem.

⁷¹⁴ Ibidem.

⁷¹⁵ Ibidem.

⁷¹⁶ Idem, p. 7.

⁷¹⁷ Ibidem.

⁷¹⁸ Idem, p. 10-11.

⁷¹⁹ Idem, p. 13.

⁷²⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Grigore_Maior.

⁷²¹ BAR/ CRV 399, p. 5.

⁷²² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Iosif_Naniescu.

ștampilei sale existentă pe *pagina 5*, pe *pagina de titlu*.

Acesta cuprinde:

1. Rânduiala care să face la *hirotonia* cetețului și cântărețului (7);
2. Rânduiala care să face la *hirotonia* ipodiaconului (8-9);
3. Rânduiala care să face la *hirotonia* diaconului (10-12);
4. Rânduiala care să face la *hirotonia* preotului (13-15);
5. Rânduiala care să face la *punerea* arhimandritului (15-17);
6. Rânduiala *hirotonii* episcopului (18-24);
7. Slujba Sfântului Mir (25-27);
8. Iară materia Sfântului Mir (27-28);
9. Iară rânduiala Mirului (28);
10. Rânduiala care să face la *sfințirea* Antimiselor (29-31);
11. Rânduială la *sfințirea* Bisearicii. Seara. La Vecernie (32-33);
12. Rânduiala și slujba care să face la *sfințirea* Bisearicii (34-45);
13. Slujba care să face la *sfințirea* Discosului și Potiriului nou (46);
14. Altă slujbă care să face, la *sfințirea* Discosului, și Potiriului celor *noao*, și *ne atinse* (47);
15. Slujba care să face la *sfințirea* Icoanelor cealor *noao* (48).

După cum se observă, ediția de față vorbește numai despre *hirotonie*, atât cu privire la *citeț*, *cântăreț* și *ipodiacon* cât și cu privire la *diacon*, *preot* și *episcop*.

În rugăciunea pentru *citeț* sau *cântăreț*, arhiereul se roagă ca Dumnezeu să îl *sfințească* pe el, ca acesta să *cugete* și să *citească* la slujbe „cu toată înțelepciunea și înțelegerea”⁷²³.

Ipodiaconul a fost „rânduie”⁷²⁴ spre slujire de către Domnul și el trebuie „a păzi ușile sfintei Tale

⁷²³ BAR/ CRV 399, p. 7.

⁷²⁴ Idem, p. 8.

Bisearici”⁷²⁵ și „a aprinde luminarea lăcașului măririi Tale”⁷²⁶.

La diacon, preot și episcop, ediția de față nu vorbește despre *rânduire*⁷²⁷ sau *prohirisire*⁷²⁸ ci despre *punere*⁷²⁹ în treapta de diacon, preot, episcop.

Există o singură rugăciune la „sfîntirea Icoanelor” și ea are următorul conținut:

„Doamne Împăratul nostru atot puternice, Părintele D[o]mnului și Mântuitorului nostru IC XC, carele ai poruncit robului tău Moisi, ca *să Zugrăvească* chipuri de Heruvimi preste sfântul Sicriiu, și noao D[o]amne așa neai lăsat Icoanele Sfîntilor spre pomenirea lor, rugămune ție Împăratul nostru, ca *să trimiți* darul Sfântului tău Duh, și *îngerul tău* preste această sfântă Icoană ca să fie (aici să numeaște sfântul carele iaste zugrăvit pe Icoană) spre *plinirea* rugăciunii lui, prin darul și mila, și iubirea de oameni a unuia născut Fiiului tău, [a] D[o]mnului și D[u]mnezeului și mântuitorului nostru IC XC.

Că ție să cuvine toată cîntea, și închinăciunea, Tatălui, și Fiiului, și Sfântului Duh, acum și pururea și în veacii veacilor, Amin”⁷³⁰.

Însă nici aici și nici în *Ευχολογιον το Μεγα*, ed. Ιερομ. Σπυριδωνος Ζερβος, Βενετια/ Veneția, 1891 nu am găsit *hirotesia* întru *Duhovnic*, pe care o găsim în *Arhieraticon*, ed. BOR 1993, la paginile 106-108.

În ediția grecească citată avem Vecernia, Utrenia, Liturghiile, Botezul, Molitvele de exorcizare, Sfântul Mir și apoi *Hirotoniile*, începând cu pagina 160. Hirotonia întru diacon la p. 160-163. Întru prezbiter/ preot la p. 163-166 și întru episcop la p. 166-181.

⁷²⁵ Ibidem.

⁷²⁶ Ibidem.

⁷²⁷ Cum e la *hirotonia* întru *diacon* și *preot* în ediția: *** *Arhieraticon*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. IBMBOR, București, 1993, p. 74, 79. Ediție pe care o vom cita: *Arhieraticon*, ed. BOR 1993, p.

⁷²⁸ Cum e la *hirotonia* întru *episcop*, cf. *Arhieraticon*, ed. BOR 1993, p. 97.

⁷²⁹ BAR/ CRV 399, p. 10, 13, 22.

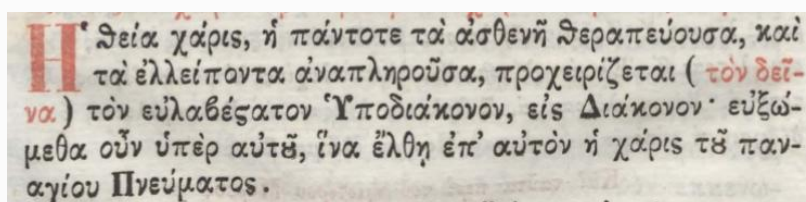
⁷³⁰ Idem, p. 48.

De la p. 181 începe *prohirsirea* întru egumen...și ține până la p. 184. Între p. 184-185 avem *prohirsirea* eclesiarhului, a iconomului și a chelarului.

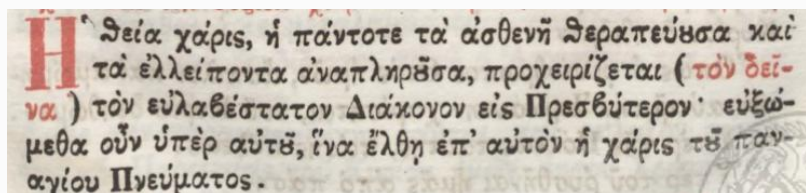
La p. 185-186 rugăciunea pentru cel care intră „întru slujirea bisericească”, neregășibilă în *Arhieraticonul* românesc citat, la p. 186-187 hirotonia întru anagnost și psalt iar la p. 187-188 hirotonia întru ipodiacon.

Dar nu se vorbește despre *hirotesia* întru *Duhovnic* în *Evhologhionul* grecesc citat supra și nici nu se vorbește despre *hirotonia* întru diacon, preot și episcop ci despre *prohirsirea*...folosindu-se forma: προχειρίζεται.

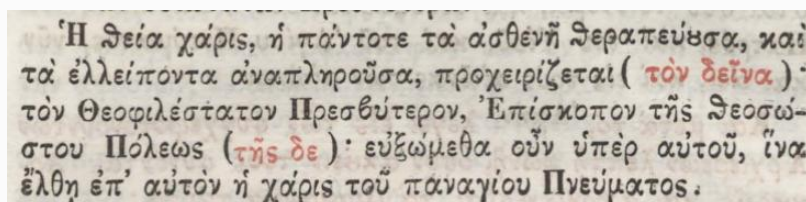
Pagina 160:

Pagina 163:

Pagina 179:

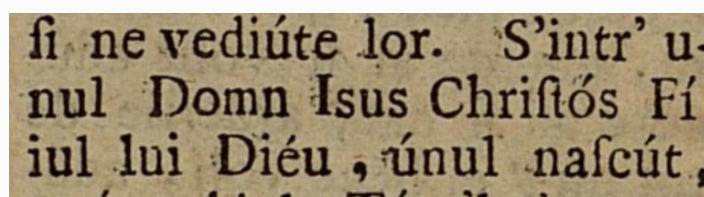
Însă *hirotonia* și *prohirsirea* sunt sinonime și înseamnă: *punerea mâinilor* de către episcop peste capul celor care sunt *sfințiți* pentru Preoție sau pentru o altă slujire în Biserică.

*Arhieraticonul*⁷³¹ manuscriptic⁷³² al episcopului greco-catolic Inochentie Micu-Klein⁷³³ este mai extins decât cel din ediția Blaj 1777. Însă nu în mod considerabil.

Și începe nu cu *hirotonii* ci cu „Rânduiala Sfintei Ispovedanii pre scurt”⁷³⁴.

Iar ecfonismul *dezlegării de păcate* al Spovedaniei este următorul: „Domnul și Dumnezeuul nostru Isus Hristos *iarte-te*, fiiule, *spre nevăzut*, și eu, nedestoinicul preot, cu putearea *ce mi s-au dat* de la Domnul Hristos, *te iert* și *te dezleg* de toată *afurisanii*, în cât poci și ție ți-i de lipsă. Și iară *te iert* și *te dezleg* de *toate păcatele tale* câte înaintea mea ai mărturisit. În numele Tatălui și al Fiiului și al Duhului Sfânt. Amin”⁷³⁵.

Iar grafia cuvântului *Iisus* sub forma *Isus* e specifică lui Micu-Klein, ea fiind *regășibilă*, spre exemplu, și în: Inochentie Micu-Klein, *Carte de rogacioni pentru evlaviea homului chreștin*, Viena, 1779, p. 16:

Însă nu folosea grafia *Hristos* ci *Christos*, după cum bine se poate observa.

A doua secvență a cărții e formată din rugăciunea la dezlegarea de blestem⁷³⁶. Unde *blestemul* este „*legătura* ce easte pusă *asupra* lui”⁷³⁷.

⁷³¹ Cităm ediția: Inochentie Micu-Klein, *Arhieraticon. Ediție după originalul manuscris*, cu studiu introd. de Ioan Chindriș și transc. textului de Florica Nuțiu și Ioan Chindriș, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2000, 131 p., sub forma: *Arhieraticon*, ed. Micu-Klein, p.

⁷³² *Arhieraticon*, ed. Micu-Klein, p. 9.

Cf. Idem, p. 9 și p. 9, n. 8, manuscrisul e păstrat în *Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”* din Cluj-Napoca sub numărul de inventar: Ms 5784.

⁷³³ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Inocen%C8%9Biu_Micu-Klein.

⁷³⁴ *Arhieraticon*, ed. Micu-Klein, p. 75-76.

⁷³⁵ Ibidem.

⁷³⁶ Idem, p. 76.

⁷³⁷ Ibidem.

Nu se mai vorbește despre „hirotonia” citețului și a cântărețului ca în cel din 1777 ci despre „rânduiala...la *punerea*”⁷³⁸ lor.

Însă a patra rubrică e dedicată „hirotoniei ipodiaconului”⁷³⁹ ca și în ediția 1777.

Urmează hirotonia diaconului⁷⁴⁰, unde se vorbește despre *alegere* și *rânduire*⁷⁴¹:

Și arhiereul, puindu-și mâna pe capul celui ce va să hirotonească, și zice cu glas mare:

Darul cel dumnezeesc, carele totdeauna ceale neputincioasă tămăduiaște și ceale nedestoinice plinește, aleage și rânduiaște pe (cutare), cucearnicul ipodiacon, întru diiacon; rugămu-ne pentru dânsul ca să vie spre dânsul darul preasfântului Tău Duh.

Tot la fel și la hirotonia preotului⁷⁴². Iar cel hirotonit preot este *cinstit* „în *stepena* [treapta] preoții”⁷⁴³.

După hirotonia preotului nu urmează cea a *episcopului* ci „Rânduiala la punerea egumenului”⁷⁴⁴.

După care rânduiala la „blagosloveniia Discosului și Potiriului nou”⁷⁴⁵, binecuvântarea Antimisului⁷⁴⁶, „Rânduiala Uleiului celui Sfânt”⁷⁴⁷, materiile și rânduiala pentru „Sfântul Mir”⁷⁴⁸, rânduielele la sfințirea Bisericii⁷⁴⁹.

Odată cu p. 118 ne întoarcem la *hirotonii* și anume la *hirotonia arhidiaconului*, care, ca și diaconul și preotul, este *ales* și *rânduie* arhidiacon⁷⁵⁰.

Economul cel mare nu e hirotonit ci „rădicat”⁷⁵¹ / *ridicat* în treaptă dar la *ridicarea* lui în treaptă se folosește *același text liturgic* al hirotoniei:

⁷³⁸ Idem, p. 77.

⁷³⁹ Idem, p. 78.

⁷⁴⁰ Idem, p. 80-83.

⁷⁴¹ Idem, p. 80.

⁷⁴² Idem, p. 84.

⁷⁴³ Ibidem.

⁷⁴⁴ Idem, p. 86-88.

⁷⁴⁵ Idem, p. 88-89.

⁷⁴⁶ Idem, p. 90-92.

⁷⁴⁷ Idem, p. 92-94.

⁷⁴⁸ Idem, p. 95-99.

⁷⁴⁹ Idem, p. 99-117.

⁷⁵⁰ Idem, p. 118.

⁷⁵¹ Idem, p. 119.

“Darul cel dumnezeiesc, carele totdeauna ceale neputincioasă tămăduiaște și ceale nedestoinice plinește, rădică pre cucernicul (cutare) în econom mare sfintei episcopii noastre (cutare). Să ne rugăm dară pentru el, ca să vie preste dânsul darul Sfântului Duh”.

Protopopul (nu *protoiereul*), și el, este *ridicat* în treaptă⁷⁵² dar tot prin *textul hirotoniei*:

“Darul cel dumnezeiesc, carele totdeauna ceale neputincioasă tămăduiaște și ceale nedestoinice plinește, ridică pe temătorul de Dumnezeu preotul (cutare) în protopop sfintei besea-ricii lui Dumnezeu. Să ne rugăm drept aceea pentru el, ca să vie spre dânsul darul Preasfântului Duh”.

Și numai după acestea toate urmează *hirotonia episcopului*⁷⁵³, ca *ultimă rubrică* a cărții. Episcopul, prin hirotonie, fiind *rânduie* episcop⁷⁵⁴:

“Darul cel dumnezeiesc, care totdeauna ceale neputincioase tămăduiaște și ceale nedestoinice plinește, rânduiește pe iubitorul de Dumnezeu preotul (cutare) episcop păzitei de Dumnezeu cetăți (cutare). Să ne rugăm pentru el ca să vie peste dânsul darul Preasfântului Duh”.

Sinopsisul de la Iași, din 1746⁷⁵⁵, este o carte de rugăciuni și de învățătură liturgică, fapt pentru care începe cu „Rugăciunile demineții” (p. 5-31).

La *Împărate ceresc*...se cere curățirea „de toate spurcăciunile”⁷⁵⁶.

„Mărire”⁷⁵⁷ și nu *slavă* în introducerea liturgică: „Mărire Tatălui și Fiului și Sfântului Duh”.

Rugăciunile dimineții nu conțin și psalmul 50 ca în *Ceaslovul actual*⁷⁵⁸. La fel: există și alte rugăciuni, pe lângă cele *cunoscute* în *Ceaslovul actual*.

⁷⁵² Idem, p. 120.

⁷⁵³ Idem, p. 121-130.

⁷⁵⁴ Idem, p. 121.

⁷⁵⁵ BAR/ CRV 245B unicat, 290 p.

⁷⁵⁶ Idem, p. 7.

⁷⁵⁷ Idem, p. 8.

⁷⁵⁸ În *** *Ceaslov*, tipărit cu aprobarea Sfântului Sinod și cu binecuvântarea PFP Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, ed. 1973, reeditată, în ed. a 2-a, Ed. IBMBOR, București, 1993, îl regăsim la p. 10-11.

Rugăciunea de luni (p. 32-40), de marți (40-50), de miercuri (50-56), de joi (56-60), de vineri (60-71), de sâmbătă (71-80).

După care urmează „Rugăciune den toate zilile, cătră născătoarea de D[u]mn[e]zău” (80-85), „Rugăciune mai înainte de mărturisire⁷⁵⁹” (85-90), „Altă Rugăciune cătră Prea [s]fânta Ded[u]mn[e]zău Născătoarea foarte de folos Tuturor creștinilor” (90-92), la pagina 92 făcându-se „sfârșitul rugăciunilor den toate zilile”.

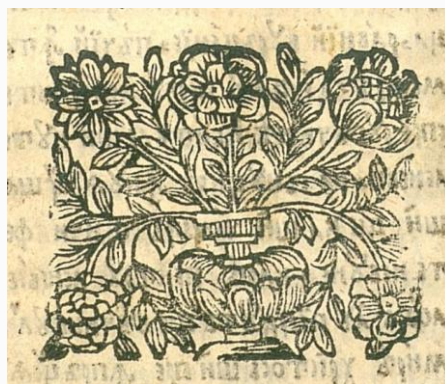
Și tot aici, la p. 92, găsim și următoarea vinietă:

De la p. 93 începe *învățătura liturgică*: „Învățătură. Cum și cu ce socoteală⁷⁶⁰ săcade casă între creștinul înbiiserică” (p. 93-99).

De la p. 99 până la p. 107: pregătirea creștinului pentru Vecernie.

O altă vinietă, care *umple* toată pagina 108:

⁷⁵⁹ Înainte de Spovedanie.

⁷⁶⁰ Cu ce înțelegere și pregătire interioară.

De la p. 109 revenim *la rugăciuni* și avem de-a face cu „Rugăciunile D[u]mnezăeștii S[l]ujbi” (109-196) pe care le spune un credincios: la intrarea în Biserică (109-110), mai înainte de a începe slujba Utreniei (110-112), la începerea Sfintei Liturghii (112-114).

De la p. 115 începe psalmul: „Binecuvintează, suflă al meu, pe Domnul...”, adică Ps. 102⁷⁶¹.

Între p. 121-123, Ps. 145.

„Unule Născut...” între p. 123-124 iar *Fericirile* între p. 124-127.

Și textul *Fericirilor*, în cartea de față, e următorul:

„Fericți cei săraci cu duhul, că aceloră este împărăția Ceriurilor.

Fericți cei ce plâng, că acieaia săvor mângâia.

Fericți cei blânzi, că acieaia vor moșteni pământul.

Fericți cei ce flămânzăsc, și însătoșază de dreptate, că acieaia săvor sătura.

Fericți cei milostivi, că acieaia săvor milui.

Fericți cei curați cu inima, că acieaia vor vede pre D[u]mnezău.

Fericți făcătorii de pace, că acieaia fiii lui D[u]mnezău să vor chema.

Fericți cei cesăgonesc pentru dreptate, că aceloră este împărăția ceriurilor.

Fericți veți fi când vă vor ocără pre voi, și vă vor goni, și vor zice tot cuvântul rău înprotiva voastră, mințind pentru mine”.

Alte fragmente din slujba Liturghiei (127-132), rugăciunea la vohodul mic (132-134), rugăciunea de la *Sfinte Dumnezeule* (134-135), rugăciunea *de dinainte* de Apostol (136-137) și *de după* Apostol (137-139), de după Sfânta Evanghelie (139-141), de la Heruvic (141), Heruvicul (141-142), rugăciunea după Heruvic (142-146), rugăciunea la momentul când preotul pune Cinstitele Daruri pe Sfânta Masă

---

⁷⁶¹ BAR/ CRV 245B unicat, p. 115-120.

(146-148), o altă rugăciune „după aducerea” Darurilor (148-150), rugăciunea de după Crez (150-151), o altă rugăciune la „Sfânt, Sfânt, Sfânt...” (151-154), rugăciune la „Luați, mâncați...” (154-155), la indicarea Potirului (155-156), la „Ale Tale...” (156-157).

De la p. 157 avem rugăciunea credinciosului, ca și până acum, la „schimbarea Sfintelor Taine”⁷⁶², adică *la invocarea* harului Treimii. De la p. 157 până la p. 160.

Rugăciunea la pomenirea arhiereului locului (160-162), rugăciunea „Tatăl nostru...” introdusă într-o rugăciune mai largă, explicativă (162-168), rugăciune la „Pace tuturor” (168-169), la „Cu darul și cu iubirea...” (169-171), la „Sfânta Sfintelor”⁷⁶³ (171-174), la priceasnă (174-178), rugăciune după împărtășire (178-183), la „Totdeauna...” (183-184), la apolis (184-190), rugăciune înainte de ieșirea din Biserică (190-194).

Și rugăciunile credinciosului la Liturghie se termină cu *închinarea* la Sfintele Icoane, împreună *cu rugăciuni la fiecare* (195-196).

Urmează rugăciunile înainte și după masa de prânz (197-200), înainte și după masa de seară (200-204).

De la pagina 205 începe „Cinstitul Paraclis”. Până la p. 236. Iar de la p. 237 începe *sinaxarul* Sfinților. Al Sfinților care *se pomenesc peste tot anul*. Din septembrie până în august, pe luni. Între p. 237-250.

Cele două flori din josul paginii 250:

⁷⁶² Idem, p. 157.

⁷⁶³ Idem, p. 172.

De la p. 251 începe *Selino dromionul* sau a „umblatului și nașterea lunii[lor]”⁷⁶⁴. Până la p. 278.

Paginile 279-281 sunt cu însemnări de mână în limba greacă, pe pagina 282 e un nume scris de mână, paginile 283-284 sunt goale, pe pagina 285 e scris de mână, pagina 286 e goală, pe paginile 287-288 e scris de mână, 289 e goală, 290 e *coperta finală*.

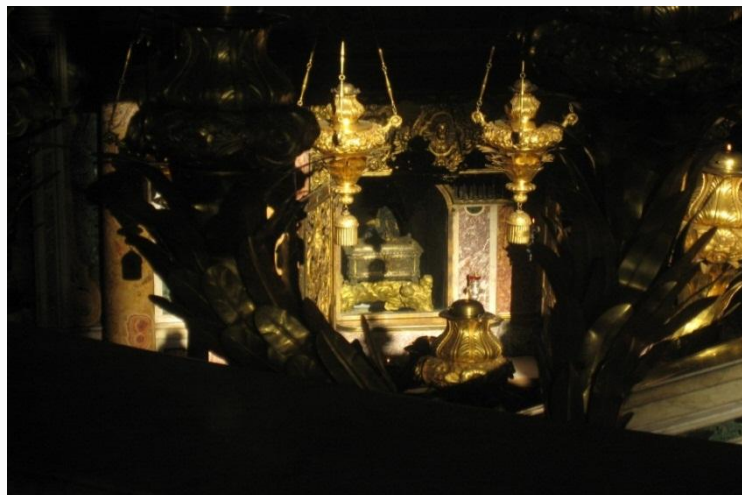
Mormântul, cu sarcofagul care adăpostește Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Petru⁷⁶⁵, este sub *biserica Sfântul Petru* din Vatican.

⁷⁶⁴ Idem, p. 251.

⁷⁶⁵ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Peter%27s_tomb.

Trupul Sfântului Evanghelist Luca se află în abația romano-catolică Sfânta Iustina⁷⁶⁶ din Padova⁷⁶⁷, *capul* său se află în catedrala romano-catolică Sfântul Vitus⁷⁶⁸ din Praga⁷⁶⁹ iar *o coastă* a sa a fost adusă în 1992, în Thiva⁷⁷⁰, în Grecia, de actualul Arhiepiscop al Greciei, Ieronim⁷⁷¹. Acesta este sarcofagul său din Thiva⁷⁷²:

⁷⁶⁶ Martirizată la anul 304 d. Hr., în timpul persecuției lui Dioclețian.

A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Justina_of_Padua.

⁷⁶⁷ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Abbey_of_Santa_Giustina.

⁷⁶⁸ Sfântul Mucenic Vitus a fost din Sicilia și a fost martirizat în 303 d. Hr.

A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Vitus.

⁷⁶⁹ A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/St._Vitus_Cathedral.

⁷⁷⁰ Idem: Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Thebes,_Greece.

⁷⁷¹ A se vedea date despre *primirea* Sfintelor Moaște: <http://www.traces-cl.com/archive/2000/novembre/luca.htm>.

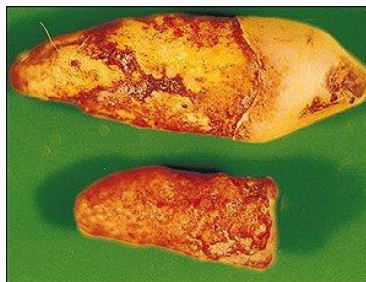
Toate datele despre *unde se află acum* Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Luca le-am preluat de aici: http://en.wikipedia.org/wiki/St._Luke.

⁷⁷² Cf. sursa: <http://www.johnsanidopoulos.com/2010/10/authenticating-relics-of-saint-luke.html>.

Fotografia e preluată din locația:

<http://thepinocatholic.blogspot.ro/2010/10/st-luke-evangelist.html>.

Iar doi dintre dinții Sfântului Luca au fost *analizați*⁷⁷³ din punctul de vedere al ADN-ului.

Concluzia: „*Genetic analysis suggests that whoever is buried in the tomb did come from Syria, which, according to historical records, was the birthplace of the Evangelist. [...] According to radio carbon dating, the body belongs to a person who died between AD 72 and AD 416*”⁷⁷⁴.

Mormântul Sfântului Apostol Matei⁷⁷⁵ este în Salerno⁷⁷⁶, o localitate în sud-vestul Italiei, într-o catedrală romano-catolică⁷⁷⁷.

Presupun că e aici...

⁷⁷³ A se vedea: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/science/nature/1600751.stm>.

⁷⁷⁴ Ibidem. Traducerea textului din limba engleză: „*Analiza genetică sugerează că cel care a fost îngropat în mormânt a provenit din Siria, [lucru] care, conform cu datele istorice, a fost locul de naștere al Evanghelistului. [...] Conform datării cu carbon radioactiv, trupul aparține unei persoane care a murit între 72 d. Hr. și 416 d. Hr.*”.

⁷⁷⁵ Fotografia e preluată din locația: <http://www.cattedraledisalerno.it/visita-virtuale/la-cripta.html>.

⁷⁷⁶ A se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/Salerno>.

⁷⁷⁷ Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Cathedral_of_Salerno.

pentru că romano-catolicii *au prostul obicei de a nu da detalii exacte* sau de *a nu prezenta*, în mod *explicit*, locul Sfintelor Moaște în biserică. Semn că „nu îi mai interesează” prea mult...

Sfântul Apostol Iacov, *fratele* Sfântului Ioan Evanghelistul sau *cel Mare*, își are Sfintele Moaște în catedrala romano-catolică din Santiago de Compostela, din Spania⁷⁷⁸.

A fost omorât *prin decapitare*, în anul 44. d. Hr., el fiind *Apostolul Spaniei*⁷⁷⁹.

Aici sunt păstrate Sfintele sale Moaște⁷⁸⁰:

Una dintre mâinile Sfântului Apostol Iacov se păstrează în biserica romano-catolică Sfântul Petru din Marlow, Maidenhead, în Anglia și e pusă *spre închinare* numai în anumite ocazii⁷⁸¹.

⁷⁷⁸ Idem:

http://en.wikipedia.org/wiki/Cathedral_of_Santiago_de_Compostela.

⁷⁷⁹ Idem: <http://ro.orthodoxwiki.org/Apostol>.

⁷⁸⁰ Cf. paginei sursă:

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/be/SantCompostela93.jpg>

⁷⁸¹ g.

Idem: <http://www.catholicerald.co.uk/catholiclife/2011/08/15/relic-returns-to-reading/>.

Mare parte din Sfintele Moaște ale Sfântului Apostol Toma sunt în Italia, la Ortona, în biserica romano-catolică Sfântul Apostol Toma⁷⁸². Sunt aici din anul 1258, fiind aduse din insula Chios⁷⁸³.

Iar un fragment din capul său e la Sfânta Mănăstire Sfântul Ioan Teologul⁷⁸⁴ din insula Patmos.

În fotografia infra avem fragmentul existent în Patmos:

Într-o altă catedrală romano-catolică din Roma, în *Santa Croce in Gerusalemme*⁷⁸⁵, se află *degetul* Sfântului Apostol Toma, pe care el *l-a pus în coasta* Domnului după Învierea Sa din morți.

⁷⁸² A se vedea:

http://it.wikipedia.org/wiki/Basilica_di_San_Tommaso_Apostolo.

⁷⁸³ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Insula_Chios.

⁷⁸⁴ Idem: <http://www.crestinortodox.ro/diverse/moastele-sfantului-apostol-toma-121671.html>.

⁷⁸⁵ Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Santa_Croce_in_Gerusalemme.

Cum arăta, în septembrie 2006, mormântul Sfântului Ioan Evanghelistul⁷⁸⁶:

Care se află în Efes, în Turcia, deasupra lui Sfântul Împărat Justinian zidind o mare Biserică în secolul al VI-lea⁷⁸⁷.

În catedrala romano-catolică Sfântul Andrei din Amalfi⁷⁸⁸, Italia, se află Sfinte Moaște ale Sfântului Apostol Andrei. Acestea⁷⁸⁹:

În Biserica Sfântul Apostol Andrei din Patras, Grecia⁷⁹⁰, se află *capul* Sfântului Apostol Andrei, care a fost adus spre închinare și în România⁷⁹¹.

⁷⁸⁶ Preluată de aici:

http://www.flickr.com/photos/francois_and_marie/246421665/in/set-72157594289327169.

⁷⁸⁷ A se vedea: <http://www.sacred-destinations.com/turkey/ephesus-basilica-of-st-john>.

⁷⁸⁸ Idem: <http://www.sacred-destinations.com/italy/amalfi-cathedral>.

⁷⁸⁹ Cf. locației: <http://christchurchwindsor.ca/2010/11/30/saint-andrew-the-apostle/>.

Și tot aici, în Patras, există și *un fragment din crucea în formă de X pe care Apostolul României a fost răstignit.*

⁷⁹⁰ A se vedea: <http://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/biserica-sfantul-apostol-andrei-patras-67710.html>.

⁷⁹¹ Idem: http://www.basilica.ro/en/the-cathedral-for-the-salvation-of-the-nation/holy_relics_of_saint_andrew_the_apostle_met_by_the_patriarch_of_romania_4738.html. Ultima oară în perioada 24-31 octombrie 2011.

În biserica romano-catolică *Sfântul Pavel din afara zidurilor*, din Roma, Italia⁷⁹², se află mormântul Sfântului Apostol Pavel⁷⁹³.

Iar Radu Alexandru, autorul articolului ultim citat, spune că la Lateran⁷⁹⁴ se păstrează *capul* Sfântului Pavel⁷⁹⁵.

Sarcofagul Sfântului Pavel are 2, 55 metri lungime, 1, 25 metri lățime și 0, 97 metri înălțime⁷⁹⁶.

Inscripția de pe mormântul său⁷⁹⁷:

⁷⁹² Idem: <http://www.sacred-destinations.com/italy/rome-san-paolo-fuori-le-mura>.

⁷⁹³ Idem: <http://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/mormantul-sfantului-apostol-pavel-119938.html>.

⁷⁹⁴ Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/Archbasilica_of_St._John_Lateran.

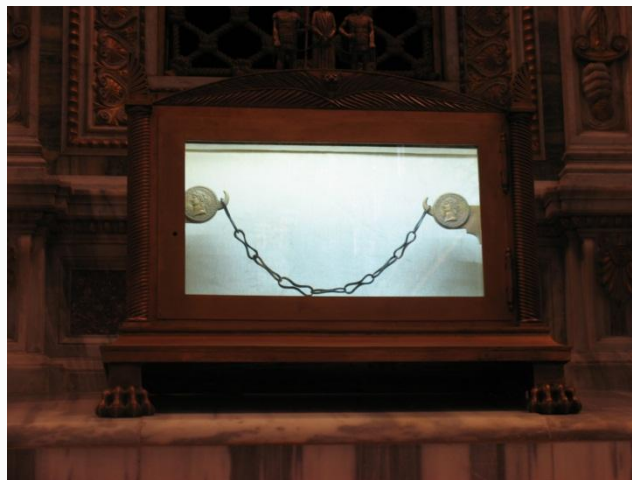
⁷⁹⁵ Idem: <http://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/mormantul-sfantului-apostol-pavel-119938.html>.

⁷⁹⁶ Idem: http://www.vatican.va/various/basiliche/san_paolo/it/basilica/tomba.htm.

⁷⁹⁷ Idem: <http://www.crestinortodox.ro/biserica-lume/mormantul-sfantului-apostol-pavel-119938.html>.

Și tot aici găsim *lanțurile* cu care Sfântul Pavel a fost *legat* în drum spre *martirizarea sa*⁷⁹⁸.

Sfântul Apostol Filip a fost *răstignit pe cruce* în Hierapolis, în Asia Mică⁷⁹⁹.

În 2011, arheologul italian Francesco D'Andria a descoperit *mormântul său*⁸⁰⁰.

Însă Sfintele sale Moaște și ale Sfântului Iacov cel Mic⁸⁰¹ sunt acum într-o biserică romano-catolică din Roma, în biserica *Sfinții 12 Apostoli*⁸⁰².

⁷⁹⁸ Ibidem.

⁷⁹⁹ A se vedea: <http://www.johnsanidopoulos.com/2009/11/fate-of-relics-of-apostle-philip.html>.

⁸⁰⁰ Idem: http://sspx.org/news/st_philips_tomb_discovered_8-11-2011/st_philips_tomb_discovered_8-11-2011.htm.

⁸⁰¹ Idem: <http://orbiscatholicussecundus.blogspot.ro/2010/05/rome-tomb-of-apostles-philip-and-james.html>.

⁸⁰² Idem:

Dar *capul* Sfântului Filip este în Cipru⁸⁰³. În *Mănăstirea Sfânta Cruce* din Omodos⁸⁰⁴.

http://sitemaker.umich.edu/margerykempesaintsandpilgrimages/church_of_the_twelve_holy_apostles.

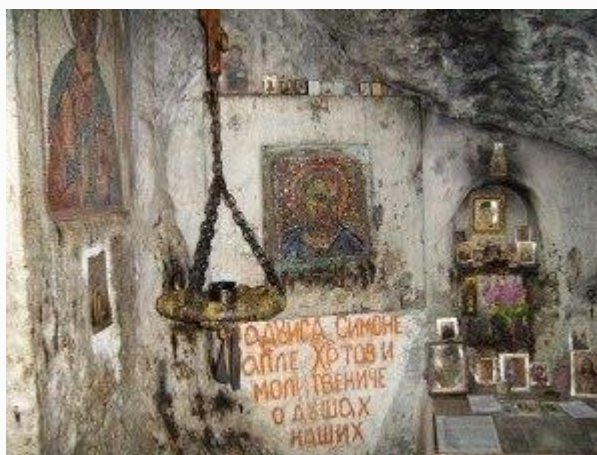
⁸⁰³ Idem: http://sspx.org/news/st_philips_tomb_discovered_8-11-2011/st_philips_tomb_discovered_8-11-2011.htm.

⁸⁰⁴ Idem: <http://beingcreativesuzette.blogspot.ro/2012/06/cyprus-june-2012.html>.

Însă avem și în România, la Sfânta Mănăstire Neamț, unul dintre degetele Sfântului Apostol Filip⁸⁰⁵.

Sfântul Apostol Bartolomeu a fost *răstignit, jupuit de piele și decapitat*⁸⁰⁶ iar sfântul său cap *se păstrează* în Mănăstirea Caracallu [Καρακάλλου] din Sfântul Munte Athos⁸⁰⁷.

Sfântul Apostol Simon Zilotul sau *Natanael* a fost răstignit pe cruce în Georgia, el fiind *Apostolul Georgiei*. Aici e locul⁸⁰⁸ unde el a fost martirizat:

O parte dintre Sfintele sale Moaște sunt în bazilica Sfântul Petru de la Roma iar o alta în Mănăstirea Corona, în Carditsa [Καρδίτσα]⁸⁰⁹, Grecia⁸¹⁰.

Biserica Mănăstirii Corona

⁸⁰⁵ Idem: http://www.genuineorthodoxchurch.com/June30_12Apostles.htm.

⁸⁰⁶ Ibidem.

⁸⁰⁷ A se vedea:

http://orthodoxwiki.org/Karakalou_Monastery_%28Athos%29.

⁸⁰⁸ Idem: <http://www.johnsanidopoulos.com/2010/05/saint-simon-zealot-and-apostle-in.html>.

⁸⁰⁹ Idem: <http://en.wikipedia.org/wiki/Karditsa>.

⁸¹⁰ Idem: http://www.genuineorthodoxchurch.com/June30_12Apostles.htm.

Sfântul Apostol Iuda sau *Tadeu* este fratele Sfântului Iacov și el a fost *crucificat* în Ararat, în Armenia⁸¹¹. El este *Apostolul Armeniei*⁸¹²...iar *mâna sa dreaptă* se păstrează în patriarhatul armean de Echmiadzim, pe când o altă parte din Sfintele sale Moaște în bazilica Sfântul Petru din Roma⁸¹³.

Mănăstirea armeană *Sfântul Tadeu* din Iran, ridicată în anul 68 d. Hr.

Mormântul Sfântului Apostol Mattias se găsește în abația benedictină *Sfântul Mattias* din Trier, Germania⁸¹⁴. Deasupra mormântului său este acest monument funerar⁸¹⁵:

⁸¹¹ Ibidem.

⁸¹² A se vedea: http://en.wikipedia.org/wiki/Saint_Thaddeus_Monastery.

⁸¹³ Idem: http://www.genuineorthodoxchurch.com/June30_12Apostles.htm.

⁸¹⁴ Idem: http://en.wikipedia.org/wiki/St._Matthias%27_Abbey,_Trier.

⁸¹⁵ Idem:

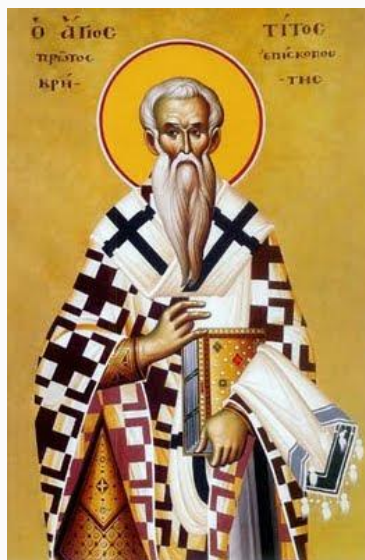
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/22/Trier_Sankt_Matthias_BW_4.JPG.

Însă, potrivit unei tradiții grecești, Sfântul Apostol Mattias a fost *îngropat* în Georgia, în castelul Gonio-Apsaros⁸¹⁶.

Capul Sfântului Apostol și Sfințit Mucenic Titos/ Tit, ucenicul Sfântului Apostol Pavel, se păstrează în catedrala *Sfântul Titus* din Heraclion, Creta⁸¹⁷.

După cum stă scris și pe Sfânta Icoană infra, Sfântul Titos a fost *primul episcop al Cretei*.

⁸¹⁶ Idem: <http://en.wikipedia.org/wiki/Gonio>.

⁸¹⁷ Idem: <http://www.johnsanidopoulos.com/2010/08/church-and-relics-of-apostle-titus-in.html>.

La Sfânta Mănăstire Bistrița, din județul Neamț, găsim părțile din Sfintele Moaște ale Sfinților Apostoli Pavel și Bartolomeu⁸¹⁸.

Teșu Solomovici, în *Istoria Holocaustului din România. Transnistria și Transilvania de Nord*, Ed. Teșu, București, 2007, p. 348, spune următoarele despre Ion Antonescu⁸¹⁹:

„Mareșalul Antonescu poate fi acuzat că a fost *un dictator*, criminal, antisemit, megaloman, că a dus *un război prostesc* până în stepele Stalingradului și încă de multe altele, dar evreii din Vechiul Regat și Transilvania de Sud *au rămas în viață*”.

Pentru că „mareșalul nu a permis ca deciziile asupra sortii evreilor români să fie *dictate* de la Berlin. [Aceasta] a fost *marea șansă istorică* a evreimii-române” (p. 351).

În *Comentariul la Iov* al Sfântului Ioan Gură de Aur, în I. 10, acesta spune că diavolul „iubește mai ales *pustietățile*, precum spune și Hristos: „*umblă prin locuri fără de apă, căutând odihnă*” [Mt. 12, 43]. Și aceasta este *lucrarea purtării de grijă* a lui

⁸¹⁸ Idem: <http://www.trilulilu.ro/imagini-calatorii/sfinte-moaste-de-la-manastirea-bistrita-neamt-sf-a>.

⁸¹⁹ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Antonescu.

Dumnezeu, faptul că *cei mai mulți* dintre demoni locuiesc acolo⁸²⁰. Adică: *în locuri pustii*.

În I. 20, Sfântul Ioan consideră că „*însuși diavolul este cel ce aduce vestea*”⁸²¹ Sfântului Iov că fiii și fiicele lui...*au murit*.

Din I. 26 aflăm că donatorii *se semnavă* pe Sfintele Icoane ca și astăzi: „Așa cum la icoane *se înscrie jos* „cutare a oferit-o”, așa și aici, zugrăvind *prin cuvinte* icoana sufletului lui...”⁸²².

O altă afirmație despre diavol din II. 3: „chiar dacă *ar da greș* de mii de ori, diavolul nu renunță niciodată, ci *stăruie fără rușine*”⁸²³ în faptul de *a te ispiti spre păcat*. El încearcă, din răspuțeri, să te facă *să păcătuiești*. Stăruie *cu nesimțire maximă* în faptul de *a te momi/ de a te păcăli*.

„Tot o *lucrare diavolească*”⁸²⁴ e și faptul ca cineva să fie „*disprețuit și urât de toți*”⁸²⁵.

Comentariul de față al Sfântului Ioan nu este *verset de verset* ci *stăruie* asupra primelor două capitole...după care le discută *în mod sintetic* pe celelalte.

Prieteni nedrepti. Pentru că „*prietenii lui voiau să îl calce în picioare și să sară asupra celui ce zăcea jos*”⁸²⁶.

Păcatul ca *necaz*⁸²⁷ și deznădejdea ca *mânie*⁸²⁸ în Sfânta Scriptură.

Darul înțelepciunii: „Dacă Dumnezeu *vrea* să îți dea înțelepciunea, nu ai nevoie *de timp*”⁸²⁹. Îți dă înțelepciunea duhovnicească într-un timp *record* și de la o *vârstă tânără*.

⁸²⁰ Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentariu la Iov*, trad. din lb. gr. veche și note de Laura Enache, cu studiu introd. de Dragoș Mîrșanu, col. *Patristica*, vol. 2, Ed. Doxologia, Iași, 2012, p. 40.

⁸²¹ Idem, p. 49.

⁸²² Idem, p. 55.

⁸²³ Idem, p. 59.

⁸²⁴ Idem, p. 63.

⁸²⁵ Ibidem.

⁸²⁶ Idem, p. 83.

⁸²⁷ Idem, p. 84.

⁸²⁸ Idem, p. 100.

⁸²⁹ Idem, p. 135.

Despre *încercarea* Sfinților de către Dumnezeu⁸³⁰.

Iar în finalul lui XXX, 8, autorul afirmă faptul că „psaltirea a fost odată cu Iov, mai înainte de el *nu a fost psaltire*”⁸³¹. Și când spune *psaltire*...Sfântul Ioan se gândește de fapt la *psaltirion*⁸³², la instrumentul muzical, care a apărut în timpul vieții Sfântului Iov.

Cum arată *psaltirionul* astăzi, în Grecia.

În *Sistemul sau Întocmirea religiei muhammedane*⁸³³, Dimitrie Cantemir începe cu viața lui Muhammed și îi dedică 12 capitole⁸³⁴.

După care continuă cu 6 capitole despre Curan⁸³⁵, pentru ca a treia carte să o aloce *apocalipsului muhammedan*⁸³⁶, care are 10 capitole.

În varianta „eshatologică” a Coranului se vorbește și despre *pogorârea lui Iisus Hristos*, pe care Cantemir o tratează în III. 3.

Cartea a 4-a e dedicată *teologiei muhammedane* și are 21 de capitole.

Dacă primul capitol din a 4-a carte e dedicat *teologiei* și al doilea lui *Dumnezeu*, penultimul capitol e dedicat *Iadului* și ultimul *Raiului*⁸³⁷.

A 5-a carte e dedicată *religiei muhammedane* și are 15 capitole⁸³⁸ iar a șasea carte și ultima are 41 de

⁸³⁰ Idem, p. 158.

⁸³¹ Idem, p. 189.

⁸³² A se vedea: <http://www.squidoo.com/kanonaki-greek-folk-instrument>.

⁸³³ Dimitrie Cantemir, *Sistemul sau Întocmirea religiei muhammedane*, trad., studiu introd., note și com. de Virgil Cândea, cu *text rusesc* îngrijit de Anca Irina Ionescu, Ed. Academiei RSR, București, 1987, 710 p.

⁸³⁴ Idem, p. 13.

⁸³⁵ Ibidem.

⁸³⁶ Idem, p. 13-15.

⁸³⁷ Idem, p. 15.

⁸³⁸ Idem, p. 15-17.

capitole și se intitulează: *Despre alte rânduieli ale religiei muhammedane*⁸³⁹.

În capitolul „eshatologic” despre Iisus Hristos, despre care deja am amintit, autorul spune că Muhammad „a vestit” că la sfârșitul acestui veac „se va coborî din cer *Isa Mesih* [Iisus Hristos] și...îl vor vedea pe el toți cum, punând mâinile pe doi îngeri, ca o strălucire dumnezeiască revărsată peste toată lumea, va umple toate de strălucirea luminii sale și astfel, cu mare triumf și slavă, se va arăta oamenilor mai întâi *deasupra* Damascului”⁸⁴⁰.

Iisus se va coborî pe pământ și va intra în Damasc⁸⁴¹, „având pe cap un acoperământ verde și fiind îmbrăcat în haine albe, încins cu sabie și armură, ținând o sulită în mâini”⁸⁴². Adică va fi un Iisus militarizat...și nu un Domn al păcii.

Locuitorii întregii lumi vor veni „să Îl vadă” pe Iisus în Damasc⁸⁴³. Aici, Iisus „se va comporta” ca un islamic făcând rugăciunea de la ceasul al 9-lea⁸⁴⁴.

Iisus va veni în Ierusalim cu oștire și îl va ucide cu sulita pe Dedjdjal...Și după ce vor fi uciși toți potrivnicii lui Iisus din Ierusalim...El va împărăți peste întreaga lume⁸⁴⁵ „timp de peste patruzeci de ani și va judeca întru dreptate și adevăr pe toți și va îndreptăți pe cei obidiți”⁸⁴⁶.

Însă Iisusul musulman mai face ceva *anapoda* și împotriva propriei Sale Evanghelii: „celor necredincioși [adică creștinilor n.n.], care socoteau că Iisus este Domnul lor, li se va porunci să mărturisească credința muhammedană. Cei ce se vor supune vor fi mântuiți, iar cei ce vor respinge credința muhammedană toți vor fi uciși”⁸⁴⁷. Și după ce va muri Mehdi, Iisus și oștirea muhammedană vor merge, din porunca lui Dumnezeu, în muntele Sinai⁸⁴⁸.

---

⁸³⁹ Idem, p. 17.

⁸⁴⁰ Idem, p. 71.

⁸⁴¹ Ibidem.

⁸⁴² Ibidem.

⁸⁴³ Ibidem.

⁸⁴⁴ Ibidem.

⁸⁴⁵ Ibidem.

⁸⁴⁶ Ibidem.

⁸⁴⁷ Ibidem.

⁸⁴⁸ Ibidem.

Profesorul Gheorghe Buzatu a inclus în cartea sa *România sub imperiul haosului*⁸⁴⁹ textul scris de ex-mareșalul Ion Antonescu, în celulă, după arestarea sa, adică în ziua de 23 august 1944.

Paginile 244-248 din carte...care conțin un text scris în două ore, pe o *agendă* găsită în celulă⁸⁵⁰.

Din textul *Însemnărilor* rezultă că mareșalul a venit în audiență la rege la ora 15. 30 în data de 23 august 1944⁸⁵¹. I-a vorbit *două ore* regelui Mihai I⁸⁵².

Mihai Antonescu a asistat la audiență⁸⁵³.

Ion Antonescu admite că țara i-a impus pe *legionari* cât și războiul...și că el a fost *mandatat* să facă ceea ce a făcut prin cele 3 milioane de voturi date de către țară⁸⁵⁴.

Însă nu acceptă „*propunerile* [venite din partea lui] Molotov^{855,856} din cinci considerente:

1. România ar pierde Basarabia și Bucovina⁸⁵⁷;
2. nu vrea să bage țara „pentru veci în robie, fiindcă *clauzele de armistițiu* conțin și *clauza despăgubirilor de război neprecizate*”⁸⁵⁸;
3. nu vrea să întoarcă armele împotriva Germaniei⁸⁵⁹;
4. nu vrea să ordone armatei române să se predea rușilor⁸⁶⁰;
5. nu vrea să accepte prezența rușilor pe teritoriul românesc pentru ca să lupte împotriva germanilor⁸⁶¹.

⁸⁴⁹ Ne referim la: Gh.[eorghe] Buzatu, *România sub imperiul haosului (1939-1945). Studii și documente*, Centrul de Istorie a Românilor „Constantin C. Giurescu”, Ed. Rao, București, 2007, 520 p.

Am consultat-o în format PDF din *arhiva de carte personală* a autorului dăruită spre download în locația:

<http://www.cice-iasi.ro/defaultcicepage19922007.php?id=32>.

⁸⁵⁰ Cf. Idem, p. 244, n. 99, în care se redă o notă a generalului C. Pantazi, care a spus că a scris *două ore* în celulă aceste însemnări, după orele 20. 30...la care autorul cărții a adăugat că e vorba de o „*agendă legată*”.

⁸⁵¹ Idem, p. 244.

⁸⁵² Ibidem.

⁸⁵³ Idem, p. 245.

⁸⁵⁴ Ibidem.

⁸⁵⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Viacoslav_Molotov.

⁸⁵⁶ Gh.[eorghe] Buzatu, *România sub imperiul haosului (1939-1945). Studii și documente*, op. cit., p. 245.

⁸⁵⁷ Ibidem.

⁸⁵⁸ Idem, p. 246.

⁸⁵⁹ Ibidem.

⁸⁶⁰ Ibidem.

Regele *a ieșit* din cameră și l-a lăsat să vorbească cu generalul Sănătescu⁸⁶².

„Când eram *în curs de discuțiuni* și *mă plictiseam* așteptând revenirea Regelui [în cameră] pentru *a pleca* [pentru că *nu se aștepta* să fie arestat n.n.], Regele intră în cameră și în spatele lui apare *un maior* din garda Palatului cu 6-7 soldați *cu pistoale în mână*.

Regele a trecut *în spatele meu*, urmat de soldați, unul din soldați *m-a prins de brațe* pe la spate și generalul Sănătescu mi-a spus: “D-le Mareșal, sunteți arestat pentru că nu ați vrut să faceți imediat armistițiu”.

M-am uitat la soldatul care *mă ținea de brațe* și i-am spus *ca să ia mâna de pe mine* și, adresându-mă generalului Sănătescu, în obrazul Regelui, care trecea *în altă cameră* cu mâinile la spate: “Să-ți fie rușine; acestea sunt *acte care dezonoarează un General*”. M-am uitat fix *în ochii lui* și *i-am repetat de mai multe ori apostrofa*.

După aceea, *bruscat*, am fost scos din cameră pe culoar unde *o bestie de subofițer* mi-a spus *să scot mâna din buzunar*, ceea ce am refuzat.

După aceea, *împreună cu Dl Mihai Antonescu*, am fost băgat la ora 17 într-o cameră “Safe” Fichet și *încuiați cu cheile*.

Camera nu are decât 3 m pe 2, este fără fereastră și fără ventilație.

După 2 ore s-a deschis ușa și ni s-au oferit *scaune aduse din afară*⁸⁶³.

Camera unde a fost închis era *„plină de praf și într-o dezordine organizată”*⁸⁶⁴.

Regretul lui profund: „Iată cum *a ajuns* un om care *a muncit 40 de ani ca un martir* pentru Țara lui, care *a salvat-o* de 2-3 ori de la *prăpastie*, care a scăpat de la *o teribilă răzbunare* pe membrii Dinastiei, care *a luat jurământul* tânărului Rege în strigătele mulțimii, care *îmi cerea* să dau pe toți din

---

⁸⁶¹ Ibidem.

⁸⁶² Idem, p. 247.

⁸⁶³ Ibidem.

⁸⁶⁴ Idem, p. 248.

Palat pentru a fi linșati și care a servit timp de 4 ani, cu un devotament și cu o muncă de mucenic, Armata înfrântă, Țara și pe Regele ei.

Istoria să judece.

Mă rog lui Dumnezeu să ferească Țara de consecințele unui act cu atât mai necugetat cu cât niciodată eu nu m-am cramponat de putere”⁸⁶⁵.

Venind la București în 2009, la *Simpozionul internațional și interconfesional „Dumnezeu-Tatăl și viața Preasfintei Treimi”* [15-17 octombrie 2009], profesorul german Sigurd Bergmann (născut în Hannover, Germania...și care predă la o universitate din Trondheim, Norvegia)⁸⁶⁶ mi-a atras atenția cu articolul său scris într-o manieră de lucru apropiată mie și anume aceea a *multidisciplinarității*⁸⁶⁷.

De altfel singurul participant la simpozion care s-a raportat la teologie potrivit *mentalității curente*, introducând *imagini* și *scheme explicative* în studiul său.

Și, mai întâi de toate, acesta a subliniat faptul că despre Dumnezeu Tatăl se poate vorbi „numai trinitar”⁸⁶⁸.

În al doilea rând, a reamintit adevărul cum că nu putem *confunda* imaginea noastră *despre istorie* cu *istoria*⁸⁶⁹.

Și vorbind, în mod expres, despre dogma triadologică, autorul a evidențiat adevărul cum că ea a exclus dintru început *o perspectivă dominatoare* a împăratului asupra supușilor săi⁸⁷⁰.

În a treia secvență a studiului său a vorbit despre *cosmologia trinitară*⁸⁷¹. Ea decurge din *triadologie*⁸⁷². Fiindcă „o detașare a Tatălui din

⁸⁶⁵ Ibidem.

⁸⁶⁶ A se vedea: <http://www.ntnu.no/ansatte/sigurd.bergmann>.

⁸⁶⁷ E vorba de: Prof. Dr. Sigurd Bergmann, *În Duhul, prin Fiul, către Tatăl...Patru aprecieri asupra spațiului dinamismului treimic într-o creație care „așteaptă cu dor mântuirea”*, în *Dumnezeu-Tatăl și viața Preasfintei Treimi*, vol. coordonat de Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu și Pr. Asist. Dr. Sorin Selaru, Ed. Trinitas, București, 2010, p. 331-348.

⁸⁶⁸ Idem, p. 331.

⁸⁶⁹ Idem, p. 335.

⁸⁷⁰ Idem, p. 336.

⁸⁷¹ Idem, p. 338.

⁸⁷² Ibidem.

Treime, precum și o separare dintre El și Creație⁸⁷³ sunt *inacceptabile*”⁸⁷⁴.

Observă că s-a neglijat „dimensiunea spațialității”⁸⁷⁵. Căci spațiul nu este *uniform*⁸⁷⁶ ci în el „domnește *multitudinea vecinătății și destinația multiplă* a mișcărilor care *se intersectează*”⁸⁷⁷.

Prof. Bergmann a publicat o carte recent, care m-ar interesa pentru al doilea volum din *A vedea și a fi văzut: In the Beginning Is the Icon: A Liberative Theology of Images, Visual Arts and Culture*. Equinox, London, 2009⁸⁷⁸.

Sfântul Dosoftei al Moldovei relatează o minune petrecută la Mănăstirea Póbrata/ Probota⁸⁷⁹ la care a fost *martor ocular*⁸⁸⁰.

Ilie, fiul starețului Mănăstirii Probota, a fost *ca mort* 10 zile. Însă nu l-au îngropat, pentru că din când în când se puteau sesiza *mișcări* „la vârful pieptului” lui Ilie.

I-au slujit mai multe Masluri...fiind dus „cu cerga” la Biserică precum *un mort*.

Însă pentru că aveau *un fragment* dintr-un os al Sfântului Arhidiacon Ștefan în Mănăstire i l-au pus *pe gura* lui Ilie. Și până seara a început *să miște*...

Iar după un an de zile, având o viață foarte curată, Ilie *a adormit cu adevărat*.

Colecția⁸⁸¹ de *Mărturisiri de credință* inițiată de Henricus Denzinger începe cu *Epistola Apostolilor* [Epistola Apostolorum], care are următorul conținut:

⁸⁷³ În loc de: „o separare dintre El și Creație” propunem, mai degrabă, varianta: „o separare a Lui de creație”.

⁸⁷⁴ Prof. Dr. Sigurd Bergmann, *În Duhul, prin Fiul, către Tatăl...*, art. cit., p. 340.

⁸⁷⁵ Idem, p. 344.

⁸⁷⁶ Idem, p. 345.

⁸⁷⁷ Idem, p. 346.

⁸⁷⁸ A se vedea:

<http://www.equinoxpub.com/PRTH/article/viewFile/9933/7739>.

⁸⁷⁹ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Probota.

⁸⁸⁰ Întreaga mărturie pe care o prezentăm aici e relatată în: *Mărturii documentare privitoare la viața și activitatea Mitropolitului Dosoftei*, lucrare alcătuită de Prof. N. A. Ursu și Pr. Nicolae Dascălu, cu un cuv. înainte de ÎPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Ed. Trinitas, Iași, 2003, p. 16.

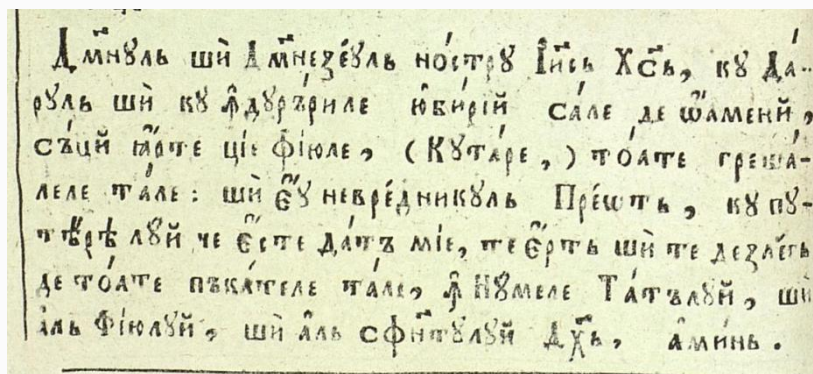

„[Credimus]
In Patrem dominatorem universi,
et in Iesum Christum [salvatorem nostrum],
et in Sanctum Spiritum [Paraclitum],
et in sanctam Ecclesiam,
et in remissionem peccatorum”⁸⁸².

După cum se observă, această *concisă* mărturisire de credință este *scheletul* viitorului *Crez niceo-constantinopolitan*.

În ediția *Molitvenic*, Chișinău, 1820, cf. BAR, CRV 1077, Taina Sfintei Spovedanii este între p. 93-105.

Iar *rugăciunea de dezlegare* în această ediție are următorul text: „Domnul și Dumnezeu nostru Iis[us] Hr[istos], cu Darul și cu îndurările iubirii sale de oameni, săți iarte ție fiiule, (Cutare,) toate greșalele tale: și eu nevrednicul Preot, cu puterea lui ce iese dată mie, *te iert* și *te dezleg* de toate păcatele tale, în numele Tatălui, și al Fiiului, și al sfântului Duh, amin” (p. 104).

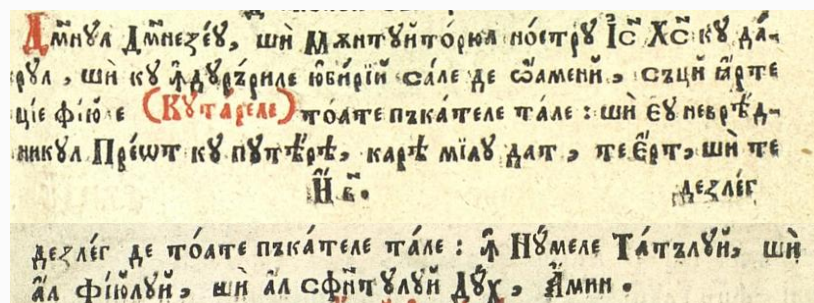
În ediția greco-catolică *Evhologhion*, Blaj, 1815, cf. BAR, CRV 875, găsim Spovedania între p. 64-70. Iar *rugăciunea de dezlegare* e aceasta:

„Domnul Dumnezeu, și Mântuitoriul nostru Iis[us] Hr[istos] cu darul, și cu îndurările iubirii sale de oameni, săți iarte ție fiiule (Cutarele) toate păcatele

⁸⁸¹ Cităm: *Enchiridion Symbolorum. Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum*, ed. Henricus Denzinger, editio XXXVI amendata, Ed. Herder, Barcinone – Friburgi Briscoviae – Romae, MCMLXXXVI [1976], printed in Spain, 954 p.

⁸⁸² Idem, p. 17.

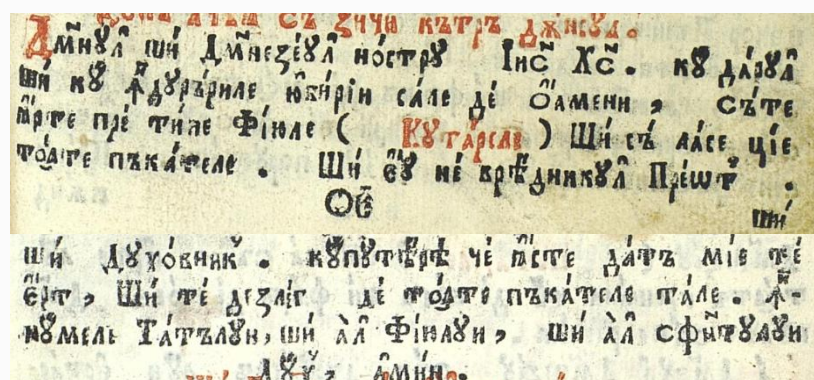
tale: și eu nevreadnicul Preot cu putearea, carea miau dat, te iert, și te dezleg de toate păcatele tale: în numele Tatălui, și al Fiiului, și al sfântului Duh, Amin”(p. 69-70).

În *Molitvenic*, București, 1794, cf. BAR, CRV 579, după Botez urmează Logodna, Cununia, a doua Nuntă, Sfântul Maslu...

Tocmai de la p. 599, după multe slujbe și rugăciuni avem și Taina Sfintei Spovedanii, cu titlul: *Învățătură pentru cei ce se spovedesc*.

Iar rugăciunea de dezlegare e următoarea: „Domnul și Dumnezeuul nostru Iis[us] Hr[istos]. cu darul și cu îndurările iubirii sale de oameni, săte iarte pre tine fiiule (Cutarele) Și să lase ție toate păcatele. Și eu ne vrednicul Preot. Și Duhovnic. Cuputearea ce iaste dată mie te iert, Și te dezleg de toate păcatele tale. Înnumele Tatălui, și al Fiiului, și al sfântului Duh, amin”(p. 617-618).

În *Molitvenic*, București, 1741, cf. BAR, CRV 221, Spovedania nu este *inclusă* ci avem numai *Învățătură prescurt pentru Ispovedanie*, situată între p. 543-545.

Însă urmează *Rugăciune pentru cei ce sânt întru blestemuri, și pre cineși cu jurământ sau legat* (p. 546-547).

La fel se petrec lucrurile și în *Molitvenic*, Râmnic, 1706, cf. BAR, CRV 150A: nu avem rânduiala Spovedaniei ci numai *Învățătură prescurt pentru Ispovedanie*. Care începe la p. 463 dar nu știm unde se termină, pentru că în volumul citat *Învățătura* se termină înainte de final datorită unei defect de pagină.

În *Molitvenic*, Iași, 1749, cf. BAR, CRV 268 lucrurile se petrec *aidoma* ca în *Molitvenic*, București, 1741. Nu există *Rânduiala pentru Spovedanie* ci numai *Învățătură prescurt pentru Ispovedanie*, p. 535-537, în ambele ediții existând numai *Troparele de umilință* din *Slujba Spovedaniei*.

Liturghia romano-catolică⁸⁸³ începe cu: „În numele Tatălui, și al Fiului, și al Sfântului Duh”⁸⁸⁴, cuvinte rostite de preot „cu fața la popor”⁸⁸⁵.

Două binecuvântări triadologice și una în care sunt pomeniți numai Tatăl și Fiul⁸⁸⁶.

După binecuvântările de început urmează „actul penitențial”⁸⁸⁷ în care preotul și poporul se căiesc de păcatele lor.

În actul penitenței se folosește sintagma *Dumnezeu atotputernicul* sau *atotputernicul Dumnezeu* de 4 ori⁸⁸⁸.

În p. a 11-a regăsim *Doxologia* Utreniei noastre într-un mod parțial iar în p. a 12-a trei formule triadologice.

Liturghia cuvântului începe în p. a 13-a, când lectorul spune de la amvon: „Cuvântul Domnului”.

⁸⁸³ Vom urmări: *Ritualul Sfintei Liturghii și rugăciunile euharistice pentru concelebrare*, în limbile română și latină, Ed. Sapienția, Iași, 2009, 142 p.

⁸⁸⁴ Idem, p. 7.

⁸⁸⁵ Ibidem.

⁸⁸⁶ Ibidem.

⁸⁸⁷ Idem, p. 8.

⁸⁸⁸ Idem, p. 8-10.

Tocmai acum, după „Aleluia”, „preotul pune tămâie în cădelniță”⁸⁸⁹ pentru *prima dată* de la începutul slujbei.

Dacă există un diacon el spune Evanghelia⁸⁹⁰.

Omilie după citirea evanghelică⁸⁹¹.

Iar după predică: Crezul cu Filioque⁸⁹².

În Crez: „Atotputernicul” și nu „Atotțiitorul”; „Creatorul” și nu „Făcătorul”; „nu creat” în loc de „nu făcut”; „s-a coborât” și nu „S-a pogorât”; „cu mărire” și nu „cu slavă”; „adorat și preamărit” în loc de „închinat și mărit”; „catolică”...și aici *au dreptate*, pentru că așa e în textul grecesc...*sobornicească* al nostru fiind *din limba slavonă*⁸⁹³.

În p. 15 însă se spune, cu litere roșii, că „în timpul *Postului Mare* și în *Timpul Pascal*, se poate folosi *simbolul baptismal* al Bisericii Romane, așa-numitul *Simbol al apostolilor*”.

Și se redă *Crezul apostolic* în p. 15-16, primul care mărturisește despre Domnul că „S-a coborât în Iad”⁸⁹⁴.

Dar sintagma „*communione sanctorum*”⁸⁹⁵ a fost tradusă în română, în ediția romano-catolică de față, prin „împărtășirea sfinților” în loc de „comuniunea sfinților”⁸⁹⁶.

Liturghia euharistică începe odată cu p. a 17-a, când preotul ridică pâinea și Îl binecuvintează pe „Dumnezeul universului”⁸⁹⁷.

În potir se toarnă vin și apă⁸⁹⁸ și se tămâiază darurile, crucea și altarul⁸⁹⁹. Adică nu există *Proskomidie* în Liturghia romano-catolică de astăzi.

---

⁸⁸⁹ Idem, p. 13.

⁸⁹⁰ Idem, p. 14.

⁸⁹¹ Ibidem.

⁸⁹² Idem, p. 14-15.

⁸⁹³ Ibidem.

⁸⁹⁴ Idem, p. 16.

⁸⁹⁵ Regăsibilă în lucrarea *Explanatio Symboli* a Sfântului Nicetas de Remesiana, cf. *Enchiridion Symbolorum. Definitionum et Declarationum de rebus fidei et morum*, ed. Henricus Denzinger, ed. cit., p. 24.

⁸⁹⁶ *Ritualul Sfintei Liturghii și rugăciunile euharistice pentru concelebrare*, ed. cit., p. 16.

⁸⁹⁷ Idem, p. 17.

⁸⁹⁸ Ibidem.

⁸⁹⁹ Idem, p. 18.

Începe *Canonul roman* (p. 19)...compus din ceea ce în Liturghia noastră avem *după* Crez. Însă *rugăciunile euharistice* sunt *suprimate*.

Doar relația *Tatăl-Fiul* în textul: „Pe tine, așadar, preamilostive Părinte, cu umilință te rugăm și îți cerem, prin Domnul nostru Isus Cristos, Fiul tău”⁹⁰⁰. Unde este *Duhul Sfânt*?

„Prinosuri”⁹⁰¹, ca în accepțiunea actuală, și nu: „prinoase”. Prinosurile = daruri = sfinte jertfe nepătate⁹⁰².

E pomenit pentru prima dată *papa* și *episcopul locului*⁹⁰³.

Se evită *adresarea directă*. În loc de: „Dumnezeule cel veșnic, viu și adevărat” avem „Dumnezeul cel veșnic, viu și adevărat”⁹⁰⁴.

Sfinții chemați *să mijlocească*: Maica Domnului, Sfântul Iosif, Apostolii Petru, Pavel, Andrei, Iacob, Ioan, Toma, Iacob, Filip, Bartolomeu, Matei, Simon și Tadeu și Martirii Lin, Clet, Clement, Xist, Corneliu, Ciprian, Laurențiu, Crisogon, Ioan, Paul, Cosma și Damian...pomeniți cu numele...și toții Sfinții (în general)⁹⁰⁵.

Și tot pentru prima dată auzim vorbindu-se de „meritele”⁹⁰⁶ Sfinților.

Lipsește rugăciunea *serioasă*, consistentă, plină de teologie în Liturghia romano-catolică actuală. E plină *de declamații* dar nu *de rugăciune*!

Cuvintele de instituire sunt subliniate cu viniete roșii la *litera de început*⁹⁰⁷. Pentru că în teologia romano-catolică acestea reprezintă momentul „sfînțirii” darurilor.

---

⁹⁰⁰ Idem, p. 19.

⁹⁰¹ Ibidem.

⁹⁰² Ibidem.

⁹⁰³ Ibidem.

⁹⁰⁴ Idem, p. 20.

⁹⁰⁵ Ibidem.

⁹⁰⁶ Ibidem.

⁹⁰⁷ Idem, p. 24.

Nu există *epicleză*.

„Oferim maiestății tale preaslăvite, din darurile tale, o jertfă curată, o jertfă nepătată, pâinea sfântă a vieții fără de sfârșit și potirul mântuirii veșnice”⁹⁰⁸.

Adică preotul *realizează* „euharistia” și nu *coboară* harul lui Dumnezeu ca *să sfințească* darurile.

Din pagina a 26-a aflăm că un Înger „duce jertfa” pe Altarul ceresc și ea nu e *primită direct* de Prea Sfânta Treime: „să fie dusă, prin mâinile sfântului tău înger, pe altarul tău ceresc, în fața maiestății tale dumnezeiești”.

În pagina a 27-a se cere unirea cu „sfinții tăi apostoli și martiri: cu Ioan, Ștefan, Matia, Barnaba, Ignățiu, Alexandru, Marcelin, Petru, Felicitas, Perpetua, Agata, Lucia, Agneza, Cecilia, Anastasia și cu toți sfinții tăi”.

Se repetă de multe ori *Cristos*.

Dar „noutatea” bizară a Liturghiei romano-catolice actuale constă în aceea că are *mai multe variante ale rugăciunii euharistice*.

Noi am mers pe *prima variantă*...Însă există și a doua (p. 29-34), a 3-a (p. 35-40), a 4-a (p. 41-46), una „pentru reconciliere” (p. 47-51), a doua „pentru reconciliere” (p. 52-56), „pentru diferite necesități” (p. 57-61), a doua „pentru diferite necesități” (p. 62-66), a treia „pentru diferite necesități” (p. 67-71), a 4-a „pentru diferite necesități” (p. 72-76), prima pentru liturghiile cu copii (p. 77-81), a doua pentru liturghii cu copii (83-88), a 3-a pentru liturghii cu copii (89-94).

Însă după atâtea variante *asemănătoare* și *neavenite* facem un pas *mai departe* și anume spre „ritul împărtășaniei”⁹⁰⁹.

Se rostește *Tatăl nostru*...⁹¹⁰. E *identică* cu a noastră la nivel textual...numai că, la final, se scrie

⁹⁰⁸ Idem, p. 25.

⁹⁰⁹ Idem, p. 95 sq.

sintagma „Cel Rău” cum se vede, cu litere mari, ...când „tău” și „ta”, cu adresă la Dumnezeu, sunt *nemajusculate*. Îi dau Satanei...*mai multă importanță* decât lui Dumnezeu?

În varianta latină e „sed libera nos *a malo*”⁹¹¹: adică *fără majusculă*.

Așteptarea venirii Domnului⁹¹².

Preotul binecuvintează⁹¹³. După care frânge ostia și pune o pătucică în potir⁹¹⁴.

O rugăciune „în taină” a preotului⁹¹⁵. E o rugăciune către Fiul în care sunt amintiți și Tatăl și Duhul⁹¹⁶.

După ce arată ostia poporului și spune că e „Mielul lui Dumnezeu”⁹¹⁷, preotul mănâncă din ostie, apoi bea și din potir.

Se împărtășesc credincioșii din ostie...la ei putând să împărtășească și *diaconul* pe credincioși⁹¹⁸.

În prescripția 135 se spune: „Dacă sunt persoane ce se împărtășesc *sub ambele specii* (din ostie și potir n.n.), se respectă ritualul descris la locul respectiv”⁹¹⁹. Dar de ce trebuie să facă *separația* asta între preoți și credincioși...sau împărtășire „la cerere”, când *lucrul normal* e să îi împărtășească *pe toți cu ambele*?

În josul paginii 98 se spune că „preotul, cu brațele deschise, spune *rugăciunea* de după Împărtășanie”⁹²⁰. Dar ea *lipsește* din textul de față.

---

⁹¹⁰ Idem, p. 95.

⁹¹¹ Ibidem.

⁹¹² Ibidem.

⁹¹³ Idem, p. 96.

⁹¹⁴ Ibidem.

⁹¹⁵ Idem, p. 97.

⁹¹⁶ Ibidem.

⁹¹⁷ Ibidem.

⁹¹⁸ Idem, p. 98.

⁹¹⁹ Ibidem.

⁹²⁰ Ibidem.

Ultima parte a Liturghiei: „ritualul încheierii”⁹²¹. Avem aici o *binecuvântare treimică*: „Să vă binecuvinteze atotputernicul Dumnezeu, Tatăl, și Fiul, și Duhul Sfânt”⁹²².

Ultimul cuvânt al preotului sau diaconului: „Liturghia s-a sfârșit. Mergeți în pace!”⁹²³. Adică nu există *apolis* la Liturghie.

O slujbă *săracă* de teologie și de rugăciune... O liturghie pentru oameni *grăbiți* și care nu vor *să adaste/ să se afunde* în rugăciune și în evlavie.

Cunosc *trei ipoteze* despre *ziua de naștere* a lui Moses Gaster⁹²⁴. Petre Florea vorbește despre data de 17 septembrie 1856⁹²⁵. Istoricul Moses Schwarzfeld⁹²⁶ despre data de 16 septembrie 1856, iar Max Ludovic, sora lui, despre data de 25 august 1856⁹²⁷.

Bunicul lui se numea Asriel Gaster (sinonimul grecesc al lui *Asriel* fiind *Teofil*)⁹²⁸ și în copilărie Moses a locuit pe *strada Sticlari* din București⁹²⁹.

Cunoștea ebraică, română, engleză și germană⁹³⁰. Și când era copil citea cărțile editate de anticarul Pinath⁹³¹ dar și de la anticarul Zwiebel⁹³², de unde a căpătat *pasiunea pentru folclor*⁹³³.

A studiat la Liceul *Gheorghe Lazăr* între 1867-1871⁹³⁴. Și Elisabetha Mănescu spune că *data de naștere* a lui Moses, conform *foii matricole* de la liceu, e aceea de *17 septembrie 1856*. Născut în București⁹³⁵.

---

⁹²¹ Idem, p. 99 sq.

⁹²² Idem, p. 99.

⁹²³ Idem, p. 100.

⁹²⁴ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Moses_Gaster.

⁹²⁵ M. Gaster, *Studii de folclor comparat*, ed. îngr., pref. și note de Petre Florea, Ed. Saeculum I. O., București, 2003, p. 5.

⁹²⁶ A se vedea: http://www.crispedia.ro/Moses_Schwarzfeld.

⁹²⁷ Elisabetha Mănescu, Dr. M. Gaster, *Viața și opera sa*, Ed. București, București, 1940, p. 8.

⁹²⁸ Idem, p. 9.

⁹²⁹ Idem, p. 11.

⁹³⁰ Ibidem.

⁹³¹ Ibidem.

⁹³² Idem, p. 12.

⁹³³ Idem, p. 11.

⁹³⁴ Idem, p. 12.

⁹³⁵ Ibidem.

În liceu a învățat și greacă și latină⁹³⁶.

Apoi a studiat *cursul superior* la Liceul *Matei Basarab*, de pe strada Lucaci din București, între anii 1871-1872⁹³⁷. Însă pe *foaia matricolă* de la acest al doilea liceu apare ca *dată de naștere* 12 septembrie 1856, că s-a născut la Amsterdam, în Olanda și că locuiește pe strada Calea Văcărești, nr. 49⁹³⁸.

Clasele 6-8 de liceu le-a făcut la Colegiul Național *Sfântul Sava* din București⁹³⁹.

La 19 ani studia la Breslau⁹⁴⁰, în Polonia, ca „student al *seminarului rabinic*”⁹⁴¹. Adică în anul 1876⁹⁴². Din Polonia trimitea articole în țară pentru revista *Columna lui Traian*⁹⁴³ a lui Hașdeu⁹⁴⁴.

În același 1876 își publică prima sa carte: *Câteva rectificări la etimologiile grece, turce și maghiare ale lui Rösler*. Multe fragmente din ea deja apăruseră în revista lui Hașdeu⁹⁴⁵.

În 1879 devine *Doctor în Litere* la Leipzig⁹⁴⁶, în Germania⁹⁴⁷. Titlul tezei: *Zur rumänischen Lautgeschichte: die Gutturale Tenuis* [Guturalele tenuis conform istoriei românești], pe care o va tipări în *Zeitschrift für Romanische Philologie* [Revistă de Filologie Românească]⁹⁴⁸.

Se întoarce în țară și între 1881-1885 colaborează cu revistele *Anuarul pentru israeliți* și cu *Revista pentru istorie, arheologie și filologie*⁹⁴⁹.

Însă Gaster e *important* pentru mine datorită *prieteniei* lui cu Mihail Eminescu. Despre această

---

⁹³⁶ Ibidem.

⁹³⁷ Idem, p. 13.

⁹³⁸ Ibidem.

⁹³⁹ Idem, p. 13-14.

⁹⁴⁰ A se vedea: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Wroc%C5%82aw>.

⁹⁴¹ Elisabetha Mănescu, Dr. M. Gaster, *Viața și opera sa*, op. cit., p. 15.

⁹⁴² M. Gaster, *Studii de folclor comparat*, op. cit., p. 5.

⁹⁴³ Despre *revistă* a se vedea:

<http://www.muzeulhasdeu.ro/index.php?menu=32>.

⁹⁴⁴ Elisabetha Mănescu, Dr. M. Gaster, *Viața și opera sa*, op. cit., p. 15.

⁹⁴⁵ Idem, p. 15-16.

⁹⁴⁶ A se vedea: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Leipzig>.

⁹⁴⁷ Elisabetha Mănescu, Dr. M. Gaster, *Viața și opera sa*, op. cit., p. 19.

⁹⁴⁸ Ibidem.

⁹⁴⁹ Idem, p. 20.

prietenie Elisabetha Mănescu scrie la p. 22-23 în cartea sa. Și Gaster e *citat* aici cu un pasaj în care *își amintește* despre „manuscrisele cele vechi” și despre *Viețile Sfinților* pe care Mihail le deținea⁹⁵⁰.

În 1885 este *expulzat* din țară⁹⁵¹. A trăit la Paris, apoi la Londra. Viață austeră, cu multe griji⁹⁵².

În 1890 se căsătorește cu Lucy Fridlaender, în Londra, cu care va avea 13 copii⁹⁵³.

În 1921 vizitează România⁹⁵⁴, după 36 de ani de exil, la invitația lui Octavian Goga, pe atunci *Ministru al Artelor și al Cultelor*, pentru a susține o serie de conferințe despre *filologie* și *folclorul românesc*⁹⁵⁵.

A conferențiat *două ore* despre cuvântul *spic*, din punct de vedere filologic⁹⁵⁶, în română și două ore, pe aceeași temă, în germană. Însă fără *să se pregătească* în prealabil⁹⁵⁷.

Și a conferențiat în 1921 la Arad, Timișoara, București, Vălenii de Munte, Sighetul Marmăției, Chișinău, Iași, Cernăuți și Oradea⁹⁵⁸.

Pe 25 mai 1929 însă este ales *membru onorar/onorific* de către *Academia Română*⁹⁵⁹. În primăvara lui 1939, Gaster moare la Londra⁹⁶⁰. *Academia Română* l-a comemorat în ședința sa din 10 martie 1939⁹⁶¹. *Elogiul* i-a fost făcut de C. Rădulescu Motru⁹⁶².

Petre Florea citează în n. 2⁹⁶³ a *Prefetei* sale din: Moses Gaster, *Memorii* (fragmente).

---

⁹⁵⁰ Idem, p. 23.

⁹⁵¹ Ibidem.

⁹⁵² Idem, p. 82.

⁹⁵³ Ibidem.

⁹⁵⁴ Idem, p. 85.

⁹⁵⁵ Idem, p. 89.

⁹⁵⁶ Ibidem.

⁹⁵⁷ Idem, p. 89-90.

⁹⁵⁸ Idem, p. 90.

⁹⁵⁹ Idem, p. 79.

⁹⁶⁰ Idem, p. 101.

⁹⁶¹ Idem, p. 104.

⁹⁶² Ibidem.

⁹⁶³ M. Gaster, *Studii de folclor comparat*, op. cit, p. 5, n. 2.

Correspondență, ed. îngrij. și adnotată de Victor Eskenasy, București, 1998.

A fost expulzat pe 19 octombrie 1885⁹⁶⁴. Dar în februarie 1936 a donat 206 manuscrise *Academiei Române*⁹⁶⁵, 16 dintre ele fiind *împrumutate* de la Mihail Eminescu și pe care nu a mai putut să i le restituie⁹⁶⁶.

...Și a murit „în timp ce mergea la Cambridge spre a ține o conferință despre literatura populară română”⁹⁶⁷...

În *Precuvântare la Literatura populara română*⁹⁶⁸, Moses Gaster spune că a lucrat mai mulți ani la această carte, și în țară și în străinătate, cu scopul de „a arăta că poporul nostru stă *pe aceeași înălțime* a culturei, pe care stau *cele alte popoare* ale Occidentului.

Poporul Român *nu s'a izolat* [izolat] de ori ce contact cu cele alte popoare și nu s'a hrănit în cursul secolilor *cu fărămituri*, căzute de pe masa anticității [antichității] clasice.

Din potrivă vedem pe poporul Român *într'o vecinică* [veșnică] *mișcare*, dezvoltând o energie intelectuală, cum e *proprie* tuturor popoarelor *pline de viiață și de viitor*”⁹⁶⁹.

A se reține: sunt vorbele *unui evreu*...despre *viața și creația* poporului român.

Și pentru a scrie cartea și-a strâns *de unul singur* sursele, citind astfel numeroase *texte manuscriptice* și și-a cumpărat toată literatura străină citată în carte⁹⁷⁰. Literatură străină citată care „*lipsește cu desăvârșire* în bibliotecile noastre”⁹⁷¹.

---

⁹⁶⁴ Idem, p. 8-9.

⁹⁶⁵ Idem, p. 12.

⁹⁶⁶ Idem, p. 13.

⁹⁶⁷ Idem, p. 13-14.

⁹⁶⁸ Dr. M.[oses] Gaster, *Literatura populara română*, cu un apendice: *Voroava garamantilor cu Alexandru Machedon de Nicolae Costin*, Librar-editor Ig. Haimann, București, 1883, 605 p.

⁹⁶⁹ Idem, p. V-VI.

⁹⁷⁰ Idem, p. VI.

⁹⁷¹ Ibidem.

Precuvântarea o scria la București, în decembrie 1882⁹⁷².

Își împarte cartea în trei mari capitole: I. Literatura estetică; II. Literatura etică și III: Literatura religioasă⁹⁷³.

Introduce *Alexandria, Varlaam și Ioasaf* și *Floarea darurilor* la *literatură estetică*, fabulele lui Esop, proverbele și ghicitorile la *literatură etică* și la *literatură religioasă* include: Zidirea Lumei, Adam și Eva, Melhisedec, Avram, Epistolia Maicii Domnului, Epistolia Domnului nostru Isus Hristos, Legenda Vinerei, Minunile Sf. Sisoe, colinde, balade, etc.⁹⁷⁴.

Despre *Epistolia Maicii Domnului*, Gaster spune că e un text format din *trei apocrife*⁹⁷⁵ și împarte discuția în două: *Călătoria Maicii Domnului prin iad* (p. 362-366) și *Visul Maicii Domnului* (p. 366-370).

Și autorul consideră că e un text bogomilic *Călătoria Maicii Domnului prin iad* pentru faptul că Sfântul Arhanghel Mihail joacă un rol important în *descoperirea muncilor Iadului*⁹⁷⁶.

Referitor la *Visul Maicii Domnului*, autorul spune că *nu se cunoaște* originalul grecesc al acestui text⁹⁷⁷.

Epistolia Maicii Domnului însă s-a tipărit pentru *prima dată* la noi în 1862 și autorul cunoștea încă *20 de editări* ale textului în limba română⁹⁷⁸. Dar el deținea un *manuscris* al textului din 1784, într-o *redacție mai scurtă*⁹⁷⁹.

În *Prefața* din 1911 la *Oameni cari au fost*⁹⁸⁰, Nicolae Iorga spune că „adevărului *i-am jertfit* multe

⁹⁷² Idem, p. VIII.

⁹⁷³ Idem, p. IX-X.

⁹⁷⁴ Idem, p. IX-XII.

⁹⁷⁵ Idem, p. 362.

⁹⁷⁶ Idem, p. 366.

⁹⁷⁷ Idem, p. 367.

⁹⁷⁸ Idem, p. 369.

⁹⁷⁹ Ibidem.

⁹⁸⁰ În două volume: N. [icolae] Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. I, ed. îngrij., pref. și note de Ion Roman, Ed. pentru Literatură, București, 1967, 349 p. și

prietenii”⁹⁸¹. Pentru că mulți *s-au desolidarizat* de el datorită lucrurilor pe care *le-a scris* de-a lungul timpului.

În primul volum a scris despre Eminescu, Anton Pann, Alecsandri, Kogălniceanu, Hașdeu, Ion Creangă, Densusianu, Spiru Haret, Caragiale și mulți alții. În al doilea volum, la fel, multe nume, printre care și Titu Maiorescu, C. Giurescu, Delavrancea, Coșbuc, Teodor Aman, A. D. Xenopol, Duiliu Zamfirescu, Ioan Slavici, Vasile Pârvan.

În vol. I, Iorga îi dedică 5 *fragmente* lui Mihail Eminescu: de la p. 34, 43, 104, 216 și 247.

Poetul Eminescu era pentru Iorga un om „cu o experiență *largă* și *nenorocită*”^{982,983}, care scria poeme „în ritmuri de o muzică *îmbătătoare* și *tainică*”⁹⁸⁴.

Prietenia lui cu Creangă⁹⁸⁵.

Membrii *Junimii*, afară de unul, îl considerau pe Eminescu drept un poet cu „ceva talent” dar care nu e „stăpân pe un scris limpede”, care are *minusuri* în ceea ce privește limba și gustul pentru literatură și care are idei *cam înapoiate*⁹⁸⁶.

Hașdeu avea „un adânc dispreț”⁹⁸⁷ pentru poemele lui Mihail...iar de la apariția primului volum de poeme, editat de Maiorescu, a început „cultul” pentru Eminescu⁹⁸⁸.

Eminescu, „*marele cetitor*, era și un *mare comunicativ* [comunicator], un foarte harnic scriitor”⁹⁸⁹. Text editat pe 16 noiembrie 1903.

În al doilea text, Iorga vorbește despre cele 60 de poeme *perfecte* ale lui Eminescu⁹⁹⁰. Pe lângă poet,

N. [icolae] Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. II, ed. îngrij. și note de Ion Roman, Ed. pentru Literatură, București, 1967, 405 p.

⁹⁸¹ N. [icolae] Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. I, ed. cit., p. 3.

⁹⁸² Cu sensul de: *nefericită*.

⁹⁸³ N. [icolae] Iorga, *Oameni cari au fost*, vol. I, ed. cit., p. 36.

⁹⁸⁴ Ibidem.

⁹⁸⁵ Ibidem.

⁹⁸⁶ Ibidem.

⁹⁸⁷ Ibidem.

⁹⁸⁸ Idem, p. 37.

⁹⁸⁹ Idem, p. 38.

Eminescu a fost „un cugetător, un luptător, un profet”⁹⁹¹. Însă Iorga *exagerează* în mod impardonabil când consideră că Eminescu a fost *ca unul* dintre Sfinții Profeți ai Scripturii⁹⁹².

Mihail avea un suflet „cald, comunicativ, războinic”⁹⁹³. El a scris *Geniu pustiu* la Viena, pe când era *student*, pe la 19-20 de ani⁹⁹⁴. Textul lui Iorga e din 11 ianuarie 1904⁹⁹⁵.

De la p. 104 autorul scrie despre *primul volum de proză* al lui Mihail, editat de I. Scurtu sub titlul: *Scrieri politice și literare*⁹⁹⁶.

Eminescu a fost „om mare”⁹⁹⁷, de aceea s-a putut înțelege *cu foarte puțini*⁹⁹⁸. Un om *genial*⁹⁹⁹. Dintr-un articol al lui Iorga din data de 10 iulie 1905.

În alt articol al lui Iorga, din 19 iunie 1909¹⁰⁰⁰, Eminescu apare ca „genialul înaintaș [predecesor]”¹⁰⁰¹.

Și tot în 1909¹⁰⁰², Iorga scrie articolul *În amintirea lui Eminescu*, un articol la 20 de ani *de la moartea poetului*¹⁰⁰³.

Și începe cu o frază cutremurătoare prin *adevărul* ei, pentru că e *valabilă* și astăzi: „Nu suntem în stare încă *a-l prăznui* [pe Eminescu] – când din punctul de vedere moral nu formăm încă *un popor*, căci prin *înstrăinare* ne lipsește *clasa de sus*, iar *clasa de mijloc* românească, întru cât se poate *încălzi* de amintirea gloriilor noastre intelectuale, se reduce la un număr *destul de restrâns* de cărturari”¹⁰⁰⁴.

---

⁹⁹⁰ Idem, p. 43.

⁹⁹¹ Idem, p. 44.

⁹⁹² Ibidem.

⁹⁹³ Ibidem.

⁹⁹⁴ Idem, p. 45.

⁹⁹⁵ Idem, p. 47.

⁹⁹⁶ Idem, p. 106.

⁹⁹⁷ Ibidem.

⁹⁹⁸ Idem, p. 107.

⁹⁹⁹ Idem, p. 108.

¹⁰⁰⁰ Idem, p. 218.

¹⁰⁰¹ Idem, p. 217.

¹⁰⁰² Idem, p. 253.

¹⁰⁰³ Idem, p. 247.

¹⁰⁰⁴ Ibidem.

Eminescu a adus „un element nou” în țară, care era *stăpânită* pe atunci de moda franceză, prin sufletul său „îmbogățit de reflexivitatea germană”¹⁰⁰⁵.

Iar Eminescu era „*deplin conștient de valoarea operei sale și de îndreptățirea* [de nevoia îndreptățită a] unui grai format din *cetirea* întregii noastre literaturi și din *ascultarea* românilor de pretutindeni”¹⁰⁰⁶.

Tot în p. 250...despre Eminescu:

Marele singuratec și neînțeleș pătrunse printr-o înțelegere dureroasă în viața timpului său, și revoluția pe care trebuia s-o îndeplinească în cugetarea, și mai ales în toată simțirea noastră, început.

Iar Iorga mărturisește în articolul de față că el *a cunoscut* opera poetică a lui Eminescu pe când era în clasa a 5-a de liceu, adică în 1886¹⁰⁰⁷.

În revista *Luceafărul* din aprilie 1964¹⁰⁰⁸ Prof. Dan Zamfirescu¹⁰⁰⁹ își publica articolul *Eminescu și Literatura română veche*¹⁰¹⁰.

În el citează un articol al Acad. Alexandru Elian¹⁰¹¹ despre *donăția Gaster*. Aceea care cuprindea manuscrisele *împrumutate* de la Eminescu¹⁰¹².

Și aici autorul spune că Hașdeu „poate fi socotit, fără ezitare, *creatorul* istoriei culturii vechi românești ca *disciplină științifică*”¹⁰¹³.

Iar Eminescu a citit „marea culgere a cronicilor moldovene a lui Kogălniceanu”¹⁰¹⁴ dar cunoștea și opera lui Hașdeu¹⁰¹⁵.

¹⁰⁰⁵ Idem, p. 248.

¹⁰⁰⁶ Idem, p. 250.

¹⁰⁰⁷ Idem, p. 250-251.

¹⁰⁰⁸ Dan Zamfirescu, *Studii și articole de literatură română veche*, Ed. pentru Literatură, București, 1967, p. 49. Cartea are, în total, 231 p.

¹⁰⁰⁹ A se vedea: <http://biserica.org/WhosWho/DTR/Z/DanZamfirescu.html>.

¹⁰¹⁰ Dan Zamfirescu, *Studii și articole de literatură română veche*, op. cit., p. 35-49.

¹⁰¹¹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_Elian.

¹⁰¹² ¹⁰¹² Dan Zamfirescu, *Studii și articole de literatură română veche*, op. cit., p. 36.

¹⁰¹³ Idem, p. 39.

¹⁰¹⁴ Idem, p. 40.

¹⁰¹⁵ Idem, p. 41.

În p. 42-43, Zamfirescu prezintă „dovezi directe”¹⁰¹⁶ ale citirilor lui Mihail Eminescu din *literatura română veche*.

În p. 42:

Există dovezi directe¹ că Eminescu citise:

— din literatura originală a Moldovei: *Cronica moldo-polonă* (singura cronică din secolul al XVI-lea cunoscută la noi pînă la Ioan Bogdan), pe *Ureche*, *Miron Costin* (*Letopisețul*, *De neamul moldovenilor*, *Poema polonă*), *Nicolae Costin* (și scrierile anonime care i se atribuiau), *Neculce*, *Amiras*, *Axinte Uricariul*, *Ioan Canta*, *Enache Kogălniceanu* (toate se află în ediția a doua — 1872—1874 — a cronicarilor lui Kogălniceanu, unele fiind reproduse din *Arhiva* lui Hasdeu); pe *Varlaam*, *Dosoftei*² și *Canemir* (*Descrierea Moldovei* este utilizată și citată, evident din traducerea recentă, care forma volumul II al *Operele complete*. *Divanul* fusese reeditat de Hasdeu într-un volum al *Arhivei*, consultat de Eminescu și pentru alte chestiuni);

În paginile 42-43:

— din literatura Țării Românești: *Viața patriarhului Nifon* (editată în *Arhiva* și citată în două rînduri), *Învățăturile lui Neagoe Basarab* (cele trei capitole cu caracter laic și politic, editate de Hasdeu în *Arhiva*, din care extrage și reproduce un lung pasaj despre masa domnească), *Hronograful lui Mihail Moxa*, editat de Hasdeu în vol. I din *Cuvinte* și folosit de Eminescu în *Scrisoarea III* (după cum de mult s'a arătat); *Istoria Țării Românești* de stolnicul Constantin Cantacuzino (editată de Kogălniceanu, care i-o atribuia just, spre deosebire de Hasdeu, ce pleda pentru paternitatea lui Milescu); parcursese *Îndreptarea legii* a lui Matei Basarab (unele citate par a fi folosite după Cipariu, dar cunoscutul motto din *Epigonii* nu figurează în *Analecte*). Din traduceri importante avea în biblioteca personală de manuscrise pe *Varlaam* și *Ioasaf*, tradus de Udriște Năsturel, cita (și citise) *Ceasornicul domnilor*, tradus de Nicolae Costin, iar din *Alexandria*, I. D. Bălan a arătat că poetul s'a inspirat pentru o cunoscută imagine din poezia *Pe aceeași ulicioară*¹.

Tot în p. 43:

Dintre cărțile populare și apocrife cunoscute lui Eminescu mai cităm în afară de *Alexandria* și *Varlaam* și *Ioasaf* pe cele cuprinse în manuscrisele sale: *Iliodor* — *istoria etiopicească*, *Viața și minunile sfîntului Vasile cel Nou*, *Minunile Maicii Domnului*, *Descoperirea sfîntei liturghii*, *Hronograful* (tipul Danovici), *Hronograful lui Dimitrie de Rostov*².

¹⁰¹⁶ Idem, p. 42.

Însă, conchide autorul, „titlurile *semnalate* mai sus *nu reprezintă*, după părerea noastră, *tot ce a citit* Eminescu din literatura veche”¹⁰¹⁷.

Iar *ultima perioadă de creație* a lui Mihail dovedește „*cunoașterea integrală și geniala folosire* în scopuri artistice *a limbii [române] vechi*”¹⁰¹⁸.

Motiv pentru care „opera eminesciană...[este] *cea mai tradițională și totodată cea mai revoluționară* a literaturii române moderne”¹⁰¹⁹.

Căci Hașdeu a fost „*primul cunoscător total și primul cercetător* prevăzut cu *pregătirea specialistului ideal* în domeniul istoriei literaturii române vechi”¹⁰²⁰, pe când Eminescu a fost „*cel dintâi* [care a avut] *simțul dezvoltării ei interioare*, lingvistică și artistică, pe toată *întinderea* unei multiseculare evoluții”¹⁰²¹.

Despre *influența* lui Eminescu asupra lui Gaster în p. 48, unde îl numește pe Gaster: „ucenic eminescian”¹⁰²².

Acad. Gheorghe Mihăilă¹⁰²³ enumeră cele 13 *manuscrise* ale Monahului Gavriil Uric¹⁰²⁴ de la Mănăstirea Neamț¹⁰²⁵ în cartea sa *Studii de lingvistică și filologie*. Iar acestea sunt următoarele¹⁰²⁶:

1. *Omiliile* Sfântului Grigorie Teologul, *cu comentariile* lui Nichita al Heracleei, din 1424;

2. *Tetraevanghelul* copiat și împodobit cu miniaturi „în 1429, pentru Marina, *doamna* lui Alexandru cel Bun”¹⁰²⁷;

3. *Tetraevanghelul* din 1436;

4. *Sbornicul* din 1439, care cuprinde *Vieți* de Sfinți și cuvinte de laudă;

¹⁰¹⁷ Idem, p. 44.

¹⁰¹⁸ Ibidem.

¹⁰¹⁹ Idem, p. 45.

¹⁰²⁰ Idem, p. 47.

¹⁰²¹ Ibidem.

¹⁰²² Idem, p. 48.

¹⁰²³ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Mih%C4%83il%C4%83.

¹⁰²⁴ Idem: <http://www.sfant.ro/sfinti-romani/cuviosul-gavriil-uric-scriitorul-manastirea-neamt.html>.

¹⁰²⁵ G.[heorghe] Mihăilă, *Studii de lingvistică și filologie*, Ed. Facla, Timișoara, 1981, p. 48. Cartea are 290 p.

¹⁰²⁶ Idem, p. 50-51.

¹⁰²⁷ Idem, p. 50.

5. *Sbornicul* din 1441, care cuprinde *Vieți* de Sfinți și cuvinte ascetice;

6. *Mărgăritarul* Sfântului Ioan Gură de Aur copiat în 1443;

7. *Cuvântările ascetice* ale Sfântului Vasile cel Mare copiate în 1444;

8. *Mineiul pe februarie* din 1445;

9. *Leastvița/ Scara* Sfântului Ioan Scărarul din 1446;

10. *Mineiul pe martie* din 1447;

11. 10 foi dintr-un *Sbornic*, cu texte pseudo-istorice și apocrife, din 1447;

12. *Mineiul pe noiembrie* din 1449 (care-a dispărut);

13. *Sbornicul* cu omiliile ale Sfinților Ioan Gură de Aur, Vasile cel Mare și ale altor Sfinți Părinți, atribuit anilor 1424-1437.

Și autorul conchide că 8 dintre manuscrise sunt acum la București, 3 la Moscova, unul la Oxford iar altul e pierdut¹⁰²⁸.

Petre P. Panaitescu¹⁰²⁹ își publica în 1936 cartea sa *Mihai Viteazul*¹⁰³⁰. De 269 p. Unde va trata sistematic despre *viața* marelui domnitor român.

Iar autorul acreditează opinia că Mihai *nu e fiu de domn*¹⁰³¹.

Mama sa: Tudora din *Târgul de Floci*¹⁰³², despre care cronicarul ungur Szamosközy spunea că era „o vânzătoare de rachiu”¹⁰³³ și că tatăl lui Mihai era *grec*¹⁰³⁴.

Panaitescu declară drept „sigură” „înrudirea lui Mihai cu *Iane banul*”¹⁰³⁵, despre care crede că era *unchiul său*¹⁰³⁶.

---

¹⁰²⁸ Idem, p. 51.

¹⁰²⁹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Petre_P._Panaitescu.

¹⁰³⁰ P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*, Ed. Fundația Regele Carol I, București, 1936.

¹⁰³¹ Idem, p. 13, 16.

¹⁰³² Idem, p. 12.

¹⁰³³ Idem, p. 17.

¹⁰³⁴ Ibidem.

¹⁰³⁵ Idem, p. 20.

¹⁰³⁶ Idem, p. 22.

Mihai a fost *om foarte sărac*, făcând *negustorie*¹⁰³⁷. Știa limba *turcă* dar și limba *greacă*¹⁰³⁸. Iar când Iane, în 1586, devine *mare ban* al Craiovei, îl face *bănișor* al județului Mehedinți pe Mihai, nepotul său¹⁰³⁹.

La 26 de ani, în anul 1584, Mihai se căsătorește cu Stanca, „o văduvă olteancă de neam mare”¹⁰⁴⁰. Cu aceasta va avea doi copii: Nicolae și Florica¹⁰⁴¹. Cu Tudora din Târșor o va naște pe Marula¹⁰⁴².

Doamna Stanca *moare de ciumă* în 1603¹⁰⁴³...

Mihai e *mare stolnic* între 1589-1591¹⁰⁴⁴. Devine *mare postelnic*, apoi *mare agă*¹⁰⁴⁵...

Și autorul consideră că „oastea de mercenari” pe care o avea Mihai era de circa *10-13.000 de oameni*¹⁰⁴⁶.

La 1 noiembrie 1599, Mihai intra în Alba Iulia¹⁰⁴⁷. „Era călare pe *un cal roib*, îmbrăcat cu *o manta albă* pe care se vedeau cusuți cu fir de aur *chipuri de șoimi*. Avea o tunică din aceeași materie și ciorapi de mătase albă, sabia îi atârna pe latură, era bătută cu pietre scumpe, în cap avea o cușmă împodobită cu pene de cocoș”¹⁰⁴⁸.

Între p. 98-108, autorul vorbește despre *relația* Fericitului Mihai Viteazul cu Biserica Ortodoxă.

Cuvintele tulburătoare ale autorului: „Mihai Viteazul a fost *un cavaler creștin*. Crescut în tradiția războinică a boierimii oltene, din care făcuse parte, a fost reprezentantul ei, dar cei ce *l-au ridicat* fără *să-l cunoască bine*, au aflat în fața lor pe *cel mai mare*

---

¹⁰³⁷ Idem, p. 23.

¹⁰³⁸ Ibidem.

¹⁰³⁹ Idem, p. 23-24.

¹⁰⁴⁰ Idem, p. 24.

¹⁰⁴¹ Ibidem.

¹⁰⁴² Idem, p. 25.

¹⁰⁴³ Ibidem.

¹⁰⁴⁴ Ibidem.

¹⁰⁴⁵ Ibidem.

¹⁰⁴⁶ Idem, p. 64.

¹⁰⁴⁷ Idem, p. 83, 159.

¹⁰⁴⁸ Idem, p. 159.

oștean ce l-a dat neamul nostru, și *un om al credinței* care se ridică *mai sus* de socotelile [așteptările] lor.

[...] Frazele [scrisorilor lui] au ceva *tăios* și *hotărât* ca o sentință, *limpede* ca o conștiință *sigură* de ea, în același timp *o credință religioasă adâncă*, *zăngănit de sabie* și *sunet de clopot*¹⁰⁴⁹.

Victoriile lui Mihai împotriva turcilor¹⁰⁵⁰.

La Călugăreni el a avut o oaste de 10.000 de oameni¹⁰⁵¹ iar turcii de circa 20.000 de oameni¹⁰⁵².

Mihai a condus Ardealul *11 luni*¹⁰⁵³. Nu a mai avut *bani* pentru ca *să își plătească* armata de mercenari¹⁰⁵⁴. El *a mutat* episcopia la Alba Iulia¹⁰⁵⁵. A cucerit Moldova *în timpul verii*¹⁰⁵⁶.

Autorul spune că Mihai a acționat dintr-un „instinct” de „solidaritate românească”¹⁰⁵⁷ când a cucerit Ardealul și Moldova însă nu a avut „o idee hotărâtă de unitate politică românească”¹⁰⁵⁸.

Mihai e *părăsit* de toți și pleacă în Ardeal¹⁰⁵⁹. La 23 februarie 1601 e la Praga și avea un tălmăci care îi traducea vorbele în italiană¹⁰⁶⁰. Împăratul Rudolf al II-lea îi dăruie 100.000 de taleri pentru ca să își formeze *o nouă oaste de mercenari*¹⁰⁶¹.

De la Praga pleacă la Viena¹⁰⁶². Lupta de la Gorăslău a avut loc la 3 august 1601¹⁰⁶³.

Însă avea...*doar 43 de ani* când a fost *ucis*¹⁰⁶⁴. Generalul Basta „a poruncit omorul”¹⁰⁶⁵.

---

¹⁰⁴⁹ Idem, p. 108.

¹⁰⁵⁰ Idem, p. 110 sq.

¹⁰⁵¹ Idem, p. 117-118.

¹⁰⁵² Idem, p. 118.

¹⁰⁵³ Idem, p. 161.

¹⁰⁵⁴ Idem, p. 173.

¹⁰⁵⁵ Idem, p. 178.

¹⁰⁵⁶ Idem, p. 184.

¹⁰⁵⁷ Idem, p. 218.

¹⁰⁵⁸ Ibidem.

¹⁰⁵⁹ Idem, p. 237.

¹⁰⁶⁰ Idem, p. 240.

¹⁰⁶¹ Idem, p. 240-241.

¹⁰⁶² Idem, p. 241.

¹⁰⁶³ Idem, p. 244.

¹⁰⁶⁴ Idem, p. 246.

Mihai e omorât în ziua de „9/ 19 august 1601, înainte de răsăritul soarelui”¹⁰⁶⁶ ...cu halebardele¹⁰⁶⁷.

Așa arată o halebardă:

Însă o *Cronică anonimă* vorbește despre faptul că i s-a înfipt *o suliță* în inimă, apoi *i s-a tăiat capul*¹⁰⁶⁸. Și capul *i-a fost adus* la Mănăstirea Dealu de către Radu Florescu, un comis¹⁰⁶⁹ muntean¹⁰⁷⁰.

În *Liturghierul greco-catolic*, ediția Roma-Blaj 1996¹⁰⁷¹, apare forma „Spirit”¹⁰⁷² în loc de „Duh”¹⁰⁷³ în sintagma *Sfântul Duh* iar papa e pomenit la proscomidie sub forma: „Preafericitul Părintele nostru Papa (cutare)”¹⁰⁷⁴. După ce e pomenit *papa* e pomenit și *mitropolitul* și *arhiepiscopul greco-catolic*¹⁰⁷⁵.

La Liturghia Sfântului Ioan, strana nu spune: *Doamne, miluiește!* la ectenia mare ci: *Doamne, îndură-te!*¹⁰⁷⁶. Îmbină, la ectenia mică, cererea

¹⁰⁶⁵ Idem, p. 247.

¹⁰⁶⁶ Idem, p. 248.

¹⁰⁶⁷ Ibidem.

¹⁰⁶⁸ Ibidem.

¹⁰⁶⁹ *Comisul* era un mare dregător în Țara Românească și Moldova, care îngrijea caii și grajdurile domnești și care făcea aprovizionarea cu furaje.

¹⁰⁷⁰ Cf. P. P. Panaitescu, *Mihai Viteazul*, op. cit., p. 248, n. 3.

¹⁰⁷¹ *** *Dumnezeieștile și Sfintele Liturghii ale celor dintru Sfinți Părinților noștri Ioan Gură-de-Aur, Vasile cel Mare și Grigorie Dialogul, precum și Rânduiala Vecerniei, Utreniei ca și altele de trebuință la Sfintele slujbe*, cu binec. ÎPS Lucian Mureșan, Arhiep. și Mitr. de Alba-Iulia și Făgăraș, Roma-Blaj, 1996, în PDF, 111 p., preluat din locația: http://www.documentacatholicaomnia.eu/04z/z_1999-11-21_Absens_Liturghier_Greco_Catolic_RO.pdf.html.

¹⁰⁷² Idem, p. 22.

¹⁰⁷³ Idem, p. 22.

¹⁰⁷⁴ Toate comparațiile pe care le facem sunt cu *Liturghierul ortodox*, ed. BOR 2000.

¹⁰⁷⁵ Idem, p. 26.

¹⁰⁷⁶ Ibidem.

¹⁰⁷⁷ Idem, p. 28.

Născătoarei cu *Pe noi înșine și unul pe altul*¹⁰⁷⁷...ca în *Liturghierul grecesc*.

„Și *spiritului* tău” în loc de: „Și *duhului* tău”¹⁰⁷⁸. Spun „catolică”¹⁰⁷⁹, în *ectenă catehumenilor*, acolo unde ortodocșii români folosesc: „sobornicească”.

„Cerbice”¹⁰⁸⁰ în loc de „grumaji”, „conștiință”¹⁰⁸¹ în loc de „cuget”, „plăceri”¹⁰⁸² în loc de „desfătări”, „mărire”¹⁰⁸³ în loc de „slavă”, „nesângeroasă”¹⁰⁸⁴ în loc de „fără de sânge”, „prețios” în loc de „scump”¹⁰⁸⁵, „te împărțești”¹⁰⁸⁶ în loc de „Te împarți”.

„De la Domnul să cerem”¹⁰⁸⁷ în *ectenă cererilor*.

„Tărie”¹⁰⁸⁸ în loc de „vârtute”, „atotținătorul”¹⁰⁸⁹, în *Crez*, în loc de „Atotțiitorul”, „Isus”¹⁰⁹⁰ în loc de „Iisus”.

În această ediție *Crezul* este *fără Filioque*¹⁰⁹¹.

„Dar”¹⁰⁹² în loc de „har”...și apare acest *semn* (+) când preotul trebuie să *binecuvinteze* darurile¹⁰⁹³.

Epicleza e la locul ei¹⁰⁹⁴.

„Celor ce se vor cumineca”¹⁰⁹⁵ în loc de „celor care se vor împărtași”. „Repauzați”¹⁰⁹⁶ în loc de *adormiți*, „Doamna noastră”¹⁰⁹⁷ în loc de „stăpâna”¹⁰⁹⁸

¹⁰⁷⁷ Idem, p. 29.

¹⁰⁷⁸ Idem, p. 32.

¹⁰⁷⁹ Idem, p. 33.

¹⁰⁸⁰ Ibidem.

¹⁰⁸¹ Idem, p. 34.

¹⁰⁸² Ibidem.

¹⁰⁸³ Ibidem.

¹⁰⁸⁴ Ibidem.

¹⁰⁸⁵ Idem, p. 35.

¹⁰⁸⁶ Ibidem.

¹⁰⁸⁷ Idem, p. 37.

¹⁰⁸⁸ Ibidem.

¹⁰⁸⁹ Ibidem.

¹⁰⁹⁰ Ibidem.

¹⁰⁹¹ Idem, p. 38.

¹⁰⁹² Ibidem.

¹⁰⁹³ Idem, p. 39.

¹⁰⁹⁴ Idem, p. 39-40.

¹⁰⁹⁵ Idem, p. 40.

¹⁰⁹⁶ Ibidem.

¹⁰⁹⁷ Ibidem.

¹⁰⁹⁸ *Stăpână* ar fi trebuit și la noi *cu majusculă*.

noastră” și e pomenit peste tot „Regele nostru”¹⁰⁹⁹ deși România nu mai e condusă de *regalitate* de câteva decenii...

„Unirea credinței”¹¹⁰⁰, „cu cei de pe ape împreună *plutește*”¹¹⁰¹, s-au adăugat încă două rugăciuni înainte de împărtășire¹¹⁰², „cuminecu-mă eu”¹¹⁰³, *Proroci* cu dublet de *o* la primul¹¹⁰⁴ ...și în apolis nu-i avem *pomeniți* pe Sfinții zilei¹¹⁰⁵.

În anul 1722, ieromonahul Silvestru și monahul Nicodim, monahi ruși, au trecut prin Moldova spre Constantinopol și Ierusalim¹¹⁰⁶ și au scris *aproape două pagini* despre drumul lor prin Moldova.

Autorii volumului de față *au tradus* textul după *textul rus reeditat* de Ghenadie Enăceanu în rev. *Biserica Ortodoxă Română*, nr. XII (1883), p. 782-784¹¹⁰⁷.

Drumul până la Soroca era „primejdios din cauza haidamacilor”¹¹⁰⁸. Cine erau *haidamacii*? *Hoți* la drumul mare!

De aceea au tocmit/ plătit *patru călăreți* care i-au păzit de la Nemirov până la Soroca. Adică 12 mile¹¹⁰⁹.

De la Soroca au ajuns la Iași, „capitala Moldovei, cale de 15 mile. Acest drum spre Iași este *foarte frumos*, deoarece sunt dealuri destul de mari, câmpii *vesele* și pe alocuri de amândouă părțile

¹⁰⁹⁹ *** *Dumnezeieștile și Sfintele Liturghii ale celor dintru Sfinți Părinților noștri Ioan Gură-de-Aur, Vasile cel Mare și Grigorie Dialogul, precum și Rânduiala Vecerniei, Utreniei ca și altele de trebuință la Sfintele slujbe*, ed. cit., p. 41.

¹¹⁰⁰ Idem, p. 42.

¹¹⁰¹ Ibidem.

¹¹⁰² Idem, p. 44.

¹¹⁰³ Idem, p. 45.

¹¹⁰⁴ Idem, p. 47.

¹¹⁰⁵ Ibidem.

¹¹⁰⁶ În *Călători străini despre Țările române*, vol. IX, vol. îngrijit de Ț Maria Holban (redactor responsabil), M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, Ed. Academiei Române, București, 1997, p. 143. Vol. are 703 p.

¹¹⁰⁷ Idem, p. 143, n. 1.

¹¹⁰⁸ Idem, p. 143.

¹¹⁰⁹ Ibidem.

drumului se află *păduri*; numai câmpia este *fără apă*, aceasta lipsind cu desăvârșire”¹¹¹⁰.

Au intrat la domnul Țării¹¹¹¹, Mihai Racoviță (1716-1725)¹¹¹², au spus unde se duc...și au primit 5 lei și un căruțaș cu un cal, care i-a dus până la Galați cale de 20 de mile¹¹¹³.

Însă monahii ruși *dau detalii* despre Mănăstirile și Bisericele din Iași. Spun că Iașiul avea 7 Mănăstiri și 50 de Biserici parohiale la începutul secolului al XVIII-lea¹¹¹⁴.

Mănăstirea Golia¹¹¹⁵ era *închinată* Muntelui Athos, alături de Mănăstirea *Sfinții Trei Ierarhi*¹¹¹⁶. Mănăstirea Barnovschi¹¹¹⁷ era *închinată* Ierusalimului.

Celelalte 4 Mănăstiri erau *Sfântul Sava cel Sfințit, Galata, Cetățuia* și *Mănăstirea macedoneană a Sfântului Ioan Gură de Aur* în care au poposit cei doi monahi călători¹¹¹⁸.

De la Iași au plecat spre Roman. Și despre drumul spre Roman spun că „pe acel drum se vinde *mult vin*; de-a lungul drumului, în câmp, sunt *multe puțuri de apă* și *multe biserici pustii*”¹¹¹⁹.

Apele românești pe care le-au cunoscut: Nistru¹¹²⁰, Prut, Siret, Moldova, Bistrița, Trotuș, Putna¹¹²¹.

La Galați au așteptat o săptămână imbarcarea spre Constantinopol¹¹²².

Știau și faptul că Dunărea *se varsă* în Marea Neagră¹¹²³.

---

¹¹¹⁰ Idem, p. 144.

¹¹¹¹ Ibidem.

¹¹¹² Idem, p. 144, n. 5.

¹¹¹³ Idem, p. 144.

¹¹¹⁴ Ibidem.

¹¹¹⁵ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/M%C4%83n%C4%83stirea_Golia.

¹¹¹⁶ Idem: <http://manastireasftraiierarhi.ro/>.

¹¹¹⁷ Idem: http://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Barnovschi.

¹¹¹⁸ *Călători străini despre Țările române*, vol. IX, op. cit., p. 144.

¹¹¹⁹ Ibidem.

¹¹²⁰ Idem, p. 143.

¹¹²¹ Idem, p. 144.

¹¹²² Ibidem.

La 8 iunie 1722 au plecat cu o corabie, pe Dunăre, până la Isaccea. De aici la Tulcea...și au văzut, în depărtare, orașul Ismail. Și au călătorit pe Dunăre 5 zile până au ajuns *în mare*. Vama, la Galați, la *îmbarcarea* în corabie, a fost de 6 *taleri*¹¹²⁴.

Nicolaus Olahus (1493-1568)¹¹²⁵, în scrierea sa *Ungaria* (1536)¹¹²⁶, după ce vorbește despre Ungaria și cetățile ei vorbește și despre Țările române.

Și el, fiind arhiepiscop romano-catolic, de origine română, spune următoarele despre ortodocșii români: „Valahii sunt *creștini*, doar că îi urmează pe greci în [ceea ce privește] *procesiunea* [purcederea] Sfântului Duh și, în unele pasaje mai de îngăduit, *se deosebesc* de biserica noastră”¹¹²⁷.

Și dedică capitolul al XIII-lea al cărții *Moldovei*. De trei sferturi de pagină.

Și aflăm astfel vecinii Moldovei, unul dintre ei fiind *Muntenia*, că cel care o conduce se numește „voievod”, că „moldovenii au *aceeași* limbă, rit [și] religie ca muntenii” dar că *se deosebesc*, în mod parțial, în ceea ce privește *portul*¹¹²⁸.

Iar moldovenii se socotesc *pe ei înșiși* ca fiind „de viță mai aleasă și mai harnici și mai buni călăreți decât muntenii”¹¹²⁹.

În capitolul următor se discută *Transilvania* și aici autorul atestă următoarele *denumiri*: Someș, Criș, Poarta de Fier, Mureș¹¹³⁰, Șieu, Bistrița, Arieș, Târnava, Dej, Călata, Oșorhei, Tisa, Gilău, Almaș, Huedin, Izvorul Crișului¹¹³¹, Oradea, Abrud, Gyula, Lupșa, Turda, Alba Iulia, Vinț, Deva, Arad¹¹³², Sâncrai, Aiud, Mirăslău, Cluj, Cluj-Mănăstur, Reghin,

¹¹²³ Ibidem.

¹¹²⁴ Idem, p. 145.

¹¹²⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Nicolaus_Olahus.

¹¹²⁶ Cităm ediția: Nicolaus Olahus, *Ungaria. Atilla*, ediție bilingvă [latină-română], trad., cuvânt înainte și note de Antal Ryöngyvr, Ed. Institutul european, Iași, 1999, 282 p.

¹¹²⁷ Idem, p. 91.

¹¹²⁸ Ibidem.

¹¹²⁹ Ibidem.

¹¹³⁰ Idem, p. 93.

¹¹³¹ Idem, p. 95.

¹¹³² Idem, p. 97.

Târgu Mureș, Odorhei, Mediaș, Brașov, Corona, Zemigethusa, Sibiu, Sebeș, Sighișoara, Orăștie¹¹³³.

Apoi Turnu Roșu, Olt¹¹³⁴, Ocna Sibiului¹¹³⁵, Făgăraș, Baia Mare, Baia Sprie¹¹³⁶, Sălaj, Zalău, Satu Mare, Debrețin, Carei, Bihor¹¹³⁷.

Se amintește despre Severin și despre *podul lui Traian*¹¹³⁸. Apoi despre Orșova și Banat...și se redă inscripția împăratului Traian de pe pod¹¹³⁹:

**PROVIDENTIA
AUG.
VERE. PONTIFICIS
VIRTUS. ROMANA
QUID. NON. DOMET
SUB. IUGUM. ECCE
RAPITUR. ET
DANUVIUS**

Care are următoarea traducere: „Din grija Augustului, a adevăratului pontifex, câte nu *îmblânzește* virtutea romană? Iată, și Dunărea este *subjugată!*”¹¹⁴⁰.

În Transilvania și în Ungaria se bea vinuri „de soi, dulci, acrișoare, mijlocii între acestea două, tari, ușoare, potrivite, cantitatea celui *alb* fiind, totuși, mult mai mare decât a celui *roșu*”¹¹⁴¹. Însă bere se bea foarte puțin¹¹⁴².

Cumanii beau „un fel de băutură *din mei* – presat după știința lor – și *apă*, pe care o numesc *boza*”¹¹⁴³.

Amintește despre variatele soiuri de bostan și de pepene. Pivnițele răcoroase. Gheața din beci pentru vin¹¹⁴⁴.

¹¹³³ Idem, p. 99.

¹¹³⁴ Idem, p. 101.

¹¹³⁵ Idem, p. 103.

¹¹³⁶ Idem, p. 105.

¹¹³⁷ Idem, p. 107.

¹¹³⁸ Idem, p. 113.

¹¹³⁹ Idem, p. 114.

¹¹⁴⁰ Idem, p. 115.

¹¹⁴¹ Idem, p. 117.

¹¹⁴² Ibidem.

¹¹⁴³ Ibidem.

Exista „o puzderie de fazani, potârnicchi de pădure și de câmp, cocoși de munte, sturzi și alte felurite păsări alese”¹¹⁴⁵.

Pășuni vaste. Cantitate de fân imensă¹¹⁴⁶. Se dădea foc, ca și astăzi, *fânului necosit* și, tot ca și astăzi, pădurile *luau foc* din cauza *neglijenței* oamenilor, care *nu supravegheau* focul¹¹⁴⁷.

Păduri imense și lemne de foc pentru toți. Albine și miere din destul. Cai buni și rapizi¹¹⁴⁸. Și cei *mai apreciați* erau „cei crescuți în Transilvania, în Secuime și în Muntenia”¹¹⁴⁹.

Cirezi de vite, de oi și capre¹¹⁵⁰. Abundența de pește. Raci¹¹⁵¹. Ape termale, mori pentru cereale, resurse imense de aur, argint, fier, cupru, straniu, vitriol, marmură albă și roșie, plumb¹¹⁵².

Și autorul mărturisește că a avut *o formă solidă de aur curat* de mărimea unui ou de găină¹¹⁵³.

Nicolaus Olahus îi scrie *prima scrisoare* lui Desiderius Erasmus (1467-1536) în data de 1 iulie 1530, de la Augsburg¹¹⁵⁴. În care îi spune că regina Maria *a apreciat* scrierea lui *Despre văduva creștină*¹¹⁵⁵ și, totodată, că el *îl citește asiduu* și *îl prețuiește* foarte mult¹¹⁵⁶.

Erasmus îi răspunde scurt, pe 7 iulie 1530, de la Friburg¹¹⁵⁷. E *bolnav* dar „am de gând *să înscriu* numele tău între *cei mai aleși prieteni* ai mei”¹¹⁵⁸.

Tot o scrisoare scurtă îi scrie și Olahus în data de 20 septembrie 1530, de la Augsburg și în care îi laudă *virtuțile și umanitatea*¹¹⁵⁹.

---

¹¹⁴⁴ Idem, p. 119.

¹¹⁴⁵ Ibidem.

¹¹⁴⁶ Ibidem.

¹¹⁴⁷ Idem, p. 119-121.

¹¹⁴⁸ Idem, p. 121.

¹¹⁴⁹ Ibidem.

¹¹⁵⁰ Ibidem.

¹¹⁵¹ Idem, p. 123.

¹¹⁵² Idem, p. 125.

¹¹⁵³ Ibidem.

¹¹⁵⁴ Nicolaus Olahus, *Corespondență cu umaniști batavi și flamanzi*, cuvânt înainte, antologie, note și bibliografie de Cornelia Albu, trad. din latină de Maria Capoianu, Ed. Minerva, București, 1974, p. 92.

¹¹⁵⁵ Idem, p. 90.

¹¹⁵⁶ Idem, p. 91.

¹¹⁵⁷ Idem, p. 92.

¹¹⁵⁸ Ibidem.

Îi mai scrie o alta peste o zi, pe 21 septembrie 1530, în care îl numește pe Erasmus „prieteni preastimat”¹¹⁶⁰.

Îi răspunde Erasmus în prima sa scrisoare lungă. Datată: 9 octombrie 1530, Friburg¹¹⁶¹. În aceasta îl consideră pe Olahus drept unul dintre cele „câteva spirite *sincere* și *cinstite* în acest secol”¹¹⁶².

Îi spune cum foștii lui *prieteni* acum îi sunt *dușmani*¹¹⁶³, că are „o fire deschisă” și că îl „desfată prietenia oamenilor cinstiți”¹¹⁶⁴ și că *s-a bucurat* de lingura și de furculița pe care Olahus *i le-a făcut cadou*¹¹⁶⁵.

Olahus îi scrie de la Augsburg, pe 13 octombrie 1530¹¹⁶⁶. Și îi înțelege „tulburarea sufletească”¹¹⁶⁷ a lui Erasmus, pentru că l-a citit „cu atenție și cu dragoste”¹¹⁶⁸.

Pe 19 noiembrie 1530 îi scrie din nou lui Erasmus¹¹⁶⁹, scrisoare în care îi spune: „*pe drept cuvânt* ești socotit *cel mai învățat* dintre toți contemporanii noștri”¹¹⁷⁰.

Următoarea scrisoare i-o scrie de la Ratisbona, pe 25 martie 1531¹¹⁷¹, și ea conține expresia: „oamenii *se schimbă* odată cu timpurile, deși *statornicia celor buni este totdeauna aceeași*”¹¹⁷².

Și îi spune că i-a trimis lingura și furculița nu ca *dar* ci pentru ca „să-ți aduci *aminte* de mine când prânzești și când cinezi”¹¹⁷³.

E surprinzător de frumoasă *prietenia* și *încrederea reciprocă* dintre Olahus și Erasmus.

De la Bruxelles, Olahus îi scrie pe 25 iulie 1531 și se semnează: „tezaurar de Alba”¹¹⁷⁴.

---

¹¹⁵⁹ Idem, p. 92-93.

¹¹⁶⁰ Idem, p. 93.

¹¹⁶¹ Idem, p. 95.

¹¹⁶² Idem, p. 94.

¹¹⁶³ Ibidem.

¹¹⁶⁴ Ibidem.

¹¹⁶⁵ Idem, p. 95.

¹¹⁶⁶ Idem, p. 96.

¹¹⁶⁷ Idem, p. 97.

¹¹⁶⁸ Ibidem.

¹¹⁶⁹ Idem, p. 99.

¹¹⁷⁰ Idem, p. 99.

¹¹⁷¹ Idem, p. 101.

¹¹⁷² Idem, p. 100.

¹¹⁷³ Ibidem.

¹¹⁷⁴ Idem, p. 101.

O nouă scrisoare *lungă* de la Erasmus, pe data de 11 decembrie 1531. De la Friburg¹¹⁷⁵.

Și aici Erasmus vorbește despre faptul că *nu s-a îndoit* de „bunăvoința unică”¹¹⁷⁶ a lui Olahus și îi dorește „să continui a fi Olahus, căci în acest nume sunt cuprinse toate binefacerile prieteniei”¹¹⁷⁷.

Spre finalul scrisorii vorbește despre moartea „preoților Zwingli”¹¹⁷⁸ și Oecolampadiu^{1179,1180}.

Olahus îi răspunde, tot *lung*, de la Bruxelles, pe 12 februarie 1532¹¹⁸¹. Și îi spune lui Erasmus: „doresc fierbinte ca preabunul și atotputernicul Dumnezeu să-ți îngăduie să te bucuri multă vreme de această sănătate, dorită de atâta vreme”¹¹⁸².

Și pentru că îi *vorbise* despre cei doi, Olahus îi spune: „Nu numai eu, ci toți oamenii de bine se bucură că ați scăpat de ciuma zwingliană și oecolampadiană. O, de ar scăpa biserica celor slăbiți și de ceilalți persecutori!”¹¹⁸³.

„Bucuria” *necinstită* a catolicului de moartea protestanților...

Erasmus îi răspunde și mai *lung*...pe 27 februarie 1532¹¹⁸⁴. Și își începe scrisoarea cu o frază în care apar cuvintele: „am sărutat această inimă a ta cum nu se poate mai curată”¹¹⁸⁵.

Nu a primit niciun ban din pensia fixată de împărat și o subvenție i-a fost suprimată, „cu o nemaipomenită nerușinare, [de] Petrus Barbirius, decanul din Tournoi, teolog și un prieten atât de bun până atunci, încât n-aș fi stat la îndoială să-i încredințez zece vieți, dacă aș fi avut zece”¹¹⁸⁶.

Și așa rămâi în posteritate cu figură de neam prost...dacă te arăți nesimțit cu cele mai însemnate spirite ale lumii!

¹¹⁷⁵ Idem, p. 103.

¹¹⁷⁶ Idem, p. 101.

¹¹⁷⁷ Idem, p. 102.

¹¹⁷⁸ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Huldrych_Zwingli.

¹¹⁷⁹ Idem: <http://fr.wikipedia.org/wiki/%C5%92colampade>.

¹¹⁸⁰ Nicolaus Olahus, *Correspondență cu umaniști batavi și flamanzi*, op. cit., p. 103.

¹¹⁸¹ Idem, p. 105.

¹¹⁸² Idem, p. 103.

¹¹⁸³ Idem, p. 105.

¹¹⁸⁴ Idem, p. 108.

¹¹⁸⁵ Idem, p. 105.

¹¹⁸⁶ Idem, p. 106.

Nu-l *iartă* Erasmus nici pe arhiepiscopul Aleander, „de la Brundusi”, care „odinioară n-a scăpat nicio ocazie ca să mă piardă și nu mă îndoiesc că [n-]ar face-o din nou oricât de bine reușește să se prefacă acum”¹¹⁸⁷.

Recenzarea dură continuă!

Cartea lui Albertus Pius e „de o tâmpenie remarcabilă”¹¹⁸⁸ și asta datorită faptului că cei de la Sorbona au lăsat-o...*să treacă*¹¹⁸⁹. Cei de la facultate îl copleșesc „cu invidia” iar lucrurile din facultate nu se pun la cale *înăuntru* ci de către „un decan *nebun* și de Bedda, un om pur și simplu *turbat*”¹¹⁹⁰. Bedda e Noël Bédard¹¹⁹¹.

Iulius Caesar Scaliger a scos la Paris „o fițuică” „plină toată de *minciuni nerușinate*, de injurii furioase, [în] așa fel *ticluite* încât nici minciuna însăși n-ar fi putut *minți* cu mai multă *nerușinare* și nicio furie nu s-ar fi putut *dezlănțui* mai furios. Stilul, în întregime, îl trădează pe Aleander [pe arhiepiscop] de autor, așa cum îl trădează pe un om *chipul* lui”¹¹⁹².

Erasmus aștepta *bani* de la tipografia din Frankfurt¹¹⁹³ și despre protestanți spune: „*adeptii* lui Zwingli sunt puțin mai *blânzi*, dar mă tem să nu se *înraiască* din nou. Oecolampadius are deja urmaș: pe *soțul* văduvei lui”¹¹⁹⁴.

O altă scrisoare a lui Erasmus. Din 3 martie/mai 1532, de la Friburg¹¹⁹⁵. Din care observăm că *răspunde* unei scrisori a lui Olahus care *lipsește* din colecția de față.

Îi vorbește despre „dragul meu Levinus”¹¹⁹⁶ și îi spune lui Olahus că a auzit că *studiază* limba greacă¹¹⁹⁷.

¹¹⁸⁷ Idem, p. 106-107.

¹¹⁸⁸ Idem, p. 107.

¹¹⁸⁹ Ibidem.

¹¹⁹⁰ Ibidem.

¹¹⁹¹ A se vedea: http://fr.wikipedia.org/wiki/No%C3%ABl_B%C3%A9da.

¹¹⁹² Nicolaus Olahus, *Correspondență cu umaniști batavi și flamanzi*, op. cit., p. 107.

¹¹⁹³ Ibidem.

¹¹⁹⁴ Idem, p. 108.

¹¹⁹⁵ Idem, p. 109.

¹¹⁹⁶ Ibidem.

¹¹⁹⁷ Ibidem.

Urmează scrisoarea lui Olahus, foarte lungă, scrisă de la Bruxelles, pe 26 iulie 1532¹¹⁹⁸. Despre Levinus...pe care *l-a ajutat* pentru că *i l-a recomandat* Erasmus¹¹⁹⁹. Și care s-a îndrăgostit de o fată „cinstită”¹²⁰⁰ dar cu „o zestre mică”¹²⁰¹.

Și Olahus îi spune lui Erasmus că *nu va scăpa de jignirile* călugărilor la adresa lui, pentru că a scris adesea împotriva „călugărilor fătarnici”¹²⁰².

Erasmus, pe 29 august 1532. De la Friburg¹²⁰³. Îi cere să fie *alături* de Levinus¹²⁰⁴. Și la scrisoare i-a anexat *Tragedia din Basilea*¹²⁰⁵. Un caz real, în care soțul și-a ucis soția gravidă și fiica de patru ani, apoi s-a sinucis aruncându-se de pe acoperișul casei¹²⁰⁶.

Însă sinucigașul nu a fost *îngropat* ci a fost „băgat într-un sac simplu” și „a fost aruncat în Rin”^{1207,1208}.

Alte două *consecințe dramatice* ale cazului: *socrul* asasinului a paralizat iar *fratele* soțului și-a ieșit din minți de durere¹²⁰⁹.

Două scrisori ale lui Olahus. Prima, scurtă, din 26 noiembrie 1532¹²¹⁰ iar a doua, mai lungă, din 31 ianuarie 1533¹²¹¹.

În prima, în prim-plan, este „Quirinus al tău”¹²¹². În a doua: despre *posibila întoarcere* a lui Erasmus *acasă*¹²¹³.

Erasmus, de la Friburg, îi scrie în ziua de 7 februarie 1533¹²¹⁴. E bolnav...și are trupul „mai găurit ca un ciur vechi”¹²¹⁵.

---

¹¹⁹⁸ Idem, p. 114.

¹¹⁹⁹ Idem, p. 110.

¹²⁰⁰ Idem, p. 112.

¹²⁰¹ Ibidem.

¹²⁰² Idem, p. 113.

¹²⁰³ Idem, p. 115.

¹²⁰⁴ Idem, p. 114.

¹²⁰⁵ Idem, p. 115-117.

¹²⁰⁶ Idem, p. 116.

¹²⁰⁷ A se vedea: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Rin>.

¹²⁰⁸ Nicolaus Olahus, *Correspondență cu umaniști batavi și flamanzi*, op. cit., p. 116.

¹²⁰⁹ Ibidem.

¹²¹⁰ Idem, p. 117.

¹²¹¹ Idem, p. 119.

¹²¹² Idem, p. 117.

¹²¹³ Idem, p. 118.

¹²¹⁴ Idem, p. 120.

¹²¹⁵ Idem, p. 119.

Olahus îi scrie de la Bruxelles lui Erasmus, pe 29 martie 1533¹²¹⁶ și îi vorbește despre tratativele lui cu regina în favoarea întoarcerii sale¹²¹⁷.

Erasmus îi răspunde pe 19 aprilie 1533¹²¹⁸ și îi vorbește despre Friburg ca despre un oraș „friguros”, cu aer „stricat” și cu „popor neospitalier”¹²¹⁹.

Ura *reciprocă* cu oecolampadianii¹²²⁰. Clerul are *oroare* de venirea lui¹²²¹. Și Erasmus îi numește *evangelici* pe *protestanți*: „Nimeni nu-i întrece pe acești *evangelici* în vorbărie și îngâmfare”¹²²². Și nimic *nu s-a schimbat*, se pare, din *mentalitatea* lor...

Erasmus e *categoric*, ca și noi, în următoarea chestiune: „sunt *în total dezacord* cu *autorii de secte*”¹²²³. Adică cu cei care presupun că *apară* Biserica în timp ce *o scindează* și *o denigrează*.

Și „autorii de secte” ai vremii *unelteau* multe împotriva lui Erasmus și erau oameni *foarte răzbunători*¹²²⁴.

Îi pare rău că Levinus e „atât de ușor la minte”¹²²⁵.

O a doua, a lui Erasmus, din 1 iunie 1533¹²²⁶. În care îl numește pe Olahus: „ocrotitorul meu”¹²²⁷.

Olahus îi scrie de la Bruxelles, pe 21 iunie 1533¹²²⁸ și îl cheamă *în mod urgent* în țară¹²²⁹.

Erasmus îi scrie pe 23 august 1533¹²³⁰ și îi spune că e *pregătit* să plece¹²³¹. La final: „neasemuitule protector”¹²³².

Tot de la Erasmus, pe 7 noiembrie 1533¹²³³. Despre mai multe incendii¹²³⁴.

¹²¹⁶ Idem, p. 124.

¹²¹⁷ Idem, p. 122.

¹²¹⁸ Idem, p. 126.

¹²¹⁹ Idem, p. 125.

¹²²⁰ Ibidem.

¹²²¹ Ibidem.

¹²²² Ibidem.

¹²²³ Ibidem.

¹²²⁴ Ibidem.

¹²²⁵ Ibidem.

¹²²⁶ Idem, p. 127.

¹²²⁷ Ibidem.

¹²²⁸ Idem, p. 128.

¹²²⁹ Ibidem.

¹²³⁰ Idem, p. 130.

¹²³¹ Idem, p. 129.

¹²³² Idem, p. 130.

¹²³³ Idem, p. 131.

A treia a lui Erasmus, din 23 ianuarie 1534¹²³⁵. Îi spune lui Olahus că *și-a scris* testamentul și că i se va publica tratatul *Despre pregătirea pentru moarte*¹²³⁶.

O foarte scurtă scrisoare a lui Olahus. Din 23 februarie 1534¹²³⁷. Îngrijorat de sănătatea lui Erasmus¹²³⁸.

O altă scrisoare, lungă, a lui Olahus, din 12 martie 1534¹²³⁹. În care îi spune lui Erasmus *un zvon*, care se va dovedi *foarte real*: „se spune că regele Angliei *a interzis* zilele trecute să se mai facă în biserici rugăciuni și slujbe pentru papă, așa cum era *obiceiul* până acum.

Mănăstirile *le-a împărțit* baronilor săi, care să le dărâme și să le folosească cum vor.

A emis apoi un edict prin care se poruncește ca nimeni *să nu-l recunoască* pe papă decât doar ca *episcop al Romei*.

Și se mai spune ceva: că trei sau patru principii ai lui, după ce *s-au despărțit* de soțiile lor legitime, urmându-i exemplul, s-au *însurat cu altele*. Dacă așa stau lucrurile, mi se pare că aceștia *l-au întrecut cu mult* pe Martin [Luther], schimbându-și soțiile după cum le vine pofta și cum e obiceiul la popoarele păgâne și barbare. Ce se va întâmpla *nu se știe*. Nu putem spera *nimic bun* din lucruri care *au început rău*”¹²⁴⁰.

Și astfel *s-a format* anglicanismul¹²⁴¹...care astăzi a ajuns la „hirotonirea” femeilor.

Erasmus îi răspunde pe 22 aprilie 1534¹²⁴² și îi dă dreptate, în parte, despre ce se întâmplă în Anglia¹²⁴³. Erasmus dă vina pentru *despărțirea*

¹²³⁴ Idem, p. 130-131.

¹²³⁵ Idem, p. 132.

¹²³⁶ Idem, p. 131.

¹²³⁷ Idem, p. 132.

¹²³⁸ Ibidem.

¹²³⁹ Idem, p. 135.

¹²⁴⁰ Idem, p. 133.

¹²⁴¹ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Biserica_Anglican%C4%83.

¹²⁴² Nicolaus Olahus, *Corespondență cu umaniști batavi și flamanzi*, op. cit., p. 136.

¹²⁴³ Idem, p. 135.

Angliei de papă pe *cardinalii* trimiși în Anglia cu 7 ani în urmă și vrea *împăcarea* cu englezii¹²⁴⁴.

A fost *bolnav* de Paști, se temea de *paralizie* și „[Martin] Luther a publicat o scrisoare pur și simplu *furioasă* din care nu respiră altceva decât *ură paricidă*”¹²⁴⁵.

Ultima scrisoare din acest epistolar publicat aici e a lui Olahus către Erasmus și e datată 25 iunie 1534. E trimisă de la Bruxelles¹²⁴⁶.

Și îi spune că [Thomas] Morus¹²⁴⁷ e și acum înțemnițat și că nu trebuie să îi mai fie frică de intrigi¹²⁴⁸. Trebuie să se teamă, mai degrabă, de „luptătorii luterani” și de *ura lor*¹²⁴⁹.

Nu urmează *nicio explicație*...asupra faptului de ce scrisorile dintre ei s-au oprit aici.

În *Alfavită suflătească*, Sibiu, 1803¹²⁵⁰, *prima problemă* luată în discuție a fost aceea a *pricinilor/ a motivelor* căderii lui Adam¹²⁵¹.

Și amintește câteva: necredința¹²⁵², călcarea de poruncă, mândria, iubirea de mărire¹²⁵³.

Dar din faptul că autorul (nu știm cine a scris-o) nu ia niciuna dintre aceste pricini *în calcul*, ci spune că *pricinile căderii* Protopărintelui nostru sunt „*nebunia și nesocotința* tuturor lucrurilor”¹²⁵⁴, înțelegem că el *discută* mai multe opinii vehiculate pentru a *lămuri* adevărul lor.

În a doua chestiune: Sfântul Adam, în Rai, trebuia „cu cunoștință să lucreze, ca să *cunoască* ceaî ce este bine, și să *păzească* porunca”¹²⁵⁵. Tot aici se spune că din „nelucrarea minții” a crescut în Adam

¹²⁴⁴ Ibidem.

¹²⁴⁵ Ibidem.

¹²⁴⁶ Idem, p. 138.

¹²⁴⁷ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Thomas_Morus.

¹²⁴⁸ Nicolaus Olahus, *Corespondență cu umaniști batavi și flamanzi*, op. cit., p. 137.

¹²⁴⁹ Ibidem.

¹²⁵⁰ Urmărim un exemplar din biblioteca ÎPS Iosif Naniescu, Mitropolitul Moldovei, care a fost dăruit *Bibliotecii Academiei Române* în anul 1894. E vorba despre *Alfavită suflătească*, Sibiu, 1803, în BAR, CRV 656, 289 p.

¹²⁵¹ Idem, p. 19.

¹²⁵² Ibidem.

¹²⁵³ Idem, p. 20.

¹²⁵⁴ Ibidem.

¹²⁵⁵ Ibidem.

necredința și din ea *nelucrarea* și *călcarea de poruncă*¹²⁵⁶. Și prin *călcarea de poruncă* s-a produs „*cădearea* dela darul lui Dumnezeu și *înstreinarea* dela dragostea lui cea Dumnezeiască”¹²⁵⁷.

Dacă Adam nu ar fi păcătuit, el „nu ar fi *căzut* în moarte”¹²⁵⁸. În moartea *sufletească* și apoi în *cea trupească*.

„Și cine sau cunoscut *pre sine*, cu adevărat *au cunoscut* pre Dumnezeu: iară cel ce *au cunoscut* pre Dumnezeu, și *pre sine sau cunoscut*”[Și cine s-a cunoscut pe sine *cu adevărat* a cunoscut pe Dumnezeu, iar cel ce *a cunoscut* pe Dumnezeu și pe sine *s-a cunoscut*]¹²⁵⁹.

Cunoaștere de sine prin curățirea de patimi, iluminare și umplere continuă de har și nu doar prin *introspecție psihologică*. Deci o cunoaștere *ontologico-ecclesială* și nu *psihologizantă*.

Iar la *cunoașterea de sine desăvârșită*, se continuă aici, se ajunge când venim „întru cunoștința faptelor”¹²⁶⁰, adică când ajungem la ea prin faptele bune.

Apoi urmează o pledoarie fermă pentru o *cunoaștere totalizatoare* a celor create de Dumnezeu, căci „pentru aceasta au pus [le-a pus] Dumnezeu înaintea ochilor noștri”¹²⁶¹.

În pagina următoare avem răspuns la întrebarea de unde „*să naște credința*”: „din ființă [din firea noastră] și din cunoștință”¹²⁶², din cunoașterea teologică.

În pagina a 24-a suntem învățați că trebuie să *îmbinăm* „osteneala cea din afară” cu „lucrarea minții”. Adică *osteneala fizică*, asceza trupului (post, metanii, închinăciuni, muncă fizică) cu *asceza minții*,

---

¹²⁵⁶ Ibidem.

¹²⁵⁷ Ibidem.

¹²⁵⁸ Idem, p. 21.

¹²⁵⁹ Ibidem.

¹²⁶⁰ Ibidem.

¹²⁶¹ Idem, p. 22.

¹²⁶² Idem, p. 23.

care e formată din citire teologică, rugăciune, contemplație, înțelegere duhovnicească.

Trebuie să ne ostenim ca să dobândim „înțelepciune dreaptă, și să ținem adevărul, și să petreacem întru dânsul *neîncurcați* până la sfârșit”¹²⁶³; până la sfârșitul *vieții* noastre.

„Rău socotitori”¹²⁶⁴, „pohtește” [pofteste]¹²⁶⁵, „amăruntul” [amănuntul]¹²⁶⁶, „a socoti”¹²⁶⁷ cu sensul de *a gândi/ a considera*.

În pagina a 31-a se subliniază faptul că „înțelepciune neînțelegătoare” este aceea „nelucrată” zilnic și „îndelungată vreme...*necurățită*”. Pentru că mintea noastră are nevoie de *lucrare continuă* dar și de *curățire duhovnicească*.

În PG 150 (Paris, 1865), Sfântului Grigorie Palama, „Thessalonicensis Metropolita”¹²⁶⁸, i s-au alocat col. 771-1372. Și catolicul nu îl numește „Sfânt”, pentru că îl consideră „Hesychastarum et Messalianorum Omphalopsychorum patronus”¹²⁶⁹ și îi găsește „mai multe erezii”.

Lista *scrierilor* sale: col. 775-786.

După care lista *adversarilor* săi: 785-788.

Însă cea mai interesantă listă, din care reiese vasta sa *cunoaștere teologică* și *atașamentul* față de Tradiție, e lista autorilor patristici *din care citează*. Care se află între col. 787-800.

Printre care se regăsesc: Sfântul Anastasie Sinaitul, Sfântul Andrei Criteanul, Sfântul Atanasie cel Mare, Sfântul Dionisie Areopagitul, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur¹²⁷⁰, Sfântul Clement Alexandrinul, Sfântul Cosma de Maiuma, Sfântul Chiril al Alexandriei, Sfântul Chiril al

¹²⁶³ Idem, p. 26.

¹²⁶⁴ Ibidem.

¹²⁶⁵ Idem, p. 28.

¹²⁶⁶ Idem, p. 29.

¹²⁶⁷ Ibidem.

¹²⁶⁸ PG 150, col. 771-772.

¹²⁶⁹ Ibidem.

¹²⁷⁰ Idem, col. 787-788.

Ierusalimului, Sfântul Diadoh al Foticeei, Sfântul Efrem Sirul, Sfântul Epifanie al Salaminei, Eusebiu de Cezareea, Sfântul Gherman al Constantinopolului, Sfântul Grigorie Teologul, Sfântul Grigorie al Nyssei, Sfântul Ioan Damaschin, Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, Sfântul Fotie cel Mare, Sfântul Maxim Mărturisitorul¹²⁷¹, Sfântul Sofronie al Ierusalimului¹²⁷².

Și bineînțeles că *nu sunt toți* cei pe care i-a cunoscut, prin scrierile lor, Sfântul Grigorie Palama.

De la col. 779 și până la col. 844 se prezintă *tilurile* operei sale. Iar de la col. 843 începe o scriere a lui Achindin împotriva sa. O alta a lui Leonis Allati, de la col. 861.

Astfel că *prima lucrare* a Sfântului Grigorie începe, de fapt, de la col. 909, cu *Theophanes*, sub formă dialogică. Theophanes întreabă și Theotimus răspunde. Ține până la col. 966.

După care începe *Prosopopoeiae*, de la col. 965, concepută ca *un dialog extins*. Până la col. 988.

De la col. 989 începe *Viața Sfântului Petru Athonitul*. Până la col. 1040.

Despre patimi și virtuți de la col. 1043, în col. 1045 amintind despre Origen. De la col. 1089 *Decalogus christianae legis...* la col. 1096 găsim sintagma: „Dumnezeului-om Iisus Hristos” [τοῦ Θεανθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ].

De hesychastis de la col. 1101. De la col. 1117: *De oratione et puritate cordis*. De la col. 1121: *Physica, theologica, moralia et practica capita CL*.

La col. 1129-1130 găsim o realitate *rară* în cărțile patristice și anume *o formă grafică*, unde un cerc mic este inclus într-unul mai mare. Prin aceasta *se explică* textul.

După cele 150 de capitole, care se termină odată cu col. 1226, de la col. 1225 începe *Hagioriticus Tomus*, pe care l-am recitit recent. Până la col. 1236. La final sunt *numele* celor care *au semnat* textul Sfântului Grigorie în semn de *acord total* cu el.

---

¹²⁷¹ Idem, col. 789-790.

¹²⁷² Idem, col. 791-792.

De la col. 1239 însă avem capitolele Sfântului Grigorie Sinaitul în număr de 137, și tot ale sale, de la col. 1299, alte capitole, pe diferite teme, în număr de 7. O a treia lucrare a Sfântului Grigorie Sinaitul, *De quiete et oratione*, începe la col. 1303. Nu știu de ce sunt *intercalate* aici.

De la col. 1347 se revine la Sfântul Grigorie Palama, col. 1372 încheind volumul.

În PG 151 se continuă opera Sfântului Grigorie Palama de la col. 9 până la col. 1186. Iar de la col. 9 avem *Omiliile* sale. 43 de *Omilii* până la col. 550.

De la col. 551 începe *encomionul* Sfântului Patriarh Filotei pentru Sfântul Grigorie Palama. Până la col. 678.

De la col. 679 tomosurile celor 3 sinoade, pe care Părintele Profesor Ică jr. le-a editat recent în Sfântul Grigorie Palama, *Tomosuri dogmatice – Viața – Slujba*, Scrieri I, studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2009, cartea având 741 p.

Textele celor 3 tomosuri se încheie în col. 770. Urmează 12 texte ale Sfântului Filotei al Constantinopolului împotriva lui Gregoras. Și după două appendice și un epilog...se ajunge la col. 1186, unde, în *Cuprins*, se spune că *se termină* opera Sfântului Grigorie Palama.

Însă, se observă, că e numai *o parte* din ea, că nu există *scrisori* ale sale și alte opere, în schimb, avem alte texte patristice *incluse* în spațiul său editorial.

CSEL = *Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum*. Și în primul volum al colecției, apărut la Vindobona¹²⁷³, în MDCCCLXVI [1866], s-au editat Sulpicius Severus (*Chronicorum*, *Epistolae Tres* și *Dialogi*), Minucius Felix (*Octavius*) și Iulius Firmicus Maternus (*De errore profanarum religionum*).

Sulpicius Severus este autorul *Vieții* Sfântului Martin de Tours¹²⁷⁴.

¹²⁷³ A se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/Vindobona>.

¹²⁷⁴ Idem: http://www.documentacatholicaomnia.eu/04z/z_0360-0425__Sulpicius_Severus__De_Vita_Beati_Martini_Liber_Unus__MLT.pdf.html.

În vol. al 3-lea, partea I, editat în 1868, avem opera Sfântului Ciprian al Cartaginei. După introducerea de 89 de pagini a lui Guilelmus Hartel, urmează *Vita Caecili Cypriani*. La p. 114-118 găsim opera sa trecută în revistă.

Începe cu *Ad Donatum*, a 5-a e *De Catholicae Ecclesiae unitate*, urmează *De lapsis*, în total 15 lucrări. După acestea urmează epistolele, în număr de 81. „*Opera spuria*” e formată din 17 lucrări, printre ele fiind 4 scrisori și 6 imne.

Cu opera sa sunt 842 de pagini din acest volum.

Vol. 3, parte a 2-a, editat în 1871, conține *Epistolele* Sfântului Ciprian. O coincidență frumoasă: tot 842 de pagini.

În vol. 3, partea a 3-a, găsim tot opere ale Sfântului Ciprian. Începe cu *De spectaculis*. 325 pagini.

Vol. 4 e dedicat lui Arnobius¹²⁷⁵ (*Adversus nationes*, în 7 cărți, 285 de pagini în ediția de față). Publicat în 1875.

În vol. 5, editat în 1882, îl avem pe Paulus Orosius, cu *Historiae adversus paganos*, în 7 cărți. Adică 680 de pagini în ediția de față.

În *Evhologhionul cel Mare*, Veneția, 1891, p. 39, *prima miridă*, dintre cele nouă, este a *Puterilor cerești*:

Εἶτα λαβὼν β'. σφραγίδα, καὶ αἵρων μερίδα μίαν ἐξ αὐτῆς, τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ ἁγίου Ἀρτου, πλησίον αὐτοῦ, ἀπέναντι τῆς μερίδος τῆς Θεοτόκου· καὶ ποιῶν ἀρχὴν τῆς πρώτης τάξεως, λέγει·
Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων.

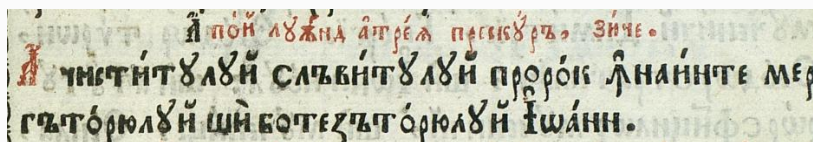
În *Liturghierul grecesc*, editat la Roma în 1950,¹²⁷⁶ avel același text liturgic:

Εἶτα λαβὼν τρίτην προσφορὰν, καὶ αἵρων ἐξ αὐτῆς πρώτην μερίδα, τίθησιν αὐτὴν ἐν τῷ ἀριστερῷ μέρει τοῦ ἁγίου Ἀρτου, πλησίον τῆς μέσης αὐτοῦ, ποιῶν ἀρχὴν τῆς πρώτης τάξεως, καὶ λέγει·
Εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, καὶ πασῶν τῶν ἐπουρανίων Δυνάμεων Ἀσωμάτων.

¹²⁷⁵ Idem: <http://en.wikipedia.org/wiki/Arnobius>.

¹²⁷⁶ Pagina 14, cf. sursa: http://www.patronagechurch.com/DL-Chrysostom-Rome_1950/htm/14.htm.

În *Liturghierul* de la Iași, 1818, cu text îndreptat de Fericitul Veniamin Costache¹²⁷⁷, mitropolitul Moldovei, avem următorul text la mirida întâi a Proscomidiei: „A cinstului slăvitului proroc înaintea mergătoriului și botezătorului Ioann”¹²⁷⁸.

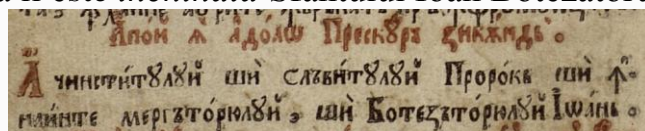
Vorbind despre *istoria* Proscomidiei în cartea sa: *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor*¹²⁷⁹, Părintele Profesor Petre Vintilescu spune următoarele despre *prima miridă*¹²⁸⁰:

Cu privire la proskomidirea de miride pe numele sfinților, pe numele viilor și al morților, o instrucțiune formulată expres o întâlnim pentru prima oară abia în regulile redactate de patriarhul Nicolae Gramaticul. După ce dă indicațiuni asupra scoaterii agnețului din prima prosforă și a miridei pentru Sfânta Fecioară din a doua, prescrie întrebuințarea celor de a treia și a patra pentru miridele sfinților, iar alte prosfore pentru vii și pentru morți. Astfel, „prosfora a treia” — zice el: „Primește, Doamne, jertfa aceasta pentru rugăciunea mijlocitoare (тѣ пресвѣтъ) a sfințelor și cereștilor puteri Mihail, Gavriil și a celorlalte cete, spre iertarea păcatelor aceluia care a adus” (această prosforă). „Prosfora a patra: Pri-

Cu alte cuvinte, *adevărul* primei miride e de partea Liturghierului grecesc și prima miridă trebuie să fie închinată *Puterilor cerești*.

Puțin mai încolo, același autor spune că în Liturghierul de la Sofia, din 1928 și în Liturghierul românesc, din 1937, s-a preluat tradiția grecească și prima miridă, dintre cele nouă, a fost *dedicată* Puterilor cerești¹²⁸¹.

În Liturghierul de la Blaj, din 1756, prima mirida îi este *închinată* Sfântului Ioan Botezătorul¹²⁸².

¹²⁷⁷ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Veniamin_Costache.

¹²⁷⁸ Cf. BAR, CRV 894, p. 83.

¹²⁷⁹ Titlul integral: Pr. Prof. Petre Vintilescu, *Liturghiile bizantine privite istoric în structura și rânduiala lor*, cu rezumat în franceză, Ed. Tipografia cărților bisericești, București, 1943, 143 p.

¹²⁸⁰ Idem, p. 30.

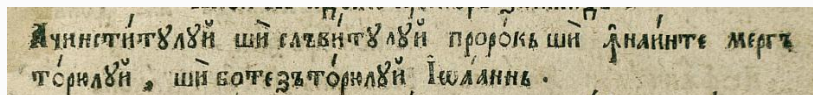
¹²⁸¹ Idem, p. 36.

¹²⁸² Cf. BAR, CRV 300, p. 70.

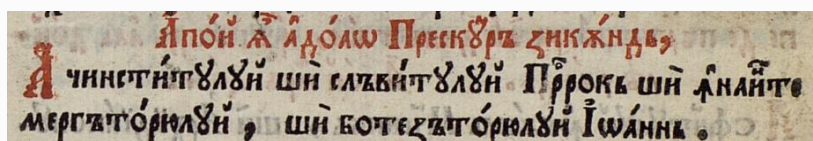

Și din edițiile 1756 și 1818 ale Liturghierului se observă faptul că grafia românească e *Proroc* și nu *Prooroc*, așa cum găsim în cărțile liturgice din secolul al XX-lea cât și azi.

În *Liturghierul de la Iași*, din 1747, îl avem pomenit tot pe Sfântul Ioan Botezătorul¹²⁸³:

Și în *Liturghierul de la Târgoviște*, din 1713, al Sfântului Antim Ivireanul¹²⁸⁴...

...cât și în *Liturghierul de la Râmnic*, din 1817, p. 81¹²⁸⁵, găsim același lucru: pomenirea Sfântului Ioan Botezătorul.

Întrebarea e următoarea: *de când și de la cine* am început noi să pomenim *cu două miride* pe Sfinții Proroci, dacă *am tradus* textele liturgice după edițiile grecești și acolo, prima miridă, e dedicată *Puterilor cerești*?

Alexandru Dragomir (1916-2002) își notează, pe 30 iulie 1977, despre *înotul la Snagov* „printre nufării călduți ca-n junglă”¹²⁸⁶. Vede *maniheismul* gândirii lui Marx pe 10 ianuarie 1978¹²⁸⁷.

¹²⁸³ Cf. BAR, CRV 255, p. 59.

¹²⁸⁴ Cf. BAR, CRV 164, p. 67.

¹²⁸⁵ Downloadat din *arhiva online* a Mănăstirii Stavropoleos din București, cf. locației:

http://www.stavropoleos.ro/files/DVD_carti%20de%20slujba/146_liturghier_rimnic_1817.pdf.

¹²⁸⁶ Alexandru Dragomir, *Semințe*, ed. îngrij. de Gabriel Liiceanu și Bogdan Mincă, Ed. Humanitas, București, 2008, p. 12. Cartea are 268 p.

¹²⁸⁷ Idem, p. 20.

Considera poezii drept „nebunii” care știu „să fie *psihiatрії* lumii”¹²⁸⁸. Și pe 17 ianuarie 1984 se întreba dacă „*ascunsul* (sexualitate, perversiune, droguri, spionaj)” este *un surogat* pentru „*rădăcini* (tradiție, familie, patrie)”¹²⁸⁹. Da, cu siguranță!

Și Îl numește pe *Dumnezeu* drept „Atemporalitate universală”¹²⁹⁰ în data de 7 februarie 1984.

Aștepta cărți care „să răsucescă lumea”¹²⁹¹. Despre *efemeritatea* luminii la impresionisti¹²⁹². Numea *absurdul* „zona neîntrebării”¹²⁹³. Și includea *conștiința* și *memoria* în mișcare¹²⁹⁴. Fără de care mișcarea/ existența personală *nu își asumă nimic* și nici nu reține ca *important* vreun detaliu.

Pe 18 decembrie 1985 intuia faptul că noi nu ne judecăm pe noi înșine niciodată *la modul definitiv* așa cu o fac cei *din jurul* nostru¹²⁹⁵. De aceea și *greșesc* în relație cu noi, socotind că nu mai putem *surprinde* prin nimic.

Însă, paradoxal, considera că nu există *genii* „în exegeză și în critică” pentru că „textul mărginește”¹²⁹⁶. Dar critica și exegeza pot crea *enorm* tocmai pentru că sunt *o raportare foarte personală* la *texte* și, în primul rând, la *autorii* textelor.

Troleibuzul 87 te ducea până la Bellu în 1986¹²⁹⁷. Istoria văzută ca „*democrație* a timpului”¹²⁹⁸. În sensul că istoria e formată „după părerile multora”¹²⁹⁹. Adevărata *înțelegere* a textului o ai atunci când „simți că-l moștenești”¹³⁰⁰. Pentru că

---

¹²⁸⁸ Idem, p. 49.

¹²⁸⁹ Idem, p. 73.

¹²⁹⁰ Ibidem.

¹²⁹¹ Idem, p. 94.

¹²⁹² Idem, p. 97.

¹²⁹³ Idem, p. 101.

¹²⁹⁴ Idem, p. 102.

¹²⁹⁵ Idem, p. 103.

¹²⁹⁶ Idem, p. 104.

¹²⁹⁷ Idem, p. 106.

¹²⁹⁸ Idem, p. 109.

¹²⁹⁹ Ibidem.

¹³⁰⁰ Idem, p. 110.

numai când simți că a devenit *una cu tine* nu mai poți să îl uiți.

Nu există nicio însemnare din decembrie 1989. Ar fi trebuit să fie în p. 120.

Pe 6 mai 1991 o singură propoziție: „Singurătatea sporește *instinctul autodistrugerii*”¹³⁰¹.

„Greșelile inteligenței”¹³⁰². Despre mașinile pe care *le folosim* fără să știm *cum funcționează*¹³⁰³. „Ideile fundamentale” ca „ulcele”¹³⁰⁴. Cultura s-a muzealizat¹³⁰⁵ pe când „natura a devenit *turism și rezervație*”¹³⁰⁶. Despre cum noi, românii, „trăim *tradițional*, [și] nu *istoric*”¹³⁰⁷. Și se explică în câteva fraze...cu care sunt de acord.

Pe 12 februarie 1995 face o însemnare care *ne vizează*: „Este ceva *stănut* în orice cler. Prin *instituție și profesionalizare*. O lipsă *de prospețime* în credință, un *transfer* al credinței de la *individual* la *instituțional*”¹³⁰⁸. Fiindcă ajungem *să slujim* pentru că suntem *preoți* și nu pentru că suntem *oameni ai credinței* în primul rând. Devenim niște *profesioniști* ai slujbei, care nu mai trăim *ingenuu* actele credinței ci *rutinizat*, obosiți de atâtea slujbe.

Pe 6 mai 1995 intuiește bine faptul că „intelectualul răsăritean (inclusiv al nostru) stă *sub hipnoza* „genialului”...[când] nevoia *cea mare* este cea *a stratului mijlociu*”¹³⁰⁹. Însă *românul mediu* vrea să fie *genial* din orgoliu și nu pentru că *îi place* schingiuirea interioară a creației. Tocmai de aceea *ratarea* lui e un *orgoliu rănit*.

---

¹³⁰¹ Idem, p. 125.

¹³⁰² Idem, p. 126.

¹³⁰³ Idem, p. 128.

¹³⁰⁴ Idem, p. 134.

¹³⁰⁵ Idem, p. 138.

¹³⁰⁶ Ibidem.

¹³⁰⁷ Idem, p. 144.

¹³⁰⁸ Idem, p. 150.

¹³⁰⁹ Idem, p. 152.

Pe 4 decembrie 1995 autorul considera că românul *joacă teatru*¹³¹⁰. Pe 21 februarie 1997 afirma că *orice idee este minoră*¹³¹¹ pentru că „ne vine de undeva și are consecințe”¹³¹².

Nicio însemnare despre *contemporanii recenți*. Ar fi făcut *același lucru* dacă...s-ar fi publicat în *timpul vieții*?

Cioran e amintit în treacăt. La fel și Noica, tatăl. Iar despre GDS, în abreviere, la p. 208.

Dar iată că m-am *înșelat* cu...*recenții*!

La p. 232 apare *Hopa*, tradus la n. 45 ca: *Horia-Roman Patapievici*. L-a văzut la TV și i-a dedicat un sfert de pagină.

La p. 236 despre *fraza* lui Pleșu și *raționamentul* lui Patapievici. Și despre Liiceanu pe pagina următoare.

Peste o pagină: despre *chiliasmul/ hiliasmul* lui Cioran și I. D. Sârbu¹³¹³.

În p. 243 despre Caragiale, Stan și Bran. În p. 255 despre *comunist*, care „vorbește tare și se montează singur”; se pune în scenă de unul singur. Iar *fanaticul* e „nedialogabil”¹³¹⁴.

Nina¹³¹⁵ e *soția* autorului? O numește „singura oază”¹³¹⁶. Și în aceeași pagină, la polul *opus* Ninei, și o *tăioasă* la adresa lui C. T. Popescu: „Ce *tragicomedie*: să te *erijezi* în judecătorul suprem, *atoatehotărâtorul*, și să te cheme *Popescu* (Cristian Tudor)”¹³¹⁷.

În p. 262 e ce n-a fost în toată cartea: *minimalizări* și *maximalizări* de *recenți*. Cei luați în

---

¹³¹⁰ Idem, p. 157.

¹³¹¹ Idem, p. 165.

¹³¹² Ibidem.

¹³¹³ Idem, p. 239.

¹³¹⁴ Idem, p. 255.

¹³¹⁵ Idem, p. 261.

¹³¹⁶ Ibidem.

¹³¹⁷ Ibidem.

batjocură: Zoe Petre, Emil Constantinescu, Ana Blandiana, C. V. Tudor, Paler, Dinescu, Alecu Paleologu, M. Șora, Răzvan Theodorescu, Stelian Tănase. Dar „România adâncă” e formată din: „Patapieviți, Liiceanu, Pleșu, Sorin Vieru”. Și acum e *normal* de ce îl publică „cu atenție” și d-l Liiceanu...

În p. 263 e încondeiat și „Conu’ Leonida Brucan”. Ultimul rând e *în franceză*¹³¹⁸.

Constantin Noica, spune Gabriel Liiceanu într-o *prefață* la altă carte a lui Dragomir, avea „*trei calități* care ar fi făcut din el *profesorul ideal* de filosofie”¹³¹⁹.

Prima: *disponibilitate* pentru studenți, a doua: „o enormă *vocație didactică*”, a 3-a: își *apropria* gândirea filosofică a altora și te învăța să devii *tu însuși* după ce ai parcurs filosofia¹³²⁰.

Însă Noica nu a reușit niciodată „*să pătrundă* în universitate”¹³²¹...

Amintirile lui Alexis de Tocqueville (1805-1859), în română, au 375 de pagini¹³²².

Și autorul începe să le scrie pe când era „retras *pentru moment* de pe scena publică”¹³²³. O scriere personală: „așternute pe hârtie decât *pentru mine*”¹³²⁴.

Nu vrea să îi *flateze* nici pe alții și nici pe sine¹³²⁵. Și își *scrie* viața...pentru că posteritatea „reține îndeobște doar *marile crime*, nu și *viciile mărunte*”¹³²⁶. Presimte revoluția din anul 1848¹³²⁷,

¹³¹⁸ Idem, p. 265.

¹³¹⁹ Alexandru Dragomir, *Crise banalități metafizice*, prelegeri reconstruite de Gabriel Liiceanu și Cătălin Partenie, pref. de Gabriel Liiceanu, postfață de Andrei Pleșu, ed. a II-a, Ed. Humanitas, București, 2008, p. XXVIII. Prima ediție e din 2004. Această a doua ediție are 260 p.

¹³²⁰ Ibidem.

¹³²¹ Ibidem.

¹³²² Cităm: Alexis de Tocqueville, *Amintiri*, trad. din lb. fr., studiu introd., cronologie și note de Cristian Preda, Ed. Nemira, București, 2007. S-a tradus ed. Paris, 1893.

¹³²³ Idem, p. 41.

¹³²⁴ Ibidem.

¹³²⁵ Idem, p. 41-42.

¹³²⁶ Idem, p. 43.

¹³²⁷ Idem, p. 47.

despre care, cu un an înainte, spunea că e *vulcanul* peste care Franța *doarme*¹³²⁸.

Nu s-a amestecat în „agitația banchetelor”¹³²⁹.

Pe 22 februarie 1848 oamenii încep *să iasă* pe străzi în Paris...și apar *primii* uciși și răniți¹³³⁰. Pe 23 februarie agitația *a sporit*¹³³¹. Decizia de a se forma *un nou guvern*¹³³².

Fiind în *Camera* Parlamentului, autorul își vedea colegii politici ca pe „o *haită de câini* cărora li se smulge din gura pe jumătate plină *hrana* ce le fusese aruncată”¹³³³.

Și guvernul a fost demis „în doar două minute”, după „8 ani de putere”¹³³⁴.

Iar autorul consideră că revoluția franceză de la 1848 a fost produsă de „emoția populară” și nu *premeditată*¹³³⁵.

Însă pe 24 februarie 1848, autorul află de la bucătăreasa lui¹³³⁶ că „guvernul *masacra sărăcimea*”¹³³⁷.

Și „n-am apucat să pun bine piciorul în stradă că am și *simțit*, pentru întâia dată, *atmosfera revoluțiilor*. Mijlocul străzii era gol. Nicio prăvălie nu-și deschisese porțile. Nu se zărea nicio trăsură și nici un trecător. Lipseau de asemenea țișetele *obișnuite* ale negustorilor ambulanți. În fața porților, strânși în grupuri mici, vecinii discutau *cu voce joasă*, iar pe chipuri *li se citea spaima*”¹³³⁸.

Începând cu ora nouă dimineața se dărmă *gheretele* pentru a se construi *baricade*¹³³⁹. Cine construiește baricadele? „Răzvrățiții”¹³⁴⁰. Și când a auzit cum vorbește *clasa de mijloc*, autorul și-a dat

¹³²⁸ Idem, p. 47, 50.

¹³²⁹ Idem, p. 53.

¹³³⁰ Idem, p. 63-63.

¹³³¹ Idem, p. 64.

¹³³² Idem, p. 65.

¹³³³ Idem, p. 66.

¹³³⁴ Ibidem.

¹³³⁵ Idem, p. 69.

¹³³⁶ Ibidem.

¹³³⁷ Idem, p. 70.

¹³³⁸ Ibidem.

¹³³⁹ Idem, p. 71-72.

¹³⁴⁰ Idem, p. 73.

seama că „în Franța un guvern *greșește* dacă se va sprijini doar pe *interesele particulare* și pe *pasiunile egoiste* ale unei *singure clase*”¹³⁴¹.

Revoluționarii *pătrund* în Camera deputaților, „cei mai mulți [fiind] *înarmați*”¹³⁴². Întors acasă, pe 24 februarie 1848, autorul a fost *trist ca niciodată*¹³⁴³. Însă pe 25 februarie 1848 a asistat la faptul cum „poporul de jos” a „devenit, peste noapte, *singurul stăpân* al Parisului”¹³⁴⁴.

Principesa fuge¹³⁴⁵...Iar „monarhia din [luna] iulie [1848] *a căzut*, deci, *fără luptă*, surpându-se mai degrabă *singură*”¹³⁴⁶.

ÎPS Ioan al Evhaitelor sau *Mavropus* se referea la „ῥωμαϊκῇ δυναστείᾳ” [dinastia romaică]¹³⁴⁷ când vorbea despre *Imperiul Roman de Răsărit*, pe care, în mod impropriu, mulți îl numesc „bizantin”.

Sfântul Teofilact al Ohridei spunea despre *sciți* că sunt „*odrasle* ale stâncilor și ale stejarilor”¹³⁴⁸ atunci când sunt *atacați* de dușmani. Adică *se retrag* în locuri pustii, singuratice, din care *atacă*.

Checavmenos [Κεκαυμενος] numea Imperiul „Ῥωμανία”¹³⁴⁹ / *Romania*. Și tot el spune despre cum a apărut „o stea cometă [ἀστὴρ κομήτης]” pe cer, care „era *mare*, asemănătoare întrucâtva cu *o grindă* și apăsarea *în fiecare seară* ca luna”¹³⁵⁰.

Ioannis Schilitsis/ Ioan Skylitzes amintește despre faptul că Sfânta Protomartiră Tecla e *pomenită* la 24 septembrie¹³⁵¹.

Iar Teodor Prodromos, poet romeic, care a adormit în jurul anului 1166, ca *monah*¹³⁵², spune că

¹³⁴¹ Idem, p. 74.

¹³⁴² Idem, p. 84.

¹³⁴³ Idem, p. 97.

¹³⁴⁴ Idem, p. 102.

¹³⁴⁵ Idem, p. 87.

¹³⁴⁶ Idem, p. 93.

¹³⁴⁷ *** *Izvoarele Istoriei României*, vol. III, *Scriitori bizantini (sec. XI-XIV)*, publicate de Alexandru Elian și Nicolae-Șerban Tanașoca, Ed. Academiei RSR, București, 1975, p. 2.

¹³⁴⁸ Idem, p. 19.

¹³⁴⁹ Idem, p. 22.

¹³⁵⁰ Idem, p. 28-29.

¹³⁵¹ Idem, p. 59.

¹³⁵² Idem, p. 187.

vecinul lui, un cizmar, fierbea vinul *cu piper* și mânca „brânză vlahă de un ban”¹³⁵³. Însă poetul avea și *manta țesută la război* de către femeile vlahă¹³⁵⁴.

Ioannes Zonara/ Ioan Zonaras amintește despre *convertirea* scitului Κεγένη/ Chegeni/ Kegen și despre *botezarea* lui la Constantinopol¹³⁵⁵.

Nichitas Honiatis/ Nichita Choniates vorbește despre „obiceiul” sciților: *prădau* totul în cale și încărcau prăzile *pe cai*¹³⁵⁶. Și autorul presupunea că „barbarii” sciți, când mergeau la luptă, *beau sângele* propriilor lor cai și își împlineau „pofa animalică” cu *iepele* pe care le călăreau¹³⁵⁷.

și din arcuri încovoiate și săgeți. Sînt și unii care, în luptă, agită și învîrtesc în jurul lor și sulite. Și același cal îl și poartă pe scit, ducîndu-l prin vîltoarea luptei și îi dă și hrană, din vinele deschise¹⁶, după cum se spune, ba chiar, dacă e vorba de o iapă, împlinește, se pare, și pofa animalică a barbarului. Pentru trecerea fluviului, sciții se folosesc de un burduf de piele, umplut cu

Tot el vorbește despre cum Petru și Asan „s-au *năpustit* spre Istru [Dunăre] și trecându-l *s-au unit* cu sciții din vecinătate”¹³⁵⁸.

Sergios Colivas/ Sergios Colyvas amintește despre Καλλιόπη/ Calliopi, muza lui Ομηρικὴ/ Homer¹³⁵⁹.

Eftimios Tornichis/ Euthymios Tornikes vorbește despre „gloata sciților”¹³⁶⁰ iar Gheorghios Acropolis/ Georgios Akropolites spune că sciții sunt „înarmați *mai ușor* [decît italiciei]” încât „sunt *mai liberi în mișcări* când sar *asupra* vrăjmașilor”¹³⁶¹.

Jurnalul Părintelui Ioan Pinteă¹³⁶², abia apărut, cuprinde însemnări *de dinainte* și *de după* 1989, fără o periodizare strictă. Doar câteodată apar *ani* și *locuri* bine determinate.

¹³⁵³ Ibidem.

¹³⁵⁴ Ibidem.

¹³⁵⁵ Idem, p. 220-221.

¹³⁵⁶ Idem, p. 249.

¹³⁵⁷ Ibidem.

¹³⁵⁸ Idem, p. 259.

¹³⁵⁹ Idem, p. 376-377.

¹³⁶⁰ Idem, p. 383.

¹³⁶¹ Idem, p. 401.

¹³⁶² [Pr.] Ioan Pinteă, *Proximități și mărturisiri*, col. *Jurnal & Memorii*, Ed. Cartea românească, București, 2012, 307 p.

„Părul bătrân de la casa parohială”¹³⁶³ e prima imagine a cărții. La Chintelnic¹³⁶⁴.

Erudiția își face *simțită* prezența.

„Gândurile *urâte*” sunt „asemenea *păsărilor negre* croncănitore și hrăpărețe”¹³⁶⁵. Crucea *simplă* a lui Steinhardt și *interesul* mântuirii¹³⁶⁶. A scris *Canonul Sfântului Pahomie de la Gledin*¹³⁶⁷.

După Sfântul Ieronim..., *lectură proaspătă* din Novalis”¹³⁶⁸. Despre jurnalul, în două volume, al lui Alexandru Baciuc¹³⁶⁹. Cu Steinhardt a început *din prima pagină* și acesta *revine* în paginile sale.

A fost de Hanukkah la sinagogă¹³⁷⁰...dar *exagerează blasfemic* atunci când spune că „muzica lui Mozart e o „divină degajare”, e *ca Duhul*” [Sfânt]¹³⁷¹.

Relația Părintelui Nicolae Steinhardt cu Sfântul Mare Mucenic Mina¹³⁷². Nu-mi place *privirea de sus* din *sfârșitul* acesta de frază: „spunea și râdea ca *un copil zăpăcit* care și-a aflat jucăriile pierdute”.

Include scrisori *decontextualizate* în *Jurnal*. Prima e „Către Andrei”¹³⁷³. ...Și autorul reușește să fie mai mult *literat* decât *preot* în scrisorile sale.

Părintele Nicolae Steinhardt a fost făcut monah *fără acordul* PS Teofil al Clujului¹³⁷⁴. Despre *drum și cărare*¹³⁷⁵. Dar nu vrea să scrie în *Jurnal* despre momentele sale *de supărare*¹³⁷⁶. Adică vrea să ne dea o imagine *retușată* despre sine. Pe lângă *manierismul* scrisului său.

¹³⁶³ Idem, p. 5.

¹³⁶⁴ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Chintelnic,_Bistri%C8%9BaN%C4%83s%C4%83ud.

¹³⁶⁵ [Pr.] Ioan Pinte, *Proximități și mărturisiri*, op. cit., p. 6.

¹³⁶⁶ Idem, p. 6-7.

¹³⁶⁷ Idem, p. 7.

¹³⁶⁸ Idem, p. 9.

¹³⁶⁹ Idem, p. 10.

¹³⁷⁰ Idem, p. 11.

¹³⁷¹ Ibidem.

¹³⁷² Idem, p. 12.

¹³⁷³ Idem, p. 13. La Alexandru Vakulovski, în romanul său *Bong* (Polirom, 2007), am văzut, în același fel, introducerea de *emailuri fără specificații*.

¹³⁷⁴ Idem, p. 15.

¹³⁷⁵ Idem, p. 15-16.

¹³⁷⁶ Idem, p. 17.

Îl găsește „foarte ortodox” pe Caragiale în *schițele* lui¹³⁷⁷. La care doamna preoteasă¹³⁷⁸ adaugă: „îl urmează pe Steinhardt în această poziție, pentru că Fericitul Nicolae Steinhardt a comentat *O scrisoare pierdută* și a considerat gestul Zoei de *a-l ierta* pe Cațavencu drept un gest *foarte creștinesc*”...

Sfârșitul p. 22 e dedicat unui enoriaș din Chintelnic: Ioan Ciocan. Autorul găsind *de bună* numai zicerea...dar unde nu avem nicio *referință* despre *autorul* ei. Să fie oare mai bună *zicerea* decât *autorul*?

Prima eroare grafică: *haști* în loc de *Paști*. Pagina 24.

După *prea mult* Steinhardt, 8 rânduri despre *Jurnalul* lui Gala Galaction¹³⁷⁹, pe care l-am citit și eu. Semn că *Jurnalul* său nu e *diacronic*.

Despre *bețivi* întorși la Hristos¹³⁸⁰. Despre cărți de rugăciuni *îndelung folosite*¹³⁸¹. Îl consideră pe Părintele Alexander Schmemmann „preotul inimii mele”¹³⁸². Preocuparea de *a citi* de după liceu¹³⁸³. A fost cu Ion Pop la înmormântarea lui Ioan Alexandru¹³⁸⁴.

Însă la p. 39, datorită Prof. Ion Pop¹³⁸⁵, apare prima *enervare lingvistică* a autorului pe un confrate: „la un moment dat *un brav* ieromonah, sosit *tocmai* de la București, *priceput la toate*, mereu aflat *în treabă, obraznic și fără măsură*, a început „să-i dea lecții” despre poezie *tocmai* lui Ion Pop”¹³⁸⁶. Bineînțeles: ieromonahul *n-are nume* în carte. Iar autorul ar fi avut „multe de zis”...pe care *le-a lăsat* în afara cărții.

¹³⁷⁷ Idem, p. 18.

¹³⁷⁸ Soția mea. A se vedea: <http://www.teologiepentruazi.ro/cv-dr-gianina-maria-cristina-piciorus/>.

¹³⁷⁹ [Pr.] Ioan Pinte, *Proximități și mărturisiri*, op. cit., p. 30.

¹³⁸⁰ Idem, p. 31.

¹³⁸¹ Idem, p. 32.

¹³⁸² Idem, p. 34.

¹³⁸³ Idem, p. 38.

¹³⁸⁴ Ibidem.

¹³⁸⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Pop.

¹³⁸⁶ [Pr.] Ioan Pinte, *Proximități și mărturisiri*, op. cit., p. 39.

A scris și *Slujba* Sfântului Mucenic Atanasie din Bichigiu, care a fost executat „pe dealul Mocirla de lângă Salva la vârsta de 104 ani”¹³⁸⁷. Și autorul amintește de mai multe ori despre *Runc*, satul în care s-a născut.

De ce *Lui* cu majusculă în formula: „crucea *Lui* Hristos a preaslăvit”¹³⁸⁸? E o formă de legătură aici...

Correspondență cu Robert Lazu și recitește *Jurnalul* lui Theodor Pallady¹³⁸⁹.

Falsă smerenie în expresia: „un mic și nevrednic preot de țară”¹³⁹⁰. Ce are *locul* în care ești cu *teologia* pe care poți s-o scrii sau cu *cultura* pe care o poți dobândi?

„Ucenicia se face”¹³⁹¹. Cărțile lui Șora și „Violeta, soția mea”¹³⁹². „Prefăcătoria necesară și minciuna de necesitate” fundamentate pe *Convorbirile* Sfântului Ioan Cassian¹³⁹³. Am avut aceeași reacție, când le-am citit, cu a autorului.

Prea laudativ la adresa lui *Orbitor* – *aripa dreaptă*¹³⁹⁴ cât și la adresa *Râsului Patriarhilor*¹³⁹⁵.

„Delușor”¹³⁹⁶, „orice fragment e *orgolios*”¹³⁹⁷, îl găsește pe Cioran „*viguros și tonifiant*”¹³⁹⁸, a vizitat casa lui Cioran din Rășinari și a văzut bustul „mic și pipernicit” din fața casei parohiale¹³⁹⁹.

„Poezia e o *cheiță de aur* cu care poți deschide inima omului”¹⁴⁰⁰. Puțin mai încolo: „*postul adevărat înseamnă să te lași de ceea ce nu te poți lăsa*”¹⁴⁰¹.

---

¹³⁸⁷ Ibidem.

¹³⁸⁸ Idem, p. 40.

¹³⁸⁹ Idem, p. 41-42.

¹³⁹⁰ Idem, p. 43.

¹³⁹¹ Idem, p. 45.

¹³⁹² Idem, p. 46.

¹³⁹³ Idem, p. 49.

¹³⁹⁴ Idem, p. 47.

¹³⁹⁵ Idem, p. 51.

¹³⁹⁶ Idem, p. 54.

¹³⁹⁷ Idem, p. 55.

¹³⁹⁸ Idem, p. 56.

¹³⁹⁹ Idem, p. 56-57.

¹⁴⁰⁰ Idem, p. 59.

¹⁴⁰¹ Idem, p. 62.

Însă autorul își reține sensibilitatea cel mai adesea și mizează pe atenție.

„Tanti Letiția” aduce *metaniile* în prim-plan¹⁴⁰². Rugăciunea *pentru soțiile noastre*¹⁴⁰³. În *curte la Dionis* a fost primul text al lui Eliade pe care l-a citit¹⁴⁰⁴. Suferința și prohodirea „tanti Ana”¹⁴⁰⁵. Nu-i place *monstruoasa* veselie a cimitirului de la Săpânța¹⁴⁰⁶. Iar „versurile de pe cruci...sunt, cu puține excepții, *însăilări maneliste*”¹⁴⁰⁷. De acord! Ele arată gradul nostru *scăzut de reflecție teologică*. De unde să învețe românul de rând *să gândească teologic*...dacă e o penurie de predici cu *organicitate teologică*?

Scufundări în copilăria sa¹⁴⁰⁸. După „lecția de optimism”¹⁴⁰⁹ a lui Steinhardt „plecarea în Olanda”¹⁴¹⁰. „*Măreția Liturghiei*” constă în aceea că e o *vorbitură cu Dumnezeu*¹⁴¹¹.

În tinerețe nu a vrut să citească poemele Veronicăi Micle pentru că o considera „doar amantă, neinteresantă, *umbrită* din toate punctele de vedere de Eminescu”¹⁴¹². Dar și-a schimbat opinia...și s-a *fotografiat* la Văratec, acolo unde cei doi își aveau „întâlnirile de taină”¹⁴¹³.

La moartea Monicăi Lovinescu scrie p. 82-84. Despre Amsterdam: „un oraș *îngrozitor de aglomerat*”¹⁴¹⁴. *Gesturile de politețe* cu ÎPS Bartolomeu Anania¹⁴¹⁵.

Despre „cazul Corneanu” și a episcopului de Oradea p. 90-91. Și autorul întreabă de ce *nu a venit*

---

¹⁴⁰² Idem, p. 64.

¹⁴⁰³ Idem, p. 65.

¹⁴⁰⁴ Idem, p. 66.

¹⁴⁰⁵ Idem, p. 69.

¹⁴⁰⁶ Idem, p. 73.

¹⁴⁰⁷ Ibidem.

¹⁴⁰⁸ Idem, p. 74-76.

¹⁴⁰⁹ Idem, p. 76.

¹⁴¹⁰ Ibidem.

¹⁴¹¹ Idem, p. 78.

¹⁴¹² Idem, p. 81.

¹⁴¹³ Ibidem.

¹⁴¹⁴ Idem, p. 84.

¹⁴¹⁵ Idem, p. 85.

niciun ierarh sau preot romano sau greco-catolic să se împărtășească la ortodocși după acest eveniment?

„Cele mai pline, mai consistente și mai frumoase zile din tinerețea mea le-am petrecut la Rohia”¹⁴¹⁶. „Dragii mamei”¹⁴¹⁷ la începutul predicii Părintelui Ilie Cleopa...sau despre paternala-maternitate a Părinților duhovnicești¹⁴¹⁸.

Prima dată a citit din *Psaltire* în clasa întâi¹⁴¹⁹. L-a vizitat pe sihastrul Proclu Nicău și nu i-a plăcut că *minimalizează* Sfânta Liturghie¹⁴²⁰. Însă cred că mai degrabă a vrut să-i spună că „rugăciunile de noapte” au de-a face cu *curățirea de patimi*, cu asceza...care nu se face doar la Sfânta Liturghie.

Sunt de acord cu faptul că „unitatea credinței noastre stă în trecut”¹⁴²¹, fără ca prin asta să nu văd cât de prezent e trecutul nostru teologic și duhovnicesc.

Discuție cu soția¹⁴²². În finalul p. 115 începe să vorbească despre *Primejdia mărturisirii*, pe care a scris-o la 23 de ani¹⁴²³ și pe când Steinhardt avea 72 de ani¹⁴²⁴.

Vrea răbdarea de când era copil și păzea vacile¹⁴²⁵. Și laudă *Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite* pentru că îi oferă „credința dulce și senină...[a] întâlnirii cu Hristos”¹⁴²⁶.

Primul și singurul poem al cărții e dedicat părinților lui: Anchidim și Floarea¹⁴²⁷. O mică zicere a Părintelui Stăniloae despre exprimarea în termeni poetici a măreției lui Dumnezeu¹⁴²⁸.

---

¹⁴¹⁶ Idem, p. 91.

¹⁴¹⁷ Idem, p. 95.

¹⁴¹⁸ Idem, p. 96.

¹⁴¹⁹ Ibidem.

¹⁴²⁰ Idem, p. 97-98.

¹⁴²¹ Idem, p. 99.

¹⁴²² Idem, p. 113.

¹⁴²³ Idem, p. 116.

¹⁴²⁴ Idem, p. 117.

¹⁴²⁵ Idem, p. 119.

¹⁴²⁶ Ibidem.

¹⁴²⁷ Idem, p. 120-121.

¹⁴²⁸ Idem, p. 125.

Primul *an* al jurnalului apare în p. 127: 1987. Despre Liviu Antonesei în p. 128, despre Culianu în p. 130 și despre *ierarh*, în viziunea Părintelui Steinhardt, în p. 131.

Și acesta spunea că ierarhul ortodox *se cunoaște* după: 1. *curaj*; 2. *atenția la nevoile turmei sale*; 3. *solidaritatea cu turma*; 4. *prezența în locurile de primejdie*; 5. *capacitatea înfruntării autorităților de stat*; 6. *zelul pentru Hristos*; 7. *apără Biserica cu orice risc*¹⁴²⁹.

Femeia care *nu a mai avortat* din cauza clopotelor¹⁴³⁰. Cu soția la Prislop¹⁴³¹. În vizită la casa lui Alecsandri¹⁴³². Iar într-o zi de sâmbătă zbura cu avionul în Italia¹⁴³³.

Al doilea acces *de indignare* e cauzat de acel „terchea-berchea,...un fitecine”, care *l-a dat în judecată* pe Eugen Simion pentru *Caielele Eminescu*¹⁴³⁴.

Din mărturia lui Sorin Lavric, Maica Benedicta a lăsat *cu gură de moarte...ca să-l apărăm* pe Mihail Eminescu¹⁴³⁵.

De la Cluj la Veneția, cu avionul, a făcut „cam o oră și treizeci de minute”¹⁴³⁶. Însă autorul are *reverență* față de „Sfântul Anton” de Padova, căruia îi sărută mormântul¹⁴³⁷.

Pagina 147 e cu *a treia explozie* de indignare. Împotriva celor care sunt, în Biserică, „ghicitori, prăvilari, inși fără scrupule, exersați și învechiți *fariseic* în tehnici *absolute de înșelătorie*”¹⁴³⁸. Pentru că cel care „pozează...în *făcător de minuni*” este, de fapt, „un amăgitor, un păcălici, un coțcar”¹⁴³⁹.

---

¹⁴²⁹ Idem, p. 131.

¹⁴³⁰ Idem, p. 135.

¹⁴³¹ Idem, p. 136-137.

¹⁴³² Idem, p. 137-138.

¹⁴³³ Idem, p. 139.

¹⁴³⁴ Ibidem.

¹⁴³⁵ Ibidem.

¹⁴³⁶ Idem, p. 140.

¹⁴³⁷ Idem, p. 141.

A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Anton_de_Padova.

¹⁴³⁸ Idem, p. 147.

¹⁴³⁹ Ibidem.

Conferențiază la Cluj¹⁴⁴⁰, din nou despre *părul* din curtea Bisericii¹⁴⁴¹, „domn’ Părinte”¹⁴⁴², a vizitat *grădinile imperiale* de la Viena¹⁴⁴³, pe 26 iunie 1997 era în Grecia¹⁴⁴⁴.

Pagina 159: dedicată *îngropării* Părintelui Nicolae Steinhardt. E vorba de 2 aprilie 1989, ora 12. 30¹⁴⁴⁵. Participanții formează o adunare „suspect de amestecată”¹⁴⁴⁶. Slujba a fost condusă de un singur ierarh: PS Justinian Chira. Printre cei veniți: Alexandru și Toader Paleologu, Mihai Șora, Adrian Marino, Stelian Tănase... Adrian Păunescu a trimis o coroană¹⁴⁴⁷.

Și Monahul Nicolae Steinhardt *i-a lăsat moștenire* manuscritele sale Părintelui Ioan Pinteă¹⁴⁴⁸. Cum arătau? Un „geamantan uriaș, *burdușit* cu manuscrite și dactilograme”¹⁴⁴⁹. Le-a primit după ce l-au înmormântat.

Admiră scrisul lui Costion Nicolescu¹⁴⁵⁰, a vizitat Salzburgul și biserica unde a fost botezat Georg Trakl¹⁴⁵¹, cu soția la Ierusalim¹⁴⁵², e luat *prin surprindere* de textul lui Bădiliță în care acesta cerea *canonizarea* Părintelui Nicolae Steinhardt¹⁴⁵³ și despre *neobosirea* lui la Sfânta Liturghie¹⁴⁵⁴.

În vizită la Părintele Teofil Părăianu¹⁴⁵⁵, căruia îi vorbește despre *limbajul de lemn* și *stilul pompos* „al unor teologi”¹⁴⁵⁶.

La Mănăstirea Nicula¹⁴⁵⁷, despre filmul *Patimile lui Hristos* al lui Mel Gibson¹⁴⁵⁸, la

---

¹⁴⁴⁰ Idem, p. 148-149.

¹⁴⁴¹ Idem, p. 154.

¹⁴⁴² Ibidem.

¹⁴⁴³ Idem, p. 155.

¹⁴⁴⁴ Idem, p. 156.

¹⁴⁴⁵ Idem, p. 159.

¹⁴⁴⁶ Ibidem.

¹⁴⁴⁷ Ibidem.

¹⁴⁴⁸ Ibidem.

¹⁴⁴⁹ Ibidem.

¹⁴⁵⁰ Idem, p. 161.

¹⁴⁵¹ Idem, p. 168.

¹⁴⁵² Idem, p. 171.

¹⁴⁵³ Idem, p. 172.

¹⁴⁵⁴ Idem, p. 177.

¹⁴⁵⁵ Idem, p. 182.

¹⁴⁵⁶ Ibidem.

Mănăstirea Petru Vodă¹⁴⁵⁹, la casa lui Mircea Ivănescu din Sibiu¹⁴⁶⁰ și îi consideră pe Teodor Baconschi, Cristian Bădiliță, Lazu, Neamțu și Mircea Platon drept „theoliterati” dragi sieși¹⁴⁶¹. Eu nu i-aș pune pe toți în aceeași oală...

Tot la fel consider o exagerare afirmația: „sunt foarte puțini călugări îmbunătățiți în mănăstirile noastre”¹⁴⁶². De unde să știm asta? Cum, la fel, de unde să știm cum trăiește fiecare ortodox în intimitatea lui?

Despre Părintele Serafim Man în p. 226-230, pe care îl descrie drept om „darnic, vertical, curajos, blând, smerit, bun sfătuitor, mare duhovnic”¹⁴⁶³.

Și autorul a fost hirotonit *diacon*, la Rohia, de către PS Justinian Chira și *preot* de către ÎPS Bartolomeu Anania¹⁴⁶⁴.

Iar în bucuria participării la Liturghie și a unei pășări...autorul introduce și „o rugăciune” către „Sfântul Francisc” din Assisi¹⁴⁶⁵. Și atunci care mai e diferența dintre *ortodox* și *catolic*, dacă noi le cinștim „sfinții”, pe care Ortodoxia *nu-i recunoaște*?

Acasă, la Runc¹⁴⁶⁶. Fiica sa: Ioana Alexandra¹⁴⁶⁷. Despre *adormirea* Părintelui Nicolae și manuscrisele din geamantan¹⁴⁶⁸. Deși *corespondența* lui Steinhardt i-a fost dăruită *autorului*, la insistența starețului Justin el a lăsat-o Mănăstirii Rohia¹⁴⁶⁹.

„Mă deranjează colportajul despre Apocalipsă și despre 666”¹⁴⁷⁰. Și pe mine! Pentru că nu are de-a

---

¹⁴⁵⁷ Idem, p. 185.

¹⁴⁵⁸ Idem, p. 188-189.

¹⁴⁵⁹ Idem, p. 190.

¹⁴⁶⁰ Idem, p. 204.

¹⁴⁶¹ Idem, p. 225.

¹⁴⁶² Idem, p. 226.

¹⁴⁶³ Idem, p. 230.

¹⁴⁶⁴ Idem, p. 229.

¹⁴⁶⁵ Idem, p. 232.

A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Francisc_de_Assisi.

¹⁴⁶⁶ Idem, p. 234.

¹⁴⁶⁷ Idem, p. 249.

¹⁴⁶⁸ Idem, p. 250-251.

¹⁴⁶⁹ Idem, p. 251.

¹⁴⁷⁰ Idem, p. 264.

face cu *viața duhovnicească* ci cu *obsesia pe fond religios*.

„La cules de prune în cimitir”¹⁴⁷¹, informația că Vasile Voiculescu *a refuzat* Sfânta Euharistie pe patul morții¹⁴⁷², la Viena¹⁴⁷³, *adoarme* ÎPS Bartolomeu Anania¹⁴⁷⁴, la Mangalia și Balcic¹⁴⁷⁵ ...și *l-au părăsit* „câțiva adulatori”¹⁴⁷⁶.

Și cartea se termină cu *Runcul* și cu *părul* de lângă Biserică...dar cu alt *paroh* lângă păr¹⁴⁷⁷. Pentru că din *coperta primă* înțelegem că autorul e acum *parohul Bisericii Sfinții Trei Ierarhi* din Bistrița.

Jurnalul Părintelui Ioan Pinteă însă suferă de *grija exagerată* de a nu părea *mai puțin* intelectual decât este. O fobie întâlnită la mulți preoți care sunt mai mult *literați* decât *oameni duhovnicești*. Pe viitor ar putea *să uite* cine este...și să se descopere, cu *uluire, așa cum este*. Cu siguranță, ceva *mai natural* decât acum...

În *Post-Reformation Digital Library*¹⁴⁷⁸, care ne oferă, în mod gratuit, operele teologilor protestanți, Jean Calvin (1509-1564) apare cu 349 titluri și 767 de volume la *surse primare*, 18 *surse secundare* și 4 *săituri*¹⁴⁷⁹.

Și din ediția 1857 a *A Book of Public Prayer*¹⁴⁸⁰ [*Carte de rugăciune publică*], editată la New York, aflăm că în anul 1559 Calvin a editat și *Formele rugăciunilor Bisericii și ale administrării Sacramentelor*¹⁴⁸¹, după cum e titlul ei în limba

¹⁴⁷¹ Idem, p. 278.

¹⁴⁷² Idem, p. 286.

¹⁴⁷³ Ibidem.

¹⁴⁷⁴ Idem, p. 289.

¹⁴⁷⁵ Idem, p. 290.

¹⁴⁷⁶ Idem, p. 294.

¹⁴⁷⁷ Idem, p. 306-307.

¹⁴⁷⁸ A se vedea: http://www.prdl.org/author_view.php?a_id=1.

¹⁴⁷⁹ Ibidem.

¹⁴⁸⁰ A se vedea: <http://archive.org/details/bookofpublicpray00presrich>.

¹⁴⁸¹ *** *A Book of Public Prayer*, compiled from the authorized formularies of worship, of the Presbyterian Church, as prepared by the reformers Calvin, Knox, Bucher, and others, with supplementary forms, Ed. by Charles Scribner, New York, 1857, p. XI.

engleză. Adică *și-a scris rugăciuni* pentru noua sa „biserică”.

În pagina următoare se vorbește despre „the Liturgy of Calvin”¹⁴⁸² și sperăm să o găsim în cartea de față, care are 360 de pagini.

Și, cu adevărat, după o rugăciune a lui Calvin din p. 28, de la p. 29 începe: *The Order of Divine Service on the Morning of the Lord's Day* [Rânduiala slujbei dumnezeiești din dimineața zilei Domnului (adică *de duminică dimineața*)].

The minister/ slujitorul, corelativul *preotului* nostru, începe cu o rugăciune brodată pe textul Ps. 120¹⁴⁸³. După care se citește *Decalogul* (Ieș. 20, 1-17)¹⁴⁸⁴ și se subliniază că *împlinirea Legii se rezumă la iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui nostru* (Mt. 22, 37-40)¹⁴⁸⁵.

Și congregația/ credincioșii din biserică se aud pentru prima dată, ei spunând sau cântând cuvintele: „Doamne, Dumnezeul nostru, fi cu noi! Nu ne *lăsa* pe noi și nici nu ne *părăsi* pe noi. Căci către Tine *ne plecăm* [incline] inimile noastre, ca să mergem într-o toate căile Tale și să ținem poruncile Tale”¹⁴⁸⁶.

Slujitorul îi îndeamnă la „umilință și la pocăința inimii”¹⁴⁸⁷ pe credincioși. După care rostește o rugăciune către Dumnezeu Tatăl pentru păcatele lor¹⁴⁸⁸, după modelul celei existente în Liturghia romano-catolică.

Conținutul rugăciunii de pocăință:

„Dumnezeule [cel] atotputernic și veșnic, noi cunoaștem și mărturisim, înaintea *sfintei slavei Tale*, că suntem săraci, păcătoși netrebnici, zămisliți și născuți în fărâdelegi, înclinați spre rău, neputincioși de a face *ceva bun*. Și că prin continua *călcare* a sfintelor Tale porunci merităm dreapta Ta hotărâre de condamnare și moartea.

---

¹⁴⁸² Idem, p. XII.

¹⁴⁸³ Idem, p. 29.

¹⁴⁸⁴ Idem, p. 30-31.

¹⁴⁸⁵ Idem, p. 31-32.

¹⁴⁸⁶ Idem, p. 32.

¹⁴⁸⁷ Ibidem.

¹⁴⁸⁸ Idem, p. 32-33.

Dar, o, Doamne, vrem *să ne pocăim* și *ne pare rău* pentru ofensele/ păcatele noastre. [Căci] ne condamnăm pe noi înșine și fărădelegile noastre, cu adevărată pocăință, cerându-Ți Ție, prin harul Tău, *ajutor* [întru] neputințele noastre.

[De aceea], miluiește-ne pe noi, Dumnezeuule, Părinte al milostivirilor! Pentru dragostea iubitului Tău Fiu, Domnul nostru Iisus Hristos.

Șterge păcatele noastre! Iartă-ne toate căderile noastre! Și sporește zilnic în noi darurile Sfântului Tău Duh.

Și până la sfârșit acestea [făcând] noi, cunoscând din toată inima noastră *nedreptățile* noastre, să fim atinși de *o durere vie* [pentru ele]. Și fiind morți pentru păcat, să putem să scoatem acele roduri ale dreptății și sfințeniei, care Îți sunt bineplăcute Ție, prin Iisus Hristos, Domnul nostru”.

Congregația răspunde cu: *Amin!* la această rugăciune de pocăință a slujitorului. Rugăciune care, *în comparație* cu ritualul romano-catolic actual inclus în Liturghie, e mult *mai bogată* în conținut și *apropiată* de limbajul teologic al Scripturii și al Ortodoxiei.

După care slujitorul amintește In. 3, 16, pentru că „Iisus Hristos a venit în lume ca *să mântuiască* pe cei păcătoși”¹⁴⁸⁹. Și încheie cu: „Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toți!”, la care se răspunde prin „Amin!”¹⁴⁹⁰.

Urmează o citire scripturală din Psalmi, o pericopă din Noul sau Vechiul Testament, un imn sau o rugăciune de mulțumire¹⁴⁹¹. O paletă largă de alegeri.

Apoi o rugăciune *de cerere* și *mulțumire* [*supplication* and *thanksgiving*], cu următorul cuprins:

„Dumnezeule prea milostive [și] Tatăl nostru cel ceresc, în Care singur locuiește toată *plinătatea luminii* și *a înțelepciunii*, ne rugăm Ție, luminează

¹⁴⁸⁹ Idem, p. 34.

¹⁴⁹⁰ Ibidem.

¹⁴⁹¹ Ibidem.

mințile noastre, prin Duhul Tău cel Sfânt, în *adevărata înțelegere* a Cuvântului Tău!

Dă-ne nouă harul de a o primi pe aceasta¹⁴⁹² cu *reverență* și *neprefăcută umilință* [humility unfeigned].

Du-ne pe noi să ne punem *toată încrederea/nădejdea* numai în Tine.

Și astfel *să Îți slujim* și *să Te cinstim pe Tine*, că ne-ai dat *să slăvim* numele Tău și *să zidim* pe aproapele nostru prin pilda evlaviei noastre.

Și astfel *să ne numeri* pe noi în poporul Tău, [cel] în stare și pregătit *să Îți plătească* Ție cu dragoste și recunoștința care se cuvine nouă, ca fii ai Tatălui nostru și ca slujitori ai Domnului nostru”¹⁴⁹³.

Urmează o altă rugăciune de mulțumire, tot către Dumnezeu Tatăl¹⁴⁹⁴. Aici găsim expresia „Preamilostive Părinte” și ideea de *a sluji* și de *a sfinți* „sfânt numele Tău”¹⁴⁹⁵.

Slujitorul și poporul zic *împreună* rugăciunea *Tatăl nostru*¹⁴⁹⁶. Se cântă un imn și se predică¹⁴⁹⁷.

După predică urmează 7 rugăciuni spuse de către slujitor¹⁴⁹⁸. Prima e tot către Tatăl. La fel și a doua. În această a doua rugăciune, Hristos Domnul fiind numit „Împăratul împăraților și Domnul domnilor”¹⁴⁹⁹.

A treia rugăciune, și prima de la începutul slujbei, e către Fiul, numit: „Mântuitor atotputernic”¹⁵⁰⁰.

A patra e iarăși către Tatăl, numit din nou „Părinte al milostivirilor”¹⁵⁰¹.

A cincea e către Dumnezeu Duhul Sfânt unde El este numit „Mângâietorul a toate”¹⁵⁰².

A șasea e către Fiul iar a 7-a către Tatăl.

¹⁴⁹² Se referă la *luminarea minții*.

¹⁴⁹³ *** *A Book of Public Prayer*, ed. cit., p. 34-35.

¹⁴⁹⁴ Idem, p. 35-36.

¹⁴⁹⁵ Idem, p. 36.

¹⁴⁹⁶ Ibidem.

¹⁴⁹⁷ Ibidem.

¹⁴⁹⁸ Idem, p. 37-41.

¹⁴⁹⁹ Idem, p. 38.

¹⁵⁰⁰ Ibidem.

¹⁵⁰¹ Idem, p. 39.

¹⁵⁰² Ibidem.

După rugăciuni întreaga biserică rostește *Crezul*¹⁵⁰³. Care are următorul conținut:

„Cred în Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, Făcătorul cerului și al pământului;

și în Iisus Hristos, singurul/ unicul Său Fiu, Domnul nostru; Care a fost conceput/ zămislit de la Duhul Sfânt [și] născut de Fecioara Maria; [Care] a suferit sub Ponțiu Pilat, a fost răstignit, a murit și a fost îngropat, S-a pogorât în Iad, a înviat a treia zi dintre cei morți, S-a înălțat întru cer și șade de-a dreapta lui Dumnezeu, Tatăl Atotputernic, [și] de acolo El va veni ca să judece viii și morții.

Eu cred [și] în Duhul Sfânt, [în] Sfânta Biserică Catolică, [în] comuniunea Sfinților, [în] iertarea păcatelor, [în] învierea trupului și [în] viața veșnică. Amin”.

Se mai cântă un imn, și dacă nu se administrează „Cina Domnului”, se spune aici, se fac 3 binecuvântări finale, ultima dintre ele fiind: „Harul Domnului Iisus Hristos, și dragostea lui Dumnezeu, și comuniunea Sfântului Duh, să fie cu voi cu toți!”¹⁵⁰⁴.

Cu alte cuvinte am aflat conținutul „Întregii Liturghii” a lui Calvin dar nu știm *cum se împărtășea*.

Urmează în carte: „alte forme” ale slujbei de duminică. Care încep cu *Fericirile* (Mt. 5, 3-11)¹⁵⁰⁵. Se citează apoi din Mt. 5, 20; Lc. 6, 36; Mt. 5, 44, 6, 3-4, 6, 18, 19, 25, 32-33; 7, 1, 7, 12.

Variante de rugăciune.

Și la p. 56-59 găsim o lungă rugăciune către „Preasfânta, Binecuvântata și Slăvita Treime”¹⁵⁰⁶.

Cuprinde expresia „Trei Persoane și un singur Dumnezeu”¹⁵⁰⁷ dar și cererea: „Fă ca *împărățiile lumii* să devină *împărățiile Domnului și ale Hristosului Său*. Fă ca atei, idolatrii, mahomedanii, evreii și toți oamenii neevlavioși să se convertească”¹⁵⁰⁸.

¹⁵⁰³ Idem, p. 41-42.

¹⁵⁰⁴ Idem, p. 42.

¹⁵⁰⁵ Idem, p. 42-43.

¹⁵⁰⁶ Idem, p. 56.

¹⁵⁰⁷ Ibidem.

¹⁵⁰⁸ Idem, p. 57.

Și rugăciunea următoare amintește despre „*orbirea păgânilor, a mahomedanilor, și a tuturor necredincioșilor*”¹⁵⁰⁹.

Rugăciunile acestea sunt *mai mari* decât primele.

Urmează *slujba de seară din duminici*¹⁵¹⁰ dar nu și *Cina Domnului*. Unde avem din nou *Tatăl nostru*¹⁵¹¹ și predică¹⁵¹².

Și slujba de seară are *variante textuale*. Care încep cu p. 73.

Cina Domnului e regăsită de la p. 89. Și, în prefața ei, se spune că ea trebuie *celebrată frecvent*, că *neștiutorii și cei de rușine* nu trebuie *primiți* să se împărtășească și că ea trebuie *anunțată* anterior¹⁵¹³.

Care e slujba? Se cântă un imn apoi se rostește *rugăciunea de invocare*¹⁵¹⁴. Conținutul acestei rugăciuni e următorul:

„Dumnezeule Atotputernice, [Cel] al Căruia Preaiubit Fiu Și-a dat *o singură dată* trupul și sângele Său pe Cruce spre iertarea păcatelor noastre, și acum le-a învrednicit pe ele spre mâncarea și băutura noastră spre viața veșnică, dă-ne nouă harul, cu inimi curate și dorințe aprinse, ca să primim această *mare binecuvântare* a mâinilor Tale!

Dă-ne nouă, cu credință vie, *să ne împărtășim* de trupul și sângele Său, da, ale Lui, [ale Celui care este] Dumnezeu adevărat și om [adevărat], adică numai [cu] *Pâinea din cer*, care *dă viață* sufletelor noastre.

Căci nu mai suportăm *să trăim* în noi înșine după *înclinațiile/ aplecările* firii noastre corupte/ căzute și păcătoase ci [vrem ca] El *să trăiască în noi* și să ne ducă pe noi la *viață*, adică la cea *sfântă, binecuvântată și neschimbată în veci*.

Ca astfel să putem fi părtași noului și veșnicului Testament/ Legământ, care este *Legământul harului*.

¹⁵⁰⁹ Idem, p. 60.

¹⁵¹⁰ Idem, p. 64 ș.u.

¹⁵¹¹ Idem, p. 66.

¹⁵¹² Idem, p. 71.

¹⁵¹³ Idem, p. 89.

¹⁵¹⁴ Idem, p. 89-90.

Și astfel *să ne încredințezi* pe noi de *bunăvoința* Ta veșnică [aceea] de a fi *preamilostivul nostru Părinte*.

[Ca să] nu ne *impuți* nouă păcatele noastre ci ca *fii și moștenitori iubiți* ai Tăi [să ne ai], dăruindu-ne nouă, [împreună] cu toate lucrurile folositoare spre binele nostru, ca prin faptele și cuvintele noastre *să mărim* numele Tău.

[Și] dăruie-ne nouă, Părinte ceresc, la acest ceas ca *să slujim* binecuvântata *pomenire* a iubitului Tău Fiu.

Întărește-ne pe noi întru bine ca *să contemplăm* iubirea Lui și să arătăm *binefacerile* morții Sale, ca primind *nouă întărire* a tăriei în credința Ta și în toate faptele bune, să putem cu [și] mai mare *încredere* să Te chemăm pe Tine, Părintele nostru, și întotdeauna *să ne veselim* întru Tine, prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru. Amin”.

Urmează Crezul¹⁵¹⁵, același ca mai înainte, după care slujitorul e sfătuit pe cine *să primească* la Cină și pe cine *nu*¹⁵¹⁶.

Urmează *cuvintele de instituire*. Dar nu din Evanghelii ci de la I Cor. 11, 23-29¹⁵¹⁷.

După care, odată cu p. 93, începe *Îndemnul* [The Exhortation]. Până la p. 96. În acesta, credincioșii sunt învățați că cei care nu sunt *credincioși* nu trebuie *să se apropie* de „this feast” [acest ospăț]¹⁵¹⁸.

Și slujitorul *îi avertizează* că sunt *neaveniți* următorii: „toți idolatrii, blasfemiatorii, disprețuitorii lui Dumnezeu, ereticii (sic!), toți cei care sunt *răzvrățiți* (sic!), neastâmpărați, gâlcevitori, injurioși și toți care au vieți corupte și rele”¹⁵¹⁹.

Și în p. 93 cât și în p. 94, Cina e *Masă*. În p. 94, pentru prima dată, apare sintagma: „acest sfânt Sacrament” cu privire la *Cină*.

¹⁵¹⁵ Idem, p. 91.

¹⁵¹⁶ Ibidem.

¹⁵¹⁷ Idem, p. 92.

¹⁵¹⁸ Idem, p. 93.

¹⁵¹⁹ Ibidem.

În josul p. 94 ni se spune că trebuie să privim „acest Sacrament ca pe *un medicament*”. Iar Calvin mărturisește că la *Cină* se primește trupul și sângele lui Hristos, încât „El trăiește în noi și noi în El”¹⁵²⁰.

Din p. 96 aflăm că masa pe care sunt puse „elementele” Cinei trebuie să fie „decently covered” [acoperită în mod decent]. Cu cuviință. Și că pâinea trebuie pusă *în vase* iar vinul *în cupe/ potire*¹⁵²¹.

Slujitorul rostește „rugăciunea de consacrare”¹⁵²²: „Doamne, Dumnezeule, Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, Tu care ai infinită bunătate și iubire desăvârșită, aducem Ție jertfa rugăciunii noastre și [Îți] dăruim [Ție] darul mulțumirilor noastre, pentru inestimabilul/ neprețuitul Tău dar de *a-L trimite* pe Fiul Tău în lume, pentru a ne scăpa de moarte pe noi toți, și pentru a ne chema pe noi să participăm la roadele Îndreptării/ Ispășirii Sale, la Masa acestui sfânt ospăț.

Doamne, cine suntem noi, ca să primim astfel de *daruri fără de preț* din mâna Ta? Sau cum ne vom învrednici să arătăm *mulțumirea noastră* [în fața] Ta?

[Iar] cerurile și pământul, Doamne, sunt pline de *mărturiile* bunătății Tale. Căci, mai mult decât atât, Tu Ți-ai arătat *iubirea Ta* încă pe când noi eram *păcătoși*, Hristos murind pentru noi.

Primește, Doamne, Dumnezeul nostru, *mulțumirea* poporului care Te adoră pe Tine! Și dă-ne nouă ca, împărtășindu-ne de acest sfânt Sacrament, la care noi am fost *chemați* de harul Tău, să ne unim acum prin *legăturile* [the bonds] credinței vii și ale adevăratei sfințenii de Mântuitorul nostru.

Ca astfel nu numai *să avem viață* întru noi înșine, ci ca El *să poată trăi* în noi și să ne ducă pe noi la acea *fericită viață*, care nu se va sfârși.

Părinte al milostivirilor, Care nu numai că nu L-ai *cruțat* pe singurul-născut Fiu al Tău ci L-ai *dat* pe El morții pentru noi toți, și ne-ai adus pe noi întru comuniune cu El, ca noi să putem dobândi viața veșnică, noi, slujitorii Tăi, cu înțelegere/ simțire vie a

¹⁵²⁰ Idem, p. 95.

¹⁵²¹ Idem, p. 96.

¹⁵²² Ibidem.

scumpului Tău dar, fă să ne sfințim noi înșine, în întregime, întru Tine.

[Căci] noi Ți dăruim Ție trupurile noastre, și sufletele noastre, ca o jertfă vie și sfântă. Și astfel Tu, Cel care ne-ai iubit pe noi atât de mult, [ne-ai dat să] cunoaștem că suntem îndemnați să ne iubim unul pe altul.

[De aceea], întipărește inimile noastre, Dumnezeule, cu aceste sfinte înclinații, ca astfel să celebrăm/ să slujim *pomenirea* iubitului Tău Fiu, ca credința noastră să crească puternic, mila noastră să sporească, sfințirea noastră să crească și să fim făcuți desăvârșiți, până când vom fi în stare de moștenirea sfinților Tăi în *lumina veșnică*.

Auzi-ne pe noi, Părinte al milostivirilor, [căci] cerem toate în numele Preaiubitului Tău Fiu, Iisus Hristos, Domnul nostru, Căruia, împreună cu Tine și cu Sfântul Duh, unuia Dumnezeu, fie cinstea, lauda și slava, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”¹⁵²³.

Slujitorul *rupe* pâinea în ochii celor credincioși și spune Lc. 22, 19¹⁵²⁴. Luând cupa spune Lc. 22, 20¹⁵²⁵. Se împărtășește slujitorul. După care, probabil în timp ce *se împărtășesc* credincioșii, slujitorul rostește niște „sentences”/ maxime¹⁵²⁶.

După care urmează rugăciunea *de mulțumire* (p. 102), după care alte maxime în timpul *colectei*¹⁵²⁷.

Iar în rugăciunea de mulțumire împărtășirea este numită „hrană spre viața veșnică”¹⁵²⁸.

Se cântă un psalm sau un imn sau ceva din Evanghelii¹⁵²⁹ și „binecuvântarea” finală e aceasta: „Acum, Dumnezeul păcii, care *ne-a introdus* din nou în moartea Domnului nostru Iisus Hristos, Care e *marele Păstor* al oilor, prin sângele legământului cel veșnic, să ne facă *desăvârșiți* în fiecare lucru bun făcut după voia Sa, lucrând în voi prin Cel care este

¹⁵²³ Idem, p. 96-98.

¹⁵²⁴ Idem, p. 98.

¹⁵²⁵ Idem, p. 99.

¹⁵²⁶ Idem, p. 101.

¹⁵²⁷ Idem, p. 102-104.

¹⁵²⁸ Idem, p. 102.

¹⁵²⁹ Idem, p. 104.

prea plăcut în ochii Săi, prin Iisus Hristos, Căruia fie-I slava în veci de veci. Amin!”¹⁵³⁰.

Și Cina Domnului are *variante textuale*. Începând cu p. 105 în această ediție.

Sfântul Cuvios Dimitrie Basarabov¹⁵³¹ a trăit în secolul al 13-lea d. Hr., născându-se în satul Basarabov, în Bulgaria, aproape de cetatea Rusciuc/Ruse de azi¹⁵³².

*Păstorul vitelor satului*¹⁵³³. *Strivirea* puilor de pasăre¹⁵³⁴ și *nevoința* pe care și-a luat-o¹⁵³⁵. Devine

¹⁵³⁰ Ibidem.

¹⁵³¹ *** *Sfântul Cuvios Dimitrie Basarabov cu Sfintele Moaște la București. Viața. Istoricul Moaștelor. Minunile. Acatistul. Paraclisul*, ed. îngrij. de L. S. Desartovici, ilustrații de Călin Vădan, Ed. Sofia, București, 2009, 246 p.

¹⁵³² Idem, p. 11.

¹⁵³³ Idem, p. 12.

monah, unde are tot ascultarea de *păstor la vite*¹⁵³⁶. Spre sfârșitul vieții locuiește într-o *peșteră*, aproape de Mănăstirea lui¹⁵³⁷.

Adoarme în peștera lui, Sfintele sale Moaște sunt *luate* de apa Lomului și pentru că au fost văzute de oameni ca „o licărire de lumină” au fost scoase din apă¹⁵³⁸.

Sfântul Dimitrie își începe lucrarea sa *dumnezeiască* în posteritate prin aceea că *o vindecă* pe copila demonizată¹⁵³⁹.

Tentativa de *a aduce* Sfintele sale Moaște în Țara Românească, *oprirea* de la fântâna din Ruse¹⁵⁴⁰ și *întoarcerea* lor în Basarabov¹⁵⁴¹.

Hagi Dimitrie și ÎPS Grigorie al II-lea al Ungrovlahiei primesc de la generalul Saltîkov Sfintele sale Moaște în afară de *mâna dreaptă* a Sfântului, care a fost trimisă *la Kiev* și e *păstrată* la Lavra Pecerska¹⁵⁴².

Ziua când Sfintele sale Moaște au fost *așezate* în Mitropolia Ungrovlahiei a fost aceea de *13 iulie 1777: o zi de duminică*¹⁵⁴³.

În 1821, racla Sfântului a fost dusă în Biserica *Sfântul Dimitrie* din Ișlicari. Nu se știe când *s-a întors* la Mitropolie¹⁵⁴⁴.

Pe 17 februarie 1918, Mitropolitul Primat Conon Arămescu îl anunța pe feldmareșalul August von Mackensen că în *noaptea precedentă* (sâmbătă spre duminică) Sfintele Moaște au fost *luate cu forța* de *vreo 15-20 soldați bulgari înarmați*¹⁵⁴⁵.

Bulgarii au pus racla într-un „camion automobil” îndreptând-se spre Giurgiu¹⁵⁴⁶. Pentru că au schimbat automobilul cu *o căruță*, răpitorii au fost

¹⁵³⁴ Idem, p. 13.

¹⁵³⁵ Idem, p. 15-16.

¹⁵³⁶ Idem, p. 16.

¹⁵³⁷ Idem, p. 17.

¹⁵³⁸ Idem, p. 21-23.

¹⁵³⁹ Idem, p. 23.

¹⁵⁴⁰ Idem, p. 29.

¹⁵⁴¹ Idem, p. 30.

¹⁵⁴² Idem, p. 32.

¹⁵⁴³ Idem, p. 33.

¹⁵⁴⁴ Idem, p. 34.

¹⁵⁴⁵ Idem, p. 36-38.

¹⁵⁴⁶ Idem, p. 41.

prinși la Daia, lângă Călugăreni¹⁵⁴⁷. Cel care *i-a prins* a fost locotenentul german Rhefeld¹⁵⁴⁸.

După 3 zile racla *a revenit* la București, mii de bucureșteni *au întâmpinat-o*¹⁵⁴⁹ și pelerinajul la Sfântul Dimitrie a durat *o lună*¹⁵⁵⁰.

Mitropolitul Filaret al II-lea (1792-1793) *l-a proclamat* pe Sfântul Dimitrie „*ocrotitor* al Capitalei”¹⁵⁵¹.

PS Ghenadie Petrescu (Ghenadie al II-lea al Argeșului) a schimbat în 1880 racla *de lemn* a Sfântului cu una *din argint masiv*, care a costat 22.800 lei¹⁵⁵².

Argintarul care a făcut-o se numește *Teodor Filipov*, rus de neam și care a fost căsătorit cu o româncă¹⁵⁵³, tot el făcând și *racla* Sfintei Filofteia de la Curtea de Argeș¹⁵⁵⁴.

Pe 28 februarie 1950, Sfântul Sinod a hotărât *generalizarea* cultului Sfântului Dimitrie Basarabov în toată România și acest lucru s-a împlinit efectiv în data de 9 octombrie 1955, când Biserica Ortodoxă Română a împlinit 70 de ani *de autocefalie*¹⁵⁵⁵.

Pe 27 octombrie 1989, din cauza lui Ceaușescu, Sfintele Moaște au fost duse în Biserica *Sfântul Nicolae*¹⁵⁵⁶, pentru ca din 1990 *pelerinajul* la Sfântul Dimitrie să ia amploare¹⁵⁵⁷.

Editura Fundației Anastasia a reeditat în 2012 *Omiliile* Sfântului Grigorie Palama în 3 volume.

Și în primul volum sunt incluse omiliile 1-20¹⁵⁵⁸, în al doilea: 21-35¹⁵⁵⁹, în al 3-lea: 36-63¹⁵⁶⁰.

---

¹⁵⁴⁷ Ibidem.

¹⁵⁴⁸ Ibidem.

¹⁵⁴⁹ Idem, p. 42.

¹⁵⁵⁰ Idem, p. 43.

¹⁵⁵¹ Idem, p. 54.

¹⁵⁵² Idem, p. 59-61.

¹⁵⁵³ Idem, p. 61.

¹⁵⁵⁴ Idem, p. 62.

¹⁵⁵⁵ Idem, p. 67-68.

¹⁵⁵⁶ Idem, p. 85.

¹⁵⁵⁷ Idem, p. 86.

¹⁵⁵⁸ Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 1, [omiliile 1-20], cu o introd. de Pr. [Constantin] Galeriu, trad. din lb. gr. de Dr. Constantin Daniel, revăzută de Laura Pătrașcu și stilizată de Răzvan Codrescu, Ed. Anastasia, București, 2012 (reed. a ed. 2004), V-XXXVII + 272 p.

Prima omilie e despre *pacea obștească* (p. 3-10), a doua despre *parabola vameșului și a fariseului* (p. 11-24), atacând *tacleala* în Biserică, la slujbe (p. 13). A 3-a omilie e despre *fiul risipitor* (p. 25-39), a 4-a despre *a doua venire a Domnului* (p. 40-55), a 5-a e la *Întâmpinarea Domnului* (p. 56-67), a 6-a e despre *post și facerea lumii* (p. 68-79), a 7-a tot despre *post* (p. 80-87), a 8-a despre *credință* (p. 88-96), a 9-a despre *post și rugăciune* (p. 97-104) și a 10-a despre *vindecarea slăbănogului* (p. 105-117).

Adică Sfântul Grigorie a scris deopotrivă predici *tematice* și *exegetice*.

În a 11-a este despre *Sfânta Cruce* (p. 118-137), despre *scoaterea demonilor* în a 4-a duminică din Postul Mare (p. 138-148), despre *milostivire* în a 5-a a Postului Mare (p. 149-157), a 14-a este la *Bunavestire* (p. 158-168), a 15-a e la *Florii* (p. 169-179), a 16-a este despre *iconomia mântuirii* (p. 180-208), a 17-a e despre *taina Sâmbetei și a Duminicii* (p. 209-224), a 18-a e la *Duminica Mironosițelor* (p. 225-235), a 19-a e la *femeia samarineancă* (p. 236-252) și a 20-a, ultima din primul volum, e o predică exegetică la *Duminica Orbului* (In. 20, 11-18) (p. 253-262).

Al doilea volum începe cu omilia a 21-a, la *Înălțarea Domnului* (p. 9-19). A 22-a e tot la *Înălțare*, vorbind despre *patimi și virtuți* (p. 20-30), a 23-a e despre „războiul potrivnicului prin simțuri și prin minte” (p. 31-40), a 24-a e la *Cincizecime*, despre *pocăință* (p. 41-52), a 25-a e la *Duminica tuturor Sfinților* (p. 53-63), a 26-a e despre *vara duhovnicească* (p. 64-72), când trebuie să arătăm că *ne coacem* pentru Domnul și a 27-a e despre *secerișul duhovnicesc* (p. 73-83).

A 28-a omilie palamită e la pomenirea Sfinților Petru și Pavel (p. 84-93), aceasta fiind prima sa *predică aghiologică*.

A 29-a e despre *slăbănogul din Capernaum* și „despre *întristarea după Dumnezeu*” (p. 94-104), a

¹⁵⁵⁹ Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 2, [omiliile 21-35], trad. din lb. gr. de Parascheva Grigoriu, Ed. Fundației Anastasia, București, 2012 (reed. a ed. 2004), 173 p.

¹⁵⁶⁰ Sfântul Grigorie Palama, *Omilii*, vol. 3 [omiliile 36-63], trad. din lb. gr. de Parascheva Grigoriu, Ed. Fundației Anastasia, București, 2012 (reed. a ed. 2007), 363 p.

30-a e la *vindecarea celor doi orbi* și despre faptul că „nu există credință cu adevărat în afara faptelor de pocăință” (p. 105-115), a 31-a e la *litania* din prima zi a lunii august (p. 116-1287).

A 32-a omilie e la *Duminica a 9-a după Rusalii* și despre *ispite* (p. 129-139), omilia a 33-a e o predică la *Litie*, în care a vorbit despre *virtuți* și *patimi* (p. 140-149), a 34-a e la *Schimbarea la față* și despre *lumina necreată* (p. 150-161) iar a 35-a e tot la același praznic *foarte iubit* de Sfântul Grigorie, unde a vorbit despre faptul că lumina dumnezeiască necreată nu e *ființa* lui Dumnezeu ci *energia* Lui (p. 162-173).

Al 3-lea volum, cel mai consistent, începe cu omilia a 36-a, despre *datornicul nemilostiv*, *reaua pătimire* și *milostivire* (p. 7-17). A 37-a e la *Adormirea Prea Curatei* (p. 18-31), a 38-a e despre faptul că Botezul nu e *de ajuns* pentru mântuire ci trebuie și *împlinirea* poruncilor dumnezeiești (p. 32-41), a 39-a e o altă omilie la *Litie* dar despre *plaga morții* (p. 42-51), a 40-a e la *martirizarea Sfântului Ioan Botezătorul* (p. 52-70).

Omilia a 41-a e la *Duminica a 14-a după Rusalii* (p. 71-82), a 42-a e la *Nașterea Maicii Domnului* (p. 83-92), a 43-a e despre *femeia canaaneiancă* (p. 93-103), a 44-a e la *Sfântul Evanghelist Ioan* și despre *iubirea pentru Dumnezeu* și *pentru aproapele* (p. 104-114).

În a 45-a e despre *Lc. 6, 31* și *împotriva cămătarilor* (p. 115-123), a 46-a e despre *învierea fiului văduvei din Nain* (p. 124-132), a 47-a e despre *pilda Semănătorului* (p. 133-145), a 48-a e despre *bogatul nemilostiv* și *săracul Lazăr* (p. 146-157), a 49-a e la *Sfântul Mare Mucenic Dimitrie* (p. 158-173), a 50-a despre *vindecarea demonizatului* (p. 174-181), a 51-a despre *rugăciunea neîncetată* și *psalmodie* (p. 182-192).

În a 52-a omilie vorbește despre *Intrarea Maicii Domnului în Biserică* (p. 193-203), a 53-a e tot despre *intrarea ei* în Sfânta Sfintelor și despre *cum a petrecut* acolo (p. 204-250), cea mai lungă dintre omilii, a 54-a e despre *venirea Domnului* și despre *Drepti* și *necredincioși*, *patimi* și *virtuți* (p. 251-262), a 55-a e la *Duminica Protopărinților* (p. 263-270), a

56-a e despre Sfânta Euharistie (p. 271-282), a 57-a e despre *genealogia Domnului* și despre *nașterea Sa din Fecioară* (p. 283-295), a 58-a e la *Nașterea Domnului* (p. 296-306), unde *căderea Protopărinților* e prezentată ca *înșelare* „din *nebăgare de seamă* și din *slăbiciune*” (p. 302-303).

A 59-a omilie grigoriană e despre *Botez* și *pocăință* (p. 307-316) dar unde găsim și discutarea Tainei Sfintei Mirungeri în următorii termeni: cel botezat „*depărtându-se* de toată răutatea și alergând cu toată puterea către *desăvârșita bunătate*, ierarhul îl unge pe el cu Sfântul și Marele Mir al Mirungerii, lăsându-le preoților ungerea restului trupului. Este limpede că Mirungerea este *pregătirea* pentru *sfintele lupte*” (p. 309) ale nevoinței ortodoxe.

În a 60-a omilie vorbește tot despre Botez (p. 317-330), omilie în care afirmă: „*intrarea* lui Hristos *în apă*, preînchipuie *pogorârea Lui la Iad*. La fel, deci, și *ieșirea Lui din apă* [din apa Iordanului, la Botez n.n.] preînchipuie *învierea Lui din morți*” (p. 320).

În a 61-a discută *vindecarea celor 10 leproși* (p. 331-340), în a 62-a despre *îndreptarea* și *mântuirea* vameșului Zaheu (p. 341-351), pentru ca în ultima, a 63-a, să problematizeze despre *ce se petrece* cu noi *în împrejurările de tot felul* (p. 352-363).

Părintele Profesor Ioan I. Ică jr. a tradus și publicat în *Maica Domnului în teologia secolului XX și în spiritualitatea isihastă a secolului XIV: Grigorie Palama, Nicolae Cabasila, Teofan al Niceei*, Ed. Deisis, Sibiu, 2008, p. 325-433, 7 omilii mariale incluse și în ediția Anastasia prezentată anterior. Și anume e vorba despre Omiliile 53, 42, 52, 57, 14, 18 și 37.

Însă introdusese *Omilia 53* și în Sfântul Grigorie Palama, *Fecioara Maria și Petru Athonitul – prototipuri ale vieții isihaste și alte scrieri duhovnicești*, Scrieri II, cu studiu introd. și trad. de Diac. Ioan I. Ică jr., Ed. Deisis, Sibiu, 2005, p. 173-216. Iar *Omilia 16* a tradus-o și a editat-o în ultima ediție citată între p. 219-246.

Pentru *a-și descrie* prima sa călătorie în Țara Sfântă Părintele Grigore Pișculescu/ Gala Galaction a scris *Scrisori către Simforoza. În Pământul făgăduinței*¹⁵⁶¹.

A plecat spre Constanța pe 16 aprilie 1926. La miezul nopții¹⁵⁶². Și a fost însoțit de „soții Isachie, fiii mei duhovnicești”¹⁵⁶³. Au călătorit cu trenul¹⁵⁶⁴.

S-a luminat de ziuă când a ajuns trenul pe podul de la Cernavodă...și pleacă pe mare cu vaporul *Dacia*¹⁵⁶⁵. Locuiește într-o cabină cu două paturi, de unul singur¹⁵⁶⁶...și drumul pe mare a fost de cinci nopți și 3 zile, traversând Marea Neagră, Marmara, Arhipelagul și Mediterana¹⁵⁶⁷.

Pe 17 aprilie 1926, o zi de sâmbătă...are parte de *ceață* la intrarea în Bosfor. După ce se ridică ceața vede pământul Asiei¹⁵⁶⁸.

Când vede *fosta* catedrală Sfânta Sofia o compară cu „profilul unei matroane văduve”¹⁵⁶⁹.

Din pagina 23 aflăm că Isachie e *pictor*¹⁵⁷⁰.

Dacă *fosta Sfânta Sofia* are 4 minarete, moscheea lui Ahmed are 7¹⁵⁷¹. Biserica Sfânta Irina a fost transformată de turci într-un *muzeu militar*¹⁵⁷². E vorba de Biserica în care s-a ținut *Al doilea Sinod Ecumenic* și în care Sfântul Grigorie de Nazianz a rostit *Cuvântul său de adio*¹⁵⁷³.

Trenul turcesc¹⁵⁷⁴, „vântul *plesnește* și *miorlăe* în jurul nostru”¹⁵⁷⁵, „sofragerie”¹⁵⁷⁶ pentru

¹⁵⁶¹ Vom cita: Gala Galaction, *Scrisori către Simforoza. În Pământul făgăduinței*, ed. a II-a, Ed. Cugetarea, București, f. a., 275 p. A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gala_Galaction.

¹⁵⁶² Idem, p. 12.

¹⁵⁶³ Idem, p. 13.

¹⁵⁶⁴ Ibidem.

¹⁵⁶⁵ Idem, p. 13-14.

¹⁵⁶⁶ Idem, p. 14.

¹⁵⁶⁷ Idem, p. 16.

¹⁵⁶⁸ Idem, p. 17.

¹⁵⁶⁹ Idem, p. 20.

¹⁵⁷⁰ Idem, p. 23.

¹⁵⁷¹ Idem, p. 23-24.

¹⁵⁷² Idem, p. 24.

¹⁵⁷³ Ibidem.

¹⁵⁷⁴ Idem, p. 27.

¹⁵⁷⁵ Idem, p. 29.

¹⁵⁷⁶ Ibidem.

sufragerie...și spre ora 7 seara se apropie de Dardanele¹⁵⁷⁷.

Cum arăta Asia, care venea spre el? „Colțuroasă, neagră și învăluită în neguri reci”¹⁵⁷⁸. „Stelele ard a sărbătoare”¹⁵⁷⁹.

Duminica, pe 18 aprilie 1926, vorbește despre „vântul hain” care suflă¹⁵⁸⁰. Trece pe lângă insulele Chios¹⁵⁸¹, Nikaria¹⁵⁸², Levita¹⁵⁸³...

Luni, 19 aprilie 1926, se trezește la 5 dimineața¹⁵⁸⁴. Aproape de Cipru¹⁵⁸⁵...și ne mărturisește că *a așteptat* această călătorie vreo 22-23 de ani¹⁵⁸⁶.

Și marți, 20 aprilie 1926, scrie că *se apropie* de Haifa¹⁵⁸⁷. Iar „un vânt mai mult *umed* decât *rece* bate ușor peste largul apelor”¹⁵⁸⁸.

Vede în zare „*spinarea Carmelului*”¹⁵⁸⁹ și își aduce aminte de Sfântul Ilie. Apa mării e „*verde* ca lipanul și ca frunzele de nuc”¹⁵⁹⁰.

La Haifa ajunge la 9 dimineața¹⁵⁹¹...„marea e *calmă*”¹⁵⁹², merge pe „*străzi neregulate și înguste*”¹⁵⁹³ și rămâne „*sfios și circumspect*...în fața acestor *nasuri și priviri de vultur*”¹⁵⁹⁴.

Se reîntâlnește cu o fostă *elevă* a sa¹⁵⁹⁵. Se îndreaptă spre Carmel¹⁵⁹⁶. Și intră *cu sfială* în *Grota Profeților*, care este *venerată* și de creștini și de evrei și de mahomedani pentru că îi „*tămăduiește* pe cei *cu mintea tulburată*”¹⁵⁹⁷.

---

¹⁵⁷⁷ Ibidem.

¹⁵⁷⁸ Idem, p. 30.

¹⁵⁷⁹ Ibidem.

¹⁵⁸⁰ Idem, p. 32.

¹⁵⁸¹ Idem, p. 33.

¹⁵⁸² Idem, p. 34.

¹⁵⁸³ Idem, p. 35.

¹⁵⁸⁴ Idem, p. 37.

¹⁵⁸⁵ Idem, p. 39.

¹⁵⁸⁶ Idem, p. 43.

¹⁵⁸⁷ Idem, p. 45.

¹⁵⁸⁸ Ibidem.

¹⁵⁸⁹ Idem, p. 47.

¹⁵⁹⁰ Idem, p. 48.

¹⁵⁹¹ Idem, p. 49.

¹⁵⁹² Idem, p. 50.

¹⁵⁹³ Idem, p. 51.

¹⁵⁹⁴ Ibidem.

¹⁵⁹⁵ Idem, p. 52.

¹⁵⁹⁶ Idem, p. 53.

¹⁵⁹⁷ Idem, p. 54.

Trece pe lângă maicile carmelite, observă „garduri[le] uriașe de cactuși”, apoi pe lângă *închisoarea orașului*¹⁵⁹⁸, traversează *câmpia de maci*¹⁵⁹⁹...dar grupul lor *nu e lăsat* să intre la *grota Sfântului Ilie Tesviteanul*¹⁶⁰⁰.

Și în p. 67, din senin, autorul își aduce aminte de plaiurile natale:

Știi, iubită Simforoză, că am venit pe lumea aceasta în chiliile unui fost schit de călugări din Teleorman și că toată copilăria mea am trăit-o printre foștii robi ai schitului... Poate mai ții minte că între bucățile mele literare există una — „Țigani” — în care povestesc unele din întâmplările, din spaimile și din vicisitudinile copilăriei mele petrecute în lumea aceea de seminomazi și de nomazi... Ei, iată, în fața

De aceea, acum, în Siliștea Gumești¹⁶⁰¹ avem o Mănăstire de monahi¹⁶⁰².

Autorul asemuiește barca cu *o coajă de pepene*¹⁶⁰³.

Însă în p. 71, Sfinția sa descrie *un vis* pe care doamna preoteasă l-a avut la București în data de 20 spre 21 aprilie 1926. În care *i s-a spus* că părintele Grigore *a murit*.

Noapte cu lună¹⁶⁰⁴. Ajunge în locul unde Sfântul Apostol Petru a avut vedenia *primirii neamurilor* în Biserică¹⁶⁰⁵. Apoi la metocul Patriarhiei Ierusalimului¹⁶⁰⁶.

¹⁵⁹⁸ Idem, p. 57.

¹⁵⁹⁹ Idem, p. 58.

¹⁶⁰⁰ Idem, p. 59.

¹⁶⁰¹ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Sili%C8%99tea_Gume%C8%99ti,_Teleorman.

¹⁶⁰² Idem: <http://www.crestinortodox.ro/manastiri/manastirea-sfantul-pantelimon-silistea-gumesti-117576.html>.

¹⁶⁰³ Gala Galaction, *Scrisori către Simforoză. În Pământul făgăduinței*, ed. cit. ant., p. 69.

¹⁶⁰⁴ Idem, p. 71.

¹⁶⁰⁵ Idem, p. 73.

¹⁶⁰⁶ Idem, p. 75.

Merge în vizită la redacția ziarului *Haaretz*¹⁶⁰⁷. Despre străzile Tel-Avivului¹⁶⁰⁸ și vastele grădini de portocali¹⁶⁰⁹.

La acea vreme, ca să îți cumperi *materiale de construcție* pentru o casă cu trei camere, o terasă și un duș, trebuia să plătești *150 de lire egiptene*¹⁶¹⁰.

Fete de 20-25 de ani construiau *lespezile de ciment* pentru viitoarele *trotuare* ale Israelului¹⁶¹¹.

Iar în 1926, evreii vindeau „teancuri de foi de tutun” dar și miere din flori de portocal¹⁶¹². Creșteau și viermi de mătase aduși „din India și *aclimatizați* în Palestina. Particularitatea lor e că *trăesc* [grafia autorului n.n.] nu pe frunzele *de dud*, ci pe frunze *de ricin*”¹⁶¹³.

Marmura *roșie* de Metula¹⁶¹⁴. „Oleandri *înalți* și *viguroși*”¹⁶¹⁵. Orzul, în luna aprilie, era „aproape copt” iar grâul se apropia „de seceră”¹⁶¹⁶.

Trenul dinspre Ierusalim¹⁶¹⁷. Unde a fost capiștea lui Dagon¹⁶¹⁸. Și ne spune despre *cvuța* sionistă pe care a văzut-o, adică despre „colonia comunistă”, care avea „o lăptărie prosperă și o grădină-pepinieră”¹⁶¹⁹.

O podgorie „de peste 5.000 de duman (un duman = 900 de metri pătrați)”¹⁶²⁰. Lămâii erau „plini de roadă”¹⁶²¹. Și scrie că *a doua zi* va vedea Ierusalimul¹⁶²²...

Pe 22 aprilie 1926 părintele Grigore a intrat în Ierusalim¹⁶²³. Călătorește cu fratele Nicolae¹⁶²⁴, cu

¹⁶⁰⁷ Idem, p. 78. A se vedea *saitul* celui de azi: <http://www.haaretz.com/>.

¹⁶⁰⁸ Idem, p. 79.

¹⁶⁰⁹ Ibidem.

¹⁶¹⁰ Ibidem.

¹⁶¹¹ Idem, p. 80.

¹⁶¹² Idem, p. 81.

¹⁶¹³ Ibidem.

¹⁶¹⁴ Ibidem.

¹⁶¹⁵ Idem, p. 83.

¹⁶¹⁶ Idem, p. 85.

¹⁶¹⁷ Ibidem.

¹⁶¹⁸ Idem, p. 85-86.

¹⁶¹⁹ Idem, p. 86.

¹⁶²⁰ Idem, p. 87.

¹⁶²¹ Idem, p. 88.

¹⁶²² Idem, p. 89.

¹⁶²³ Idem, p. 90.

¹⁶²⁴ Ibidem.

trenul de clasa a III-a, călătoria costând 17 piaștri și jumătate¹⁶²⁵.

Drumul între Jafa și Ierusalim „este jumătate *drum de câmp* și jumătate *de munte*”¹⁶²⁶. „Văd lanuri de ovăz, petece de grâu și grădini *potagere* [de *zarzavat* n.n.], printre livezi de măslini și de migdali”¹⁶²⁷.

Trece prin *Ludd*, adică prin vechiul *Lydda*, unde Sfântul Apostol Petru l-a vindecat pe Eneia [F. Ap. 9, 33-34]¹⁶²⁸.

Femeile arabe duc „*crosne* [*sarcini de lemne* duse cu spatele n.n.] fantastice de măracini”¹⁶²⁹.

„Proecte” în p. 102. Mai multe scrisori de recomandare¹⁶³⁰. Catedrala „*tristă și dezolată* ca toate templele protestante”¹⁶³¹.

Și tot în p. 111:

E pustiu și tragic un templu protestant!... Comoara cea neprețuită, focul cel dumnezeesc și viu făcător Iisus Christos euharistic nu mai repauzează în locașurile pietății reformatе! De prisos sunt aceste bolte, acest simulacru de altar și toată pseudo-liturghia cu care se amăgesc bieții anglicani! Dumnezeu cel viu, Mielul cel fără

„Ulițe *întortochiate*, pavate cu pietre cari au culoarea *săpunului de casă* și cari sunt *lunecoase* ca niște *codri de săpun*”¹⁶³².

Mănăstirea Patriarhiei avea „o scară cu trepte de marmoră trandafirie”¹⁶³³.

Ajunge la un hotel cu Biserică și bibliotecă teologică¹⁶³⁴. E vorba de ziua de 23 aprilie 1926, autorul amintindu-și că în 1925, în această zi, trecea prin Budapesta în drum spre Vizegrad¹⁶³⁵.

¹⁶²⁵ Idem, p. 91.

¹⁶²⁶ Idem, p. 92.

¹⁶²⁷ Ibidem.

¹⁶²⁸ Idem, p. 93.

¹⁶²⁹ Idem, p. 98.

¹⁶³⁰ Idem, p. 103.

¹⁶³¹ Idem, p. 111.

¹⁶³² Idem, p. 115.

¹⁶³³ Ibidem.

¹⁶³⁴ Idem, p. 129-130.

¹⁶³⁵ Idem, p. 131.

Scrie familiei *prima* sa *scrisoare* din Ierusalim¹⁶³⁶. Cele 275 de trepte ale turnului de 60 de metri¹⁶³⁷. Ajunge pe Muntele Măslinilor¹⁶³⁸.

Valea Chedron, grajdurile lui Solomon, moscheea El-Acşa şi cele două Ierusalime¹⁶³⁹.

Compară Ierusalimul cu „un stup uriaş”¹⁶⁴⁰. Vizitează mormintele regilor¹⁶⁴¹. Şi *prezentul* stă „cocoţat în spinarea noastră”¹⁶⁴²...

Vizitează apoi *Muzeul de antichităţi*¹⁶⁴³ şi *Biblioteca Naţională*, înfiinţată în anul 1892 şi care, în 1926, avea circa 120.000 de volume¹⁶⁴⁴.

Ajunge la colonia templierilor¹⁶⁴⁵. „Stariţa” în loc de *stareţa*¹⁶⁴⁶. În p. 150: „abondentă” şi „conmesean”.

Verbul *a soroci*¹⁶⁴⁷. „Don Quichotte”, p. 152.

Despre „Zidul Plângerilor” începând cu p. 156. „Sunt sute de ani, de când Evreii vin şi *plâng* în fiecare Vineri seara, la *Zidul plângerilor*...”¹⁶⁴⁸.

Şi, la urma tuturor, autorul *se apropie* de Zidul plângerilor şi „*sărut*, pe piatra simbolică, *inelul logodnei indisolubile* pe care Dumnezeu a binevoit s’o facă cu neamul omenesc”¹⁶⁴⁹.

Pe 24 aprilie 1926, Părintele Grigore a văzut Marea Moartă, Iordanul şi Ierihonul¹⁶⁵⁰. Trece prin „valea Mormintelor”¹⁶⁵¹, vede mormântul Prea Curatei, monumentul lui Absalom, mormântul Sfântului Proroc Zaharia¹⁶⁵². În Grădina Ghetismani, atunci când el a vizitat-o, mai erau doar „opt măslini *străbuni*”¹⁶⁵³. Adică de 2.000 de ani.

¹⁶³⁶ Ibidem.

¹⁶³⁷ Idem, p. 136.

¹⁶³⁸ Idem, p. 138.

¹⁶³⁹ Idem, p. 139.

¹⁶⁴⁰ Idem, p. 142.

¹⁶⁴¹ Idem, p. 143-144.

¹⁶⁴² Idem, p. 145.

¹⁶⁴³ Idem, p. 145-146.

¹⁶⁴⁴ Idem, p. 147.

¹⁶⁴⁵ Idem, p. 148.

¹⁶⁴⁶ Idem, p. 149.

¹⁶⁴⁷ Idem, p. 151.

¹⁶⁴⁸ Idem, p. 158-159.

¹⁶⁴⁹ Idem, p. 160.

¹⁶⁵⁰ Idem, p. 161.

¹⁶⁵¹ Ibidem.

¹⁶⁵² Idem, p. 162.

¹⁶⁵³ Ibidem.

despre *Vedea*, pentru că amândoi suntem din același județ și pe lângă *Scrioaștea mea* trece...*Vedea*...

De la pagina 179 despre „Ierichon”. Vede fântâna Sfântului Elisei¹⁶⁶⁷, „ostrovul de portocali și de bananieri”¹⁶⁶⁸, „chinoviile de pe culmea celor *Patruzeci de zile*”¹⁶⁶⁹ și un „sărman târgușor vulgar”¹⁶⁷⁰.

Pe 25 aprilie 1926 intră în Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim, la praznicul *Intrării Domnului în Ierusalim*, unde slujește și se împărtășește la Sfânta Liturghie¹⁶⁷¹.

Se închină la lespedea Sfântului Mormânt¹⁶⁷². Apoi acolo unde a fost *înfiptă* Sfânta Cruce pe Calvar¹⁶⁷³.

În altarul unde slujește veșmintele erau *lângă* Proscomidiar¹⁶⁷⁴. Slujba e *condusă* de patriarhul Ierusalimului, pe care *îl văzuse* la București¹⁶⁷⁵.

Se vede „încet și ageamiu”¹⁶⁷⁶ la gesturile liturgice în comparație cu gesturile *repezi* ale celor care slujeau cu patriarhul.

La Liturghie au slujit, alături de patriarhul Damianos¹⁶⁷⁷, 6 ierarhi, 10 preoți și 8 diaconi¹⁶⁷⁸.

Însă la Dumnezeuiasca Liturghie au slujit *numai* arhieriei¹⁶⁷⁹. Părintele Grigore *a urmărit* doar Liturghierul¹⁶⁸⁰.

După slujbă a participat la procesiunea cu „ramuri lungi de palmier”¹⁶⁸¹, moment în care *au ocolit* Biserica Sfântului Mormânt¹⁶⁸².

„Mă domiresc”, p. 194, pentru *mă dumiresc*.

¹⁶⁶⁷ Idem, p. 179.

¹⁶⁶⁸ Idem, p. 180.

¹⁶⁶⁹ Idem, p. 181.

¹⁶⁷⁰ Idem, p. 182.

¹⁶⁷¹ Idem, p. 185.

¹⁶⁷² Idem, p. 186.

¹⁶⁷³ Idem, p. 187.

¹⁶⁷⁴ Idem, p. 188.

¹⁶⁷⁵ Ibidem.

¹⁶⁷⁶ Ibidem.

¹⁶⁷⁷ Al 137-lea Patriarh al Ierusalimului potrivit *Orthodox Wiki*. A se vedea: http://ro.orthodoxwiki.org/List%C4%83_a_patriarhilor_Ierusalimului.

¹⁶⁷⁸ Gala Galaction, *Scrisori către Simforoza. În Pământul făgăduinței*, ed. cit. ant., p. 188.

¹⁶⁷⁹ Idem, p. 191.

¹⁶⁸⁰ Ibidem.

¹⁶⁸¹ Idem, p. 192.

¹⁶⁸² Idem, p. 193.

Asupra cărui *fapt* se dumirește? Acela că „femeile și fetele arabe *vocalizează ca privighetorile*”¹⁶⁸³.

Și Părintele Grigore consemnează faptul că la Sfânta Liturghie *a slujit* și Părintele Vasile, parohul Bisericii *Sfinții Voievozi* din București¹⁶⁸⁴.

Procesiunea prin care *îl conduc* pe patriarh la reședința lui¹⁶⁸⁵. În jur: „lumea *pestriță* și *năvalnică*”¹⁶⁸⁶.

În reședința patriarhală e servit cu „mastică [băutură alcoolică aromată n.n.], apă și rahat”¹⁶⁸⁷.

Patriarhul e „taciturn”¹⁶⁸⁸...

În acea duminică, autorul s-a plimbat „pe zidurile Ierusalimului”¹⁶⁸⁹. Unde a fost închis Sfântul Proroc Ieremia¹⁶⁹⁰...și pe zid cresc „iarbă, pini, lobodă, cactuși, liliac, mușețel și margarete”¹⁶⁹¹.

Privește către Muntele Măslinilor¹⁶⁹². Poarta lui Irod¹⁶⁹³. Moscheea lui Omar¹⁶⁹⁴. Și a cules, „de pe ziduri, un buchet întreg de spice și de flori”¹⁶⁹⁵.

Poarta Leilor, Via Dolorosa, cetatea Antonia¹⁶⁹⁶.

Pe 26 aprilie 1926, o zi de luni, pleacă în Samaria¹⁶⁹⁷. Era tocmai ziua când samaritenii își serbau *paștiul lor* pe muntele Garizim, unde jertfeau 7 miei grași¹⁶⁹⁸.

„Dela Ierusalim până la Nablus sunt 62 *de kilometri*, adică aproximativ, *depărtarea* dintre București și Ploești”¹⁶⁹⁹.

Trec pe lângă satul *Şafat*, fostul *Nob*, pe lângă vechea *Gabaa*, pe lângă mormântul Sfântului Proroc

---

¹⁶⁸³ Idem, p. 194.

¹⁶⁸⁴ Ibidem.

¹⁶⁸⁵ Idem, p. 195.

¹⁶⁸⁶ Ibidem.

¹⁶⁸⁷ Idem, p. 196.

¹⁶⁸⁸ Idem, p. 197.

¹⁶⁸⁹ Idem, p. 198.

¹⁶⁹⁰ Ibidem.

¹⁶⁹¹ Ibidem.

¹⁶⁹² Idem, p. 199.

¹⁶⁹³ Idem, p. 200.

¹⁶⁹⁴ Idem, p. 201.

¹⁶⁹⁵ Ibidem.

¹⁶⁹⁶ Idem, p. 202.

¹⁶⁹⁷ Idem, p. 204.

¹⁶⁹⁸ Ibidem.

¹⁶⁹⁹ Idem, p. 207.

Samuil¹⁷⁰⁰. Pe lângă Bethel¹⁷⁰¹...și aproape de Nablus e fântâna Sfântului Iacov¹⁷⁰².

Și autorul găsește că „Nablus e *un Ierusalim mai mic*”¹⁷⁰³. Urcă pe Garizim¹⁷⁰⁴...și spune că mai erau vreo 170 de samariteni, strânși în jurul unei familii preoțești, atunci când el a fost în Palestina¹⁷⁰⁵.

Nu vede cum au fost *junghiați* cei 7 miei dar îi vede „la pământ, în mâinile sacerdoților, mânjiți de sânge, cari îi jupoaie și le examinează măruntaele”¹⁷⁰⁶.

Și ospățul „pascal” al samaritenilor începe la miezul nopții¹⁷⁰⁷. Samaritenii de acum vorbesc *araba*¹⁷⁰⁸. Și când autorul îi spune că și el e *preot*, preotul samaritean îi spune că „preoția este *ereditară*”¹⁷⁰⁹. Adică *exclusea* orice altă preoție în afară de a lui...

„Fenomenul sionist”¹⁷¹⁰. Note din data de 27 aprilie 1926¹⁷¹¹...și ajunge în Sevastia¹⁷¹².

Trece pe lângă Dothan, locul unde a fost *vândut* Sfântul Iosif¹⁷¹³. Vede izvorul lui Ghedeon¹⁷¹⁴, din nou despre *o colonie comunistă*¹⁷¹⁵ și urcă pe muntele Tabor pe data de 4 mai 1926, într-o zi de marți¹⁷¹⁶.

Asemuie Munții Carmelului cu *Valea Moldovei* văzută de pe culmea Pașcanilor¹⁷¹⁷.

Vede Nazaretul, Cana Galileei¹⁷¹⁸...și în *Anexă*, care începe odată cu p. 263, Părintele Grigore începe *să recompună* imaginile din Scriptură pe baza experiențelor avute în Palestina.

---

¹⁷⁰⁰ Idem, p. 210.

¹⁷⁰¹ Idem, p. 211.

¹⁷⁰² Idem, p. 213.

¹⁷⁰³ Idem, p. 214.

¹⁷⁰⁴ Idem, p. 217.

¹⁷⁰⁵ Idem, p. 218.

¹⁷⁰⁶ Idem, p. 219.

¹⁷⁰⁷ Ibidem.

¹⁷⁰⁸ Idem, p. 221.

¹⁷⁰⁹ Idem, p. 221-222.

¹⁷¹⁰ Idem, p. 229.

¹⁷¹¹ Idem, p. 230.

¹⁷¹² Idem, p. 231.

¹⁷¹³ Idem, p. 234.

¹⁷¹⁴ Idem, p. 236.

¹⁷¹⁵ Idem, p. 238.

¹⁷¹⁶ Idem, p. 250.

¹⁷¹⁷ Idem, p. 253.

¹⁷¹⁸ Idem, p. 257.

În traducerea la Sfântul Matei¹⁷¹⁹ a PS Genadie/
Ghenadie al Argeşului¹⁷²⁰ numele Domnului este
„Iisus Christos”¹⁷²¹.

„Abraam”, „Iesse”¹⁷²², în 1, 17 foloseşte
„generaţiuni”¹⁷²³, la 1, 18: „s’a aflatu avendu în
pântece din Spiritul Sântu”¹⁷²⁴.

„Iosef” la 1, 19, „Mariam” la 1, 20, „profetul”
la 1, 22, „Fecióra” şi „Emmanuel” la 1, 23, şi tot aici
„Dumnezeu”. La 1, 24: „mulerea sa”¹⁷²⁵.

La 2, 1 avem „Betleemul Iudeei”. Irod este
„Erod” şi magii au venit după „stéoa lui”¹⁷²⁶.

În 2, 4 Irod „se înforma”/ *s-a informat* de la
arhieriei şi cărturari. La 2, 6: „un Duce”, la 2, 7: „cu
scumpătate”¹⁷²⁷, la 2, 18: „lamentare şi plângere”¹⁷²⁸.

Archelau¹⁷²⁹, 3, 2: „penitenţiati-vă” pentru
pocăiţi-vă iar „nutrimentul” Sfântului Ioan
Botezătorul era format din „locuste şi miere
selbatică”¹⁷³⁰.

La 3, 6 oamenii îşi *confesau* păcatele. La 3, 8:
„fructe demne de penitenţă”¹⁷³¹. La 3, 12 se vorbeşte
despre *vânturătoare*, Sfântul Duh „descendându ca un
columbu”¹⁷³² iar Domnul a fost „*condus* în desertu de
Spiritul, spre *a fi tentatu* de Diavolul”¹⁷³³.

În 4, 3 Satana e „tentatorul”. În 4, 5 Diavolul *Îl*
transportă pe Domnul în Sfânta cetate. „Va ordona”
la 4, 6 şi „Pei [pieri n.n.] dinaintea mea, Satano!”¹⁷³⁴.

Îngerii *Îl serveau* la 4, 11. „Galileia gintelor” la
4, 15, „în laturea şi în umbra morţii” la 4, 16 şi

¹⁷¹⁹ *Sânta Evanghelie de la Matteiu*, p.1-195, în *Evangelia populară sau Sacra Scriptură a Noului Testamentu*, tradusă după originalul elenescu, şi însoţită de Argumente şi de Reflexiuni morale, de Genadie, Episcopul de Argeşu, Ed. Typografia Ióne Weiss, Bucureşti [Bucureşti], 1868.

¹⁷²⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ghenadie_Petrescu.

¹⁷²¹ *Sânta Evanghelie de la Matteiu*, op. cit., p. 1.

¹⁷²² Ibidem.

¹⁷²³ Idem, p. 2.

¹⁷²⁴ Ibidem.

¹⁷²⁵ Idem, p. 3.

¹⁷²⁶ Idem, p. 4.

¹⁷²⁷ Idem, p. 5.

¹⁷²⁸ Idem, p. 6.

¹⁷²⁹ Ibidem.

¹⁷³⁰ Idem, p. 9.

¹⁷³¹ Ibidem.

¹⁷³² Idem, p. 10.

¹⁷³³ Idem, p. 13.

¹⁷³⁴ Ibidem.

Domnul îi vede pe Simon și pe Andrei „arucându rețea în mare” la 4, 18¹⁷³⁵.

„Pescari de oameni” la 4, 19, după cum găsim și în *Biblia de la București* [1688]: „păscari de oameni”, GNT: „ἁλιεῖς ἀνθρώπων”, în GNV: „fishers of men”, NEG: „pêcheurs d’hommes”, TNT: „fishers of men”, VUL: „piscatores hominum”, LND: „pescatori di uomini”.

Însă la Sfântul Varlaam al Moldovei, în *Învățătură la Duminica a II-a după Rusalii*, găsim sintagma: „vânători de oameni”¹⁷³⁶.

Ei își lasă „vasul”, nu *corabia*, la 4, 22 și îl urmează. „Fama lui” pentru *faima Lui*. „Demoniaci” pentru *demonizați*, „glote multe” pentru *gloate multe* de oameni¹⁷³⁷.

„Umili cu spiritul” la 5, 3, „se vor consola” la 5, 4, „persecutați pentru dreptate” la 5, 10¹⁷³⁸. Adică PS Ghenadie folosea un limbaj *foarte neologic* pentru vremea lui pe care nici astăzi *nu-l putem asuma*.

„Insulta și persecuta” la 5, 11, „luminarea” pusă „sub modiu” la 5, 15, „să glorifice” la 5, 16, „să abrogu” la 5, 17¹⁷³⁹.

Însă *cui* i se adresa autorul nostru cu o asemenea limbă *compozită*, o adevărată *păsărească* pentru popor, când (ca și acum) credincioșii Bisericii, în majoritatea lor, *nu excelau* printr-o *mare cunoaștere lingvistică*?

Culpabili de judecată în 5, 20. „Geena focului” (5, 22), sergentul (5, 25)¹⁷⁴⁰, „și celui ce voesce a se împrumuta de la tine, nu’i întorçe *dosul*” (5, 42), „Fiți dar voi *perfecti*, precum Tatăl vostru cellu din ceruri *perfectu este*” (5, 48)¹⁷⁴¹.

La 6, 2: când „faci milostenie, *nu trompetă* înaintea ta”¹⁷⁴². „Făcarnicii” (6, 5) pentru *fățarnicii*¹⁷⁴³.

¹⁷³⁵ Idem, p. 14.

¹⁷³⁶ Sfântul Varlaam al Moldovei, *Carte românească de învățătură*, ed. îngrijită și glosar de Stela Toma, pref. și studiu de Dan Zamfirescu, vol. 2, Ed. Roza Vânturilor, București, 2011, p. 129.

¹⁷³⁷ *Sânta Evanghelie de la Matteiu*, op. cit., p. 15.

¹⁷³⁸ Idem, p. 18.

¹⁷³⁹ Idem, p. 19.

¹⁷⁴⁰ Idem, p. 20.

¹⁷⁴¹ Idem, p. 22.

¹⁷⁴² Idem, p. 27.

Cum arată *Tatăl nostru* în această ediție:
 „Tatăl nostru, carele esti în ceruri,
 sănțească-se numele tău.
 Vie împărăția ta,
 făcă-se voea ta
 precum în ceru și pre pământu.
 Pânea noastră cea spre ființă
 dă-ne-o nouă astăzi:
 Și ne ertă nouă greșalele noastre,
 precum ertămu și noi greșiților nostri:
 Și nu ne duce pre noi în *tentațiune*,
 ci ne *deliberă* de cellu Râu.
 Câ a ta este împărăția, și puterea, și mărirea,
 în seculi, amin”¹⁷⁴⁴. De *nerostit* în ziua de
 azi...

Iar dacă atunci mizau în mod *neavenit* pe noutate lingvistică, acum, la polul opus, foarte mulți predicatori ortodocși *se scufundă* în limbajul arhaizant.

Ceea ce arată că nu prea avem *simțul realității*, că *solilocviam* mai degrabă decât *să predicăm*...sau *nu ne interesează* dacă suntem *înțeleși* și *acceptați* ca atare de cei care ne ascultă sau ne citesc.

Ne apucăm *de vorbit*...și dacă cineva *ne înțelege* să fie *sănătos*...Dar nu facem *eforturi* spre a fi *înțeleși* și *plăcuți* în discursul nostru, adică *actuali*.

Alexandru V. Boldur (1886-1982)¹⁷⁴⁵ a editat la Madrid, în 1970, o carte despre *viața* Sfântului Ștefan cel Mare¹⁷⁴⁶. Și aici spune că, potrivit tradiției, Sfântul Ștefan *s-a născut și a copilărit* „prin părțile *Borzeștilor* din ținutul *Bacău-lui*”¹⁷⁴⁷.

Iar mama lui, doamna Oltea, a intrat în monahism cu numele de *Maria*¹⁷⁴⁸.

¹⁷⁴³ Idem, p. 28.

¹⁷⁴⁴ Ibidem.

¹⁷⁴⁵ Despre autor a se vedea: http://personalitatibasarabene.info/alexandru-v-boldur-1886-1982-istoric-si-jurist-%E2%80%93-cercetator-de-seama-a-drepturilor-istorice-ale-basarabiei_03_2011.html.

¹⁷⁴⁶ E vorba despre: Alexandru V. Boldur, *Ștefan cel Mare, Voievod al Moldovei (1457-1504). Studiu de istorie socială și politică*, Ed. „Carpații” Traian Popescu, Madrid, 1970, 356 p.

¹⁷⁴⁷ Idem, p. 11.

¹⁷⁴⁸ Ibidem.

După ce tatăl său, Bogdan II al Moldovei (12 oct. 1449-oct. 1451) a fost ucis de Petru Aron la Reușeni¹⁷⁴⁹, Sfântul Ștefan „a pribegit la unguri” și „s-a oprit la curtea lui Iancu de Hunedoara”, apoi a venit în Țara Românească, la Vlad Țepeș, cu 6000 de ostași, ca să lupte *împotriva* celui care *i-a ucis* tatăl¹⁷⁵⁰.

Și la 12 aprilie 1457 *îl învinge* pe Petru Aron dar el *scapă* împreună cu un grup de boieri¹⁷⁵¹.

La p. 15:

Pecetea lui Ștefan cel Mare.

Autorul merge *pe mâna* lui Ureche și *creditează* alegerea Sfântului Ștefan de pe *Câmpia Dreptății*¹⁷⁵².

Sfatul Domnesc, în timpul lui, era compus din 23 de boieri¹⁷⁵³.

Pe 27 februarie 1470, într-o zi de marți, Sfântul Ștefan a cucerit și dărâmat Brăila¹⁷⁵⁴.

El a avut 8 vornici. Pe Goian, Crasnes, Isaia, Bode, Hrană, Dragoș Boul, Boldur și Juri Lungul¹⁷⁵⁵.

În pagina 36 găsim date despre cum se făcea *închinarea* în fața domnitorului:

¹⁷⁴⁹ Ibidem.

¹⁷⁵⁰ Idem, p. 13.

¹⁷⁵¹ Idem, p. 14.

¹⁷⁵² Idem, p. 16.

¹⁷⁵³ Idem, p. 17.

¹⁷⁵⁴ Idem, p. 29.

¹⁷⁵⁵ Idem, p. 33.

După ce în biserică domnitorul îmbrăca caftanul domnesc, ceremonia continua în palatul domnesc.

Cînd domnul se așeza în fotoliul princiar, poala dreaptă a caftanului lui o ținea hatmanul, iar poala stîngă-marele postelnic. Boierii, care asistau la această ceremonie, se apropiau pe rînd de domnitor pentru a-i demonstra respect și supunere (omagiu) și urma ceremonia sărutării de mîină a domnului și a poalei caftanului lui.

În documentele istorice române deseori se întrebuintează cuvîntul “îchinare”, adică supunere (hommage, comendatio). Închinarea celui slab domnului, care era socotit puternic, superior, își găsea și o formă de exteriorizare. Din omagiu pe care l-au adus regelui polonez Ștefan Voievod și boierii săi în 1485, se vede că boierii moldoveni s’au închinat regelui pînă la pămînt, ceea ce nu e de mirare. Închinarea pînă la pămînt a existat la multe popoare, nu numai la polonezi și moldoveni.

De exemplu, la ruși expresiunea “celobitie” însemna închinare pînă la pămînt *în așa fel ca fruntea să atingă pămîntul*.

La aceasta se mai adăuga și *îngenunchierea*, care în cazul închinării de mai sus a fost făcută, după cum ne atestă documentele poloneze, de moldoveni “*suq more*”, adică după obiceiul propriu al moldovenilor (1).

Pe 3 septembrie 1473, domnitorul nostru dăruie Mănăstirii Putna „morile sale proprii de pe Siret, în târgul Siretului, și un mertic [o rație n.n.] anual de 12 buți de vin”¹⁷⁵⁶.

Pe 23 aprilie 1460, printr-un act, „confirmă mănăstirii Bistrița *veniturile* dela vama Tazlăului”¹⁷⁵⁷.

După ce a fost *înfrînt* de turci la Războieni, în 1476, Sfântul Ștefan a vrut *să intre* în cetatea Neamț și mama lui *nu l-a lăsat*¹⁷⁵⁸. A plecat la Sfântul Daniil Sihastru, s-a spovedit la el și l-a întrebat dacă trebuie *să închine* țara turcilor¹⁷⁵⁹. Și Sfântul Daniil i-a profețit că „războiul va fi *a[l] lui*”, adică *va birui* și că trebuie *să construiască* o Mănăstire cu hramul Sfântul Mare Mucenic Gheorghe¹⁷⁶⁰.

Însă autorul spune că episodul cu mama Sfântului Ștefan e *legendar*, pentru că ea a murit în 1465, fapt pentru care nu putea fi vie *în 1476*. Dar că faptul că *a fost* la Sfântul Daniil ar „putea *să fi avut loc* în realitate”¹⁷⁶¹.

În 1488 Sfântul Ștefan cel Mare construiește Mănăstirea Voroneț¹⁷⁶².

¹⁷⁵⁶ Idem, p. 39.

¹⁷⁵⁷ Ibidem.

¹⁷⁵⁸ Idem, p. 44.

¹⁷⁵⁹ Ibidem.

¹⁷⁶⁰ Ibidem.

¹⁷⁶¹ Ibidem.

¹⁷⁶² Ibidem.

Proprietățile Bisericii și ale boierimii aveau „*imunități* administrative, fiscale, judiciare, comerciale”¹⁷⁶³.

Moștenirea *de la tată* se numea „ocina”, *de la bunic* „dedina” și „uric” însemna „calitatea de ereditate”¹⁷⁶⁴. În p. 68, autorul concluzionează că *ohaba* însemna *gestul* domnitorului țării de *a renunța* la dreptul său de *a retrage* pământul boierului.

Și îl contrazice pe Iorga în ceea ce privește *averile* Sfântului Ștefan. Nicolae Iorga considera (în *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București, 1904, p. 219) că Sfântul Ștefan era „om sărac”.

Însă autorul spune că el *deținea* „satul Băicenii pe Siret, morile pe Siret, *braniștea* [pădure rară n.n.] de la Bohotin, *seliște* [pășune n.n.] lângă Nistru cu numele *Gromobitnaia*, Verescecanii pe Siret cu mori și Ungurenii pe care le dă mitropoliei Sucevii, primind în schimb Jicovul de Jos, Cosminul din ținutul Cernăuților și morile din târgul Siretului, dăruite mănăstirii Putna”¹⁷⁶⁵. Tododată și „satul Negoieștii la Troțuș și o jumătate din satul Costești”, „satele Borzești, o parte din Onești, Pătrășcani și Rădeani”¹⁷⁶⁶.

Veniturile de la vămi erau ale domnitorului¹⁷⁶⁷.

Vămile unde *se plătea peștele* erau la Bacău, Bârlad, Siret și Cernăuți. Iar străinii plăteau vama *în bani* pe când moldovenii *în bani* sau *în natură*¹⁷⁶⁸.

Numai domnitorul *vâna* animale sălbatice. Cine încerca să vâneze și era prins era pedepsit cu *gloabă*¹⁷⁶⁹.

Cele mai *înzestrate* Mănăstiri și care beneficiau de tot felul de *privilegii* erau „Bistrița, Putna, Neamț, Moldovița, Pobrata, Tazlău, Homor și Voroneț”¹⁷⁷⁰.

Și când vorbim de *privilegii* ele constau în danii și confirmări de sate, dreptul de a face comerț, scutiri de vamă, încasarea dării vlădicăi, dreptul de *a judeca*,

¹⁷⁶³ Idem, p. 64.

¹⁷⁶⁴ Idem, p. 66.

¹⁷⁶⁵ Idem, p. 70-71.

¹⁷⁶⁶ Idem, p. 71.

¹⁷⁶⁷ Idem, p. 72.

¹⁷⁶⁸ Ibidem.

¹⁷⁶⁹ Ibidem.

¹⁷⁷⁰ Idem, p. 73.

dreptul de *a lua gloabă* când se *încălcau* canoanele bisericești¹⁷⁷¹.

Episcopia din Rădăuți deținea 11 sate, cea din Roman 8 sate și jumătate „cu mori, pod umblător și vama din comerț” iar mitropolia din Suceava deținea „8 sate cu mori și pive [piue n.n.], 2 prisăci și viile deasupra Hîrlăului”¹⁷⁷².

Sfântul Ștefan cel Mare, subliniază autorul, „*nu lua prizonieri turci în ciuda nenumăratelor lupte împotriva lor*”¹⁷⁷³. Iar „robii erau *domnești, boerești și mănăstirești*”¹⁷⁷⁴.

În timpul domnitorului nostru, în Moldova, circula „*rubla de argint genoveză* și conținea 20 *florini de argint*” iar „*un florin se schimba cu 100 de dinari*”¹⁷⁷⁵. Tot genovezi erau și *zloții*, zlotul fiind o monedă de aur egală cu lira de argint¹⁷⁷⁶. În Transilvania circulau „*ducați, galbeni, florini, ughi*”¹⁷⁷⁷.

Sfântul Ștefan a încurajat *schimburile comerciale* făcute în orașe¹⁷⁷⁸. Și pentru a mări numărul populației i-a primit pe „*emigranții religioși* și nu scăpa prilejul să aducă *robi* prin incursiuni în țările vecine”¹⁷⁷⁹.

Așezarea bulgarilor în Moldova și a husiților¹⁷⁸⁰. Tătarii și polonezii luați *robi*¹⁷⁸¹. Populează *locurile pustii* din țară¹⁷⁸².

Din Polonia se importa piperul și postavul¹⁷⁸³, Marea Neagră era pe atunci „*lac turcesc*”¹⁷⁸⁴ și se cunosc din registre un număr de „94 de negustori moldoveni”¹⁷⁸⁵.

---

¹⁷⁷¹ Ibidem.

¹⁷⁷² Idem, p. 74.

¹⁷⁷³ Idem, p. 80.

¹⁷⁷⁴ Ibidem.

¹⁷⁷⁵ Idem, p. 85.

¹⁷⁷⁶ Ibidem.

¹⁷⁷⁷ Ibidem.

¹⁷⁷⁸ Idem, p. 91.

¹⁷⁷⁹ Idem, p. 92.

¹⁷⁸⁰ Idem, p. 93.

¹⁷⁸¹ Idem, p. 94.

¹⁷⁸² Idem, p. 95.

¹⁷⁸³ Idem, p. 96.

¹⁷⁸⁴ Idem, p. 97.

¹⁷⁸⁵ Ibidem.

Cuțite de Știria, vinul moldovenesc era exportat în țările rusești¹⁷⁸⁶ și despre unde aveau străinii *locuri comerciale*¹⁷⁸⁷.

Distincția militară de „viteaz” era acordată boierilor dar și nevoierilor, „care au luptat pe câmpul de luptă”¹⁷⁸⁸. Iar nevoierul distins cu titlul de *viteaz* era făcut și *boier*¹⁷⁸⁹.

După victoria din 1475 împotriva turcilor, Sfântul Ștefan zidește Biserica Sfântul Ioan Botezătorul din Vaslui.

În 1481 zidește Biserica Sfântul Procopie din Suceava. După 1485 zidește Biserica Sfântul Nicolae din Iași, în 1487 Biserica domnească de la târgul Hârlăului și în 1497 Biserica Sfântul Dimitrie din Suceava¹⁷⁹⁰.

Mănăstirea Voroneț o zidește în 1488, după 1467 ridică o Biserică la Baia, la Piatra între 1497-1498 și Mănăstirea de la Războieni¹⁷⁹¹.

De la cronicarul Grigore Ureche aflăm că Sfântul Ștefan cel Mare *a zidit 44 de Biserici*¹⁷⁹².

În p. 339 a cărții, autorul se raportează la cele „*patru sinteze* ale domniei lui Ștefan cel Mare” realizate de „A. D. Xenopol, N. Iorga, I. Ursu și C. C. Giurescu”¹⁷⁹³.

Vizavi de Xenopol¹⁷⁹⁴, autorul spune că are mai „multe considerații greșite” în prezentarea istoriei Sfântului Ștefan¹⁷⁹⁵. La fel îl *taxează* și pe Iorga¹⁷⁹⁶.

Note critice și vizavi de Ursu¹⁷⁹⁷, însă la Giurescu începe cu faptul că sinteza lui „se distinge prin multe *calități pozitive*”¹⁷⁹⁸.

În p. 352, autorul vorbește despre *prima soție* a Sfântului Ștefan: „în izvoarele istorice i se spune

¹⁷⁸⁶ Idem, p. 98.

¹⁷⁸⁷ Idem, p. 99.

¹⁷⁸⁸ Idem, p. 122.

¹⁷⁸⁹ Ibidem.

¹⁷⁹⁰ Idem, p. 154.

¹⁷⁹¹ Ibidem.

¹⁷⁹² Ibidem.

¹⁷⁹³ Idem, p. 339.

¹⁷⁹⁴ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Alexandru_D._Xenopol.

¹⁷⁹⁵ Alexandru V. Boldur, *Ștefan cel Mare, Voievod al Moldovei (1457-1504). Studiu de istorie socială și politică*, op. cit., p. 339.

¹⁷⁹⁶ Idem, p. 342-344.

¹⁷⁹⁷ Idem, p. 345-346.

¹⁷⁹⁸ Idem, p. 346.

Mărușca sau *Mărica*. Legătura lui Ștefan cu Mărușca cade între anii 1457-1463. Din această legătură a rezultat [grafia autorului n.n.] *primul fiu* al domnului – *Alexandru*”¹⁷⁹⁹.

„Alexandru a fost căsătorit cu fiica lui Bartholomeu Dregfyy de Belthewn, *voievod al Ardealului*, pe care cronicile române îl poreclise[ră] *Birtoc*”¹⁸⁰⁰. El trebuia să fie fie *domnitor* al Moldovei...Însă moare la 26 iunie 1496 și a fost înmormântat la Mănăstirea Bistrița¹⁸⁰¹.

Tot cu Mărușca, spune autorul, *se prea poate* să o fi avut și pe fiica lui, *Ana*, pentru că aceasta e înmormântată, ca și Alexandru, la Bistrița și nu la Putna ca ceilalți membri ai familiei sale¹⁸⁰².

Despre Mărușca însă autorul afirmă: „nu se știe dacă prima soție...a fost *legitimă*”¹⁸⁰³. Dar despre a doua, despre Evdochia/ Avdotia afirmă că i-a fost *soție legitimă* și se trăgea „din neamul princiar al Olekovicilor din Kiev”¹⁸⁰⁴.

Cu soția sa Evdochia, Sfântul Ștefan s-a căsătorit pe data de 5 iunie 1463¹⁸⁰⁵. Însă aceasta moare după 4 ani de zile, pe data de 25 noiembrie 1467, cu ea având-o pe Elena/ Olena și pe Petru/ Petrașcu. Petru a murit pe la 13-14 ani, pe 21 noiembrie 1480¹⁸⁰⁶.

Între 1467-1472, adică timp de 5 ani de zile, Sfântul Ștefan a fost *necăsătorit*. Însă pe 14 septembrie 1472 se căsătorește cu *Maria de Mangup*. Și ea, ca și Evdochia, moare foarte repede, adică pe 19 decembrie 1477. Cu Maria l-a născut pe Ilie, care a trăit *aproape două luni* de zile¹⁸⁰⁷.

„A treia și ultima soție *legitimă* a domnului a fost *Maria-Voichița*, fiica lui Radu cel Frumos, domn

---

¹⁷⁹⁹ Idem, p. 352.

¹⁸⁰⁰ Ibidem.

¹⁸⁰¹ Ibidem.

¹⁸⁰² Ibidem.

¹⁸⁰³ Ibidem.

¹⁸⁰⁴ Ibidem.

¹⁸⁰⁵ Idem, p. 353.

¹⁸⁰⁶ Ibidem.

¹⁸⁰⁷ Idem, p. 354.

al Țării Românești”¹⁸⁰⁸. Căsătoria lor, spune autorul, „a avut loc, probabil, în 1478”¹⁸⁰⁹.

Cu aceasta, Sfântul Ștefan l-a avut pe Bogdan-Vlad și alte două fiice frumoase, una dintre ele fiind, „probabil, Maria-Cneajna”¹⁸¹⁰. Și ultima sa soție a murit în 1511¹⁸¹¹.

Și tot aici, la p. 355:

În afară de soțiile de mai sus, Ștefan avea o concubină la Hirlău-Maria Rareș, soția unui negustor de pește. I-a născut pe Petre viitorul domn al Moldovei (1527-1538, 1541-1546). Petru Rareș, fiind o personalitate marcantă, a reînviat timpurile de glorie ale tatălui său. El a fost un diplomat fin și un conducător de oști viteaz și dîrz. Intreaga istorie a acestui domnitor stă dovadă vie a însușirilor lui politice mari.

Ștefan cel Mare a mai avut un fiu cu numele Ștefan, care și el a domnit în Moldova (1538-1540). Este cunoscut în istorie sub porecla de “Lăcustă”. Dela ce femeie s-a născut nu se știe.

Istoria Bucureștilor, de G. I. Ionescu-Gion¹⁸¹², are 818 pagini¹⁸¹³ și primele 4 capitole ale cărții duc istoria Bucureștiului de la 1500 până la 1800. E vorba de primele 92 de pagini...

Dacă Roma e zidită lângă Tibru, Londra între bălți, Parisul între ape, Bucureștiul e pe Dâmbovița¹⁸¹⁴. Și enumerând mai multe coline, gârle, bălți și păduri din București, autorul trage concluzia că orașul nostru „a fost uă stațiune preistorică”¹⁸¹⁵.

Colinele *vechi* ale Bucureștiului: Gorganul, colina Mitropoliei, a lui Radu Vodă, cea de la Curtea Veche și cea de la Mănăstirea Mihai Vodă¹⁸¹⁶.

Pădurile Daciei, „sălbatică și nepătrunse”, pe care le-au cunoscut romanii¹⁸¹⁷. De unde pădurile Cotroceni, Grozăvești, Lupești, Văcărești, Brosceni, Vlășia, Cocioc etc.¹⁸¹⁸.

¹⁸⁰⁸ Idem, p. 355.

¹⁸⁰⁹ Ibidem.

¹⁸¹⁰ Ibidem.

¹⁸¹¹ Ibidem.

¹⁸¹² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Gheorghe_Ionescu-Gion_%28istoric%29.

¹⁸¹³ Vom cita: G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucureștilor*, Bucuresci, Ed. Stabilimentul grafic I. C. Socecă, 1899. Editura se afla pe Strada Berzei, nr. 59...și e dedicată „Maiestăței Săle Regelui Carol I-ⁱⁱⁱ”. Primele două pagini sunt *cu litere chirilice*.

¹⁸¹⁴ Idem, p. 3-4.

¹⁸¹⁵ Idem, p. 5.

¹⁸¹⁶ Ibidem.

¹⁸¹⁷ Idem, p. 6.

¹⁸¹⁸ Ibidem.

Pădurea de la Sfântul Elefterie era *foarte mare*¹⁸¹⁹. În martie 1632, Paul Strassburgh, trimisul regelui Suediei la București, vorbea despre pădurile din *apropierea Bucureștiului*¹⁸²⁰.

În 1595, Mihai Viteazul și Sigismund au făcut *două zile* de la București la Giurgiu, urmărindu-l pe Sinan Pașa spre Dunăre, tocmai datorită pădurilor vaste¹⁸²¹.

Hașdeu oferă informația cum că de la cumani avem cuvântul *Deli-Orman*, care a devenit *Teleorman*, și care înseamnă *păduri nebune*¹⁸²².

Iar tot el spune că *Dâmbovița*, în slavona veche (sec. V-VIII d. Hr.), înseamnă *foaie de stejar*¹⁸²³, *Ilfov* înseamnă *anin/ arin* iar *Bărăgan* înseamnă „*stérpă*”¹⁸²⁴.

În timpul romanilor, orașul Rușii de Vede/ Roșiorii de Vede se numea *Sornum*, *Pitum* se numea orașul Pitești, *Jusidava* era lângă Slobozia Ialomiței, *Nentidava* era Oltenița¹⁸²⁵.

Hunii au poposit în munții Buzăului¹⁸²⁶, vizigoții au trecut și prin București, slavii au numit râul *Dâmbovița*, la anul 1.000 d. Hr. cumanii erau la București¹⁸²⁷.

În sec. 13 au venit în pământurile românești *tătarii*, numiți *jidovi*, *căpcăuni* sau *uriași*¹⁸²⁸. La Jilava, în județul Ilfov, există o movilă făcută de tătari. Se enumeră mai multe aici, în p. 13 a cărții.

Mamaia Floarea Picioruș îmi vorbea despre movila de pământ făcută de „uriași”, aflată în apropierea satului ei, Putineiu (județul Teleorman). Adică *istoria* a devenit *basm* pentru români...

Din 1315 Bucureștiul devine *cetate a Basarabilor*, ca și Câmpulung, Curtea de Argeș, Piteștiul și Târgoviștea¹⁸²⁹.

---

¹⁸¹⁹ Ibidem.

¹⁸²⁰ Idem, p. 7.

¹⁸²¹ Ibidem.

¹⁸²² Idem, p. 8.

¹⁸²³ Ibidem.

¹⁸²⁴ Ibidem.

¹⁸²⁵ Idem, p. 10.

¹⁸²⁶ Ibidem.

¹⁸²⁷ Idem, p. 11.

¹⁸²⁸ Idem, p. 13.

¹⁸²⁹ Idem, p. 15.

Negru Vodă a fondat românește Bucureștiul, după ce fusese ocupat, pe rând, de goți, slavi, cumani și tătari¹⁸³⁰.

Despre *Biserica Sărindar*¹⁸³¹.

Bucur a fondat satul *București* din județul Tecuci¹⁸³². Însă mai e un sat *București* și în județul Vâlcea, despre care scrie un hrisov din anul 1392. Există un *București* și pe râul Vedea, în județul Teleorman, despre care aflăm dintr-un document din sec. al 17-lea, care, pe atunci, era moșia vel-comisului Bunea Grădișteanu.

Există un *București* și în județul Râmnicul Sărat, altul în Brăila, altul în județul Fălciu¹⁸³³.

În p. 19-20: *ipoteze* despre *fondatorul* orașului București.

Înainte de anul 1.400 existau mai multe Mănăstiri în jurul Bucureștiului¹⁸³⁴. Autorul consideră că Mănăstirea Snagov e *anterioară* anului 1400¹⁸³⁵.

Cf. p. 22, n. 6, Mănăstirea Căscioarele a fost zidită la 1431.

În p. 30:

¹⁸³⁰ Ibidem.

¹⁸³¹ Ibidem.

¹⁸³² Idem, p. 18.

¹⁸³³ Idem, p. 19.

¹⁸³⁴ Idem, p. 21.

¹⁸³⁵ Idem, p. 22.

Despre *vitregiile continue* pe care le-au trăit *orașele-cetate românești*¹⁸³⁶.

De la anul 1500 încep *să se taie* pădurile în București pentru ca să se poată *zidi case*¹⁸³⁷.

Mihnea cel Rău, fratele lui Radu cel Mare, stăpânea moșia *Mănesci/ Mănești*, adică *Buŧtea* de azi¹⁸³⁸. Pe aceasta, nepotul său, Alexandru II, care era fiul lui Mircea Vodă Ciobanul, o dă Mănăstirii Sfânta Treime prin hrisovul semnat de el pe data de 15 mai 1577¹⁸³⁹.

În p. 40, despre doamna Kiajna¹⁸⁴⁰, soția lui Mircea Vodă (lucru afirmat în p. 39), autorul spune că e „faimósa Mircióia [Mircioaia]”. O femeie a istoriei noastre care *îmi suscită* de mai mult timp *interesul*...

În pagina anterioară, aceasta e catalogată drept „deșteaptă și voinică”.

Iar dacă Mănăstirea, acum *în refacere*, de lângă linia de tren dintre Chiajna și București, e *Mănăstirea Sfânta Treime* despre care se vorbește aici, în p. 40-41, atunci aceasta a fost „una din *cele măi frumoase* și, *măi cu sémă*, una din *cele măi bogate* biserici ale Bucurescilor și chiar ale țărilor române”¹⁸⁴¹.

A fost *construită* de Alexandru Vodă, fiul lui Mircea Ciobanul și al Doamnei Kiajna și a fost *împodobită* de fiul său, Mihnea Vodă și de fiul acestuia, Radu Vodă¹⁸⁴².

În p. 41 se vorbește despre domnitorul *Vintilă* al Țării Românești care a domnit *doar*...4 zile...

Ulița Mare la 1588 și *prăvăliile* lui Jipa Portarul¹⁸⁴³.

Însă din pagina 42 rezultă faptul că Mănăstirea Sfânta Treime, despre care *am presupus* că e cea de lângă linia ferată actuală, era construită *în* București, pentru că era situată *lângă* viitoarea Mănăstire Radu Vodă, existentă și astăzi.

¹⁸³⁶ Idem, p. 34.

¹⁸³⁷ Idem, p. 36.

¹⁸³⁸ Ibidem.

¹⁸³⁹ Ibidem.

¹⁸⁴⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Doamna_Chiajna.

¹⁸⁴¹ G. I. Ionescu-Gion, *Istoria Bucurescilor*, op. cit., p. 41.

¹⁸⁴² Idem, p. 40-41.

¹⁸⁴³ Idem, p. 41.

Ba, mai mult, aflăm tot de aici, că Alexandru Vodă a zidit Mănăstirea Sfânta Treime din București cu gândul ca ea să fie *catedrală mitropolitană* și că ea era construită pe *o colină*¹⁸⁴⁴.

În data de 13 noiembrie 1593, Mihai Viteazul *îi învinge* pe turci la București¹⁸⁴⁵.

Case *încăpătoare*, boierești, existau la anul 1600 pe *locurile de azi* ale străzilor Calea Călărașilor, Mina, Stelea și Domnița¹⁸⁴⁶.

După ce Mihai Viteazul *a câștigat* lupta de la Călugăreni s-a retras, în zi de Sfânta Maria (nu se spune dacă *mare* sau *mică*, adică în *august* sau în *septembrie*), pe dealurile Văcăreștilor, pentru că „orașul era *apropo pustiu*”¹⁸⁴⁷.

Mihai stă 3 zile la Văcărești¹⁸⁴⁸. Și dintre cele 150 de *cămile* cu care Sinan Pașa a venit la București, 100 sunt *capturate* de către Mihai¹⁸⁴⁹.

Și fugărindu-i Mihai pe turci spre Giurgiu, autorul spune că „drumul de la Târgoviște la București și de la București la Giurgiu era *plin de cadavre*”¹⁸⁵⁰. Ale turcilor...

Însă când *se întorc* Mihai și Sigismund de la Giurgiu...nu au mai găsit *niciun bucureștean* în București. În cuvintele autorului: „nu mai era *nicî pui* de Bucurescén”¹⁸⁵¹.

Pentru că Bucureștiul *nu mai era locuibil*, Mihai Viteazul face iarna lui 1595 și primăvara lui 1596 la Târgoviște¹⁸⁵².

O acalmie scurtă...pentru că în anii 1596 și 1597 vin *tătarii*, care *pradă* Brăila, Buzăul și Bucureștiul¹⁸⁵³. Tătarii robesc 30.000 de români din Țara Românească¹⁸⁵⁴. Casele, Bisericile și Mănăstirile bucureștene sunt *dărâmate* de tătari¹⁸⁵⁵.

---

¹⁸⁴⁴ Idem, p. 42.

¹⁸⁴⁵ Ibidem.

¹⁸⁴⁶ Idem, p. 42, 44.

¹⁸⁴⁷ Idem, p. 46.

¹⁸⁴⁸ Ibidem.

¹⁸⁴⁹ Idem, p. 48.

¹⁸⁵⁰ Idem, p. 49.

¹⁸⁵¹ Ibidem.

¹⁸⁵² Ibidem.

¹⁸⁵³ Idem, p. 50.

¹⁸⁵⁴ Ibidem.

¹⁸⁵⁵ Ibidem.

La 1605 e atestată *sărăcia cumplită* care domnea în București și în țară. Și pentru că nu mai aveau *ce mânca* țaranii *se vindeau* boierilor împreună cu toate ale lor¹⁸⁵⁶.

De la anul 1609 Bucureștiul începe să se extindă. Apare *mahala* *u* *săpunarilor* și aceea *a scaunelor de carne*¹⁸⁵⁷.

Radu Vodă Mihnea zidește Mănăstirea Radu Vodă „pe ruinele bisericeî bunicului său” Alexandru Vodă Mircea¹⁸⁵⁸. Și ctitorul mănăstirii îi lasă fiului său, Alexandru, *un milion de galbeni* pentru a termina *podoabele* Mănăstirii Radu Vodă¹⁸⁵⁹.

Biserica Sfânta Ecaterina de azi, din București, a fost *Mănăstirea lui Pană*¹⁸⁶⁰.

Iar în p. 58 avem stipulat faptul că Biserica Sfintei Treimi, despre care am mai discutat, e Biserica *de dinainte* de Mănăstirea Radu Vodă.

În 1640, un episcop catolic, spunea că sunt 12.000 de case în București și circa 100.000 de locuitori¹⁸⁶¹. Și tot el da mărturia că existau *o sută* de Biserici și Mănăstiri în București dar nu exista și *o reședință* de episcop ortodox¹⁸⁶².

Autorul spune că datele acestea, pe care ni le dă episcopul catolic Pietro Bogdan Baksici sunt „esagerate” dar admite faptul că Bucureștiul a cunoscut *o situație înfloritoare* în timpul celor 8 ani de domnie ai lui Matei Vodă¹⁸⁶³.

Între 1654-1655 domnitorul Constandin Vodă ridică *catedrala mitropolitană*, actuala *reședință patriarhală*¹⁸⁶⁴.

Paul din Aleppo vorbea însă numai de 40 de Biserici și Mănăstiri în București și despre *gârla* Dâmbovița care *îl traversează*¹⁸⁶⁵.

Din p. 60 a cărții aflăm că *tatăl* Sfântului Constantin Vodă Brâncoveanu se numea *Papa*. Din p.

---

¹⁸⁵⁶ Idem, p. 54.

¹⁸⁵⁷ Ibidem.

¹⁸⁵⁸ Idem, p. 55.

¹⁸⁵⁹ Ibidem.

¹⁸⁶⁰ Idem, p. 56.

¹⁸⁶¹ Idem, p. 58.

¹⁸⁶² Ibidem.

¹⁸⁶³ Ibidem.

¹⁸⁶⁴ Idem, p. 60.

¹⁸⁶⁵ Ibidem.

61 aflăm că Papa era *postelnic*. Adică marele boer care *îngrijea* de camera de dormit a domnitorului și care *îi organiza audiențele*.

În iunie 1660 erau în București *turci și tătari*, dimpreună *cu foamete și ciumă*¹⁸⁶⁶.

Postelnicul Constantin Cantacuzino scapă Țara Românească de situația dramatică de a fi transformată în *pașalâc turcesc*. E ales domnitor *Grigorie Ghica*¹⁸⁶⁷.

În p. 65 e amintită *Mănăstirea Snagov*.

De la Zlătari la Sărindar (adică pe actuala *Calea Victoriei*) apar case și grădini boierești¹⁸⁶⁸.

Grecii Pavel și Balasake erau „*odioși* Bucurescenilor”¹⁸⁶⁹. Mănăstirea lui Pană era *închinată* Muntelui Sinai¹⁸⁷⁰.

În 1676 Bucureștiul rămâne *pustiu* din cauza *ciumii*. Oamenii pleacă în alte părți...

În 1677, la Bobotează, *ciuma încetează*...iar Duca Vodă *repară și mărește* Curtea domnească¹⁸⁷¹.

Apare *Podul lui Șerban Vodă*, care se va numi mai apoi *Podul Beilicului*¹⁸⁷². *Mahalaua Scorțarului*, *Hanul* lui Șerban Vodă, *Podul Mogoșoaiei*...și în 1689 ne atacă *nemții* pentru prima oară, care se arată *mai răi* decât turcii și tătarii cu tot *creștinismul* lor¹⁸⁷³.

Iar nemții, la București, *îi târau cu funia de gât* pe boieri, pe arhimandriți și pe mai marii negustori ai orașului¹⁸⁷⁴. Motivul? „Pentru că *nu dedeseră făină și carne* din destul”¹⁸⁷⁵. Veniseră *cu foamea-n gât*, se pare... Tot în p. 69:

Suferințele Românilor și, în deosebi, ale Bucurescenilor de la „*Nemții d'antău*”, au rămas neșterse în memoria poporului, care are locuțiuni de batjocură și de ură în contra acestor neome-noși creștini.

Brâncovănu chieamă pe Tătari cu care, pare-se, putea să se înțelégă mai bine. Când aucliră că vin Tătarii, Nemții generalilor Page și Häusler o luară la sănătosa.

¹⁸⁶⁶ Idem, p. 65.

¹⁸⁶⁷ Ibidem.

¹⁸⁶⁸ Ibidem.

¹⁸⁶⁹ Idem, p. 66.

¹⁸⁷⁰ Ibidem.

¹⁸⁷¹ Idem, p. 67.

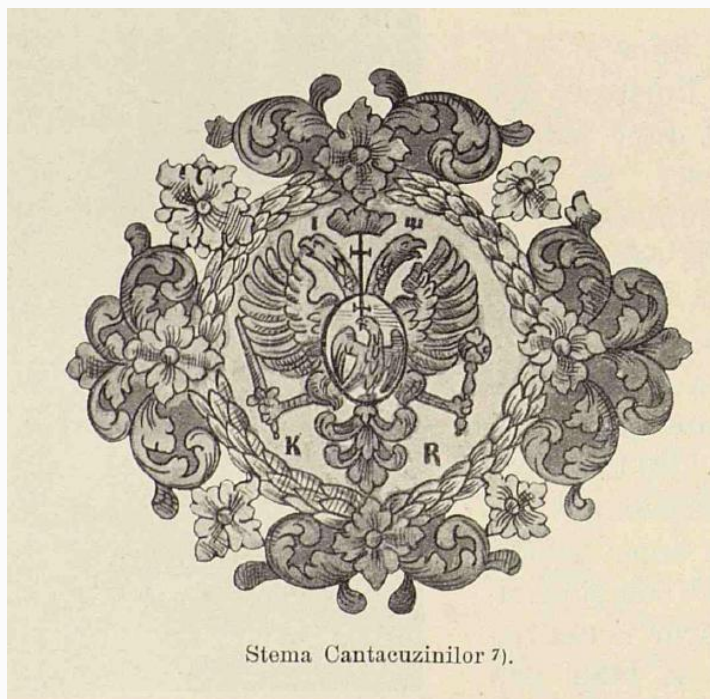
¹⁸⁷² Idem, p. 68.

¹⁸⁷³ Ibidem.

¹⁸⁷⁴ Idem, p. 69.

¹⁸⁷⁵ Ibidem.

În p. 70 apare *Biserica Lucaci și ulița Blejoianchii*. În aceeași pagină:

Mahalaua Popescului¹⁸⁷⁶, mahalaua Calicească [calicii = săracii], dealul Lupescilor, Biserica Oltenilor sau a Protopopului, Târgul Moșilor, Podul Calicilor, drumul Mehedinților, mahalaua Fântâna Boului, Șipotul Fântânelor, „delulețele” pe care erau situate „viile boierilor Crețulesci”¹⁸⁷⁷.

Mănăstirile secolului al 18-lea (p. 74):

Ca și în secolul trecut, Mănăstirile, adică puternica și bogata Mănăstire a lui Radu-Vodă, Mitropolia, Mihaș-Vodă, Sftul Sava, Sfta Ecaterina, adică fosta Mănăstire a lui Pană, Mănăstirea Grecii, Sft. Ión-cel-Mare, Sft. Spiridon-Vechi, de acum Sft. Gheorghe-Noi; precum și mănăstirile înconjurătoare: Cotroceni, Cernica, Mărcuța, Plumbuita, și altele ca: Snagovul, Căldărușanii, Țigănescii, Délul, Glavaciocul, pînă chiar și Aninosa ot Muscel, — erau, unele mai mult, altele mai puțin, marile proprietare ale locurilor, prăvăliilor, caselor, pîmîntelor, grădinelor și morilor în Bucuresci.

Mahalaua Aga Niță, Biserica lui Colțea Clucerul, Biserica grecilor, mahalaua Trâmbițașilor, podul de Nuiele, Biserica Scaunelor¹⁸⁷⁸.

După care, tot în p. 75, sunt înșirate și *famiile boierești*: Argetoianu, Bălăceanu, Băleanu, Brăiloiu, Brătășanu, Brezoianu, Bucșanu, Bujoreanu, Buzescu,

¹⁸⁷⁶ Idem, p. 73.

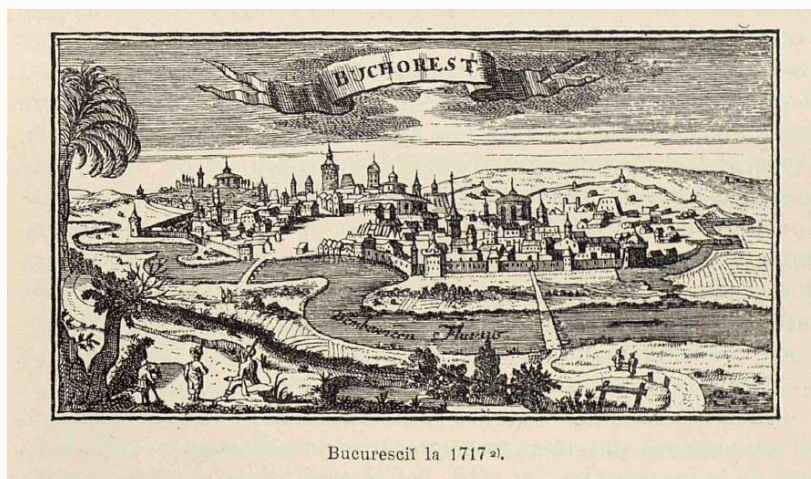
¹⁸⁷⁷ Idem, p. 74.

¹⁸⁷⁸ Idem, p. 75.

Câmpineanu, Cândescu, Cantacuzino, Corbeanu, Cornescu, Crețulescu, Dudescu, Fălcoianu, Fărcășanu, Filipescu, Florescu, Glogoveanu, Grădișteanu, Greceanu, Goleșcu, Mileșcu, Năsturelu, Negoiescu, Orescu, Olănescu, Obedeanu, Pârșcoveanu, Poenaru, Popescu, Rudeanu, Slătineanu, Știrbei, Topliceanu, Urdăreanu, Văcărescu, Vărzaru și Zătreanu.

Del Chiaro, pe când era în Țara Românească, spune că Bucureștiul avea o populație de 50.000 de oameni dar și că apa din puțuri era *rea*¹⁸⁷⁹. La fel e și apa de acum, de la robinet...

În p. 77...Bucureștiul de la 1717:

Goleștii, Bălenii, Bujoreni și alți boieri *se revoltă împotriva „grecului venetic”*, adică a lui Nicolae Vodă Mavrocordat¹⁸⁸⁰. Boierii amintiți vor să aducă domnitor *neamț*¹⁸⁸¹.

Despre Sfântul Antim Ivireanul în p. 78.

1718: *anul secetei cumplite*. În București oamenii mor, la propriu, din cauza foametei¹⁸⁸². Iar după *secetă* și *foamete* a apărut *ciuma*¹⁸⁸³.

Mahalaua Foișorului...și în 1738, în noiembrie, turcii jefuiesc Bucureștiul *mai rău* decât în vremea lui Mihai Viteazul¹⁸⁸⁴.

33.000 de oameni mor din cauza ciumei¹⁸⁸⁵.

¹⁸⁷⁹ Idem, p. 76.

¹⁸⁸⁰ Idem, p. 77.

¹⁸⁸¹ Idem, p. 78.

¹⁸⁸² Idem, p. 79.

¹⁸⁸³ Ibidem.

¹⁸⁸⁴ Idem, p. 80.

Târgul din Năuntru (lângă Curtea Domnească), *Târgul de Sus* (dinspre Hanul lui Șerban Vodă), *Târgul Cucului* (lângă Sfântul Gheorghe Nou), *Târgul de Afară* (la Obor)¹⁸⁸⁶ ...și la București întâlneai greci, evrei, arnăuți, turci, nemți, unguri, sârbi, bulgari, francezi, italieni¹⁸⁸⁷.

Bucureștenilor nu le-au plăcut *fanarioții*¹⁸⁸⁸. Și *în răirea lor* în fața *abuzurilor* pe care le făceau conducătorii¹⁸⁸⁹.

La 17 noiembrie 1769 rușii intră *pentru prima oară*, cu armată, în București¹⁸⁹⁰. Atacă Curtea domnească, îl arestează pe Grigore Vodă Ghica, și guvernează țara prin generali și administratori¹⁸⁹¹.

În timpul lui Alexandru Vodă Ipsilanti, Bucureștiul e împărțit, „poate” pentru prima oară, spune autorul, în 67 de mahalale¹⁸⁹². Existau pe atunci 28 de Mănăstiri, 31 de Biserici de piatră, 20 de Biserici de lemn, 10 Schituri, un palat al Principelui, o școală publică, 35 de case mari de boieri și 7 hanuri de piatră în București¹⁸⁹³.

În 1789 erau 88.000 de locuitori în București, 3 școli mari, spital, casă pentru orfani, 16 hanuri, 17 Mănăstiri, 9 Paraclise, 58 de Biserici de piatră, 13 Biserici de lemn, 17 fântâni (publice, probabil), 3 băi și un foișor de foc¹⁸⁹⁴.

Și în p. 92 autorul spune că bucureștenii au trăit și vremuri *atât de grele* din punct de vedere financiar încât *iși vindeau* până și cerga cu care *se înveleau noaptea*, pentru ca *să plătească dajdiile* către stăpânire.

Dâmbovița se revărsa...încât cei care locuiau la *Izvor* trebuiau *să își reclădească*, anual, colibele și căscioarele¹⁸⁹⁵.

---

¹⁸⁸⁵ Ibidem.

¹⁸⁸⁶ Ibidem.

¹⁸⁸⁷ Idem, p. 80-81.

¹⁸⁸⁸ Idem, p. 82.

¹⁸⁸⁹ Idem, p. 83.

¹⁸⁹⁰ Idem, p. 84.

¹⁸⁹¹ Ibidem.

¹⁸⁹² Idem, p. 86.

¹⁸⁹³ Ibidem.

¹⁸⁹⁴ Ibidem.

¹⁸⁹⁵ Idem, p. 92.

După anul 1800 apar *tâlhari* în București: ai lui Pasvantoglu, Cârjalii, Manafii lui Ibrahim Pașa, Rușii¹⁸⁹⁶.

Bucureștiul a luat foc în martie 1847¹⁸⁹⁷.

Panihida din 1948¹⁸⁹⁸ are 134 de pagini cu *Cuprinsul*, scris cu litere mari, viniere și ilustrații, și *comitetul de redacție* a fost format din PS Athanasie Bârlădeanul, delegatul Sfântului Sinod, membrii: Prof. I. D. Ștefănescu, Arhim. Dr. Vasile Vasilachi, Pr. Dr. Dimitrie Fecioru, Asist. Univ. Iorgu D. Ivan, plus *administratorul* Institutului biblic Diac. Atanasie Preda¹⁸⁹⁹.

Comitetul *iși cere iertare* pentru „greșelile rămase”, la nivel textual, în cartea editată de el¹⁹⁰⁰.

„Deslegat” (p. 2), „mântuească” (p. 2), „greșala” (p. 2), „Carele” (p. 3) în loc de *Care*.

„Nu este om care să viețuiască și să nu greșească” (p. 3).

Vozglas în loc de *ecfonis*¹⁹⁰¹. Însă în p. 4 se vorbește despre *otpusť*. Iar *otpusťul* e cel de sâmbătă¹⁹⁰², din el lipsind *referința* la Sfântul Lazăr, cel a patra zi înviat din morți.

Din p. 5 aflăm că, la Biserică, cel mort e pus în *pridvor* și nu în *mijlocul naosului*, ca acum.

„Miluească” (p. 4), „locuești” (p. 5), „pentru că” (p. 8) și de la p. 15 încep *Binecuvântările În mormântării* și se termină în p. 17.

„Junghiați” și „deadinsul” în p. 15. „Ranele păcatelor” în p. 16. „Pe dânsul” și „greșalele” în p. 17. „Omul, făptură amestecată între smerenie și între mărire” (p. 19). „Carele ai înălțat crucea [nu fruntea, ca acum] credincioșilor Tăi”¹⁹⁰³.

¹⁸⁹⁶ Ibidem.

¹⁸⁹⁷ Ibidem.

¹⁸⁹⁸ Adică: *** *Panihida*, cuprinzând Sfintele slujbe de În mormântare și pomenire, tipărită în vremea păstoriei Înalt Prea Sfințitului Nicodim, Patriarhul României, cu aprobarea Sfântului Sinod, Ed. IBMBOR, București, 1948.

¹⁸⁹⁹ Idem, pagina de titlu.

¹⁹⁰⁰ Ibidem.

¹⁹⁰¹ Idem, p. 3.

¹⁹⁰² Idem, p. 4.

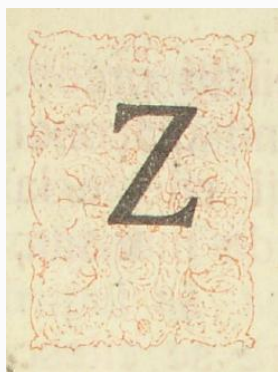
¹⁹⁰³ Idem, p. 19.

„Deșărtăciune” (p. 20), și *Îngerii* cât și *Sfinții* sunt scrise *cu literă mică*, „dumnezească” (p. 22), „pesna 6” (p. 23), „strig Ție” (p. 23) pe când azi: „strig către Tine”, „făcând tânguirea cea deasupra gropii [cu] cântarea” (p. 25), „într’o clipeală” (p. 28), „lăcrămează” (p. 29), „desmierdarea” (p. 29), „proorocul” (p. 30).

„Începătură și stat” (p. 30), „însuflarea” (p. 30), „laturea celor vii” (p. 30), „zavistia diavolului” (p. 31), „mormânturi” (p. 31), „întunerec” (p. 33), „că cu foc va să lămurească toate” (p. 33), Duhul Sfânt „*strălucește împreună* cu Tatăl și cu Fiul” (p. 33).

Așa arată vinieta p. 35. Vinieta de la Evanghelie.

„A trecut din moarte în viață” (p. 35), „dela” (p. 35), „proestosul” (p. 35), „l-ai închipuit întru podoabă și frumusețe” (p. 36), „să nu treci zidirea Ta [ca nu cumva] să fie *înghițită* de piericiune” (p. 37), „lacătuit” (p. 37), o eroare de redactare, în loc de „alcătuit”, „așijderea” (p. 38), „pricină oarecare” (p. 38) și în p. 39: „sărutarea cea mai de pe urmă”.

„Ne despărțim” (p. 39), „ne tragem din Adam” (p. 41), „rudenile” (p. 41), „slobodul” (p. 41), „Maica Soarelui celui neapus” (p. 42), „moștean” (p. 42), „unde nu este fățarie” (p. 43),.

Nici în otpustul de la p. 44 nu este amintit Sfântul Lazăr. În *Molitfelnic*, ed. BOR 2002, apare următoarea formulă: „ale sfântului și dreptului Lazăr cel înviat a patra zi din morți” (p. 240). Ea *lipsește* în ediția 1948 a Panihidei.

Tot din p. 44 a *Panihidei* aflăm că, după otpust, se spunea de 3 ori: „Veșnica pomenire ție, *vrednice de fericire și pururea pomenite frate* al nostru”. Noi cântăm azi numai „Veșnica pomenire” întreit.

Și în drum spre înmormântare se cânta: „Sfinte Dumnezeule...și *celelalte*”¹⁹⁰⁴. Care „celelalte”? Rugăciunile începătoare? Alte cântări bine precizate?

Preotul arunca pământ cu lopata, în mod cruciș, peste tronul celui adormit, după ce el fusese *coborât* în groapă¹⁹⁰⁵. Și, după pământ, se „varsă peste trup *candela* [Care? De unde?], sau *cenușă de cădelniță* sau *vinul zis paus*”¹⁹⁰⁶...când azi se stropește cu vin și ulei trupul mortului, pe marginea gropii, înainte ca *să i se pună* capacul.

Preotul *nu pleca* odată *cu coborârea* mortului în groapă! Pentru că din p. 44-45 aflăm că: „și așa acopere *după datină* groapa zicând încă troparele: *Cu duhurile dreptilor...și celelalte...și otpustul: Slavă lui Dumnezeu, Carele așa a binevoit*”. Asta până ce se punea *tot pământul* peste tron...

Ultima notă la *Înmormântarea mirenilor* (p. 45):

Notă. Această rânduială, precum s'a arătat mai sus, se cântă și la femei și la copiii ortodocșilor, ce sânt cu vârsta mai mari de șapte ani, schimbându-se la rugăciuni numai numele și altceva nimic.

Din p. 46 începe „Slujba înmormântării pruncilor”. În p. 49:

Să nu plângem pe prunci, ci mai vârtos pe noi înșine, care păcătuim deapururea, să ne tânguim, ca să ne izbăvim de gheenă.

¹⁹⁰⁴ Idem, p. 44.

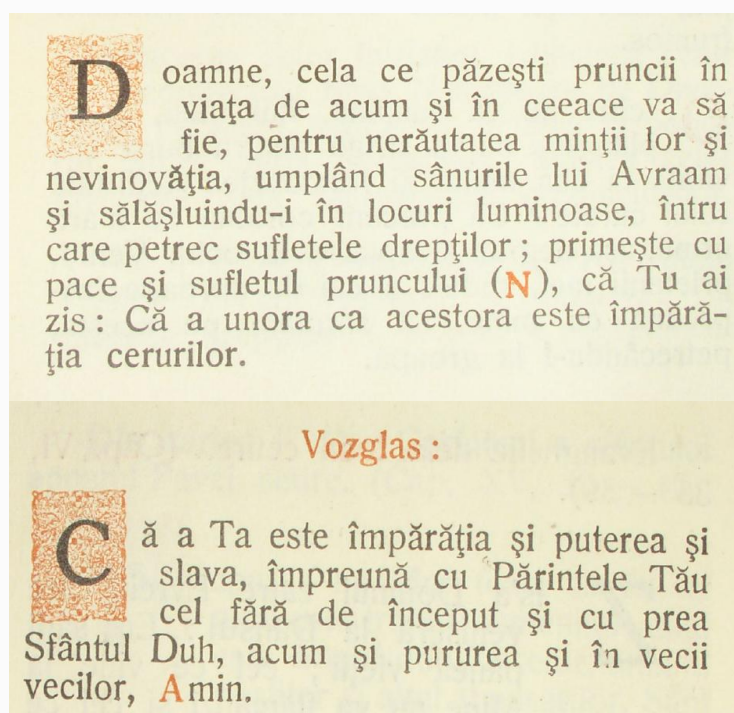
¹⁹⁰⁵ Ibidem.

¹⁹⁰⁶ Ibidem.

Iar următoarea cântare spune: dacă l-ai lipsit, Doamne, pe pruncul acesta „de desfătărilor pământești” atunci „învrednicește-l pe dânsul de bunătățile cele cerești”¹⁹⁰⁷.

Despre *tristețea imensă* a părinților care își îngroapă pruncul¹⁹⁰⁸.

„Svetilna” (p. 58), *Apostolul* este I Cor. 15, 39-45 (p. 60), *Evanghelia*: In. 6, 35-39 (p. 61) iar după *Sfânta Evanghelie*, în p. 61-62, avem următoarea rugăciune a preotului:

Ea e în locul *celor 3* de la *Înmormântarea mirenilor*. După care primește *sărutarea cea mai de pe urmă* (p. 62). În p. 63:

Moartea pruncilor este ușurare că s’au arătat neîmpărtășiți de relele lumești, și la odihnă au ajuns și cu bucurie cerească în sânurile lui Avraam se bucură, și cu cetele cele dumnezeiești ale sfinților prunci acum se veselesc, și cu credință dăntuesc, că s’au dus curați de stricăciunea cea iubitoare de păcat.

¹⁹⁰⁷ Idem, p. 49.

¹⁹⁰⁸ Idem, p. 53.

Și această *rânduială a pruncilor*...se face pentru copiii care mor *până în vârsta de 7 ani*¹⁹⁰⁹.

De la p. 65 începe „Slujba Însmormântării de Sfintele Paști și de peste toată Săptămâna Luminată”.

După *binecuvântarea mică* avem *troparul Învierii* de 3 ori¹⁹¹⁰. Pe drum, spre Biserică, se cântă Canonul Învierii¹⁹¹¹. Însă la Biserică odată ajunși se începe Canonul Învierii *de la capăt*¹⁹¹².

Apostolul este cel *al zilei*, pe când Evanghelia este Mt. 28, 16-20¹⁹¹³. Și ele sunt situate după cântarea a 6-a a *Canonului Învierii*.

După *svetilna/ luminânda Învierii* avem *Binecuvântările Învierii* (p. 78-79). Otpustul Învierii și, în drum spre groapă, se cântă *Hristos a înviat*...¹⁹¹⁴.

Rânduiala Parastasului începe odată cu p. 83.

Și în p. 84 se spune că parastasul se face „vineri seara după sfârșitul vecerniei, îmbrăcându-se preotul în felon [lucru care presupune și epitrahilul], iar diaconul în stihar [și cu orarul], și luând cădelniță și tămâie, se duc în pridvor” și acolo îl slujesc.

Dar ca să faci parastase *în pridvor*...trebuie să ai pridvor *mare*, larg. Însă pentru că *nu prea avem* așa ceva în Bisericile noastre recente...facem parastasele *în naos*. Și acum nu se mai fac *vineri seara*...ci *sâmbătă dimineața*.

Parastas cu catisma a 17-a *cântată* pe glasul al 2-lea¹⁹¹⁵. Nu am văzut *niciodată* acest lucru...pus în practică!

În p. 94: „răposaților”. Și Parastasul de aici e *aproape toată* slujba Însmormântării...

Și tocmai în *apolisul Parastasului* e pomenit și Sfântul Lazăr¹⁹¹⁶. *Veșnica pomenire* de 3 ori¹⁹¹⁷, ca

¹⁹⁰⁹ Idem, p. 64.

¹⁹¹⁰ Idem, p. 66.

¹⁹¹¹ Idem, p. 67.

¹⁹¹² Ibidem.

¹⁹¹³ Idem, p. 73.

¹⁹¹⁴ Idem, p. 82.

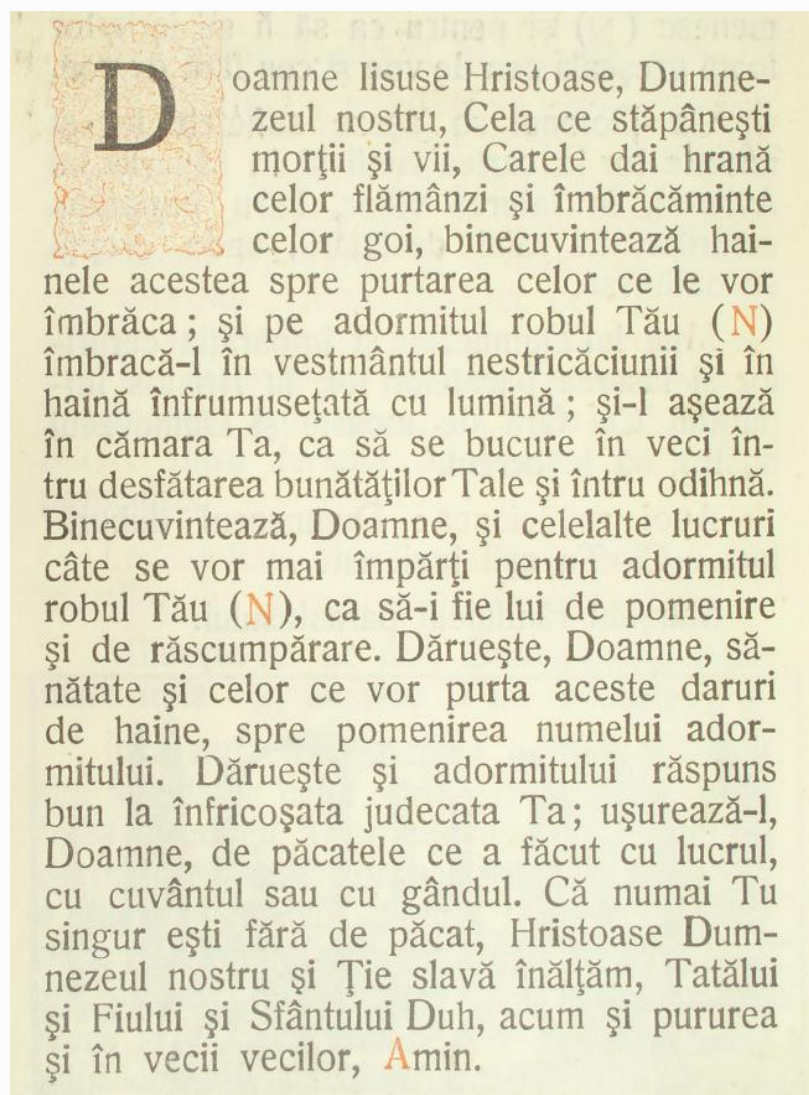
¹⁹¹⁵ Idem, p. 88.

¹⁹¹⁶ Idem, p. 109.

¹⁹¹⁷ Ibidem.

acum. Iar în p. 110-111 avem o ectenie aparte, care se spune „La Sâmbăta Moșilor”¹⁹¹⁸.

În p. 112 găsim „Molitfa ce se citește la hainele ce se împarte de pomană după încetarea din viață a fiecărui om”:

De la p. 113 începe *Litia Mică* pentru morți. Ea se face „seara după apolisul vecerniei sau *dimineața* după apolisul utreniei”¹⁹¹⁹.

Și această slujbă se face „în tinda”¹⁹²⁰ Bisericii, adică în *pridvor*, ca și parastasul.

¹⁹¹⁸ Idem, p. 110.

¹⁹¹⁹ Idem, p. 113.

¹⁹²⁰ Idem, p. 114.

De la p. 119 încep Evangheliile care se citesc la *Stâlpi*. Prima Evanghelie: Mt. 28, 16-20, a doua: Mc. 16, 1-8; a treia: Mc. 16, 9-20; a 4-a: Lc. 24, 1-12; a 5-a: Lc. 24, 12-35; a 6-a: Lc. 24, 36-53; a 7-a: In. 20, 1-10; a 8-a: In. 20, 11-18; a 9-a: In. 20, 19-31; a 10-a: In. 21, 1-14; a 11-a: In. 21, 15-25...și a 11-a Evanghelie se termină la p. 133, aceasta fiind *ultima filă* a cărții. Cuprinsul e la p. 134.

Pe foaia de titlu a cărții scrie:

„*Liturgica Bisericei Ortodoxe. Cursuri universitare*, de Dr. Vasile Mitrofanovici, fost profesor p. o. teologia practică la facultatea teologică din Cernăuți, prelucrate, completate și editate de Prof. Dr. Teodor Tarnavski și acum din nou editate și completate de Dr. în Teologie și Filosofie Nectarie Nicolae Cotlarciuc, Arhiepiscop și Mitropolit al Bucovinei, fost profesor universitar pentru Teologia practică, Ed. Consiliului eparhial ort. rom. din Bucovina, Cernăuți, 1929”¹⁹²¹.

Cartea are 908 pagini, de la 909 la 926 găsim un *Indice de nume* numit *Registru*.

Tabla de materii, adică *Cuprinsul*, se află la p. XXI-XXXII, pus la începutul cărții.

Și după *problemele introductive* urmează *Liturgica generală*. Care are mai multe secțiuni: persoanele liturgice, timpurile liturgice, ajunări și posturi, zilele morților, locuri liturgice, lucruri liturgice.

Formele *fundamentale* încep odată cu p. 297. Și sunt acestea: rugăciunea liturgică, cântarea liturgică, citirea Sfintei Scripturi, predica.

Liturgica specială începe cu p. 454 și cuprinde: cele 7 Laude bisericești, Sfânta Liturghie, diverse Rânduiri bisericești, Sfintele Taine (Botez, Mir, Euharistie, Pocăință, Preoție, Cununie și Maslu), *Euhologii* sau *Sacramentalii* de la p. 854, cu care se termină cartea.

Despre autorul *de drept* al cărții, Dr. Vasile Mitrofanovici, avem doar *aproape o jumătate de pagină* de informații. Situată după *Introducere*.

---

¹⁹²¹ O vom cita: *Liturgica*, ed. Mitrofanovici, p.

De aici aflăm că s-a născut în 1831, în Budeniț, o localitate în Bucovina, a făcut liceul la Cernăuți și s-a specializat în *Teologie practică* la Viena.

În 1856 a fost hirotonit preot și a început *suplinirea* la catedra de Teologie practică a *Institutului Teologic* din Cernăuți.

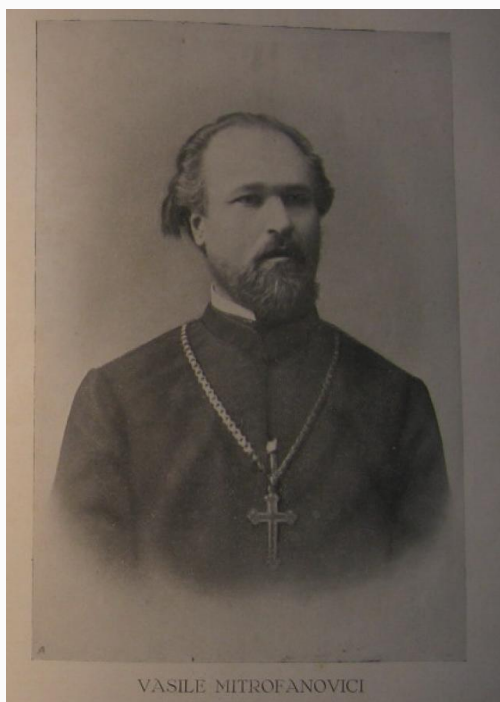
În 1859 a devenit *administrator parohial* la Vicovul de Sus, în 1861 a devenit *profesor agregat* iar în 1864 *profesor titular* al Institutului.

Se înființează *Universitatea de la Cernăuți* în 1875 și autorul devine *profesor universitar titular* al *Facultății de Teologie* din Cernăuți.

În anii 1876-1877 și 1882-1883 a fost decanul facultății, în 1879 primește *distincția DHC*¹⁹²² iar în 1880 e hirotesit *arhiprezbiter stavrofor*.

A fost și *deputat* în Parlamentul din Viena și a murit în 1888 la Marienbad, din cauza unei boli de inimă.

Portretul său...prezent în carte *înainte* de datele biografice:

Instituirea Euharistiei [Mt. 26, 27; Mc. 14, 22; Lc. 22, 19; I Cor. 11, 23], a Botezului [Mt. 28, 19], a

¹⁹²² Titlul de *Doctor Honoris Cusa*. A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Doctor_honoris_causa.

Pocăinței [Mt. 18, 18], a Preoției [Mt. 28, 19; Mc. 16, 15; In. 20, 21, 22; Efes. 4, 11; I Cor. 1, 17; F. Ap. 20, 28]¹⁹²³.

Punerea mâinilor la binecuvântare [Mt. 19, 15; Lc. 24, 50; Mt. 16, 18]; *nopti petrecute în rugăciune* [Lc. 6, 12; 22, 41]; *ridicarea ochilor spre cer* la rugăciune [In. 17, 1]; *îngenuncherea* la rugăciune [Lc. 22, 41]; *căderea cu fața la pământ* în timpul rugăciunii [Mt. 26, 39]; *venirea* la Biserică [In. 2, 13; Mc. 3, 1]; *râvna* pentru Biserică [In. 2, 13]; *moduri* de rugăciune [Mt. 6, 5; Lc. 11, 2], *rugăciunea în comun* [Mt. 18, 19]; *îndemn* spre rugăciune [Lc. 11, 9; 22, 40; Mt. 26, 41]; *predica* în Biserică [Mc. 6, 2; In. 7, 15]; *ținerea sărbătorilor* [Mt. 26, 18; Mc. 6, 2; In. 7, 14], *post și fapte bune* [Mt. 4, 2; 17, 21; Mc. 9, 29]¹⁹²⁴.

„Sinagoge” (p. 8), „Christos” (p. 8), „persecuțiune” (p. 9), „Cartago” (p. 10) pentru *Cartagina*, „Moisi” (p. 11).

Volumul pe care îl consult e *subliniat cu roșu* din belșug.

„Cultul *cuprinde* inima poporului și o *stăpânește*” (p. 18).

Folosește pe *harismatic* și *sacramental* în p. 19, pune *cratimă* între *creștin* și *ortodox* (p. 19), „sfințenia mistică” (p. 19), „punctul de *culminațiune* al serviciului dumneze[i]esc” (p. 19)...iar *limba de lemn/ scolastică* a cărții *se regăsește* și în *Liturgica* de mai târziu, editată de Părintele Profesor Ene Braniște¹⁹²⁵.

Dacă nu aș ști *despre ce e vorba* în cultul Bisericii...mi-aș face o părere *foarte contorsionată* din manualele lui Mitrofanovici și Braniște.

„Nicolae Cavasilas” (p. 48), „Simeon Tesalonicheanul” (p. 48), citează, la subsol, titlurile cărților patristice *în limba greacă*, știa bibliografia liturgică *până la vremea lui*, citează și cărți *în limba rusă* la subsol...iar ultimul manual cu care era la

¹⁹²³ *Liturgica*, ed. Mitrofanovici, p. 6-7.

¹⁹²⁴ Idem, p. 7.

¹⁹²⁵ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Ene_Brani%C8%99te.

curent era cel al lui Badea Cireșeanu, apărut la București.

Cartea prezintă o bibliografie impresionantă pentru *Teologia liturgică*. Citează și cărți în limbile latină, germană, franceză, italiană, engleză.

Lectori = anaghoști = citeți (p. 87). Despre exarhi (p. 90), patriarhi și arhiprezbiteri (p. 91), sinceli (prezbiterii care își au chilia *lângă* cea a episcopului) (p. 92), protosinceli, igumeni și arhimandriți (p. 93), arhidiaconi (p. 94), acoluți (p. 95), exorciști (p. 96) și ostiari (p. 97).

Despre protopsalți, canonarhi și înmormântători¹⁹²⁶. Ecclesiarhul (p. 100), cantorii (p. 103), serbarea duminicii de la p. 111.

Apusenii au prăznuit, la început, *Nașterea Domnului* la 25 decembrie iar răsăritenii la 6 ianuarie¹⁹²⁷.

„Legea mosaică” (p. 122), în p. 129 e citată omilia Sfântului Ioan Gură de Aur în care acesta vorbește despre *nestricarea* Sfintei Agheasme, *Întâmpinarea Domnului* a început să se prăznuiască în Răsărit începând cu secolul al V-lea d. Hr. (p. 132) iar despre *Duminica stâlpărilor* sau *a floriilor* avem date de la Sfântul Ambrozie, de la Sfântul Ioan Gură de Aur, de la Sfântul Epifanie al Salaminei¹⁹²⁸.

Stabilirea *datei pascale* (p. 139), evreii, de Cincizecimea lor, își împodobeau sinagogile și casele cu *ramuri, verdețuri și flori*, pentru că Legea s-a dat *când toate erau înflorite* (p. 147), începând cu secolul al V-lea avem omilii patristice la *Schimbarea la față* (p. 148) iar catolicii au început să aibă praznicul de pe 6 august tocmai în secolul al 15-lea, datorită papei Calixt III, după ce creștinii *i-au învins* pe turci la Belgrad, în anul 1457¹⁹²⁹.

Despre *Adormirea Preacuratei* începând cu p. 159 și folosește „ajunare” pentru *post*, de aceea, în p.

¹⁹²⁶ *Liturgica*, ed. Mitrofanovici, p. 98-99.

¹⁹²⁷ Idem, p. 119.

¹⁹²⁸ Idem, p. 134.

¹⁹²⁹ Idem, p. 149.

185, începe subsecvența care se referă la „Ajunarea patruzecimii”.

Autorul citează Sfinte canoane, Sfinți Părinți, teologi și manuale de tot felul ceea ce face din acest manual unul *profund științific*.

Despre locașul bisericesc de la p. 207. Despre amvon (p. 229), tetrapod = proschinitar (p. 230), „ținterime” (p. 235) pentru *cimitire*, despre *lumânare* (p. 238-240), despre *tămâie* (p. 241-242).

Lumânarea, spune autorul, simbolizează *trupul* lui Hristos¹⁹³⁰ iar în p. 241 spune că Sfântul Ambrozie a vorbit în *Comentariul* său *la Luca* despre *tămărirea în Biserică*.

Însă în n. 3, a p. 241, și Mitrofanovici, din păcate, îl considera „pseudo” pe Sfântul Dionisie Areopagitul, citând PG 3, unde Sfântul Dionisie nu apare sub specia „pseudo”. Adică despre *cum mistifică* adevărul Sfinților cineva, când nu citează sursele *în mod acurat*, ci se ia după „moda” teologică a timpului său.

Cei care *se împotrivesc* lui Dumnezeu o sfârșesc rău. În *Cronografia* sa¹⁹³¹, Sfântul Teofan Mărturisitorul *ne exemplifică* acest lucru.

Împăratul persecutor Dioclețian (c. 22 decembrie 244-3 decembrie 311)¹⁹³² *a înnebunit*, „a renunțat împreună cu Heraclius la împărăție, începând să trăiască ca *un om obișnuit*. Și unul și-a sfârșit viața *în spânzurătoare*, iar Dioclețian *s-a ofilit/ s-a consumat de o boală lungă*. Ghelasie, episcopul aceleiași Cezarei, spune că, răzgândindu-se și vrând din nou *să împărățească*, au fost *omorâți* prin votul comun al senatului”¹⁹³³.

Galerius Maximian (c. 250-5 mai 313)¹⁹³⁴, fiind *urmărit* de Sfântul Constantin cel Mare, a fost

¹⁹³⁰ Idem, p. 239.

¹⁹³¹ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, trad. din lb. gr., studiu introd. și note de Mihai Țipău, în col. PSB, serie nouă, vol. 7, Ed. Basilica a Patriarhiei Române, București, 2012, 502 p.

¹⁹³² A se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/Diocletian>.

¹⁹³³ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, op. cit., p. 34.

¹⁹³⁴ A se vedea: <http://ro.wikipedia.org/wiki/Galerius>.

pedepsit de „mânia divină”¹⁹³⁵. Pentru că „aprinzându-i-se o flacără din mijlocul măruntaielor și a măduvei sale, cu o durere de nesuportat a fost pus pe burtă la pământ, răsuflând greu, ieșindu-i amândoi ochii și lăsându-l orb pe cel lipsit de evlavie. Iar carnea lui, putrezită din cauza fierbințelii fără măsură, a căzut de pe oase și, astfel, putrezit de tot, și-a dat sufletul cel care lupta împotriva lui Dumnezeu”¹⁹³⁶.

Despre moartea ereticului Arie (c. 250/ 256-336)¹⁹³⁷, Sfântul Teofan spune: „dreptatea divină l-a mutat pe Arie în locuri vrednice de cele ce se scurgeau prin limba [sa], tăindu-l din viață în prezent și în viitor; i-au căzut pe jos măruntaiele în murdărie, în timpul în care voia să intre cu nevrednicie în lăcașurile sfinte”¹⁹³⁸. Moartea lui petrecându-se în „al treizeci și unulea an al [domniei] Marelui Constantin”¹⁹³⁹.

Iulian Apostatul (331-26 iunie 363)¹⁹⁴⁰, cel cu viață „spurcată”¹⁹⁴¹, „fiind dincolo de hotare [de hotarele imperiului], a fost omorât prin dreptatea divină”¹⁹⁴².

Eunucul, „care îl insultase și îl amenințase cu îndrăzneală pe [Sfântul] Afraate”¹⁹⁴³, coborând să pregătească baia împăratului [eretic Valens], afectat fiind la minte, a murit aruncându-se singur în apa fierbinte”¹⁹⁴⁴.

Fiul lui Valens, Galates, a murit „suferind rău, iar soția [lui], Domnica, s-a îmbolnăvit grav”¹⁹⁴⁵. Iar împăratul Valens „a fugit cu câțiva [oameni] într-o casă mică [de pe câmpul de luptă]. Ajungându-l barbarii [goții] și dând foc casei, fără să știe [că Valens e acolo], i-au ars pe toți”¹⁹⁴⁶.

¹⁹³⁵ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, op. cit., p. 38.

¹⁹³⁶ Ibidem.

¹⁹³⁷ A se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/Arius>.

¹⁹³⁸ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, op. cit., p. 54.

¹⁹³⁹ Ibidem.

¹⁹⁴⁰ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Iulian_Apostatul.

¹⁹⁴¹ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, op. cit., p. 74.

¹⁹⁴² Ibidem.

¹⁹⁴³ A se vedea: <http://en.wikipedia.org/wiki/Aphrahat>.

¹⁹⁴⁴ Sfântul Teofan Mărturisitorul, *Cronografia*, op. cit., p. 84.

¹⁹⁴⁵ Idem, p. 85.

¹⁹⁴⁶ Idem, p. 86.

Părintele Constantin Bobulescu (8 mai 1882-1 decembrie 1958)¹⁹⁴⁷ publica în 1933, la Chișinău, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*¹⁹⁴⁸.

Și acesta spune că mitropolitul Veniamin avea porecla *Negel*¹⁹⁴⁹. Aversiunea lui Neculce vizavi de neamul Costachi¹⁹⁵⁰.

Dar „neamul Costachi făcea parte *prin naștere* și prin *legăturile lui de rudenie*, din familiile *cele mai de seamă* ale Moldovei, din protipendada chemată *la conducerea țării*”¹⁹⁵¹.

Despre *genealogia sa* mitropolitul spune că se trage din *Consta*¹⁹⁵². Gavril, mare vornic¹⁹⁵³, a transformat numele *Consta* în *Costachi*¹⁹⁵⁴.

Tatăl mitropolitului Veniamin se numea *Grigoraș*. Era fiul lui Vasile Costachi¹⁹⁵⁵.

Din p. 47 aflăm că *Grigoraș* e *alintul* și că tatăl mitropolitului se numea *Grigorie Costachi*.

Mama mitropolitului a fost *Maria Cantacuzino*¹⁹⁵⁶ și ea moare *înaintea* soțului ei, Grigorie Costachi¹⁹⁵⁷.

Copiii lui Grigorie și ai Mariei: monahul Chesarie Costachi, Matei, mitropolitul Veniamin, monahia Elisaveta și Șărbănuț, cel mai mic dintre ei¹⁹⁵⁸.

Tot în p. 50 se vorbește despre *măsurarea viei* în...*pogoane*¹⁹⁵⁹.

---

¹⁹⁴⁷ A se vedea:

<http://biserica.org/WhosWho/DTR/B/ConstantinBobulescu.html>.

¹⁹⁴⁸ Referința completă: C.[onstantin] Bobulescu, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, Ed. Tipografia Uniunii clericilor ortodocși din Basarabia, Chișinău, 1933, 160 p.

¹⁹⁴⁹ Idem, p. 4.

¹⁹⁵⁰ Idem, p. 6.

¹⁹⁵¹ Idem, p. 7.

¹⁹⁵² Idem, p. 8.

¹⁹⁵³ *Supraveghetor al Curții domnești cu funcții judecătorești*.

¹⁹⁵⁴ C.[onstantin] Bobulescu, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, op. cit., p. 9.

¹⁹⁵⁵ Idem, p. 46.

¹⁹⁵⁶ Idem, p. 48.

¹⁹⁵⁷ Idem, p. 50.

¹⁹⁵⁸ Ibidem.

¹⁹⁵⁹ A se vedea:

http://ro.wikipedia.org/wiki/Unit%C4%83%C8%9Bi_de_m%C4%83sur%C4%83_rom%C3%A2ne%C8%99ti_vechi. În Moldova *pogonul* era de 6441 mp iar în Țara Românească de 5012,08 mp.

În p. 60, autorul nostru prezintă un document, de după 1840, care vorbește despre „un blestem” asupra casei Costachi și a casei Brâncoveanu.

Și documentul spune că mitropolitul Veniamin ar fi „izgonit” monahii de la Agapia, pentru a face din Mănăstire o Mănăstire de maici pentru sora lui, pe care a făcut-o stareță¹⁹⁶⁰.

Însă locașul era sub „blestem ctitoricesc”, pentru că nu trebuia să intre femeie în Mănăstirea Agapia¹⁹⁶¹.

În p. 62 începe o secțiune despre *locul nașterii* ÎPS Veniamin Costachi. Pentru că la Mănăstirea Adam¹⁹⁶², pe un *Chiriadromion* editat la Neamț, pe data de 30 ianuarie 1818¹⁹⁶³ s-a făcut o însemnare din care rezultă că mitropolitul Veniamin s-a născut în „satul Mălăieștii din ținutul Fălciului”¹⁹⁶⁴.

Asta ar schimba lucrurile fundamentale, pentru că se consideră drept loc natal Roșieștii¹⁹⁶⁵. Pentru că, în *Testamentul* său, mitropolitul ne spune că s-a născut în satul Roșiești din Fălciu, pentru că acesta este „satul părintesc”/ părintesc¹⁹⁶⁶.

Autorul a mers în satul Tupilați, care era „moștenire[a] părintească” a mitropolitului¹⁹⁶⁷. Și în Biserica satului a găsit un *Triod* de la 1798, editat la București și un *Apostol* din 1794, editat la Râmnic. Ambele dăruite de spătaru Negel, adică de fratele mitropolitului Veniamin.

Din mai multe însemnări redată în p. 65-66, de pe cărțile de slujbă găsite la Tupilați, autorul conchide că moșia Tupilați i-a fost dăruită de bună voie lui Șarban, fratelui mai mic, de către mitropolit, care locuia în Mălăiești, dar se îngrijea de Biserica din Tupilați. El, Șarban, a cumpărat cărțile liturgice ale Bisericii Tupilați și în 1806 clopotul¹⁹⁶⁸.

¹⁹⁶⁰ C.[onstantin] Bobulescu, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, op. cit., p. 61.

¹⁹⁶¹ Ibidem.

¹⁹⁶² A se vedea: <http://www.edj.ro/index.php/mnstirea-adam>.

¹⁹⁶³ C.[onstantin] Bobulescu, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, op. cit., p. 63.

¹⁹⁶⁴ Ibidem.

¹⁹⁶⁵ Ibidem.

¹⁹⁶⁶ Ibidem.

¹⁹⁶⁷ Idem, p. 64.

¹⁹⁶⁸ Idem, p. 66.

După Tupilați, autorul a făcut *muncă de cercetare* la Mălăiești¹⁹⁶⁹. Și la Biserica din Mălăiești găsește un *Chiriadromion* editat la București, în 1801, dăruit de mitropolitul Veniamin, pe 17 decembrie 1803, „spre a noastră *vec[i]nică pomenire*”¹⁹⁷⁰. Semnătura sa: „† Nevrednicul între arhieriei Veniamin Costachi Mitr[opolit al] Moldaviei”¹⁹⁷¹.

Tot pe 17 decembrie 1803 mitropolitul dăruie *Octoihul* editat la București, în 1792, care se află la Biserica din Tupilați¹⁹⁷².

Mai multe însemnări ale lui Șerban, de pe cărțile liturgice, găsim în p. 67-68.

Însă Ștefan Petru Andronachi, un bărbat de 80 de ani, îi spune că mitropolitul e din *Mălăiești*¹⁹⁷³.

Autorul ajunge și în satul *Roșiești*, într-o zi de praznic: 15 august¹⁹⁷⁴. Aici a găsit un *Penticostar* de la 1800, editat la București, dăruit de mitropolitul Veniamin Costachi la 21 iunie 1803¹⁹⁷⁵.

Din pagina 76 aflăm că există *două variante textuale* pentru *copilăria* mitropolitului. Una scrisă în 1830, dictată de cineva *din apropierea* mitropolitului iar a doua fiind făcută *după moartea sa*, în Iași, la 1850¹⁹⁷⁶.

Iar în p. 78 autorul spune că cea din 1830 e cea care trebuie *luată în calcul* fiindcă ea este *confirmată* de *Testamentul* său din 1844.

În p. 79: „Iacob Stamate, predecesorul Mitropolitului Veniamin, este hirotonit *la 15 ani* ca și urmașul său la scaunul mitropoliei Moldovii, Dositei Obradovici și Naum Rîmniceanu de asemenea”.

Există un tablou cu chipul mitropolitului *la 60 de ani*¹⁹⁷⁷ și alături de el chipul său de când era *tânăr ieromonah*.

Adică acesta:

---

¹⁹⁶⁹ Ibidem.

¹⁹⁷⁰ Ibidem.

¹⁹⁷¹ Idem, p. 67.

¹⁹⁷² Ibidem.

¹⁹⁷³ Idem, p. 69.

¹⁹⁷⁴ Ibidem.

¹⁹⁷⁵ Idem, p. 73.

¹⁹⁷⁶ Idem, p. 76.

¹⁹⁷⁷ Idem, p. 85.

Mitropolitul Veniamin Costachi¹⁹⁷⁸ se naște în 1768, în *apropierea* Nașterii Domnului și *nașa* sa a fost *Elena Costachi*¹⁹⁷⁹.

Adică *s-a născut* pe 20 decembrie 1768 și a fost *botezat* pe 1 ianuarie 1769¹⁹⁸⁰.

A fost hirotonit *diacon*, în martie 1784, de PS Iacob Stamati, pe când avea *15 ani și 3 luni*¹⁹⁸¹.

A fost 3 ani și 3 luni diacon în episcopia Hușului, până în iunie 1787, când avea 18 ani și 7 luni¹⁹⁸².

E hirotonit *ieromonah*, pe data de 26 septembrie 1788, de către ÎPS Paisie, fost *mitropolit*, slujind la mitropolie¹⁹⁸³.

Din martie 1789 până în 27 iunie 1792 este *egumen* la *Sfântul Spiridon* din Iași¹⁹⁸⁴.

Episcop de Huși este între 27 iunie 1792-1 iunie 1796¹⁹⁸⁵.

Episcop de Roman între 1 iunie 1796-19 martie 1803¹⁹⁸⁶. Autorul nu mai discută și perioada sa ca *mitropolit*.

¹⁹⁷⁸ A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Veniamin_Costache.

¹⁹⁷⁹ C.[onstantin] Bobulescu, *Din viața Mitropolitului Veniamin Costachi. Neamul, copilăria, tinerețea și episcopatul*, op. cit., p. 94.

¹⁹⁸⁰ Idem, p. 95.

¹⁹⁸¹ Idem, p. 130-131.

¹⁹⁸² Idem, p. 131.

¹⁹⁸³ Ibidem.

¹⁹⁸⁴ Idem, p. 143.

¹⁹⁸⁵ Idem, p. 145.

*Liturghierul pastoral*¹⁹⁸⁷, ed. Trinitas 2004, are 618 p. + *Cuprinsul* (p. 619-622). Avem de-a face cu *un Liturghier extins*.

Și prezintă următorul conținut: Rânduiala Privegherii, Rânduiala slujbei de seară, Rânduiala slujbei de dimineață, Slujba Sfintei Liturghii, Rânduiala Sfintei Spovedanii, un acatist, un paraclis, 3 canoane, Rânduiala Sfintei Împărtășiri, otpusturi, stihuri, tropare și condace, Alte rânduiele și rugăciuni, Adunări de cereri la felurite trebuințe din viața omului (ultimele două secvențe fiind specifice *Molitfelnicului*) și se încheie cu *Sinaxarul anual*.

La p. 476-478 găsim *Rânduiala binecuvântării mașinii*. Se face sfințirea mică a apei, binecuvântarea mică, rugăciunile începătoare, *Doamne miluiește* (12 ori), *Slavă...Și acum...Veniți să ne închinăm...Ps. 106*¹⁹⁸⁸.

După care preotul zice următoarea rugăciune:

„Doamne, Dumnezeu părinților noștri, Care ai poruncit robului Tău Noe să facă corabia *spre mântuirea lumii* și ai binevoit ca din lemne multe să fie alcătuită *ca un singur lemn*, Însuși Stăpâne al tuturor, Care ai binevoit *a cârmui* lemnele cele neînsuflețite și cu dreapta Ta cea tare *a mântui* neamul omenesc, *păzește* și acum mașina aceasta și dă ei *Înger bun și pașnic*.

Păzește pe cei care vor călători cu ea; dă-le lor *să ajungă sănătoși* acasă.

Cu rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria; cu puterea cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ajutorul cinstitelor, cereștilor, înțelegătoarelor Puteri cele fără de trup; al Sfântului, măritului Proroc, Înaintemergătorului și Botezătorului Ioan; al Sfinților, măriților, și întru tot lăudaților Apostoli; al Sfinților, măriților, bunilor biruitori Mucenici; al Cuvioșilor și Purtătorilor de Dumnezeu părinților noștri; al

¹⁹⁸⁶ Idem, p. 151.

¹⁹⁸⁷ *** *Liturghierul pastoral*, tipărit cu binecuvântarea ÎPS Daniel [Ciobotea], Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Ed. Trinitas, Iași, 2004.

¹⁹⁸⁸ Idem, p. 476.

Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, și al tuturor Sfinților Tăi.

Că Tu ești Cel care *ocârmuiești și sfințești toate*, Dumnezeu nostru, și Ție slavă și mulțumire și închinăciune înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”¹⁹⁸⁹.

După care preotul *strobește* cu Sfânta Agheasmă mașina, în timp ce spune: „*Se binecuvintează* mașina aceasta prin *stropirea* cu această *apă sfințită*, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin”¹⁹⁹⁰.

Anastasimatarul Mănăstirii Neamț¹⁹⁹¹ are 271 pagini și o erată de două pagini. Și cuprinde *Vecernia* și *Utrenia* pe cele 8 glasuri ale muzicii psaltice.

Așa arată *troparul Învierii*, pe *glasul al 6-lea*, de la p. 176:

Troparul Învierii

λ   u   ̣   T

Pu te ri le în ge rești la - Mor - mân tul Tău și stre ja
 rii - au a mor țit și Ma ri ia - sta - la Mor mânt
 că u tând prea cu rat tru pul Tău pră da t-ai ia - - - dul
 ne fi ind - - - is pi tit de dăn - sul în tām pi na
 t-ai pre - - - Fe cioa ra dă ru ind - - - vi ia ță Ce
 la ce ai în vi iat din morți Doam ne mă ri re Ți - - e -

După cele 8 glasuri, care se încheie la p. 254, urmează *Podobiile celor opt glasuri*. Între p. 255-271.

Dimitrie Suceveanu¹⁹⁹² s-a născut la 1816/1820, la Suceava, și a murit la Iași în 1898. Tipărește *Ideomelarul* în 1856, la Mănăstirea Neamț.

¹⁹⁸⁹ Idem, p. 477-478.

¹⁹⁹⁰ Idem, p. 478.

¹⁹⁹¹ *** *Anastasimatarul* Sfintei Monastiri Neamțu, tipărit în zilele arhipăstoriei Î. P. S. S. D. D. Nicodim [Munteanu], Patriarh al României, [care reprezintă o] prelucrare după Dimitrie Suceveanu și alți autori renumiți [de muzică psaltică] din trecut, de Protos. Victor Ojog, absolvent al *Academiei de Muzică Religioasă* din București, aprobat de Sfânta Patriarhie [a României], [prin actul] cu nr. 286, din 21 februarie 1942, Ed. și tiparul Sfintei Monastiri Neamțu, 1943.

Însă, deși s-a vorbit despre faptul că lucrarea de față e o *compilație psaltică* a mai multor autori, chiar „renumiți”, singurul nume care *apare* în *Anastasimatar* e cel al lui N. Severeanu...tocmai în p. 264. Până acolo se poate *presupune* că sunt toate *ale lui Suceveanu*, dacă nu a mai apărut *alt nume*.

N. Severeanu e *Nicolae Severeanu* și a murit în 1941. Din locația *Psaltica.ro*¹⁹⁹³ am downloadat¹⁹⁹⁴ *cursul său de muzică psaltică*¹⁹⁹⁵, care are 32 de pagini în format PDF. Nu știu dacă e *tot...*

Și a scris un *manual* tocmai pentru că a constatat „lipsa totală a unei cărți de *teorie* a muzicii orientale”¹⁹⁹⁶/ psaltice în spațiul românesc.

În p. 6, *semnele suitoare*: oligonul, petastiul, cele două chendime, chendima și ipsiliul iar cele *pogorătoare/ coborătoare*: apostroful, iporoiiul, elafonul și hamiliul.

În p. 7 despre cele 8 *glasuri*. Apoi despre *mărturiile* scărilor diatonice și cromatice, despre *scara diapazonului*, tact, *semnele de prelungire* și de *prescurtare* a sunetelor.

Semnele *temporale*, în p. 9: clasma, apliul, dipliul, tripliul, gorgonul, digorgonul, trigorgonul, argonul. Le prezintă *grafic* și le *explică*. Metoda lui va deveni *clasică*...pentru că așa *le-am învățat* și noi în seminar și facultate.

De la p. 11 încep *exercițiile de intonație*. Al 12-lea exercițiu de intonație are următorul *conținut*:

12.

Pa vu ga di ke zo ke di ga vu ga di ke zo ni zo
ke di ga di ke zo ni pa ni zo ke di ke zo ni pa vu pa ni
pa ni zo ke di ga di ke zo ni zo ke di ga vu ga di ke
zo ke di ga vu pa vu ga di ke di ga vu pa ni pa ni

¹⁹⁹² A se vedea: http://ro.wikipedia.org/wiki/Dimitrie_Suceveanu.

¹⁹⁹³ Idem: <http://psaltica.ro/>.

¹⁹⁹⁴ Idem: http://psaltica.ro/index.php/download/cat_view/8-carti-muzica-bizantina.

¹⁹⁹⁵ *Curs elementar de Musica Orientală (Bisericească)*, aprobat de Sf. Sinod, pentru uzul [uzul] seminariilor și scoalelor de cântăreți, prin ord. no. 150 din 12 mai 1900, lucrat de Nicolae Severeanu, Profesor de Musica Vocală la Liceu, Cântăreț și Dirigintele *Corului Vocal* al sf. Episcopii Buzău, Ed. Tipografia Alessandro Georgescu, Buzău [Buzău], 1900.

¹⁹⁹⁶ În *Prefața* cărții, în PDF, p. 2.

Semnele de expresie sunt 4: varia, omalonul, antichenoma și psifistonul iar *eteronul* e *legato de expresie*.

Urmează *exerciții* pentru *înțelegerea* semnelor de expresie. În p. 21: despre *pauze* sau *tăceri* în cântarea psaltică. Și *pauzele*, foarte importante în cântare, sunt *însemnate* în textele muzicale prin *cruce* și *varia cu apli*.

De la pagina 23: *toralele* [ftoralele]. Prin intermediul lor *se trece* dintr-o scară melodică în alta¹⁹⁹⁷.

Prima fthora tratată: *muștarul*. Se pune întotdeauna pe *Di*. Agemul se pune pe *Ga* și *Zo*¹⁹⁹⁸.

Nisaburul se pune *pe orice notă* însă locul lui e pe *Di*. *Hâsarul* se pune pe orice notă însă locul lui e pe *Ke*. *General dies* se pune pe *Ga* iar *General ifes* se pune pe *Ke*¹⁹⁹⁹.

Începând cu p. 25 se tratează *cadența*...adică discutarea *glasurilor*.

Glasul unu e *diatonic*, pentru că are nota fundamentală pe *Pa*²⁰⁰⁰.

Glasul doi e *cromatic*, cu notă fundamentală pe *Ni*. Melodia începe întotdeauna din *Di*, *Di-ul* fiind „fundamentală glasului”²⁰⁰¹.

Glasul 3 are o scară *diatonic-enarmonică*, având ca notă fundamentală pe *Ga*.

Glasul 4 e *diatonic*, cu notă fundamentală în *Di*, în *melodia papadică* și în *Vu* în *melodia stihirică* și *irmologică*²⁰⁰².

Glasul 5 e *diatonic-enarmonic* și are drept notă fundamentală pe *Pa* în *melodia papadică* și *stihirică* și pe *Ke* în *melodia irmologică*²⁰⁰³.

Glasul 6 e *cromatic*, având notă fundamentală pe *Pa*²⁰⁰⁴. E *glasul* în care sufletul meu se simte *cel mai bine*...Pentru că e *glasul pocăinței*. E *glasul* în

¹⁹⁹⁷ Idem, p. 23.

¹⁹⁹⁸ Ibidem.

¹⁹⁹⁹ Idem, p. 24.

²⁰⁰⁰ Idem, p. 25.

²⁰⁰¹ Idem, p. 26.

²⁰⁰² Ibidem.

²⁰⁰³ Idem, p. 27.

²⁰⁰⁴ Idem, p. 28.

care sufletul *se expune* în fața tuturor, *iși arată* durerile și bucuriile cele mai profunde.

Glasul 7 e diatonic-enarmonic și are drept notă fundamentală pe *Ga* în scara enarmonică și pe *Zo* în scara diatonică²⁰⁰⁵.

Glasul 8 e diatonic și are drept notă fundamentală pe *Ni*²⁰⁰⁶. Uneori glasul 8 începe și de la *Ga*, cântându-se de la *Ga* ca de la *Ni*²⁰⁰⁷.

Diesul și ifesul în p. 30. Un fel de *ftorale*...dar care influențează *numai sunetele* pe care sunt puse...fără să *schimbe* scara melodică²⁰⁰⁸.

În p. 31: despre organele care *emit* sunetul. Și acestea sunt *plămânii, laringele și faringele*.

Când am început *să scriu* la cartea de față am crezut că va fi doar *un prim volum*...Însă, spre finalul ei, mi-am dat seama că va fi *o colecție*.

Pentru că am nevoie *să strâng* la un loc diversele date istorice pe care le citesc și le aud, pe care le înțeleg, pentru ca ele să fie *o mărturie clară* a cercetărilor mele teologice, culturale, filosofice, științifice, existențiale...

Vă mulțumesc că sunteți alături de mine în *bucuria cunoașterii*...

---

²⁰⁰⁵ Ibidem.

²⁰⁰⁶ Idem, p. 29.

²⁰⁰⁷ Ibidem.

²⁰⁰⁸ Idem, p. 30.

În această carte
am scris despre:

cartea lui Adrian Cioroianu din 2011 (2, 5), Liam Warriner (2-3), Regina Elisabeta a II-a (3-4), politicieni *indiferenți* (4), saitul monarhiei britanice (4), Lady Gaga și *ce reprezintă* ea (5-11).

Despre *extremism* și *prostie* potrivit *Jurnalului* părintelui profesor Alexander Schmemmann (11-13). Apoi despre *relația de prietenie* dintre părintele Alexander Schmemmann și Aleksandr Soljenițin (11-19).

Despre Ruxandra Cesereanu (19-20), Paul Goma (20-22), numele creștine latine în opera Sfântului Ciprian al Cartaginei (22-28), memoria istoriei (28), Dumnezeiescul Dumitru Stăniloae (28-32), date despre *cum i-am citit* opera (33-37) și despre *sublinierile* Fericitului Ilie văzătorul de Dumnezeu la o carte a Fericitului Dumitru Stăniloae (37-41).

În paginile 41-43 am vorbit despre *lada cu manuscrise eminesciene* potrivit mărturiei lui Petru Creția, despre dorința lui Creția pentru opera poetică eminesciană (43), despre *perioada Jurnalelor* și *Jurnalul* lui Eugène Delacroix (43), despre *Noa-noa* a lui Gauguin (43), cartea lui Brassaï despre Picasso (43-44), scrisorile de pe front ale lui Franz Marc (44-47), jurnalul lui Odilon Redon (47), Walter Mehring și esențialismul meu (47), despre scrisorile lui Ernst Barlach și cele ale lui Edgar Degas (47).

Despre scrisorile lui Nicolas Poussin (47-50), despre poeți contemporani cu Mihail Eminescu (50-63), despre conferința lui Nicolae Iorga despre București (63-69).

Despre cimitirul Bellu (69-73), Biserica Stavropoleos (73-74), documente de secol 19 din București (74-79), Alecsandri și Eminescu în

memoriile lui Ioan Slavici (79-81) și despre volumul *al doilea* al poemelor lui Ion Pillat (81-82).

Despre cum a început al doilea război mondial (82-83), *prima întâlnire* cu Constantin Barbu și Adrian Năstase, reîntâlnirea cu Sorin Dumitrescu (83), donațiile lui Maiorescu și Matei Eminescu din *manuscrisele și cărțile* lui Eminescu (83-87), ultima predică a Părintelui Profesor Constantin Galeriu (87-91).

Apoi despre *Jurnalul* lui Mirel Bănică (91-93), despre *o prefață* a lui Zigu Ornea (93-94), despre *Arhieraticonul* greco-catolic de la 1777 (94-96), despre ediția Veneția 1891 a *Evhologhionului celui Mare* (96-97), despre *Arhieraticonul* lui Inochentie Micu-Klein (98-100), despre *Sinopsisul de la Iași*, din 1746 (100-104).

După care am scris despre mormintele și Sfintele Moaște ale Sfinților Apostoli ai Domnului (104-117), despre poziția lui Teșu Solomovici față de mareșalul Ion Antonescu (117), despre afirmații ale Sfântului Ioan Gură de Aur din *Comentariul la Iov* (117-119), despre cartea lui Dimitrie Cantemir referitoare la islam (119-120), despre *Însemnările din celulă* ale ex-mareșalului Ion Antonescu (121-123).

M-am referit apoi la un studiu, la maniera de lucru și la o carte a Prof. Sigurd Bergmann (123-124), la o minune descrisă de Sfântul Dosoftei al Moldovei (124), la *Epistola* Sfinților Apostoli (124-125), la *rugăciunea de dezlegare* a Sfintei Spovedanii în Molitfelnice românești vechi (125-127).

După care am scris despre *Liturghia romano-catolică actuală* (127-132), despre viața lui Moses Gaster (132-135) și o carte a aceluiași (135-136), despre o carte de memorialistică a lui Nicolae Iorga (136-139), despre un articol al lui Dan Zamfirescu (139-141), despre manuscrisele Monahului Gavriil Uric (141-142), despre cartea lui P. P. Panaitescu

referitoare la viața lui Mihai Viteazu (142-145), despre un Liturghier greco-catolic recent (145-147).

Am scris apoi despre însemnări de secol 18 referitoare la Moldova (147-149), despre scrierea *Ungaria* a lui Nicolaus Olahus (149-151), despre *epistolarul* dintre Olahus și Erasmus (151-158), despre *Alfavita sufletească* (Sibiu, 1803) (158-160), despre opera Sfântului Grigorie Palama existentă în PG (160-162), despre *conținutul* unor volume din CSEL (162-163), despre *prima miridă* a Proscomidiei, din cele 9, la greci și români (163-165), despre o carte a lui Alexandru Dragomir (165-169).

După care am scris despre *profesorul* Constantin Noica văzut de Gabriel Liiceanu (169), despre *Amintirile* lui Alexis de Tocqueville (169-171), despre vol. III din *Izvoarele Istoriei României* (171-172), despre *Jurnalul*, editat pe 2012, al Părintelui Ioan Pinteă (172-181), despre Liturghia lui Calvin (181-190), despre Sfântul Dimitrie Basarabov (190-192), despre *Omiliile* Sfântului Grigorie Palama (192-195), despre *prima vizită* a Părintelui Grigore Pișculescu/ Gala Galaction în Țara Sfântă (196-205).

Am scris apoi despre *Sânta Evanghelie de la Matteiu* în traducerea PS Ghenadie al Argeșului, ed. București, 1868 (206-208), despre ce a spus Alexandru Boldur despre *viața* Sfântului Ștefan cel Mare (208-215), despre *istoria Bucureștiului* a lui Gheorghe Ionescu-Gion (215-225), despre *Panihida*, ediția 1948 (225-231), despre *Liturgica* lui Vasile Mitrofanovici (231-235), despre *cum mor* persecutorii și ereticii în *Cronografia* Sfântului Teofan Mărturisitorul (235-236).

După care am scris despre *datele biografice* referitoare la Mitropolitul Veniamin Costachi oferite de către Părintele Constantin Bobulescu (237-240), despre *Liturghierul pastoral* (241-242), despre *Anastasimatarul* Mănăstirii Neamț și Dimitrie Suceveanu, Nicolae Severeanu și *cursul său de*

muzică psaltică (242-245)...și cuvintele *la final* de prim volum (245).

*

Pe coperta primă este *tabloul votiv*, cu Sfântul Domnitor Neagoe Basarab și soția sa, Doamna Despina, ținând în mână Biserica Mănăstirii Curtea de Argeș²⁰⁰⁹.

---

²⁰⁰⁹ Imaginea a fost preluată din locația: http://www.basilica.ro/stiri/tabloul-votiv-al-lui-neagoe-basarab_1075.html.

© *Teologie pentru azi*
<http://www.teologiepentruazi.ro/>

2012

Ediția de față este o ediție
online gratuită
și e *proprietatea*
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Ea *nu poate fi tipărită*
și comercializată
fără acordul direct
al
Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

Pr. Dr. Dorin Octavian Picioruș

© *Teologie pentru azi*
Toate drepturile rezervate